Chris Kyle,
Scott McEwen, Jim DeFelice

AMERIKOS SNAIPERIS

manoknyga.lt

TIKRA TAIKLIAUSIO SNAIPERIO BIOGRAFIJA

Chris Kyle, Scott McEwen,
Jim DeFelice

„Amerikos snaiperis“

Mirtiniausio snaiperio per visą Jungtinių Amerikos Valstijų karinių pajėgų istoriją autobiografija

manoknyga.lt

VILNIUS, 2015

UDK 821.111(73)-31
Ki74

Versta iš:
American Sniper
by Chris Kyle, Scott McEwen, Jim DeFeice

Vertė: Algirdas Acus
Redagavo: Lina Navickaitė
Viršelio dizainerė: Milda Čepulkauskaitė
Niekada gyvenime nešaudė: Vidmantas Nuolaida
Išleido: manoknyga.lt ir Vitae Litera, 2015

ISBN 978-609-8114-14-0

Published by arrangement with William Morrow, an imprint of HarperCollins Publishers

Knygą skiriu savo žmonai Tajai ir vaikams. Už tai, kad viską su manimi ištvėrė. Ačiū, kad jie vis dar laukė, kai sugrįžau namo.

Dalį knygos noriu paskirti ir savo bendražygių SEAL'ų atminimui – Markui su Rajanu. Už tai, kad narsiai tarnavo šaliai ir tapo nepamirštamais draugais. Dėl jų mirties širdis kraujuos visą likusį gyvenimą.

Turinys

Autoriaus pastaba

Įvykiai, apie kuriuos pasakoja ši knyga, – tikri. Bandžiau užrašyti juos taip tiksliai, kaip leido atmintis. Pokalbiai sukurti iš prisiminimų, todėl nėra atkurti žodis į žodį. Tačiau pagrindinė mintis tiksli.

Per savo karjerą dalyvavau daugybėje operacijų, kurios iki šiol lieka įslaptintos. Apie tokias operacijas nekalbu. Knygai naudojau tik neįslaptintą informaciją.

Daugybė mano bendražygių iki šiol tarnauja SEAL daliniuose. Kiti užima įvairius postus valdžioje, akylai saugo mūsų valstybę. Priešai juos gali laikyti priešiškais asmenimis, mane taip pat. Štai kodėl knygoje neatskleidžiau jų tapatybės. Patys supras, kai apie juos kalbėsiu. Tikiuosi, jie žino, koks dėkingas jiems esu.

Prologas:

Taikiklyje – blogis

Kovo pabaiga, 2003-ieji.
Nasirijos apylinkės, Irakas

AKYLAI SEKDAMAS NEDIDELIO IRAKO MIESTELIO GATVĘ, PAŽVELGIAU PRO SNAIPERIO ŠAUTUVO TAIKIKLĮ. Už penkiasdešimties jardų[1] moteris atvėrė mažo namo duris ir išlindo laukan nešina savo vaiku.

Daugiau gatvėje nė gyvos dvasios. Vietos gyventojai prapuolė savo namuose, dauguma jų persigandę. Tik kelios smalsios sielos žvilgčiojo iš po anapus užuolaidų, lūkuriavo. Jos girdėjo vis artėjančio amerikiečių dalinio gausmą. Jūrų pėstininkai užtvindė kelią žygiuodami šiaurės kryptimi, kad išlaisvintų šalį nuo Sadamo Huseino.

Man teko užduotis juos apsaugoti. Mano būrys įsėlino į pastatą dienos pradžioje ir įsitaisė taip, kad galėtų pridengti saviškius - užkirsti priešui bet kokią galimybę paspęsti pasalą praeinantiems jūrų pėstininkams.

Tai neatrodė pernelyg sudėtinga užduotis, džiaugiausi, kad jei kas nutiktų - jūrų pėstininkai mano pusėje. Savo akimis regėjau, kokia pajėgi jų ginkluotė, nieku gyvu nenorėčiau mesti jiems iššūkio. Irako kariuomenė neturėjo jokių šansų ir, tiesą sakant, atrodė, kad ji jau buvo apleidusi apylinkes.

[1] *50 jardų - 45,72 metro.*

Karas prasidėjo maždaug prieš dvi savaites. Mano būrys, pavadinimu „Čarlis“ (vėliau – „Kadilakas“), priklausantis SEAL trečiajai komandai, dar ankstų kovo 20-osios rytą pradėjo spirti kariuomenę lauk. Nusileidome Al Fau pusiasalyje ir užtikrinome vietos naftos terminalo apsaugą, kad Sadamas nesugalvotų jo paversti liepsnomis, kaip darydavo Pirmojo Persijos įlankos karo metu. Dabar gi turėjome pridengti jūrų pėstininkus, kol jie žygiavo į šiaurę Bagdado link.

Buvau SEAL laivyno komandosas, paruoštas specialiosioms operacijoms. SEAL reiškia „Jūrų, oro, sausumos“, o tai neblogai atskleidžia, kokiose įvairiose vietose mes veikiame. Dabar įsitaisėme giliai sausumoje, daug giliau, nei SEAL komandos paprastai dirba. Tiesa, kadangi karas prieš terorizmą vis tęsėsi, tai jau tapo įprasta. Užtrukau beveik trejus metus, mokydamasis ir ruošdamasis tapti kariu. Šiai kovai buvau gerai pasiruošęs, arba bent jau tikrai ne prasčiau nei kuris kitas.

Šautuvas, kurį laikiau, buvo „.300 WinMag“. Tai ranka užtaisomas ginklas, tipiškas šautuvas snaiperiams, priklausęs mano būrio vadui. Jis ilgokai žvalgė gatvę, todėl turėjo pailsėti. Pasirinkęs mane vietoj savęs parodė, kaip stipriai manimi pasitiki. Juk vis dar buvau šviežias vyrukas, naujokas komandoje. Pagal SEAL reikalavimus, manęs tebelaukė paskutiniai išbandymai.

Be to, nebuvau ruoštas kaip SEAL'ų snaiperis. Troškau to visa širdimi, bet manęs laukė ilgas kelias. Tą rytą patikėjęs šautuvą vadas norėjo įsitikinti, ar turiu reikalingų įgūdžių.

Tupėjome ant seno suniokoto pastato stogo miesto pakraštyje, per kurį turėjo žygiuoti jūrų pėstininkai. Apačioje po išdaužytą gatvę vėjas darkė šiukšles ir popierius. Aplinkui smirdėjo tarsi iš kanalizacijos vamzdžio. Prie smarvės Irake niekada taip ir neįpratau.

– Žygiuoja jūrų pėstininkai, – tarė mano vadas, kai pastatas ėmė virpėti. – Stebėk toliau.

Pažvelgiau pro taikiklį. Vieninteliai judantys žmonės tebuvo moteris ir vienas kitas netoliese esantis vaikas.

Mačiau, kaip mūsų daliniai sustojo. Dešimt jaunų išdidžių uniformuotų jūrų pėstininkų iššoko iš automobilių ir pasiruošė patruliuoti pėsčiomis. Kol amerikiečiai ruošėsi, moteris iš po rūbų kažką išsitraukė ir truktelėjo.

Ji užtaisė granatą. Iš pradžių nesuvokiau to.

– Atrodo geltonas, – pranešiau, ką mačiau, vadui, kuris ir pats viską stebėjo. – Geltonas korpusas.

– Ji turi granatą, – pasakė viršininkas. – Tai kinų granata.

– Mėšlas!

– Šauk.

– Bet...

– Šauk. Čiupk tą granatą. Jūrų pėstininkai...

Dvejojau. Kažkas bandė susisiekti su kareiviais radijo ryšiu, bet negalėjome jų pasiekti. Jie žygiavo gatve ir traukė link moters.

– Šauk! – įsakė vadas.

Pirštu nuspaudžiau gaiduką. Išsiveržė kulka. Šoviau. Granata nukrito. Šoviau dar kartą, kai ji sprogo.

Pirmą kartą kažką nušoviau, laikydamas snaiperio šautuvą. Irake pirmą ir vienintelį kartą nušoviau moterį kovotoją.

ŠAUTI BUVO MANO PAREIGA, NESIGAILIU. Juk moteris ir taip pasirašė mirties nuosprendį. Aš tik užtikrinau, kad ji drauge nepasiglemžtų jūrų pėstininkų.

Buvo aišku, kad ji ne tik siekė juos nužudyti, bet ir visai nesirūpino šalia esančiaisiais, kuriuos granata būtų ištaškiusi į orą arba pražudytų kilęs susišaudymas. Tai vaikai gatvėse, žmonės savo namuose, tikriausiai ir *jos pačios* vaikas...

Blogis buvo aptemdęs moters akis ir ji nieko nematė. Ji bet kokia kaina siekė pražudyti amerikiečius.

Mano šūviai išgelbėjo keletą tautiečių, kurių gyvybės tikrai buvo vertesnės nei tos moters sukta siela. Prieš Dievą dėl savo darbo galiu stoti švaria sąžine. Iš tiesų giliai nekenčiau blogio, kurį toji moteris nešiojo savyje. Nekenčiu jo iki šiol.

Laukinis, niekingas blogis. Štai prieš ką kovojome Irake. Ir todėl daugybė žmonių, tarp jų ir aš, priešą vadinome „laukiniais". Kitaip tikrai neišėjo apibūdinti tų niekšų.

Manęs nuolat klausinėja:

– Kiek žmonių tu nužudei?

Paprastai reaguoju taip:

– Ar atsakymas paverčia mane žmogiškesį, o gal priešingai?

Skaičius man nerūpi. Norėčiau būti nužudęs daugiau. Ne tam, kad puikuočiausi, tiesiog tikiu, kad pasaulis geresnis be laukinių, kurie tyko amerikiečių gyvybių. Kiekvienas, kurį nušoviau Irake, bandė kenkti amerikiečiams arba irakiečiams, ištikimiems naujai valdžiai.

Turėjau atlikti darbą kaip SEAL'as. Žudžiau priešą – priešą, kurį dieną iš dienos regėjau bandantį pražudyti mano bendražygius amerikiečius. Sėkmingi priešo bandymai man neduoda ramybės. Jų nebuvo daug, bet net ir vienintelė amerikiečio gyvybė yra pernelyg skaudi netektis.

Nesuku sau galvos, ką kiti apie mane galvoja. Ši tėčio ypatybė mane labiausiai žavėjo, kai augau. Jam buvo nusispjaut į kitų nuomonę. Jis tiesiog liko savimi. Tai viena iš savybių, kurios padėjo man išlaikyti sveiką protą.

Knyga keliauja į spaustuvę, bet aš vis dar jaučiuosi nepatogiai, viešindamas savo gyvenimo istoriją. Pirmiausia visada galvojau, kad jei nori sužinoti, koks tas SEAL'ų gyvenimas, eik siekti Trišakio: nusipelnyk šio medalio, mūsų simbolio. Pereik mokymus, pasiruošk fizinei ir dvasinei aukai. Tai vienintelis kelias sužinoti.

Bet daug svarbiau antra abejonė – kam gi rūpi mano gyvenimas? Aš juk toks pats, kaip ir kiti.

Taip, teko pabuvoti karštose situacijose. Žmonės sako, kad tai įdomu, bet aš jų nesuprantu. Jie kalba, kad reikėtų parašyti knygą apie mano gyvenimą arba apie kai kuriuos mano žygdarbius. Man tai skamba keistai, bet savo gyvenimą ir istoriją visgi žinau geriausiai. Todėl verčiau pats užrašysiu ją ant lapo, tokią, kokia iš tikrųjų buvo.

Taip pat yra daugybė žmonių, kurie nusipelnė įvertinimo, todėl jei neparašysiu istorijos, jie liks užmarštyje. O man tai nepatinka. Mano bendražygiai nusipelnė daugiau pagyrų nei aš. Karinis jūrų laivynas vertina mane kaip daugiau priešų nužudžiusį snaiperį nei bet kuris kitas tarnavęs ar tarnaujantis Jungtinių Valstijų pajėgose. Matyt, tai tiesa. Jie vis neapsisprendžia dėl skaičiaus. Vieną savaitę tai 160 (kol rašau šias eilutes, šis rezultatas „oficialus", tad, ko gero, kažkiek patikimas), vėliau jau gerokai didesnis, kitą kartą maždaug per vidurį tarp kraštutinumų. Jei norite skaičiaus, klauskite laivyno – galite net gauti tikslų, jei užtiksite juos tinkamu metu.

Žmonės visada trokšta skaičių. Bet net jei laivynas ir leistų, aš jų nesakyčiau. Aš ne „skaitliukas". SEAL'ai yra tylūs kariai, o aš SEAL'as iki pat sielos gelmių. Norite visos istorijos? Nusipelnykite Trišakio. Norite mane patikrinti? Paklauskite SEAL'o. Norite to, kuo esu pasirengęs pasidalyti, ar net kai kurių detalių, kurių vengiau atskleisti, skaitykite toliau.

Visada sakiau, kad taikliausias šūvis priklausė ne man ir tikrai nesu geriausias visų laikų snaiperis. Savo įgūdžių nemenkinu. Sunkiai dirbau, kad juos išugdyčiau. Man labai pasisekė, nes mokiausi pas geriausius mokytojus, kurie verti pagarbos. O mano vyrukai – bendražygiai SEAL'ai, jūrų pėstininkai ir sausumos pajėgų kariai, kurie kovėsi drauge – ypač prisidėjo prie mano sėkmės. Bet vadinamoji „asmeninė legenda" stipriai susijusi su paprasčiausiomis aplinkybėmis, juk teko braidžioti po mėšlo krūvą. Kitaip sakant, man pasitaikė daugiau galimybių.

Buvau dislokuotas dar prieš prasidedant Irako karui, o išsinešdinau 2009-aisiais. Pakliuvau ten, kur daugiausia veiksmo.

Dar vienas klausimas, kurį dažnai girdžiu:

- Ar tavęs neslegia, kad Irake nužudei tiek daug žmonių?

Atsakau:

- Ne.

Taip ir galvoju. Kai pirmą kartą ką nors nušauni, truputi susinervini. Vis galvoji, ar tikrai galėjai žudyti? Ar viskas gerai? Bet nukovęs priešą supranti, kad taip ir turi būti. Sakai:

- *Puiku.*

Ir vėl tai darai. Ir vėl. Šaudai, kad priešas nenukautų tavęs ar tavo tautiečių. Darai tai, kol nebelieka ko žudyti.

Toks jau tas karas.

Mėgavausi tuo, ką dariau. Iki šiol mėgaujuosi. Jei aplinkybės pasikeistų - jei manęs nereikėtų šeimai, - grįžčiau iš jaudulio stipriai plakančia širdimi. Nemeluoju sakydamas, kad buvo smagu. Kariaudamas SEAL komandoje išgyvenau pačius geriausius savo gyvenimo metus.

Žmonės bando prikabinti man blogiuko etiketę, arba niekšo, subingalvio, snaiperio, SEAL'o ir tikriausiai dar daugiau etikečių, kurių nepadoru rašyti. Visos tam tikru metu gali pasirodyti teisingos. Bet galiausiai mano istorija Irake ir sugrįžus tikrai didesnė už žmonių žudymą ar net kovą už savo šalį.

Ji apie buvimą žmogumi. Ir apie meilę bei neapykantą.

1 skyrius

Laukinių žirgų tramdymas ir kitokios linksmybės

Širdyje tiesiog kaubojus

KIEKVIENA ISTORIJA TURI PRADŽIĄ.

Manoji prasideda šiaurės centriniame Teksase. Užaugau mažuose miesteliuose, kur išmokau, kokia svarbi šeima ir tradicinės vertybės, tokios kaip patriotizmas, savarankiškumas, rūpinimasis šeima ir bendruomene. Galiu didžiuodamasis patikinti, kad ir dabar bandau gyventi pagal šias vertybes. Turiu stiprų teisingumo jausmą. Jis skiria juodą ir baltą. Pilkų spalvų nelabai matau. Manau, kad svarbu apsaugoti kitus. Manęs negąsdina juodas darbas. Tačiau mėgstu ir pasilinksminti. Gyvenimas pernelyg trumpas, kad to nedarytum.

Mane auklėjo krikščioniško tikėjimo dvasia, tebesu tikintis. Jei reikėtų išvardinti svarbiausias vertybes, tai būtų Dievas, Šalis, Šeima. Dėl paskutinių dviejų tvarkos galima ginčytis – pastaruoju metu ėmiau tikėti, kad Šeima tam tikromis aplinkybėmis pranoksta Šalį. Bet lenktynės tarp jų labai įtemptos.

Visada mėgau ginklus, žavėjausi medžiokle ir tam tikra prasme galėčiau sakyti, kad visuomet buvau kaubojus. Jodinėjau vos išmokęs vaikščioti. Dabar jau nevadinčiau savęs tikru kaubojumi, nes ilgai nedirbau rančoje ir, ko gero, praradau įgūdžius, kuriuos demonstravau balne. Bet vis tiek širdyje esu ne SEAL'as – likau kaubojus. Bėda ta, kad kaubojams sunku išlaikyti šeimą.

Neprisimenu pirmos medžioklės, bet ją pradėjau labai jaunas. Mūsų šeimos žemėje, vos kelios mylios[2] nuo namų, buvo elnių lizas, galėjome medžioti kiekvieną žiemą. (Elnių lizas – tai žemė, kurios šeimininkas suteikia teisę medžioti tam tikrą laiko tarpą; sumoki pinigus ir gali medžioti. Jūsų tvarka tikriausiai kita, bet čia taip įprasta.) Be elnių, medžiojome kalakutus, karvelius, putpeles – kas tik pasitaikydavo įvairiais metų laikais. „Mūsų šeima“ – tai mama, tėtis ir ketveriais metais jaunesnis brolis. Savaitgalius leisdavome sename namelyje ant ratų. Jis neatrodė didelis, bet mūsų šeima mažytė, mums būdavo labai smagu.

Tėtis dirbo „Southwestern Bell“ ir „AT&T“, per jo karjerą bendrovės atsiskyrė, vėliau vėl susijungė. Jis buvo vadybininkas, kiekvieną kartą, sulaukus paaukštinimo, turėjome persikelti. Todėl mano vaikystė pasklido po visą Teksasą.

Nors tėčiui sekėsi, jis nekentė darbo. Ne pačios pozicijos, bet to, kas ją lydėjo. Biurokratijos. Jam teko plušėti biure. Tėtis negalėjo pakęsti, kad kiekvieną dieną privalėjo vilkėti kostiumą su kaklaraiščiu.

– Man nerūpi, kiek pinigų uždirbsi, – mėgdavo kartoti tėtis. – Jie neturės vertės, jei nebūsi laimingas.

Tai vienas naudingiausių patarimų, kokio esu iš jo sulaukęs: gyvenime imkis, ko labiausiai nori. Iki šiol laikausi tokios pasaulėžiūros.

Vaikystėje tėtis dažnai buvo geriausias mano draugas, bet draugystę jis suderino su pakankama tėviškos drausmės doze. Buvo nubrėžta riba, kurios niekada nenorėjau peržengti. Tekdavo atsiimti savo dalį „rimbų“ (jūs vadinate tai pyla), kai nusipelnydavau, bet tuo niekada nebuvo piktnaudžiaujama ir pyktis niekada neužvaldydavo tėčio. Jei jis pasiusdavo, leisdavo sau

[2] *1 mylia – 1,6 kilometro.*

kelias minutes nurimti prieš imdamasis rimbo – vėliau sekdavo apkabinimas.

Brolis pasakoja, kad mudu vis bandydavome perkąsti vienas kito gerklę. Nežinau, ar tai tiesa, bet grumtynių tikrai pakako. Jis buvo jaunesnis ir mažesnis, tačiau smūgį turėjo gerą ir niekada nepasiduodavo. Brolis kieto charakterio, jis vienas geriausių mano draugų iki šiol. Užkurdavome vienas kitam tikrą pragarą, bet taip pat prisilinksmindavome iki soties ir visada žinojome, kad galime vienas į kitą remtis.

Mūsų vidurinės mokyklos fojė stovėjo panteros statula. Pagal tradiciją kiekvienais metais vyresnieji krėsdavo naujokams pokštą, bandydavo pasodinti juos ant tos panteros. Naujokai, savaime suprantama, priešinosi. Kai brolis tapo naujoku, buvau tik baigęs mokslus, bet pirmą mokslo metų dieną grįžau ir pasiūliau šimtą dolerių tam, kuris sugebės užsodinti jį ant tos statulos.

Tie šimtas dolerių iki šiol liko mano kišenėje.

ĮSIVELDAVAU Į GAUSYBĘ MUŠTYNIŲ, bet daugumos jų pats nepradėdavau. Tėtis pabrėždavo, kad jei išsiaiškins, jog smogiau pirmas, gausiu „rimbų". Mes juk negalėjome nusiristi iki mušeikų.

Bet savigyna jau kita kalba. O ginti brolį dar svarbiau – jei kas jį užkabindavo, tuoj pat pastatydavau į vietą. Teisę jam uždrožti turėjau tik aš. Vėliau ėmiau stovėti ir už jaunesnius vaikus, kurie pakliūdavo į bėdą. Jaučiau poreikį juos prižiūrėti. Tai tapo mano pareiga.

Gal taip nutiko, nes ieškojau priežasties teisėtai pradėti muštynes. Bet manau, kad ne viskas taip paprasta. Matyt, tėčio teisingumo jausmas ir sąžiningas elgesys paveikė mane daug labiau, nei tada suvokiau, ko gero, net labiau, nei suvokiu suaugęs. Kad ir kaip būtų, turėjau daugybę galimybių nusibrozdinti.

MANO ŠEIMA BUVO GILIAI TIKINTI DIEVĄ. Tėtis buvo diakonas, mama mokytojavo sekmadienio mokykloje. Prisimenu periodą, kai į bažnyčią traukdavome kiekvieną sekmadienio rytą, vakarą ir trečiadienio vakarą. Bet nelaikėme savęs itin religingais, tik gerais, Dievą tikinčiais žmonėmis, įsitraukusiais į bažnyčios veiklą. Tiesa ta, kad tada nelabai mėgau taip dažnai vaikščioti į bažnyčią.

Tėtis daug dirbo. Tikriausiai tai paveldėjo iš savo tėvo. Jis buvo Kanzaso ūkininkas, o žmonės ten dirbo daug. Vieno darbo mano tėčiui niekada nepakakdavo – kai augau, jis kurį laiką buvo atidaręs maisto prekių parduotuvę, o dar turėjome kuklią rančą, ją reikėjo išlaikyti. Oficialiai tėtis jau pensininkas, bet jį vis tiek galima rasti dirbantį pas vietos veterinarą, jei tuo metu nesikuičia savo mažytėje rančoje.

Ir mama buvo šimtadarbė. Kai su broliu užaugome tiek, kad galėjome savimi pasirūpinti, ji nuėjo dirbti patarėja jaunimo sulaikymo centre. Tai buvo sudėtingas darbas, visą dieną tekdavo susidurti su labai grubiais vaikais, galiausiai ji pasitraukė. Dabar ir mama pensininkė, bet ji vis užsiėmusi smulkiais darbais ir prižiūri anūkus.

Mano mokyklos dienas užpildė ūkio darbai. Grįžę iš mokyklos arba savaitgalį su broliu imdavomės skirtingos ruošos: šerdavome ir prižiūrėdavome žirgus, varydavome galvijus, taisydavome tvoras.

Gyvuliai visada kelia bėdų. Man įspyrė į koją, į krūtinę, ir taip, net ten, kur saulės spinduliai nepasiekia. Bet į galvą niekada neteko. Gal tai būtų mane kiek pataisę.

Vaikystėje auginau jaučius ir telyčias FFA, Amerikos Ateities Ūkininkams. (Dabar oficialus pavadinimas – Nacionalinė FFA Organizacija). Mėgau FFA, praleidau daugybę laiko kirpdamas ir šveisdamas gyvulius, nors kartais tai labai vargina.

Išsiliedavau ant jų ir jaučiausi pasaulio karalius. Kai niekas

nesisekdavo, galėjau vožti per jų milžiniškas kietas galvas, kad įkrėsčiau kiek proto. Du kartus susilaužiau ranką.

Kaip jau sakiau, mane galėjo pataisyti koks nors galvos sutrenkimas. Galvos dėl ginklų nepamečiau, bet labai aistringai juos mėgau. Mano pirmasis „ginklas“, kaip ir daugybės kitų berniukų, buvo daugiapompis „Daisy BB“ orinis šautuvas, kuo stipriau jį pripumpuodavai, tuos geriau šaudydavai. Vėliau turėjau anglies dvideginiu užtaisytą revolverį, kuris priminė senąjį 1860-ųjų „Peasemaker Colt“ modelį. Nuo tada esu neabejingas Laukinių Vakarų ginklams. Kai išsinešdinau iš karinio jūrų laivyno, ėmiau kolekcionuoti geros kokybės kopijas. Mano mėgstamiausia – 1861-ųjų „Colt Navy Revolver“, ji pagaminta senomis staklėmis.

Pirmą kovinį šautuvą gavau, kai man ėjo septyneri ar aštuoneri. Tai buvo ranka užtaisomas „30-06“. Rimtas ginklas – toks „suaugęs“, kad iš pradžių bijojau šauti. Pamėgau tą ginklą, bet, kiek prisimenu, iš tikrųjų geidžiau brolio „Marlin 30-30“. Jis užtaisomas gaiduku, tai kaubojaus stilius.

Taip, čia atskira istorija.

Laukinių žirgų tramdymas

NESI KAUBOJUS, KOL NESUTRAMDAI ŽIRGO. To mokytis pradėjau lankydamas vidurinę mokyklą. Iš pradžių nieko nenutuokiau. Tik maždaug tai: šoki ant žirgo ir joji, *kol jis nustoja priešintis. Iš paskutiniųjų stengiesi išsilaikyti.*

Gerokai daugiau išmokau bręsdamas, dažniausiai žinias kaupiau praktikuodamasis – kitaip tariant, ant žirgo. Žirgas imasi vieno, aš griebiuosi kito. Kartu ėmėme suprasti vienas kitą. Tikriausiai pati svarbiausia pamoka buvo kantrybė. Iš prigimties esu nekantrus. Turėjau išsiugdyti šią dorybę su žirgais, ji tapo

neįkainojamai svarbi, kai tapau snaiperiu – ir net kai siekiau žmonos rankos.

Priešingai nei galvijui, žirgui niekada neketinau smogti. Be abejonės, jodinėjau, kol jis visai nusikamuodavo. Ir aišku, kad likdavau ant nugaros, kol jis suprasdavo, kas čia vadovauja. Bet vožti žirgui? Niekada nemačiau reikalo. Žirgai gudresni už galvijus. Žirgą gali prisijaukinti, jei esi kantrus ir duodi jam pakankamai laiko.

Nežinau, ar tikrai buvau gabus žirgų tramdytojas, ar ne, bet sukiodamasis su jais jaučiausi patenkinęs kaubojaus apetitą. Todėl nenuostabu, kad įsitraukiau į rodeo varžybas dar mokykloje. Vidurinėje užsiėmiau sportu – krepšiniu ir futbolu, – bet niekas neprilygo rodeo keliamam azartui.

Kiekvienoje mokykloje būna skirtingų šutvių: sportininkai, moksliukai ir taip toliau. Aš varinėjau su „lasais". Nešiojome odinius batus ir džinsus, atrodėme ir elgėmės kaip kaubojai. Nebuvau *tikras* lasas – tada negalėjau užnerti kilpos net ant niekam tikusio veršelio, – bet tai nesutrukdė man šešiolikos įsitraukti į rodeo.

Pradžioje buliais ir žirgais jodinėjau vietos landynėje, kur sumokėjęs dvidešimt dolerių galėjai joti, kol išsilaikydavai. Įranga teko rūpintis pačiam – reikėjo savo pentinų, odinių kelnių, takelažo. Tai nebuvo šventinis maskaradas: užlipi ir nukrenti, vėl lipi ir vėl drimbi. Pamažu išsilaikydavau vis ilgiau ir ilgiau, kol galiausiai pasiekiau tokį lygį, kad drąsiai galėjau pasirodyti kukliuose vietos rodeo.

Pažaboti bulių reikia kitaip, nei sutramdyti žirgą. Jie veržiasi į priekį, bet jų oda tokia pasileidusi, kad kai jie traukia pirmyn, tu ne tik negali joti pirmyn, bet vis slidėji tai į vieną šoną, tai į kitą. Ir buliai gali suktis. Leiskite, apibendrinsiu taip: išsilaikyti ant buliaus nugaros yra, švelniai tariant, nelengva užduotis.

Buliais jodinėjau maždaug metus be didesnės sėkmės. Tai suvokęs, perkėliau balną ant žirgų, ėmiau juos tramdyti konkur-

suose. Tai gana įprastas renginys, kuriame ne tik turi išsilaikyti ant žirgo aštuonias sekundes, bet padaryti tai stilingai ir subtiliai. Kažkodėl čia man sekėsi daug geriau nei kitiems, taigi laimėjau daug „diržo sagčių" ir daugiau nei vieną prašmatnų „balną". Reikia pabrėžti, kad nebuvau čempionas, bet man sekėsi pakankamai, kad bare galėčiau žarstyti laimėtus pinigus. Taip pat sulaukiau dėmesio iš „diržo sagčių" besivaikančių katyčių, rodeo pasaulyje jos atitinka muzikos žvaigždžių geidžiančias damas. Taigi viskas ėjo kaip per sviestą. Man patiko vieną miestą keisti kitu, keliauti, linksmintis ir jodinėti.

Galite vadinti tai kaubojaus gyvenimo būdu.

BAIGĘS MOKYKLĄ 1992 METAIS ir toliau jodinėjau. Pradėjau mokslus Tarletono Valstybiniame Universitete Stefenvilyje, Teksase. Pristatau, kas nežinote. Tarletonas įkurtas 1899 metais, prie Teksaso A&M Universiteto sistemos jis prisijungė 1917 m. Tai trečias pagal dydį valstybės neremiamas žemės ūkio universitetas šalyje. Jis užsitarnavo gerą reputaciją ruošdamas puikius žemės ūkio vadybininkus ir žemės ūkio srities mokytojus.

Tuo metu norėjau tapti rančos vadybininku. Tiesa, prieš pradėdamas mokslus mąsčiau ir apie kariuomenę. Mamos tėtis buvo oro pajėgų pilotas, kurį laiką svajojau tapti lakūnu. Vėliau svarsčiau apie jūrų pėstininko karjerą – troškau tikro veiksmo. Man patiko kautynės. Šiek tiek girdėjau apie specialiąsias operacijas ir galvojau prisijungti prie „Marine Recon". Tai Jungtinių Valstijų jūrų pėstininkų korpuso dalinys, skirtas ypatingoms operacijoms. Tačiau mano šeima, ypač mama, norėjo, kad eičiau į koledžą. Galų gale ir aš taip pamaniau. Nusprendžiau pirma baigti universitetą ir tada eiti į kariuomenę. Na, gerai, iš tikrųjų aš norėjau dar kiek pasilinksminti prieš griebiantis darbo.

Toliau užsiėmiau rodeo, tapau visai pajėgus. Tačiau karjera netikėtai nutrūko pirmo kurso pabaigoje, kai laukinis žirgas

per varžybas Rendone, aptvare, užvirto ant manęs. Vyrai negalėjo aptvaro atidaryti, nes žirgas nuvirto labai nepatogiai, taigi jie ištraukė jį kartu su manimi. Viena mano koja vis dar tabalavosi balnakilpėje, buvau nutampytas ir apspardytas taip baisiai, kad praradau sąmonę. Atsipeikėjau gelbėtojų sraigtasparnyje pakeliui į ligoninę. Atsipirkau smeigtukais riešuose, išnirusiu pečiu, lūžusiais šonkauliais ir sužalojimais plaučiuose bei inkstuose.

Tikriausiai pati skausmingiausia gydimo dalis buvo prakeikti smeigtukai. Tiesą sakant, tai dideli varžtai, turbūt ketvirčio colio[3] storio. Jie buvo įkišti abiejose riešų pusėse, visai kaip pas Frankenšteino pabaisą. Niežėjo ir atrodė keistai, bet vis dėlto sulipdė mano rankas.

Praėjus kelioms savaitėms po incidento nusprendžiau, kad atėjo metas paskambinti merginai, kurią norėjau pakviesti kurs nors išlįsti. Juk neketinau leisti smaigaliams sugadinti mano laiko. Važiavome automobiliu ir vienas iš tų metalinių varžtų nuolat kliudydavo signalą, kai vairavau. Jis mane taip erzino, kad netekęs kantrybės nulaužiau smeigtuko galą. Nereikia nė sakyti, kad mergina nebuvo sužavėta. Pasimatymas baigėsi anksti.

Rodeo karjera liko praeityje, bet aš linksminausi tarsi ir toliau dalyvaučiau varžybose. Gana greitai iššvaisčiau pinigus, tad ėmiau dairytis darbo. Radau vieną medienos dirbtuvėje, kur kaip pasiuntinys gabendavau medieną ir kitas medžiagas.

Buvau rimtas darbininkas ir tai pastebėjo kiti. Vieną dieną prie manęs pašnekėti priėjo bendradarbis.

– Pažįstu žmogų, turintį rančą. Jis ieško laisvų rankų, – tarė jis. – Gal tave domina?

– Velniai rautų, – atsakiau. – Kad ir šiandien pat.

Taip atsidūriau rančoje. Tapau tikru kaubojumi, nors ir toliau mokiausi.

---

[3] *0,25 colio – 0,6 centimetro.*

Gyvenu kaip kaubojus

PRADĖJAU DIRBI DEIVIDUI LANDRUMUI Hudo apskrityje, Teksase, ir netrukus supratau, kad iki kaubojaus, apie kurį svajojau, man dar toli. Tuo rūpinosi Deividas. Jis mokė mane visko apie darbą rančoje. Tai buvo šiurkštus vyrukas. Jis gali iškeikti tave nuo galvos iki kojų. Jei tau sekasi, nepasakys nė žodžio. Bet man jis patiko.

Dirbti rančoje tikras rojus.

Toks gyvenimas sunkus, jame pilna juodo darbo, bet tuo pat metu tai malonus būvis. Visą laiką esi lauke. Daugelį dienų praleidi tik su gyvuliais. Nereikia turėti jokių reikalų su žmonėmis, biurais ar kokiu nors kitu apgailėtinu šlamštu. Dirbi ir tiek.

Deivido valda užėmė dešimt tūkstančių akrų. Tai buvo tikra ranča, labai senovinė – pavasario ruošos metu mes net naudojome kolonistų vežimą.

Noriu pabrėžti, kad tai labai graži vieta, su kalvelėmis, pora upelių ir toliais, kurie atgaivindavo vos pažvelgus. Rančos širdis buvo labai senas namas, kuris XIX amžiuje tikriausiai tarnavo kaip poilsio namai – jankiai sakytų „užeiga". Pastatas atrodė didingai, su įstiklintais prieangiais iš visų pusių, jaukiais kambariais ir milžinišku židiniu, kuris šildė sielą ir kūną.

Aš buvau pagalbinis darbininkas, todėl nenuostabu, kad man teko kiek paprastesnės patalpos. Gyvenau, kaip mes vadinome, bendrabutyje, kuris dydžiu vargu ar prilygo tikram bendrabučiui. Kambario matmenys buvo šešios ir dvylika pėdų[4], ir mano lova užimdavo didžiausią dalį. Vietos stalčiams neliko – turėjau kabinti visus rūbus, kartu ir apatinius, ant pakabos.

Sienos nebuvo apšildytos. Centrinis Teksasas žiemą kartais pasirodo labai šalta vieta, tad turėjau miegoti apsirengęs net ir su

[4] *6 pėdos – 1,8, 12 – 3,65 metro.*

visu pajėgumu veikiančia dujine virykle bei elektriniu šildytuvu priešais lovą. Blogiausia buvo tai, kad po grindimis nebuvo jokio rimtesnio pamato. Nuolat kankinausi dėl meškėnų ir šarvuočių, kurie išsirausdavo po lova. Tie meškėnai tokie bjaurūs ir įžūlūs. Teko nušauti bent dvidešimt, kol jie galiausiai suprato, kad mano namuose nėra laukiami.

Viską pradėjau nuo traktorių, jais sėjau kviečius galvijams žiemos metu. Tada drėbdavau jiems ėdalą. Pagaliau Deividas nusprendė, kad, ko gero, aš pasiryžęs užsilikti, ir ėmė dalyti daugiau užduočių. Jis pakėlė atlyginimą iki 400 dolerių per mėnesį.

Pasibaigus paskaitoms, apie pirmą ar antrą valandą, traukdavau į rančą. Čia dirbdavau iki saulė nusileisdavo, truputį pasimokydavau ir eidavau gulti. Ryte pirmiausia pašerdavau žirgus, tada vėl į paskaitas. Labiausiai patiko vasara. Tada žirgo nepalikdavau nuo penkių ryto iki devynių vakaro.

Galiausiai skaičiavau jau antrus metus ir virtau tokiu vyruku, kuris moko „kertančius žirgus" ir ruošia juos rimtam veiksmui. (Kertantys žirgai – dar vadinami rūšiuojančiais žirgais, drožiančiais žirgais, drožtukais – jie specialiai parengti, kad padėtų kaubojui atkirsti karves nuo bandos. Rančoje šie darbininkai labai svarbūs, geresnis kainuoja krūvą pinigų.)

Taip iš tikrųjų supratau žirgus ir tapau daug kantresnis. Jei su žirgu prarasi savitvardą, gali subjauroti jį visam gyvenimui. Su jais stengiausi elgtis švelniai.

Žirgai labai gudrūs, mokosi greitai – jei mokai tinkamai. Parodai kažką labai paprasto, tada sustoji, ir vėl rodai. Žirgas laižosi lūpas, kai mokosi, nuolat stebėdavau šį ženklą. Pamoką reikia baigti teigiama pastaba, o rytoj vėl pradėti su ja.

Aišku, kad užtrukau, kol visa tai supratau, bet kiekvieną kartą, kai susimaudavau, mano šefas tai pastebėdavo. Tuoj pat iškeikdavo ir sakydavo, kad esu niekam tikęs mėšlo gabalas. Ta-

čiau Deividas manęs niekada neužkniso. Mintyse kartodavau, kad *galiu geriau ir netrukus tai parodysiu.*

Būtent tokio požiūrio reikia taikant į SEAL'us.

Karinis jūrų laivynas sako „Ne"

RANČOS PLATYBĖSE TURĖJAU DAUG LAIKO IR ERDVĖS pagalvoti apie savo gyvenimo kelią. Mokslai man nelipo. Kadangi rodeo karjera baigėsi, nusprendžiau mesti koledžą, palikti rančą ir grįžti prie pradinio plano: eiti į kariuomenę ir tapti kareiviu. Troškau to visa širdimi, todėl nebuvo prasmės laukti.

Taigi vieną 1996-ųjų metų dieną patraukiau užsirašyti pas ieškančius naujokų.

Naujokų punktas buvo tarsi mažas miestelis. Sausumos pajėgų, karinio jūrų laivyno ir jūrų pėstininkų įstaigos rikiavosi nedidelėje eilėje. Iš kiekvienos į tave spoksodavo. Jos konkuravo ir konkurencija ne visada buvo draugiška.

Pirmiausia bandžiau atverti jūrų pėstininkų duris, bet ten buvo pietų metas. Apsisukęs išgirdau iš kitos salės pusės šaukiantį sausumos pajėgų vyruką.

– Sveikas, – tarė jis. – Kodėl tau nepabandžius čia?

„*Nėra ko laukti*", – pagalvojau.

Ir pabandžiau.

– Ką norėtum veikti kariuomenėje? – jis paklausė.

Papasakojau, kad man patinka specialiosios operacijos, ir kad iš to, ką girdėjau apie sausumos pajėgų specialųjį dalinį, norėčiau jame tarnauti – aišku, jei į sausumos pajėgas pavyktų patekti. (Specialiosios pajėgos, arba SF, yra elitinis sausumos pajėgų dalinys, kuriam tenka įvairios ypatingos operacijos. „Specialiųjų pajėgų" sąvoka dažnai vartojama klaidingai, kai ja vadinami visokias specialias operacijas vykdantys būriai, bet

kai aš vartoju sąvoką, turiu omenyje konkrečiai sausumos pajėgų dalinį.)

Tuo metu reikėjo turėti E5 kategoriją – būti seržantu – prieš kreipiantis į specialųjį dalinį. Man nepatiko, kad reikia taip ilgai laukti, kol gali prisiliesti prie gerų dalykų.

– Galėtum būti reindžeriu, – pasiūlė pareigūnas.

Apie reindžerius žinojau mažai, bet jo pasakojimas sugundė – tektų šokinėti iš lėktuvų, rengti išpuolius prieš įvairius taikinius, tapti smulkių ginklų ekspertu. Nors jis ir nepataikė labai tiksliai, bet visgi atvėrė mano akis ir aš išvydau įvairių galimybių.

– Pagalvosiu apie tai, – atsakiau ruošdamasis išeiti.

Traukdamas laukan išgirdau karinio jūrų laivyno vyruką, kviečiantį iš kitos salės pusės.

– Ei, tu, – kreipėsi jis į mane. – Ateik čionai.

Taigi priėjau.

– Ką jūs ten aptarinėjote? – paklausė jis.

– Svarsčiau eiti į SF, – pasakiau. – Bet reikalinga E5 kategorija. Taigi kalbėjome apie reindžerius.

– Tikrai? O apie SEAL'us girdėjai?

Tada SEAL'ai dar nebuvo plačiai žinomi. Kažką buvau apie juos girdėjęs, bet labai nedaug. Todėl tik gūžtelėjau pečiais.

– Kodėl tau neužėjus, – pasiūlė jūrininkas. – Aš tau papasakosiu.

Jis pradėjo nuo BUD/S, arba povandeninės karybos pagrindų / nardymo mokymų, tai pradinė mokykla, kurią turi pereiti visi SEAL'ai. Dabar prirašyta šimtai knygų ir filmų apie SEAL'us ir BUD/S; net Vikipedijoje galima rasti visai ilgą mūsų mokymų aprašą. O tada BUD/S dar atrodė paslaptingai, bent jau man. Kai išgirdau, kaip tai sunku, kaip mokytojai tave nuvaro nuo kojų ir kad mažiau nei 10 procentų dalyvių žengia toliau, buvau sužavėtas. Net norėdamas įveikti mokymus, privalėjai būti kietašiknis.

Mėgau tokius iššūkius.

Vėliau pareigūnas papasakojo man apie visas misijas, kurias vykdė SEAL'ai ir jų pirmtakai UDT (šie vyrukai priklausė povandeninės karybos komandoms, tai varliažmogiai, kurie žvalgė priešo krantus ir ėmėsi įvairių kitų užduočių Antrojo pasaulinio karo pradžioje). Girdėjau istorijų, kaip plaukiota tarp kliūčių per japonų užkurtą pirtį Vietname priešo užnugaryje. Viskas buvo skirta labai kietiems vyrukams, todėl, kai patraukiau namo, iš visos širdies troškau būti SEAL'u.

DAUGUMA MEDŽIOJANČIŲ NAUJOKUS, YPAČ PATYRUSIEJI, nevengia klastingai pasipelnyti, ir šis pareigūnas nuo jų nei kiek nesiskyrė. Kai jau grįžau pasirašyti popierių, jis pasakė, kad turėčiau palikti kyšį prie parašo, jei noriu būti tikras dėl SEAL sutarties.

Taigi palikau.

Kyšių, aišku, jam ir taip užteko. Esu tikras, kad iškaulijęs dar vieną iš manęs, jis jautėsi labai neblogai. Neabejojau, kad jo laukia didi kokių nors padėvėtų automobilių pardavimų vadybininko karjera.

Karinis jūrų laivynas nežadėjo, kad tapsiu SEAL'u, privalėjau išsikovoti tokią privilegiją. Bet jie užtikrino, kad gausiu šansą pabandyti. O man to užteko, nes nė neketinau susimauti.

Bėda ta, kad ir susimauti negalėjau.

Laivynas išbraukė mane, kai išsiaiškino, kad rankose likę varžtai nuo incidento per rodeo. Bandžiau ginčytis, maldauti, niekas nepadėjo. Netgi pasiūliau pasirašyti dokumentą, kad niekada nekaltinsiu laivyno, kad ir kas ateityje nutiktų mano rankoms.

Jie liepė užsičiaupti ir išmetė mane lauk.

Ir tai, kaip maniau, buvo mano karjeros pabaiga.

Skambutis

KARIUOMENEI ATKRITUS, NUTARIAU SKIRTI DĖMESĮ ŪKININKAVIMUI IR KAUBOJAUS GYVENIMO BŪDUI. Kadangi ir taip turėjau gerą darbą rančoje, pamaniau, kad mokytis tikrai neverta. Išėjau, nors iki baigimo tetrūko mažiau nei šešiasdešimties kreditų.

Deividas padvigubino atlyginimą ir davė daugiau užduočių. Geresni pasiūlymai vėliau nuviliojo į kitas rančas, nors dėl įvairių priežasčių vis grįždavau pas Deividą. Galų gale, tik prasidedant 1997–1998-ųjų žiemai, patraukiau į Koloradą.

Susiradau darbą naujoje vietoje, vėliau paaiškėjo, kad tai buvo klaida. Aš galvojau, kad jau praleidau pakankamai laiko Teksaso lygumose, todėl akys turėtų apsidžiaugti, išvydusios kalnus.

Betgi neatspėsite: dirbau rančoje, kuri stūksojo vienintelėje Kolorado lygumoje, ji buvo dar lygesnė nei Teksase. Tik gerokai šaltesnė. Todėl neilgai trukus vėl paskambinau Deividui ir paklausiau, ar nereikia pagalbos.

– Sugrįžk, – atsakė jis.

Susikroviau daiktus, bet labai toli nepajudėjau. Kol tvarkiau paskutines išvykimo detales, sulaukiau skambučio iš karinio jūrų laivyno pareigūno.

– Ar vis dar norėtum tapti SEAL'u? – paklausė jis.

– Kodėl klausiate?

– Mums reikia tavęs.

– Net ir su varžtais rankoje?

– Dėl to nesijaudink.

Aš ir nesijaudinau. Tuoj pat ėmiau ruoštis.

2 skyrius

Tarp dviejų kūjų

Sveiki atvykę į BUD/S

– *Ant žemės! Šimtą atsispaudimų!* DABAR PAT!

Du šimtai ir dar maždaug dvidešimt kūnų trenkėsi į asfaltą ir ėmė pumpuoti. Visi aprengti kamiu, BDU kamufliažu, arba kitaip – mūšio uniformomis su ką tik išdažytais žaliais šalmais. Tokia buvo BUD/S mokymų pradžia. Visi ryžtingi, susižavėję ir susijaudinę tarsi vakar gimę.

Netrukus mus prilups, bet visi to laukė.

Šefas nė nesivargino išlįsti iš savo biuro netoliese esančiame pastate. Jo sodrus balsas, šiek tiek primenantis sadisto, be problemų pasiekė kiemą, kuriame buvome susirinkę.

– *Daugiau atsispaudimų! Noriu keturiasdešimties!* KETURIASDEŠIMTIES!

Mano rankos dar nė nebuvo įkaitusios, kai išgirdau keistą šnypščiantį garsą. Žvilgtelėjau, kas tai galėtų būti.

Ir sulaukiau vandens čiurkšlės tiesiai į veidą. Išlindę kiti instruktoriai laistė mus vandens žarnomis. Kvailys, sugalvojęs apsižvalgyti, tuoj pat gaudavo čiurkšlę.

Sveiki atvykę į BUD/S.

– *Atsilenkimai*! PIRMYN!

BUD/S reiškia „Povandeninės karybos pagrindai/SEAL“. Tai įvadinis kursas, kurį turi pereiti visi kandidatai į SEAL'us. Šiuo

metu kursas vedamas jūrų specialiosios karybos centre, Koronade, Kalifornijoje. Jis prasideda instruktažu, kuriame kandidatai supažindinami, ko iš jų bus reikalaujama. Yra trys etapai: fizinis pasirengimas, nardymas, sausumos karyba.

Per daugelį metų prisikaupė gausybė pasakojimų ir dokumentinių filmų apie tai, kokie sunkūs BUD/S mokymai. Daugmaž viskas, ką jie sako, yra tiesa. (Arba bent jau beveik tiesa. Karinis jūrų laivynas ir instruktoriai šiek tiek sušvelnina toną, kad jis būtų prieinamas masėms per realybės šou ar kitose televizijos laidose. Bet vis tiek, net ir pagražinta versija pakankamai tiksli.) Iš pradžių instruktoriai tave prilupa, tada prilupa dar labiau. Kai jau baigia, apspardo užpakalį ir išmuša viską, jei kas dar liko.

Tikriausiai pagavote mintį.

Man patiko. Nekenčiau, bjaurėjausi ir keikiau tai... Bet man tikrai patiko.

Niekalai

TAČIAU ŠIO ETAPO DAR TEKO LAUKTI DIDŽIĄJĄ METŲ DALĮ. Prie karinio jūrų laivyno prisijungiau ir į bazinius mokymus prisistačiau 1999-ųjų vasarį. Naujokų stovykla atrodė niekingai. Prisimenu, kad vienu metu skambinau tėčiui ir skundžiausi, kad baziniai mokymai yra vieni juokai, palyginti su darbu rančoje. Nieko gero. Atėjau į laivyną, kad tapčiau SEAL'u ir priimčiau iššūkį, bet tik sustambėjau ir praradau formą.

Matote, naujokų stovykla turi paruošti tave plaukioti laivu. Jie daug moko apie karinį jūrų laivyną. Tai gerai, bet aš troškau kažko panašaus į jūrų pėstininkų bazinius mokymus – fizinių iššūkių. Mano brolis buvo jūrų pėstininkas ir iš naujokų stovyklos grįžo puikios formos. O aš grįžęs tikriausiai būčiau susikir-

tęs per BUD/S mokymus, jei traukčiau tiesiai ten. Dabar tvarka jau kita. Yra atskira BUD/S naujokų stovykla, kurioje daugiau dėmesio skiriama formos palaikymui.

BUD/S trunka pusę metų ir reikalauja itin stipraus fizinio ir psichinio pasirengimo. Jau minėjau, kad kartais atkrenta 90 procentų dalyvių. Blogiausiai pagarsėjusi BUD/S dalis yra „pragaro savaitė". Tai 132 valandos nuolatinės mankštos ir fizinio krūvio. Bėgant metams programoje mažai kas pasikeitė, manau, ji ir toliau gyvuos. „Pragaro savaitė" liko daugiausia jėgų reikalaujančiu fiziniu testu ir, matyt, liks viršūne arba dugnu, priklauso nuo jūsų vertinimo. Kai mokiausi aš, „pragaro savaitė" vainikavo pirmąjį etapą. Bet apie tai vėliau.

Visa laimė, kad iš karto į BUD/S nėjau. Iš pradžių reikėjo įveikti kitus mokymus, o BUD/S instruktorių trūkumas kurį laiką saugojo mane (ir daugybę kitų) nuo šiurkštaus elgesio.

Pagal laivyno įstatus, turėjau specializuotis (tai vadinama karinės profesijos specialybe arba tiesiog MOS, kaip sakome tarnyboje), jeigu netyčia susimaučiau per BUD/S ir nepatekčiau į SEAL'us. Pasirinkau žvalgybą – kažkaip naiviai tikėjausi seksiąs Džeimso Bondo pėdomis. Taip, galite kiek pasijuokti.

Bet būtent per šiuos mokymus ėmiau ruoštis rimčiau. Tris mėnesius mokiausi karinio jūrų laivyno žvalgybos specialybės pagrindų. Svarbiausia, pagerinau savo formą. Taip jau nutiko, kad bazėje mačiau krūvą tikrų SEAL'ų. Jie įkvėpė mane stengtis. Eidavau į sporto salę ir iš kūno spausdavau paskutinius syvus: kojos, krūtinė, dvigalvis, trigalvis raumuo ir taip toliau. Pradėjau bėgioti tris kartus per savaitę, nuo keturių iki aštuonių mylių[5] per dieną, kas dvi mylias dariau šuoliukus. Bėgioti nemėgau, bet taip pradėjau ugdyti reikalingą mąstyseną: stenkis iš paskutiniųjų.

---

[5] *4 mylios – 6,4, 8 – 12,87 kilometro.*

ČIA TAIP PAT IŠMOKAU PLAUKIOTI, tiksliau, plaukioti profesionaliai. Teksaso dalis, iš kur buvau kilęs, driekėsi toli nuo vandens. Be kitų stilių, įvaldžiau ir plaukimą šonu, SEAL'ams tai itin svarbu.

Baigęs žvalgybos mokyklą, jau buvau arti padorios formos, bet, ko gero, vis tiek nepakankamai pasiruošęs BUD/S. Nors tada taip negalvojau, bet man pasisekė, kad kurį laiką trūko BUD/S instruktorių ir naujokams teko laukti. Laivynas kelioms savaitėms paprašė manęs padėti SEAL atstovams, kol prasidės mokymai. (Atstovai – armijos žmonės, dirbantys su personalu. Panašūs į tuos žmogiškųjų išteklių specialistus didžiosiose korporacijose.)

Su jais dirbdavau pusdienį, nuo aštuonių iki vidurdienio arba nuo vidurdienio iki keturių. Kai nedirbau, treniravausi su kitais kandidatais į SEAL'us. Dvi valandas imdavomės PT – fizinių treniruočių, kurias seno sukirpimo mokytojai vadina laisvaisiais pratimais. Na, suprantate, atsispaudimai, atsilenkimai, pritūpimai.

Nuo svorio kilnojimų laikėmės atokiau. Reikalas tas, kad niekas nenorėjo nuvarginti raumenų. Siekėme būti stiprūs, bet kiek įmanoma miklūs.

Antradieniais ir ketvirtadieniais plaukiodavome iki išsekimo. Tai reiškia, kad plauki, kol imi skęsti. Penktadieniais laukė ilgos distancijos – dešimt arba dvylika mylių[6]. Sunku, bet BUD/S mūsų laukė pusė maratono.

Mano tėvai atsimena, kad tuo metu rimtai su manimi pasikalbėjo. Bandžiau juos nuteikti tam, kas laukia ateityje. Apie SEAL'us jie žinojo nedaug, ir tikriausiai tai buvo gerai.

Kažkas paminėjo, kad mano tapatybė gali dingti iš oficialių įrašų. Kai apie tai įspėjau tėvus, pastebėjau, kaip jie susiraukė.

---

[6] *10 mylių – 16,09, 12 – 19,31 kilometro.*

Paklausiau, ar neprieštarauja, bet nemanau, kad jie turėjo kokį pasirinkimą.

– Viskas gerai, – patikino tėtis.

Mama priėmė tyliai. Abu buvo daugiau nei sunerimę, bet slėpė tai ir niekada nepasakė nieko, kas atgrasintų mane tęsti.

Pagaliau po šešių mėnesių laukimo, pasiruošimo ir dar daugiau laukimo gavau įsakymą: prisistatyti į BUD/S.

Išspardytas užpakalis

IŠSIRIDENAU IŠ GALINĖS AUTOMOBILIO SĖDYNĖS ir susitvarkiau susiglamžiusią uniformą. Stvėręs iš taksi krepšį, giliai įkvėpiau ir patraukiau į registratūrą, kur turėjau prisistatyti. Man buvo dvidešimt ketveri ir netrukus turėjo išsipildyti viso gyvenimo svajonė.

Ir tuo pat metu – gerai apspardytas užpakalis.

Sutemo, nors dar nebuvo labai vėlu – kažkur tarp penkių ir šešių vakaro. Tikėjausi, kad mane įtrauks vos peržengsiu slenkstį. Juk teko girdėti visus tuos gandus, kokie sunkūs BUD/S, bet niekada nežinai, kaip yra iš tikrųjų. Kažko tikėdamasis tik apkartini gyvenimą.

Pastebėjau prie stalo sėdintį vyruką. Priėjęs prisistačiau. Jis mane užregistravo ir palydėjo į kambarį, kartu supažindino su visais administraciniais niekučiais.

Nuolat galvojau: „Ne taip ir sunku."

Ir tuo pat metu: „Mane gali užsipulti bet kurią akimirką."

Aišku, kad užmigti pavyko sunkiai. Vis galvojau, kada instruktoriai įsiverš ir ims spardyti užpakalį. Buvau susijaudinęs ir neramus.

Rytas išaušo nesulaukus nė menkiausio bruzdesio. Tik tada

išsiaiškinau, kad oficialiai dar nepradėjau BUD/S. Laukiau „indoc" – arba instruktažo. Jis turėjo mane paruošti. Tai tarsi BUD/S dviratukas su mokomaisiais ratukais. Jeigu taip apskritai tinka apibūdinti SEAL'us.

Instruktažas truko mėnesį. Kai kurie šaukė ant mūsų, bet tai nė iš tolo neprilygo BUD/S. Trumpai susipažinome su pagrindais, ko iš mūsų tikimasi, pavyzdžiui, kaip bėgti kliūčių ruožu. Turėjome susipažinti su saugumo reikalavimais, kol papulsime į tikrą pirtį. Daug laiko praleidome ir padėdami treniruotis pagrindiniams dalyviams.

Instruktažas patiko. Ypač fizinis krūvis, kuris stiprino kūną ir gludino įgūdžius. Taip pat teko regėti, kaip su kandidatais elgiamasi mokymuose. Pagalvojau sau: „*Mėšlas, verčiau ruošiuosi rimčiau.*"

Ir tada, dar man nežinant, prasidėjo pirmasis etapas. Dabar mokymai tapo *rimti*. Mano užpakalį *tikrai* spardė. Nuolat ir su kokiu įkarščiu!

Taip grįžtame prie šio skyriaus pradžios, kai pumpuodamas atsispaudimus gavau vandens čiurkšlę. Pratimus darydavau mėnesių mėnesius, bet dabar buvo gerokai sunkiau. Įdomiausia tai, kad aš daugmaž nutuokiau, kas manęs laukia, bet vis tiek nesupratau, kaip tai sudėtinga. Kol ko nors nepatiri savo kailiu, negali apie tai žinoti.

Tą rytą pagalvojau:

– *Dievaž, tie vyrukai mane pribaigs. Rankos nukris ir mano syvai ištikš ant grindinio.*

Bet kažkaip stūmiausi į priekį.

Kai vanduo smogė pirmą kartą, tiesiog nusukau veidą. O tai pritraukė kitų dėmesį – tikrai ne patį geriausią.

– Nesisukiok! – staugė instruktorius, pridėdamas keletą žodžių apie mano silpną charakterį ir niekam tikusius gebėjimus.

Taigi kas beliko. Negalėjau suskaičiuoti, kiek šimtų atsispau-

dimų ar kitų pratimų mes darėme. Bet puikiai atsimenu baimę susimauti. Ir tai varė mane į priekį – susimauti nenorėjau.

Grūmiausi su savo baime ir kiekvieną kartą apsispręsdavau iš naujo, kartais net po kelis kartus.

ŽMONĖS KLAUSIA, AR LABAI BUVO SUNKU, kiek atsispaudimų reikėjo daryti, kiek pritūpimų. Atsakymas – vis po šimtą, bet skaičius pats savaime nieko nepasako. Gerai prisimenu, kad kiekvienas be vargo padarydavo šimtą atsispaudimų ar ką tik liepdavo. Bėda ta, kad besikartojančius pratimus lydėjo nuolatinis stresas ir užgauliojimai. Štai kas paverčia BUD/S pragaru. Sunku papasakoti, kai jūs to neišgyvenote.

Dažnai manoma, kad SEAL'ai yra pačios geriausios formos dičkiai. Dėl formos viskas aišku – kiekvienos komandos SEAL'o forma nepriekaištinga. Bet jų gabaritai įvairūs. Aš buvau iš tų, kurių ūgis šešios pėdos ir du coliai, o svoris 175 svarai[7]; su manimi tarnavo vyrai nuo penkių pėdų ir septynių iki šešių ir šešių[8]. Mus visus jungė ne raumenų masė, bet ryžtas pereiti ugnį ir vandenį.

Kad įveiktum BUD/S ir taptum SEAL'u, svarbiausia tvirta psichika. Užsispyrimas ir atsisakymas pasiduoti yra pagrindiniai raktai į sėkmę. Kažkaip pasisekė savyje surasti šią sėkmės formulę.

Radaras seka

PIRMA SAVAITĖ ĖJO IŠ PASKUTINIŲJŲ stengiantis išvengti radaro. Jei tave pastebėdavo – *gero nelauk*. Nesvarbu, darai pratimus, mankštiniesi, o gal tiesiog stovi rikiuotėje, net ir

---

7 *6 pėdos ir 2 coliai – 188 centimetrai, 175 svarai – 79,37 kilogramo.*

8 *5 pėdos ir 7 coliai – 170 centimetrų, 6 pėdos ir 6 coliai – 198 centimetrai.*

mažiausias krepštelėjimas sulaukia dėmesio. Jei susikūprinai rikiuotėje – jie tuoj pat įbesdavo akis. Jei instruktorius liepia ką nors daryti, verčiau griebkis to pirmas. Jei man sekdavosi – o aš stengiausi, kaip tik galėjau, – jie palikdavo mane ramybėje ir traukdavo prie kitų.

Visiškai išvengti radaro nesugebėjau. Nepaisant visų pastangų per fizinius pratimus ir kur tik nori, daug kartų patekdavau į bėdą dėl prisitraukimų. Esu tikras, kad žinote, kaip juos daryti – užsikabini už skersinio ir prisitrauki. Tada nusileidi. Vėl iš naujo. Ir vėl iš naujo. Ir vėl.

BUD/S mokymuose reikėjo kabėti ant skersinio ir laukti, kol instruktorius galiausiai teiksis skelbti pradžią. Taigi kai ėmėmės to pirmą kartą, taip jau nutiko, kad šefas stovėjo tiesiai prieš mane.

– Pirmyn! – tarė jis.

– Uch, – sudejavau prisitraukdamas.

Kokia klaida. Tuoj pat gavau silpnučio etiketę.

Iš pradžių reikia prisipažinti, kad negalėjau padaryti tiek jau daug prisitraukimų, gal kokį pustuzinį (nors tiek ir buvo reikalaujama). Tačiau dabar, sulaukęs dėmesio, lengvai praįsti negalėjau. Teko prisitraukimus atlikti *tobulai.* Ir dar tokią daugybę. Instruktorius atskyrė mane nuo grupės ir vertė daryti daugiau, dar skyrė kitų papildomų pratimų.

Tai suveikė. Prisitraukimai tapo mano stiprybe. Trisdešimt pasiekdavau be vargo. Nebuvau geriausias iš visų, bet gėdos nedariau.

O kaip sekėsi plaukti? Visos treniruotės prieš BUD/S atsipirko. Tiesą sakant, plaukiau *geriausiai.* Buvau jei ne pats greičiausias, tai bent vienas iš greičiausių.

Dar kartą kartoju, maži atstumai nieko nesako. Kad užskaitytų, turėjai vandenyne plaukti tūkstantį jardų[9]. Kai baigi BUD/S

9 *1000 jardų – 914,4 metro.*

mokymus, tūkstantis jardų atrodo vieni niekai. Juk plaukiojau beveik nuolat. Dviejų mylių[10] pasiplaukiojimai buvo rutina. O sykį iš laivų mus išmetė nuplaukus septynias jūrmyles[11] nuo kranto.

– Atgal tik vienas kelias, vyrukai, – pasakė instruktoriai. – Plaukti pirmyn.

Davinys po davinio

TURBŪT KIEKVIENAS, GIRDĖJĘS APIE SEAL'us, žino „pragaro savaitę". Tai penkios su puse dienos nuolatinės pylos – paruoštos taip, kad patikrintų, ar turi pakankamai ištvermės ir valios tapti nuožmiu kariu.

Kiekvieno SEAL'o „pragaro savaitės" istorija skirtinga. Mano, tiesą sakant, prasideda dar diena ar dviem prieš „pragaro savaitę", bangose ant uolų. Grupelė mūsų plaukiojo IBS – „maža pripučiama valtimi", tai mūsų pagrindinė šešiavietė valtis. Turėjome atgabenti ją į krantą per uolas. Aš buvau kelrodis. Tai reiškia, kad turėjau pirmas išsiropšti lauk ir laikyti valtį tol, kol likusieji iš jos išsinešdins ir ją pagriebs.

Vos pradėjęs darbą sulaukiau milžiniškos bangos, kuri pastvėrė valtį ir užgriozdino ją ant mano kojos. Skaudėjo lyg kas degintų žaizdre, kojos iškart nutirpo.

Kiek galėdamas stengiausi nekreipti dėmesio ir, sukandęs dantis, skausmą ištvėriau. Vėliau po dienos vargų apsilankiau pas bičiulį, kurio tėtis gydytojas buvo atvykęs jo apžiūrėti. Jis padarė rentgeno tyrimą ir išsiaiškino, kad pėda įtrūko.

Aišku, gydytojas užsimanė dėti tvarstį, bet nieku gyvu neketinau jam to leisti. Juk pasirodęs BUD/S su tvarsčiu aiškiai pa-

---

[10] *2 mylios – 3,22 kilometro.*

[11] 7 jūrmylės – maždaug 13 kilometrų.

demonstruočiau, kad pratybas reikia atidėti. Jeigu jas atidėčiau prieš „pragaro savaitę", tektų pradėti iš naujo – o aš nė nemaniau kartoti kančių kelio.

(Net ir per mokymus, gavęs leidimą, laisvu laiku gali palikti bazę. Bet, aišku, neketinau kojos rodyti laivyno gydytojui, nes jis išsiųstų mane lauk – lieptų tučtuojau „atsitraukti".)

Tą naktį, kai turėjo prasidėti „pragaro savaitė", mus atvedė į didžiulį kambarį, užsakė picų ir paleido ištisą filmų maratoną – „Juodojo vanago žūtis", „Mes buvome kariai", „Narsioji širdis". Bandėme atsipalaiduoti labai neatpalaiduojančioje atmosferoje, juk žinojome, kad prasideda „pragaro savaitė". Tai priminė vakarėlį „Titanike". Filmai visiems kuteno nervus, puikiai žinojome, kad kažkur tamsoje laukia ledkalnis.

Vaizduotė vis tampė mano nervus. Juk suvokiau, kad ateis laikas ir instruktorius įsiverš pro duris, nešinas „M-60" kulkosvaidžiu, šaudančiu tuščias kulkas. Tada teks bėgti laukan į rikiuotę ant girnų (tai asfaltuota treniruočių aikštelė). Bet kada?

Tiksinčios minutės stukseno į pilvą. Sėdėdamas vis kartojau:

– Dieve...

Kartojau ir kartojau. Labai iškalbingai ir giliai.

Bandžiau nusnūsti, bet nepavyko. Galiausiai kažkas įsilaužė ir ėmė šaudyti.

*Na ir a*čiū Dievui!

Vargu ar kada gyvenime buvau toks laimingas, sulaukęs puolimo. Išlėkiau laukan. Instruktoriai mėtė šviesos bombas, o vandens žarnos kone sprogo nuo besiveržiančios srovės. (Šviesos bombos ir trankiosios šviesos granatos sprogusios tankiai žybsi bei sukelia labai stiprų garsą, bet jokios žalos nedaro. Šiaip jau terminai skirti apibūdinti skirtingoms granatoms, kurias naudoja sausumos pajėgos ir karinis jūrų laivynas, bet dažniausiai juos naudojame kaip sinonimus.)

Buvau susijaudinęs ir pasiruošęs testui, kurį žmonės laiko

sunkiausiu išbandymu kandidatams į SEAL'us. Tačiau tuo metu galvojau: *„Kas per velniava?"*

Nors aš žinojau viską apie „pragaro savaitę" – arba bent jau dėjausi žinąs, – niekada jos neišgyvenau, todėl iki galo negalėjau suprasti.

Mus padalijo ir pasiuntė į skirtingus punktus, kur pradėjome atsispaudimus, atsilenkimus, šuoliukus...

O tada viskas susiliejo. Mano pėda? Ji kėlė mažiausiai vargo. Mes plaukėme, mankštinomės, tempėme valtis. Iš esmės nuolat judėjome. Vienas vyrukas taip išseko, kad mūsų patikrinti plaukiančią baidarę palaikė rykliu ir ėmė šaukti apie pavojų. (O iš tikrųjų ten plaukė mūsų vadas. Nežinia, ar jis priėmė klaidą kaip komplimentą, ar ne.)

Dar prieš BUD/S pradžią kažkas pasakojo man, kad geriausias būdas viską ištverti – skaičiuoti daviną po davinio. Varai iš paskutiniųjų, kol jie nusprendžia tave pamaitinti. Jie šeria kas šešias valandas, tiksliai tarsi laikrodis. Sutelkiau savo dėmesį į tai. Išganymas visada laukė ne mažiau nei po penkių valandų ir penkiasdešimt devynių minučių.

Ir vis tiek buvo akimirkų, kai galvojau, kad neištversiu. Mane gundė bėgti prie varpo ir jį paskambinti. Tai nutrauktų kančią – paskambinęs varpu sulauki kavos su spurga. O tada viso gero, nes skambutis (ar tiesiog replika atsistojus „einu lauk") reiškia programos pabaigą.

Norit tikėkit, norit ne, bet mano sutrupinta pėda bėgant savaitei jautėsi vis geriau ir geriau. Gal tiesiog pripratau prie skausmo ir jo nepastebėjau. Kur kas labiau nekenčiau šalčio. Blogiausia buvo nuogam ant kranto galynėtis su bangomis ir šalti užpakalį. Iš abiejų pusių rankomis susikabindavau su vaikinais, besistumdydami jie virsdavo dviem kūjais, tarp kurių įkliuvęs mano kūnas virpėjo krečiamas šalčio.

Meldžiausi, kad kas ant manęs nusičiurkštų.

Esu tikras, visi to trośko. Šlapimas buvo vienintelis prieinamas šilumos šaltinis. Jei kada pavyktų pažvelgti į vandens paviršių per BUD/S mokymus ir pamatyti krūvą susispietusių vaikinų, tai reiškia, kad kažkas čiurškia ir visi tuo naudojasi.

Jei tik varpas tada būtų nors kiek arčiau, matyt, būčiau jį paskambinęs ir užsisakęs šiltos kavos su spurga. Bet taip nepadariau. Buvau pernelyg užsispyręs, kad viską mesčiau, arba tiesiog tingėjau keltis.

Spręskite patys.

VISAIP BANDŽIAU NEPASIDUOTI. Prisiminiau kiekvieną, kuris man aiškino, kad bėgsiu nuo BUD/S kaip nuo vilko. Tokius prikaišiojimus įmanoma atremti tik viską ištveriant. Kitas būdas buvo stebėti laivus, palikusius krantą: klausiau savęs, ar noriu ten baigti.

Tikrai ne!

„Pragaro savaitė“ prasidėjo sekmadienio naktį. Sulaukęs trečiadienio ėmiau jausti, kad man pavyks. O iki tol pagrindinė užduotis buvo išlikti budriam. (Per visą tą laiką miegojau gal dvi valandas, ir tai ne iš eilės.) Nesibaigianti pyla dingo, liko psichologinis iššūkis. Daugelis instruktorių sako, kad 90 procentų „pragaro savaitės“ iššūkių yra psichologiniai, ir jie teisūs. Privalai įrodyti turįs tvirtą psichiką ir galįs tęsti misiją, net jei esi visiškai išsekęs. Štai kur šuo pakastas.

Šis būdas gerai atsijoja vyrus. Jei atvirai, tada dar nesuvokiau to. Bet supratau kovoje. Ten negali tiesiog išeiti paskambinęs varpą, juk į tave šaudo. Niekas nesako:

– Prašau to puodelio kavos ir spurgos, kurią žadėjote.

Jei pasitrauki, žūni ir drauge nusineši bičiulių gyvybes.

BUD/S instruktoriai mėgo sakyti panašius dalykus:

– Manai, dabar sunku? Bus dar blogiau, kai pakliūsi į komandą. Ten išseksi ir sušalsi labiau.

Kapanodamasis vandens paviršiuje maniau, kad tai apgavystė. Dar nenutuokiau, kad po kelerių metų „pragaro savaitę" prisiminsiu kaip malonų pasivaikščiojimą.

ŠALTIS TAPO MANO KOŠMARU.

Tiesiogine šių žodžių prasme. Po „pragaro savaitės" pabusdavau drebėdamas. Galėjau slėptis po įvairiomis paklodėmis ir vis tiek šaldavau todėl, kad viską prisimindavau. Jau tiek daug knygų ir filmų prirašyta apie „pragaro savaitę", kad nebešvaistysiu jūsų laiko apie tai kalbėdamas. Pasakysiu tik viena: ją išgyventi daug sunkiau nei apie ją skaityti.

Tenka atsitraukti

SAVAITĖ PO „PRAGARO SAVAITĖS" SKIRTA SUSIGRĄŽINTI JĖGAS. Ji vadinama „pasivaikščiojimo savaite". Iki jos tavo kūną taip subjauroja, kad mėlynes ir patinimus peršti nuolat. Avėdamas teniso batelius jau ne bėgioji, tik greitai vaikščioji, kur tau reikia. Tai nedidelė nuolaida, kuri, deja, trunka neilgai: po kelių dienų jie vėl mūša tave kaip būgną.

– Balius baigtas, – šaukė instruktoriai. – Atgal prie darbo.

Tai jie sprendžia, ar jau pakankamai nusikamavai, ar dar ne.

Atlaikęs „pragaro savaitę", maniau esąs laisvas. Baltus marškinėlius iškeičiau į rudus ir pradėjau antrą BUD/S etapą – nardymą. Deja, kažkur peršalau. Vos prasidėjus antram etapui, patekau į nardymo bokštą. Tai specialus įrenginys, simuliuojantis nardymą. Treniravausi su nardymo kapsule, bandydamas atlikti avarinį iškilimą į paviršių su plūduru. Reikėjo stengtis palaikyti vienodą spaudimą ausies išorėje ir viduje. Yra keli būdai. Įprastai užčiaupi burną, sužnybi šnerves ir švelniai puti orą pro nosį. Jei kažkas nepavyksta, artinasi bėda...

Visa tai buvau girdėjęs, bet kadangi turėjau užkratą, nelabai galėjau įgyvendinti nurodymus. Bet kad jau dalyvavau BUD/S mokymuose, o ir išminties sukaupiau ne per daugiausia, nusprendžiau į tai spjauti ir pabandyti. Suklydau: atsidūriau dugne ir tuoj pat pramušiau ausies būgnelį. Kai iškilau į paviršių, iš ausų, nosies ir akių tekėjo kraujas.

Man suteikė medicinos pagalbą ir išsiuntė gydytis ausų. Dėl sveikatos problemų buvo liepta atsitraukti – gavau nurodymą prisijungti prie kitų naujokų, kai pagysiu.

Atsitraukęs pakibau nežinioje. Kadangi įveikiau „pragaro savaitę", man negrėsė pavojus kartoti viso kurso. Ačiū Dievui, „pragaro savaitė" nekartojama. Tačiau laukdamas negalėjau tiesiog sėdėti ir nieko nedaryti. Vos tik sustiprėjau, ėmiau padėti instruktoriams, kasdien mankštinausi ir bėgiojau su vyrukais baltais marškinėliais (tai pirmas etapas), kai jiems spardė užpakalius.

ATSKLEISIU JUMS VIENĄ SAVO YDĄ – POLINKĮ TABAKUI.

Ji atsirado paauglystėje. Tėtis pagavo kramtant tabaką, kai buvau vidurinėje. Jam tai nepatiko, todėl nusprendė priversti mane atsikratyti šios ydos visiems laikams. Privertė suryti visą skardinę bruknių ir metų skonio tabako. Iki šiol negaliu net į bruknių dantų pastą pažiūrėti.

Bet likusieji skoniai jau kita istorija. Tuo metu rinkdavausi Kopenhagos kramtomąjį tabaką.

Tabakas BUD/S mokymų dalyviui draudžiamas. Bet laikinai pasitraukęs iš pratybų pamaniau, kad draudimas negalioja. Kartą įsikišau Kopenhagos į burną ir prisijungiau prie rikiuotės pabėgioti. Buvau rikiuotės gale, todėl vargu ar kas kreipė į mane dėmesį. Bent jau taip galvojau.

Nepatikėsite, tačiau pristatė vienas iš instruktorių ir ėmė kal-

bėti. Vos tik atsakiau, jis pamatė, kad kažką kramtau.

– Spjauk!

Pasitraukiau iš rikiuotės ir pasiruošiau atsispaudimams.

– Kur skardinė? – kvotė instruktorius.

– Kojinėje.

– Ištrauk.

Atsispaudimų pozicijos keisti, aišku, negalėjau, todėl tabaką pasiekiau viena ranka. Instruktorius, atidaręs skardinę, pakišo ją priešais veidą.

– Ryk.

Kiekvieną kartą atsispaudęs nuo žemės, turėjau atsikasti Kopenhagos ir nuryti. Tabaką kramčiau nuo penkiolikos ir sukramtęs visada nurydavau, todėl dabar nebuvo taip blogai, kaip gali pasirodyti. Ir tikrai ne tragedija, kurios siekė instruktorius. Gal būtų laimėjęs pakišęs bruknių tabaką. Dabar jis siuto, kad vis laikausi. Jis vaikė mane kelias valandas su visokiais pratimais. Iš tikrųjų norėjau vemti – bet nuo išsekimo, o ne dėl tabako.

Galiausiai jis mane paleido. Vėliau pradėjome neblogai sutarti. Pasirodo, jis ir pats kramtė tabaką. Kartu su kitu instruktoriumi iš Teksaso mokymų pabaigoje jis visai mane pamėgo, ir aš labai daug iš jų išmokau.

ŽMONĖS STEBISI IŠGIRDĘ, KAD TRAUMOS, išskyrus labai rimtas, kurios pražudytų karjerą laivyne, nesutrukdo tapti SEAL'u. Bet juk tai savaime suprantama, nes SEAL'ai labiau vertina stiprią psichiką nei fizinį pasirengimą. Jei turi valios grįžti po traumos, kad užbaigtum programą, galimybė tapti SEAL'u išauga. Asmeniškai pažįstu SEAL'ą, kuris per pratybas taip stipriai susilaužė klubą, kad jį teko pakeisti. Vyrukas buvo pasitraukęs pusantrų metų, bet galiausiai mokymus įveikė.

Kartais girdisi gandų, kaip vyrus primuša už tai, kad jie susikerta su instruktoriumi ir gerai jį prikulia. Tai paistalai. Niekas

su instruktoriais nesimuša. Nesimuša, ir tiek. Patikėkite, jei kas pabandytų, susirinkę jie taip išmaltų užpakalį, kad nebegalėtum daugiau vaikščioti.

Markusas

Per BUD/S mokymus suartėji su žmonėmis, bet stengiesi per daug neprisirišti, kol nesibaigia „pragaro savaitė“. Ji daug ką atsijoja. Iš mūsų kurso baigė dvi dešimtys, tai mažiau nei dešimt procentų pradėjusių.

Tarp laimingųjų patekau ir aš. Pradėjau 231 klasėje, bet po atsijojimo baigiau kartu su 233.

Perėjus BUD/S, seka aukštesnio lygio mokymai – oficialus pavadinimas SQT, arba SEAL kvalifikacijos mokymai. Ten vėl sutikau bičiulį, su kuriuo susipažinau per BUD/S – Markusą Lutrelą.

Mes tarsi žiūrėjome viena kryptimi. Natūralu, juk buvome Teksaso vyrukai.

Vargu ar tie, kurie ne iš Teksaso, supras. Tarp ten užaugusių tvyro lyg koks ryšys.

Gal tai bendra patirtis, gal kas giliau, o gal tiesiog alus. Teksaso žmonės paprastai gerai tarpusavyje sutaria, o mūsų atveju draugystė užgimė tiesiog akimirksniu.

Bet ar verta taip toli ieškoti priežasčių: juk patyrėme panašių dalykų, nuo aistros medžioti vaikystėje iki karinio jūrų laivyno ir BUD/S egzamino.

Markusas BUD/S įveikė anksčiau už mane. Todėl, prieš sugrįždamas į SQT, dar išvyko į specialias pratybas. Jis buvo apmokytas suteikti pirmąją pagalbą, ir taip jau atsitiko, kad jis pasirūpino manimi, kai nardymo metu gavau deguonies smūgį. (Išvertus į žmonių kalbą: „deguonies smūgis“ smogia, kai nardy-

mo metu į kraujotaką patenka per daug deguonies. Taip gali nutikti dėl daugybės priežasčių ir sukelti rimtą pavojų. Mano incidentas tebuvo vieni niekai.)

Taigi vėl apie nardymą. Visada sakiau, kad aš sausumos vyrukas, o ne SEAL'as (jūrų, oro, sausumos). Verčiau stovėsiu ant žemės, o dangų ir jūrą tegul užkariauja kiti.

Tą dieną, kai nutiko nelaimė, plaukiojau su leitenantu. Siekėme gauti „auksinį peleką" – tai apdovanojimas už geriausią, „karščiausią" dienos panėrimą. Pratimą atlikdavome panėrę po laivu ir prikabinę moliusko miną. (Moliusko mina – specialus sprogmuo, kuris prikabinamas prie laivo korpuso. Paprastai jis sprogsta po tam tikro laiko.)

Mums viskas sekėsi, bet staiga plūduriuodamas po laivo korpusu apsvaigau ir mano smegenys išsijungė. Spėjau įsitverti už atramos ir ją apkabinti. Leitenantas bandė kišti miną ir ėmė visaip mojuoti pastebėjęs, kad jos neimu. Mano stiklinės akys spoksojo į vandenyno gelmes. Pagaliau galva prašviesėjo ir pavyko išsinešdinti. Išnėręs į paviršių jaučiausi gerai ir Markusas su instruktoriais padėjo atsigauti iki galo.

Nors aš ir Markusas patekome į skirtingas komandas, bėgant metams palaikėme ryšį. Rodos, kiekvieną sykį, kai grįždavau iš dislokavimo vietos, galėdavau jam išsipasakoti. Pietaudavome ir dalindavomės įspūdžiais apie savo „neformalią žvalgybą".

EINANT Į PABAIGĄ SQT MOKYMAMS, gavome paskyrimus į komandas. Nors įveikėme BUD/S, bet savęs SEAL'ais dar nelaikėme. Trišakį gauni tik prisijungęs prie komandos. O tada dar reikia įrodyti, kad esi vertas vietos. (SEAL Trišakis, dar žinomas kaip BUDvaizeris, yra metalinė emblema ar ženkliukas, kurį dėvi SEAL'ai. Jį sudaro Neptūno trišakis, erelis ir inkaras.) Tuo metu buvo šešios komandos, po tris pasirinkimus rytų ir vakarų pusėje. Labiausiai norėjau patekti į trečią komanda, kuri

įsikūrusi Koronade, Kalifornijoje. Pasirinkau ją pirmą, nes ši komanda kovojo Artimuosiuose Rytuose ir galėjo ten bet kada sugrįžti. Svajojau apie tikrą veiksmą. Manau, šito troško visi.

Antroje ir trečioje vietoje įrašiau komandas, esančias Rytų pakrantėje, nes esu lankęsis Virdžinijoje, kur jos įsikūrusios. Nesižaviu Virdžinija, bet ją mėgstu tikrai labiau nei Kaliforniją. Prie Koronado esantis San Diegas gali pasigirti labai geru oru, bet Pietų Kalifornijoje gyvena mulkiai. Norėjau gyventi ten, kur žmonės turi daugiau sveiko proto.

Personalo asistentas, kuriam kadaise talkinau, patikino, kad mano pasirinkimą patvirtins. Nebuvau tikras šimtu procentų, o tą akimirką ir taip būčiau priėmęs bet kokį nuosprendį. Juk ne man spręsti.

Tad sulaukęs norėto paskyrimo nebuvau užkluptas it žaibo iš giedro dangaus. Jie surinko mus didelėje salėje ir išdalino dokumentus su įsakymais. Gavau pirmą pasirinkimą: trečiąją komandą.

Meilė

NUTIKO DAR ŠIS TAS, TURĖJĘS MILŽINIŠKOS ĮTAKOS ne tik mano karinei karjerai, bet ir visam gyvenimui.

Aš įsimylėjau.

Nežinau, ar tikite meile iš pirmo žvilgsnio. Aš netikėjau iki vieno 2001-ųjų balandžio vakaro, per kurį išvydau Tają, stovinčią prie San Diego klubo baro ir kalbančią su vienu iš mano bičiulių. Ji dėvėjo juodas odines kelnes, kurios atrodė ir aistringai, ir prašmatniai.

Šis derinys mane papirko.

Buvau tik įsiliejęs į trečiąją komandą. Mes dar net nepradė-

jome treniruotis, prieš imdamasis rimtai dirbti ir kovoti už savo vietą SEAL, mėgavausi paskutine atostogų savaite.

Kai susipažinome, Taja dirbo konsultante farmacijos bendrovėje. Ji kilusi iš Oregono, koledžą baigė Viskonsine ir prieš keletą metų iki mūsų susitikimo persikėlė į Vakarų pakrantę.

Pirmiausia pastebėjau, kad ji labai graži, nors dėl kažko susikrimtusi. Kai pradėjome šnekėtis, supratau, kad ji itin sumani ir turi gerą humoro jausmą. Mačiau, kad ji puikiai man tiktų.

Bet tegul istoriją pasakoja Taja, jos versija skamba daug geriau už manąją.

Taja:

Prisimenu vakarą, kai susipažinome – bent jau dalį jo. Nenorėjau niekur eiti iš namų. Išgyvenau krizę. Dirbau darbą, kurio nemėgau. Mieste jaučiausi naujokė, ieškojau širdžiai artimesnių draugių. Kartais susitikinėjau su vaikinais, bet be didesnės sėkmės. Praeityje buvau užmezgusi tvirtesnių ir ne tokių tvirtų santykių, tarp jų sekė keli paprasti pasimatymai. Atsimenu, kaip prieš sutikdama Krisą meldžiau Dievą atsiųsti kokį padorų vyruką. Daugiau niekas man nerūpėjo. Meldžiau vyro, kuris iš prigimties būtų geras ir padorus.

Man paskambino draugė ir kvietė išlįsti į San Diegą. Tada gyvenau Long Byče, kuris buvo už devyniasdešimties mylių. Tikrai nenorėjau niekur trenktis, bet ji mane įkalbėjo.

Tiesiog vaikštinėjome ir prasukome pro barą, pavadinimu „Maloney's“. Jie grojo „Men at Work“ kūrinį „Land Down Under“. Draugė įsigeidė užsukti, bet baras užsiprašė nežmoniškos kainos už muziką, dešimties ar penkiolikos dolerių.

– Na jau ne, – pasakiau jai. – Tik ne už barą, kuris leidžia „Men at Work“.

– Užsičiaupk, – atrėžė draugė.

Ji sumokėjo už įėjimą ir mes patraukėme vidun.

Irzli kažką gurkšnojau. Tada priėjo aukštas išvaizdus vyriškis ir mane užkalbino. Prieš tai bendravau su vienu iš jo draugų, kuris pasirodė tikras kvailys. Mano nuotaika nesitaisė, nors atvykėlį tarsi supo kažkokia aura. Jis atskleidė savo vardą – Krisas. Pasakiau jam ir savąjį.

– Kuo tu užsiimi? – paklausiau.

– Vairuoju ledų sunkvežimį.

– Nepaistyk niekų. Aišku, kad esi karininkas.

– Ne, – priešinosi jis.

Ir pasakojo man įvairiausių nesąmonių. SEAL'ai nemėgsta atskleisti nepažįstamiems, ką jie iš tikrųjų daro. Todėl Krisas nešiojo prisikaupęs daug akiplėšiškų melų. Viena iš smagiausių istorijų buvo apie delfinų vaškavimą. Jis tikino, jog nelaisvėje esančius delfinus būtina vaškuoti, kad jų oda nesuirtų. Tai įtikinama pasaka, jei esi jauna, naivi ir išgėrusi mergina.

Laimei, jis nebandė manęs apgauti pačia juokingiausia savo istorija – tikiuosi, todėl, kad nemanė galįs mane taip apkvailinti. Kitoms merginoms jis pasakodavo, kaip įsirango į bankomatą ir tūnodamas viduje dalija žmonės pinigus, kai šie įkiša savo korteles. Tikrai nebuvau tokia naivi ir išgėrusi, kad patikėčiau šiuo pokštu.

Vos užmetusi akis galėjau pasakyti, kad jis karininkas. Atrodė tvirtas, trumpų plaukų, o jo tarsena aiškiai sufleravo, kad jis nevietinis.

Galiausiai Krisas prisipažino tarnaujantis kariuomenėje.

– Tai ką ten veiki? – paklausiau.

Jis vėl paistė visokius niekus, kol prisipažino:

– Ką tik baigiau BUD/S mokymus.

– Tai ką? Tu SEAL'as?

– Aha.

– Pažįstu jus kaip nuluptus, – įspėjau jį.

Matote, mano sesuo ką tik buvo išsiskyrusi su vyru. Jis troško

tapti SEAL'u. Perėjo kažkokius mokymus, taigi žinojau (arba bent jau taip maniau), iš kokio molio drėbti SEAL'ai.

Rėžiau viską Krisui į akis.

– Esi arogantiškas, egoistiškas garbėtroška. Paistai niekus ir manai galįs daryti, ką nori.

O taip, nušvitau visu gražumu.

Bet mane suintrigavo jo atsakymas. Jis neišsiviepė ir neužsigavo. Tiesiog... suglumo.

– Kodėl taip sakai? – paklausė nekaltu ir nuoširdžiu veidu.

Papasakojau apie sesers vyrą.

– Gyvybę atiduočiau už savo šalį, – atsakė jis. – Argi tai egoistiška? Manau, priešingai.

Jis atrodė toks idealistas ir romantikas, kai kalbėjo apie patriotizmą ir tarnybą šaliai, kad negalėjau juo nepatikėti.

Krisas dar kurį laiką kalbėjo, kol sugrįžo mano draugė ir savo dėmesį skyriau jai. Tada jis leido suprasti, kad keliauja namo.

– Kodėl? – paklausiau.

– Na, tu gi išdrožei, kad niekada nesusitikinėsi su SEAL'u.

– Tikrai ne. Tik atskleidžiau, kad niekada netekėsiu už jo. Nesakiau, kad nenorėčiau kurs nors išlįsti.

Jo veidas nušvito.

– Tokiu atveju, – pradėjo šelmiškai šypsodamasis, – man reikėtų tavo telefono numerio.

Jis užsibuvo. Užsibuvau ir aš. Likome iki paskutinio raginimo išeiti. Kai pakilau su minia, atsidūriau tiesiai priešais jį. Jis atrodė toks tvirtas ir raumeningas, skleidė labai gerą kvapą. Taigi pakštelėjau į kaklą. Jis nusivedė mane į automobilių stovėjimo aikštelę... O ten, rodos, net savo smegenis išvėmiau ant grindinio kartu su visu škotišku viskiu, kurį tą vakarą buvau išgėrusi.

Ir kaip neįsimylėti merginos, kuri tau neabejinga vos susipažinus? Nuo pat pradžių žinojau, kad su ja noriu praleisti liku-

sį gyvenimą. Tačiau nebuvo lengva. Paskambinau jai kitą rytą pasiteirauti apie savijautą. Šnekučiavomės ir šiek tiek juokavome. Vėliau taip pat skambinau, siunčiau žinutes, bet ji neatsakydavo.

Kiti vyrukai komandoje ėmė kikenti iš manęs. Jie lažinosi tarpusavyje, ar Taja kada nors paskambins pati. Kelis kartus bendravome, kai ji pakeldavo ragelį. Gal tikėjosi, kad skambina kas nors kitas. Po kurio laiko jau tapo aišku, kad pati niekada neskambins.

Bet staiga viskas pasikeitė. Prisimenu pirmą jos skambutį. Treniravomės Rytų pakrantėje. Baigęs pokalbį, ėmiau šokinėti ant bičiulių lovų. Tai buvo ženklas, kad jai patinku. Džiūgavau galėdamas pasigirti visiems skeptikams.

Taja:

Krisas nuolat sekdavo mano jausmus. Apskritai jis labai pastabus. Jam nereikia daug teirautis. Užtenka vieno klausimėlio, kad į dienos šviesą ištemptų tai, kas vyksta, ir parodytų, kad rūpinasi šimtu procentų. Mano jausmai ne visada mėgstamiausia jo tema, bet jis jaučia, kada tinkamas ir svarbus metas apie ką nors kalbėti, o kada verčiau patylėti.

Šią savybę pastebėjau dar mūsų santykių pradžioje. Jis buvo labai dėmesingas, kai kalbėdavome telefonu. Daugeliu atveju esame tikros priešingybės, bet atrodė, kad puikiai derame tarpusavyje. Kažkurią dieną jis telefonu klausė, kaip aš manau, kodėl. Leidau sau prasitarti apie tai, kokios jo savybės taip traukė.

– Manau, esi labai geras vyrukas, – prisipažinau jam. – Toks padorus ir jautrus.

– Jautrus?!? – Krisas atrodė įsižeidęs. – Ką turi omenyje?

– Nejau nežinai, ką reiškia būti jautriam?

– Kai verki per filmus ir panašiai?

Nusikvatojau. Paaiškinau, kad jis sugeba sekti mano jausmus,

kartais geriau už mane pačią. Jis leisdavo man išgyventi įvairias akimirkas, o svarbiausia – palikdavo erdvės.

Vargu ar taip žmonės įsivaizduoja SEAL'us, bet Kriso atveju tai tikra teisybė.

2001-ųjų rugsėjo 11-oji

MŪSŲ SANTYKIAI TVIRTĖJO, KARTU PRALEIDOME VIS DAUGIAU LAIKO. Netrukus ėmėme vienas pas kitą nakvoti, Long Byče arba San Diege. Vieną rytą atsibudau jos bute išgirdęs šūkavimus:

– Krisai! Krisai! Pabusk! Privalai tai pamatyti!

Tekinas nulėkiau į svetainę. Taja parodė į televizorių, padidino garsą. Išvydau dūmą, besiveržiantį iš Pasaulio prekybos centro Niujorke.

Nelabai supratau, kas vyksta. Aš vis dar snūduriavau.

Kai žiūrėjome televizorių, orlaivis įsirėžė į kitą bokštą.

– Niekšai! – sumurmėjau sau.

Į ekraną spoksojau piktas, pasimetęs, vis dar abejojau, ar regiu tikrus dalykus.

Staiga atsipeikėjau, kad palikau išjungtą telefoną. Pasičiupęs jį išvydau gausybę praleistų žinučių. Jas galima apibendrinti taip:

Tučtuojau nešk savo užpakalį į bazę!

Šokau į patogų Tajos visureigį, nes jos bakas, skirtingai nei manasis, buvo sklidinas, ir pasileidau.

Neatsimenu, kokiu greičiu lėkiau, ko gero, skaičius buvo triženklis ir tikrai didesnis už leistiną.

Netoli San Chuano Kapistrano veidrodėliuose pastebėjau mirksinčias raudonas šviesas.

Teko sustoti. Prisistatęs pareigūnas atrodė ne juokais įpykęs.

– Koks velnias tave veja tokiu greičiu? – pasiteiravo jis.

– Taip, sere, – atsakiau jam. – Atleiskite, esu karininkas, ką tik išgirdau turįs prisistatyti. Suprantu, kad privalote išrašyti baudą. Prisidribau, bet labai pagarbiai prašau, ar galite paskubėti, kad laiku grįščiau į bazę?

– Kur tarnauji?

„Ot mulkis, – pamaniau sau. – Ką tik sakiau turįs prisistatyti. Ar negali tiesiog išrašyti baudos?"

Tačiau laikiausi iš paskutiniųjų.

– Tarnauju kariniame jūrų laivyne, – papasakojau jam.

Buvau gerokai suirzęs.

– Esu SEAL'as.

Jis uždarė baudų knygutę.

– Palydėsiu tave, – tarė man. – Pasiimk iš ten, ką pametęs!

Įjungęs šviesas, policininkas įsiveržė priekyje manęs. Jis važiavo kiek lėčiau, nei lėkiau vienas, bet vis tiek spaudė iki dugno. Mane palydėjo iki savo teritorijos galo, gal kiek daugiau, o tada pamojavęs atsisveikino.

Pratybos

TUOJ PAT GAVOME ĮSAKYMĄ PASIRENGTI, bet vėliau tapo aišku, kad Afganistane ar kitur mūsų dar nereikės. Mano būriui teko laukti apie metus, kol gavome paragauti tikro veiksmo – ir ne dėl Osamos bin Ladeno, o dėl Sadamo Huseino. Tai stebina aplinkinius, nes žmonės įsitikinę, kad SEAL veikia tik jūroje. Esą kaunamės iš laivų, smogiame į vandenyje ar netoli kranto esančius taikinius.

Aišku, kad tenka dirbti jūroje, šiaip ar taip, esame karinis jūrų laivynas. Kaip minėjau, SEAL'ų šaknys siekia povandeninės karybos komandas, arba UDT. Jos įkurtos per Antrąjį pasaulinį karą. Šie varliažmogiai prieš puolimą žvalgė pakrantes ir vandenyje vyk-

dė įvairias užduotis, pavyzdžiui, prasiskverbdavo į uostus ir priešų laivus užtaisydavo moliuskų bombomis. Jie buvo tikri Antrojo pasaulinio karo ir pokario epochos didvyriai – nepalaužiamieji nardytojai. SEAL'ai didžiuojasi, čiuoždami ant jų sukeltų bangų.

Tačiau UDT veiklos laukas išsiplėtė, laivynas suprato, kad specialiosios operacijos nesibaigia pasiekus krantą. Taip suburti ir parengti SEAL'ai pakeitė ankstesnius UDT vyrus. „Sausumos" žodelis užbaigia SEAL trumpinį, bet misijos ten tikrai nėra paskutinės. Kiekvienas Jungtinių Valstijų kariuomenės specialusis dalinys ypatingas. Mūsų mokymo programos iš dalies sutampa, operacijos, kurių griebiamės, taip pat panašios, tačiau kiekviena šaka pasižymi unikalia specializacija. Sausumos specialiosios pajėgos, dar žinomos SF vardu, puikiai ruošia tolimiausiame pasaulio krašte veiksiančias pajėgas, nesvarbu, kokiu būdu tektų kariauti, konvenciniu ar ne. Sausumos pajėgų reindžeriai žinomi kaip milžiniška puolančioji galia. Jei tave erzina nemažas taikinys, pavyzdžiui, aerodromas, reindžeriams jį nušluoti vieni juokai. Oro pajėgų specialieji daliniai – parašiutininkai – nepralenkiami traukiant patekusius į bėdą.

Mūsų stiprybė – DA. Tai reiškia „tiesioginis veiksmas". Tokios misijos labai trumpos. Staigiai smogiame į mažus, bet labai vertingus taikinius. Tai kaip chirurginis pjūvis. Pavyzdžiui, naikiname svarbius tiltus priešo užnugaryje arba darome kratas teroristų irštvose ir sulaikome gaminančius bombas, „nutverk ir pačiupk", kaip mėgstame sakyti. Tai skirtingos misijos, bet jas sieja tas pats principas – privalai smogti stipriai ir greitai, kol priešas nesusigaudė, kas vyksta.

Po rugsėjo vienuoliktosios SEAL'ai ėmė ruoštis veikti ten, kur įsikūrę islamistų teroristai. Pirmiausia Afganistane, taip pat Artimuosiuose Rytuose, Afrikoje. Ir toliau treniravomės kaip priklauso SEAL'ams – nardėme, šokinėjome iš lėktuvų, skandinome laivus. Tačiau gerokai daugiau dėmesio skyrėme sausumos karybai.

Dėl tokių permainų viršuje kilo aršių diskusijų. Vieni siekė riboti SEAL'ų veiklą iki dešimties mylių[12] nuo kranto. Mano nuomonė niekam nerūpėjo, bet aš įsitikinęs, kad ribų nereikia. Asmeniškai labai džiaugiuosi išlindęs iš vandens. Leiskite man daryti tai, kam esu ruoštas, kad ir kur tektų veikti.

Didžioji dalis pratybų man patiko, net kai jos tapdavo rakštimi užpakalyje. Nardėme, traukėme į dykumą, laipiojome po kalnus. Mus, gulinčius ant lentos, kankino vandeniu ir dujomis. Visus per pratybas kankina vandeniu. Juk reikia pasirengti, jei tave sučiuptų priešas. Instruktoriai smaginosi, kaip tik galėjo, surišdavo mus, daužydavo vos nesukeldami visą gyvenimą liekančių sužalojimų. Jie mėgdavo sakyti, kad kiekvienas turime ribą ir kaliniai paprastai pasiduoda. Bet aš prisiekiau verčiau mirti, nei išduoti paslaptis.

Dujos buvo dar vienas skaudus smūgis. Privalai kęsti, kai tave apsvaigina CS. CS yra „pagrobėjų purškalas" arba tiesiog ašarinės dujos. Svarbiausia jų sudedamoji dalis – 2-chlorfenilmetilenmalono rugšties nitrilas (C10H5ClN2). Čia tiems, kas išmano chemiją. O mes jas vadinome „kosėk ir spjauk", nes tai geriausias būdas ištverti. Išmoksti susitaikyti, kad tavo akys ašaroja, geriau nė nemanyk jų trinti. Apsisnargliuosi, kosėsi ir žliumbsi, bet vis tiek galėsi šaudyti ginklu ir kautis. Štai kur kančių esmė.

Aliaskoje, Kodiake, treniravomės, kaip susigaudyti sausumoje. Nors pratybos tikrai nevyko žiemos viduryje, bet sniego buvo tiek daug, kad reikėjo avėti specialius batus. Iš pradžių sužinojome, kaip išlaikyti šilumą – apsikamšyti, sulipdyti sniego namelį. Dar išmokome mūšio lauke tausoti svorį – tai labai svarbu, kad ir kur kariautum. Turėjai išsiaiškinti, verčiau būti lengvesniam ir judresniam ar apsikrauti ginkluote.

[12] *10 mylių – 16,09 km.*

Man labiau patinka judėti lengvai ir greitai. Skaičiuoju ne svarus, bet uncijas. Kuo lengvesnis esi, tuo miklesnis tampi. Tie priešo niekšeliai greiti kaip velniai, privalai stengtis iš paskutiniųjų, kad juos pagautum.

Pratybose tvyrojo tikra konkurencija. Mus patikino, kad geriausią komandos būrį permes į Afganistaną. Tai sužinoję, pradėjome spausti. Arši konkurencija peržengė net pratybų lauką. Pareigūnai kaišiojo vieni kitiems kojas. Jie šmeiždavo kolegas viršininkams:

– *Argi nematėte,* ką tie vyrukai pridarė? Jie niekam tikę...

Varžybos baigėsi tuo, kad mūsų būrys finišavo antras. Nugalėtojai iškeliavo kariauti, mes likome namuose.

Tai blogiausias scenarijus, kokį tik SEAL'as gali įsivaizduoti.

KAI HORIZONTE NUŠVITO KARAS IRAKE, mūsų dėmesys vėl nukrypo kitur. Treniravomės kovai dykumose ir miestuose. Sunkiai dirbome, bet visada pasitaikydavo ir šviesesnių akimirkų.

Pamenu, kai ruošėmės RUT (tikroviškos pratybos miestuose). Sutarėme su viena gyvenviete, kuri pakvietė mus nugriauti paštą – tuščią sandėlį. Tai jau kažkas labiau apčiuopiamo nei gali rasti įprastoje bazėje. Darbavomės tame sandėlyje, viską kruopščiai suderinome su vietos policijos departamentu. Buvo pakviesti net keli „aktoriai", kad vaidintų pratybose.

Man teko užtikrinti saugumą lauke. Sekdamas kelių nuošalyje stovinčių policininkų žvilgsnius, užtvėriau eismą mojuodamas automobiliams šalin.

Stovėjau ginkluotas, atrodžiau nelabai draugiškai, tačiau kažkoks vyrukas vis tiek sugalvojo prisiartinti.

Elgiausi kaip mokytas. Pirmiausia pamojavau šalin, jis ir toliau artinosi. Pašviečiau savo žiebtuvėliu, nepadėjo. Nukreipiau į jį lazerį, bet vyrukas nereagavo.

Kuo arčiau jis žingsniavo, tuo labiau tikėjau, kad tai pratybų aktorius, pasiųstas išbandyti mane. Mintyse pasikartojau akistatos taisykles, kurios nurodė, ką turėčiau daryti.

– Kas tu, popai? – kišdamas galvą prie manojo veido, paklausė vyrukas.

„Popas" (taip banditai vadina policiją) nebuvo įtrauktas į taisyklių sąrašą, todėl pamaniau, kad aktorius improvizuoja.

Pagal planą turėjau nepažįstamąjį pargriauti. Taip ir padariau. Jis priešinosi, pakišo ranką po švarku, matyt, ieškodamas ginklo. Taip ir elgtųsi vaidinantis priešą. Sureagavau adekvačiai, kaip tikras SEAL'as. Nuverčiau jį ant žemės ir truputį apspardžiau.

Daiktas, kurį vyrukas slėpė po švarku, sudužo ir visur pasipylė skystis. Pargriautasis keikėsi ir bandė atsistoti, bet aš nekreipiau dėmesio. Kai niekšelį apleido jėgos, surakinau jį ir apsižvalgiau.

Netoliese automobilyje sėdintys policininkai, atrodė, tuoj mirs iš juoko. Priėjau paklausti, kas dedasi.

– Čia vienas stambiausių narkotikų prekeivių mieste, – paaiškino jie. – O kad mes būtume jį taip prikūlę, kaip tu.

Matyt, ponas Popas spjovė į visus įspėjamuosius ženklus ir sliūkinęs per pratybų aikštelę manė toliau be vargo užsiimsiantis savo verslu. Kvailių apstu visur, bet šis incidentas neblogai parodo, kodėl tipas pasirinko tokią apgailėtiną veiklą.

Nukamuotas ir įkinkytas

JUNGTINIŲ TAUTŲ SAUGUMO TARYBA MĖNESIŲ MĖNESIUS spaudė Iraką laikytis rezoliucijų, ypač įpareigojančių leisti ekspertams tikrinti vietas, kuriose įtariama kuriant masinio naikinimo ginklus. Karas nebuvo iš anksto nulemtas. Sada-

mas Huseinas galėjo nusileisti ir ekspertams parodyti viską, ką jie norėjo matyti. Daugelis mūsų žinojo, kad jis to daryti neketina. Gavę pranešimą, kad mus plukdo į Kuveitą, labai susijaudinome. Juk suvokėme keliaujantys į karą.

Kad ir kaip būtų, ten laukė krūva darbo. Reikėjo ne tik stebėti Irako sienas, saugoti kurdų mažumą, kurią Sadamas praeityje nuodijo dujomis, kankino, bet ir užtikrinti neskraidymo zonas šiaurėje bei pietuose. Sadamas nusispjovė į Jungtinių Tautų sankcijas ir kontrabanda įveždavo ar išveždavo naftą, kitas prekes. Jungtinės Valstijos kartu su sąjungininkais užsimojo tai nutraukti.

Mudu su Taja nusprendėme susituokti prieš man išvykstant. Sprendimas stebino abu. Vieną dieną kalbėjomės automobilyje ir nutarėme, kad reikia tuoktis. Mane tai pritrenkė, nors sprendimą padariau pats. Pritariau jam, tai visiškai logiškas žingsnis. Mylėjome vienas kitą. Žinojau, kad ji yra moteris, su kuria noriu praleisti savo gyvenimą. Bet kažkodėl abejojau, ar santuoka tęsis ilgai.

Juk matėme, kaip dažnai skiriasi SEALai. Teisininkai tvirtino, kad jų skyrybų rodiklis siekia 95%. Skaičius mane įtikino. Gal todėl taip nerimavau. O gal dalis manęs vis dar bijojo įsipareigojimo, trunkančio visą gyvenimą. Aišku ir tai, kad puikiai suvokiau, kiek daug reikalauja mano darbas, juk traukiame į karą. Negaliu paaiškinti visų šių prieštaravimų.

Bet labai gerai atsimenu, kad mylėjau Tają be galo, be krašto. Ji taip pat mylėjo mane. Taigi kad ir kaip būtų, gerai ar blogai, prasidėtų karas ar sugrįžtų taika, kitas mūsų žingsnis vedė į santuoką. Laimei, ištvėrėme iki šiol.

APIE SEAL'US TURĖTUMĖTE ŽINOTI VIENĄ DALYKĄ: kol esi naujas komandoje, tol nerasi ramybės. Būriai labai uždari. Naujokus visada vadina „naujais vyrukais". Jie turi pereiti pragarą, kad įrodytų esą verti būrio.

Tai paprastai užtrunka iki pirmo dislokavimo, kartais ilgiau. Naujokams tenka juodžiausi darbai. Juos nuolat mėgina, dažnai užgaulioja. Tai nesibaigiantis ir įvairias formas įgaunantis kamavimas. Pavyzdžiui, per treniruotes pluši iš peties. Instruktoriai visą dieną spardo užpakalį. Kai visai nusikamuoji, būrys eina sau linksmintis. Kai iškeliaujame į toliau esančias pratybas, važiuojame dvylika keleivių talpinančiuose sunkvežimiuose. Naujokas visada vairuoja. Tai reiškia, kad jis niekada negali gerti, kai būrys siaubia barą, o SEAL'ai geria daug.

Šie pokštai labai švelnūs. Tiesą sakant, jie tokie švelnūs, kad net nesiskaito kamavimu.

Jei tave vairuojantį ima dusinti – štai kur kamavimas.

Vieną vakarą, kai dar neseniai prisijungiau prie būrio, drauge su vyrukais linksminausi po treniruočių. Kai palikome barą, visi susigrūdo sunkvežimio gale. Nemačiau čia jokios problemos – man patinka sėdėti priekyje. Kurį laiką lėkėme ir tiek, bet staiga išgirdau:

– Vienas, du, trys, keturi, skelbiu karą sunkvežimyje!

Netrukus sulaukiau kumščiojimų. „Karas sunkvežimyje" reiškia, kad gali išsilieti ant naujokų. Po vieno tokio karo grįžau sudaužytais šonkauliais ir pajuodusia akimi. Lūpą buvo praskėlę keliolika kartų.

Turiu pasakyti, kad karai sunkvežimiuose skiriasi nuo kautynių baruose. Tai dar vienas SEAL'ų pasididžiavimas. SEAL'ai pagarsėję tuo, kad baruose mėgsta apsibrozdinti. Nebuvau išimtis. Bėgant metams mane areštavo daugiau nei kartą, tačiau kaltinimų taip ir neužpildydavo arba juos greitai atsiimdavo.

Kuriems galams SEAL'ai tiek daug mušasi?

Neatlikau mokslinės studijos šiuo klausimu, bet įtariu, kad taip prasiveržia užgniaužta agresija. Juk esame paruošti žudyti žmones ir išmokyti jaustis kaip nenugalimi niekšai. O tai stiprus užtaisas.

Bare dažnai pasitaiko, kad kas nors užkabins tavo petį ar kitaip pasiųs į ne pačią geriausią vietą. Tai vyksta visame pasaulyje, bet daugelis nepaiso tokių niekų.

Bet jei kas užkabina SEAL'us, mes tuoj pat jį išjungiame.

Tiesa, turiu patikinti, kad nors SEAL'ai baigia labai daug muštynių, retai kurias pradeda.

Dažniausiai muštynės kyla dėl kvailo pavydo, kai koks nors mulkis sugalvoja pasitikrinti esąs tikras vyras ir pasipuikuoti įveikęs SEAL'ą.

Kai linksminamės baruose, tikrai nesislepiame pakampėje tarsi būtume kokios pilkos pelytės. Mes savimi labai pasitikime. Turbūt triukšmaujame. Būdami jauni ir puikios formos, traukiame žmonių dėmesį.

Merginos retai atsispiria SEAL'ams, tikriausiai tai erzina jų vaikinus. O gal jie nori ką nors įrodyti. Kad ir kaip būtų, vis kyla problemų ir prasideda muštynės.

BET UŽTEKS APIE MUŠTYNES BARUOSE, juk kalbėjau apie kamavimą. Ir apie savo vestuves.

Būrys nukeliavo į kalnus Nevadoje. Buvo labai šalta. Taip šalta, kad net snigo. Vestuvių proga gavau kelias išeigines. Kitą rytą galėjau išvykti, tačiau prieš tai komanda turėjo kažką užbaigti.

Pamenu, kaip vakare grįžome į savo laikiną bazę ir susirinkome kambaryje, kuriame planuojame misijas. Vadas leido visiems atsipalaiduoti, pačiupti keletą bokalų alaus, kol sudėliosime kitos dienos planą. Jis pasisuko į mane.

– Na gi, naujas vyruke, – kreipėsi vadas. – Parnešk alaus iš sunkvežimio.

Nurodymas kaip nurodymas – nieko ypatingo.

Kai grįžau, visi sėdėjo ant kėdžių. Laisva liko tik viena. Ta, kuri stovėjo apsupta kitų. Iš pradžių nieko nesupratau, todėl atsisėdau.

– Štai ką darysime, – pradėjo šefas, stovėdamas prie lentos kambario priešakyje. – Šį kartą misija bus pasala. Taikinys centre. Apsupsime jį.

„Vargu ar tai labai sumanu, – pagalvojau sau. – Jei prisistatysime iš visų pusių, šaudysime vienas į kitą.“

Paprastai, siekdami to išvengti, pasalas planuojame tarsi L raidę.

Pažvelgiau į vadą. Jis pažiūrėjo į mane. Staiga jo rimtas veidas išsiviepė lyg niekšo.

Tai išvydęs, būrys užvirto ant manęs.

Po akimirksnio trenkiausi į grindis. Jie prirakino mane prie kėdės, o tada pradėjo „kengūros teismą“[13].

Man metė daugybę kaltinimų. Pirmiausia esą nusidėjau visiems prisipažinęs, kad noriu būti snaiperis.

– Koks nedėkingas šitas naujokas! – nugriaudėjo prokuroro balsas. – Jis nedirba savo darbo, o mano esąs geresnis už kitus.

Bandžiau prieštarauti, bet teisėjas – kas daugiau, jei ne pats vadas – mane užčiaupė. Pasisukau į advokatą.

– Na, ir ko tikiesi? – tarė jis. – Teturi trečios klasės išsilavinimą.

– Kaltas! – pareiškė teisėjas. – Kitas kaltinimas!

– Jūsų prakilnybe, kaltinimasis nepagarbus. Jis pasiuntė komandos vadą.

– Prieštarauju! – įsiterpė mano advokatas. – Jis pasiuntė būrio vadą.

Skirtumas tarp būrio ir komandos vado gana didelis, bet šioje byloje neturėjo reikšmės.

– Kaltas! Kitas kaltinimas!

---

[13] *Tai teismo parodija, kai teisės viršenybės principų nepaisoma arba jie specialiai iškraipomi.*

Mane nuteisdavo kiekvieną kartą - kad ir kokį kaltinimą jie pajėgdavo sugalvoti. Privalėjau išgerti „Jack Daniels" ir kolos, tada vėl „Jack'o". Jie spėjo gerokai nuvarginti dar nepasiekę kaltinimų rimtais nusikaltimais. Kažkuriuo metu jie mane išrengė ir pripylė ledo į apatinius. Galiausiai atsijungiau.

Tada išdažė krūtinę ir nugarą „Playboy" zuikučiais. Vargu ar tokių puošmenų norėtum artėjant medaus mėnesiui.

Bičiuliai tikriausiai susirūpino mano sveikata, todėl nuogą pririšo prie lentos, išnešė laukan ir paliko sniege. Sugrįžo, kai jau šiek tiek prasiblaiviau ir iš paskutiniųjų bandžiau ištrūkti. Jie davė man druskos tirpalo, kuris padeda išvalyti organizmą nuo alkoholio, ir galiausiai sugrąžino į viešbutį, vis dar pririštą prie lentos.

Viskas, ką prisiminiau iš likusio vakaro, - kaip mane nešė aukštyn laiptais, tikriausiai į kambarį. Aplinkui, matyt, buvo paspoksoti prisistačiusių žioplių, nes mane tempę vyrukai šaukė:

- Nėra ko žiūrėti!

TAJA NUVALĖ DAŽUS IR DAUGUMĄ TRIUŠIUKŲ, kai susitikome kitą dieną. Tačiau po marškiniais keli dar švietė, todėl per ceremoniją laikiau savo švarką tvirtai užsegtą. Patinimas nuo veido spėjo sunykti. Siūlės antakiuose (nuo draugiškų muštynių su kolegomis prieš kelias savaites) gražiai gijo. Praskelta lūpa (nuo pratybų) irgi taisėsi. Vargu ar kuri nuotaka svajojo apie ištepliotą ir sudaužytą jaunikį, bet Taja atrodė visai patenkinta.

Skaudu, kad medaus mėnuo buvo toks trumpas. Komanda pasielgė gana dosniai, vedyboms padovanojusi tris dienas. Labai tai vertinau. Tačiau mano žmona nebuvo tokia supratinga ir aiškiai tai parodė. Kad ir kaip būtų, susituokti ir trumpai palaižyti medų pavyko. O tada grįžau prie darbo.

3 skyrius

Laivų užėmimai

Parengt ginklus!

– *Kelkis! Pasivijome tanklaivį.*

Pakilau nuo laivo pakampės, kur, nepaisydamas šalto vėjo ir audringos jūros, bandžiau kiek pailsėti. Atrodžiau permirkęs nuo vandens purslų. Nors buvau naujokas, vykdantis tik pirmą užduotį, jau mokėjau miegoti bet kokiomis sąlygomis. Tai ne itin populiari, bet labai svarbi SEAL'o savybė.

Tanklaivis šmėžavo priešais. Sraigtasparnis pastebėjo jį, bandantį prasmukti pro Persijos įlanką, prieš tai neteisėtai prisiurbusį naftos Irake. Mums buvo pavesta užlipti ant denio ir patikrinti dokumentus. Jei įtarimai, kad laivas pažeidė Jungtinių Tautų sankcijas, pasitvirtintų, turėjome perduoti jį jūrų pėstininkams arba valdžios institucijoms tolesniam tyrimui.

Šiaip ne taip pasiruošiau. Mūsų RHIB'as (standaus pagrindo pripučiama valtis) buvo guminės gelbėjimosi valties ir greitaeigio katerio su dviem galingais motorais užpakalyje mišinys. Išsitęsusi trisdešimt šešias pėdas[14], ji gabeno aštuonis SEAL'us ir į priekį stūmėsi keturiasdešimt penkių mazgų[15] greičiu.

Dūmai, besiveržiantys iš dviejų variklių, driekėsi paskui valtį ir maišėsi su vandens purslais. Lėkėme sparčiai, tanklaivio paskui save sukeltose bangose. Ten radaras negalėjo mūsų susekti.

---

[14] *36 pėdos – 10,97 metro.*

[15] *45 mazgai – 83,34 kilometrai per valandą.*

Plaukiau pasigriebęs ilgą kartį. Greitis ėmė mažėti, kai valtis pasivijo ir susigretino su tanklaiviu. Netrukus mūsų tempas tapo vienodas. Irano laivo varikliai staugė taip garsiai, kad mūsų motoro šnabždesys visai paskendo triukšme. Plaukiant greta, ištiesiau savo kartį pirmyn, bandydamas užkabinti už tanklaivio denio krašto kablį, pritaisytą ant karties galo. Vos tik kablys užsikabino, truktelėjau kartį žemyn.

Pagavau! Kablį su kartimi pririšusi laikė tampri virvė. Prie kablio buvo pritaisytos kopetėlės iš plieninio lyno. Kažkas čiupo už jų apačios ir laikė, kol pirmasis iš būrio ėmė lipti tanklaivio šonu.

Pakrautas tanklaivis paprastai giliai panyra į vandenį. Taip giliai, kad kartais gali tiesiog užsikabinti už denio aptvaro ir jį peršokti. Šį kartą lengva nebuvo – aptvaras stūksojo aukščiau nei mūsų valtelė. Aukščio nemėgau, bet laikiausi neblogai pernelyg apie tai negalvodamas.

Kopetėlės blaškėsi tarp laivo ir vėjo. Kabarojausi taip greitai, kaip tik sugebėjau. Raumenys puikiai prisiminė visus prisitraukimus per BUD/S pratybas. Kai pasiekiau denį, pirmi užlipę jau traukė prie kapitono tiltelio ir valdymo kabinos. Pasivijau juos.

Staiga tanklaivis ėmė greitėti. Kapitonas per vėlai suvokė sulaukęs svečių ir bandė pasukti laivą į Irano vandenis. Jeigu jam pavyktų, mums tektų šokti lauk. Neturėjome leidimo veikti laivuose, išklydę iš tarptautinių vandenų.

Būrį pasivijau, kai jis pasiekė kapitono tiltelio duris. Tuo pat metu prisistatė kažkoks laivo įgulos narys ir bandė jas užrakinti. Jis nebuvo nei pakankamai greitas, nei stiprus. Vienas mūsiškių prišoko prie durų ir išspyrė jas lauk.

Pasiruošęs ginklą, įsiveržiau vidun.

Pastarosiomis dienomis atlikome daugybę panašių operacijų ir retai kas sumanydavo priešintis. Tačiau šito laivo kapitonas turėjo drąsos. Nors jis nebuvo ginkluotas, tačiau pasiduoti neketino.

Jis puolė mane.

Tai kvaila. Juk buvau ir stambesnis, ir iki ausų apsiginklavęs. Už mane kalbėjo rankose laikomas automatas.

Užsimojęs ginklu, smogiau kvailiui į krūtinę. Jis tuoj pat parvirto.

Kažkaip sugebėjau paslysti ir aš. Mano alkūnė trenkėsi jam į veidą.

Kelis kartus.

Tai atėmė iš vyruko paskutinį kvapą. Apverčiau jį ir surakinau.

LAIPIOTI Į LAIVUS IR JUOS APIEŠKOTI – pavyzdinė SEAL misija, oficialiai žinoma kaip VBSS (prisistatyti, įlipti, apieškoti, konfiskuoti). Įprastas laivynas tokiam darbui rengia jūrininkus, dirbančius taikos metu. Mes paruošti atlikti paieškas ten, kur tikėtinas pasipriešinimas. 2002–2003-ųjų žiemą, karo išvakarėse, tokia vieta buvo Persijos įlanka prie Irako krantų. Jungtinės Tautos vėliau suskaičiavo, kad nusižengdamas tarptautinėms sankcijoms Irakas kontrabanda išvežė naftos už milijardus dolerių. Sadamo kišenes per kontrabandą taip pat pasiekdavo daugybė kitų prekių.

Kontrabanda buvo gabenama labai įvairiai. Paslėptų statinių galėjai rasti laivuose, plukdančiuose kviečius. Dažniausiai tanklaiviai prisikraudavo tūkstančių tūkstančius daugiau galonų nei jiems leido Jungtinių Tautų „nafta už maistą“ programa.

Neteisėtai gabenta ne tik nafta. Vienos populiariausių tą žiemą buvo datulės. Matyt, pasaulio rinkoje jas galėjai prakišti už neblogą atlygį.

PIRMAISIAIS SAVO DISLOKAVIMO MĖNESIAIS susipažinau su Lenkijos *Wojskowa Formacja Specjalna GROMim. Cichociemnych Spadochroniarzy Armii Krajowe* – GROM Lenkijos kariuomenės nepastebimųjų tyliųjų desantininkų specialiuoju kariniu daliniu, geriau žinomu GROM vardu. Tai Lenkijos spe-

cialiosios pajėgos, kurios užsitarnavo puikią reputaciją specialiosiose operacijose. Jos kartu su mumis vykdė laivų patikras.

Dažniausiai dirbdavome dideliame laive, kuris atstojo plaukiojantį namą ir uostą valtims. Pusė būrio palikdavo jį kartą per parą. Plaukdavome į numatytą vietą ir laukdavome per naktį. Jei pasisekdavo, sraigtasparnis pasiųsdavo žinią apie laivą, kuris plaukia iš Irako stipriai paniręs į vandenį. Krovinys turėjo būti patikrintas. Mes pajudėdavome ir užimdavome laivą.

Kelis kartus dirbome „Mk-V" laivu. Tai specialiųjų operacijų laivas, kurį žmonės lygina su Antrojo pasaulinio karo laikų PT torpediniais kateriais. Laivas atrodo kaip ginkluotas greitaeigis kateris, kuris turi kuo greičiau nugabenti SEAL'us į veiksmo vietą. Jis sukonstruotas iš aliuminio, taigi užpakalį neša labai greitai. Sakoma, kad jie pasiekia šešiasdešimt penkių mazgų greitį[16]. Mes juos mėgome dėl plokščio denio po laivo antstatu. Paprastai ten reikėdavo laikyti dvi „Zodiako" valtis. Tačiau su „Mk-V" pripučiamų valčių nereikėjo, laive apsistodavo visa komanda ir mes patogiai išsitiesdavome numigti, kol kas nors pastebės tanklaivių. Nuvargęs palinksti ant sėdynės ar tiesiog išsiverti per visą laivo planšyrą.

Laivų užėmimas Persijos įlankoje greitai tapo kasdienybe. Per naktį galėjome užimti dešimtis. Tačiau įsimintiniausia mūsų operacija nebuvo prie Irako krantų. Ją atlikome už pusantro tūkstančio mylių[17], prie Afrikos.

„Scud" raketos

Rudens pabaigoje Filipinuose dirbantis SEAL būrys įsėlino į krovininį laivą, pavadintą „So San". Tai akylai sekamas Šiaurės Korėjos laivas.

---

[16] *65 mazgai - 120,38 kilometro per valandą.*

[17] *1500 mylių - 2414 kilometrų.*

Trijų su puse tūkstančių tonų milžinas praeityje gabeno labai įdomias prekes į Šiaurės Korėją arba iš jos. Būta gandų, kad laivas vežė chemikalus, kurie naudojami cheminio ginklo gamyboje. Dabar gi „So San" dokumentuose tvirtino plukdantis cementą.

Iš tikrųjų laivas buvo prikrautas „Scud" raketų[18].

Kol Bušo administracija sprendė, ką su juo daryti, laivą žvalgai sekė iki Somalio rago. Galiausiai prezidentas įsakė jį apieškoti. Tokiuose darbuose SEAL'ai nepralenkiami.

Džibutyje dirbo vienas būrys, kuris buvo gerokai arčiau laivo nei mes. Bet taip jau įsakymų ir paskyrimų grandinė lėmė, kad tas dalinys pakluso jūrų pėstininkams, o mes buvome atsakingi tiesiogiai kariniam jūrų laivynui. Todėl užimti krovininį laivą buvo pavesta mums.

Tikriausiai įsivaizduojate, koks patenkintas liko broliukų būrys, išvydęs mus, nusileidusius Džibutyje. Ne tik „pavogėme" misiją, kurią jie laikė sava, bet dar kokį pažeminimą jiems teko patirti, kai sužinojo privalą padėti mums iškrauti mantą ir pasiruošti operacijai.

Iššokęs iš lėktuvo, pastebėjau vyruką.

– Sveikas! – sušukau jau.

– Eik velniop, – sulaukiau atsakymo.

– Kas nutiko?

– Atsiknisk!

Čia buvo ištrauka iš mūsų sutikimo. Vargu ar galėjau jį kaltinti, vyruko vietoje pats ne juokais įpykčiau. Jis kartu su bendražygiais galiausiai nusileido. Juk ne mes juos siutinome, bet susiklosčiusios aplinkybės. Nenoromis jie padėjo pasiruošti misijai, sulaipino visus į sraigtasparnį iš „USS Nassau" laivo. Tai desantinis kovinis laivas, plūduriuojantis Indijos vandenyne.

---

[18] *Tai taktinės raketos, kurias šaltojo karo metu gamino Sovietų Sąjunga.*

Tokius laivus vadina amfibijomis, jie gabena kariuomenės dalinius, sraigtasparnius, kartais „Marine Harrier" naikintuvus. Amfibijos atrodo kaip senoviniai lėktuvnešiai su pakilimo taku. Jie gana dideli, juose įrengta vadavietė, kuri per įvairias operacijas gali būti naudojama kaip strateginis centras.

Užimti laivą galima įvairias būdais. Jie priklauso nuo aplinkybių ir paties taikinio. Svarstėme „So San" užimti iš sraigtasparnio, bet nagrinėdami laivo nuotraukas pastebėjome, kad virš denio nutiesta daug spygliuotos vielos. Prieš leidžiantis tokias vielas tektų likviduoti, o tai atimtų laiko.

Be to, sraigtasparniu nepavyktų prisiartinti netikėtai, todėl apsisprendėme plaukti valtimis. Pradėjome treniruotis prie „Nassau" šono. Naudojome valtis, kurias atgabeno specialusis laivybos dalinys. (Specialieji laivybos daliniai yra SEAL'us aptarnaujantys taksi. Jiems priklauso „RHIB'ai"; „Mk-Vs" ir kiti SEAL'ams reikalingi laivai. Šie daliniai taip pat parengti drąsiai stoti į kovą, jei SEAL'us reikėtų traukti iš bėdos ar pristatyti į mūšio lauką.)

„So San" tuo metu artėjo link mūsų. Kai laivas tapo ranka pasiekiamas, pasiruošėme smogti. Bet vos įkišę kojas į valtis, sulaukėme įsakymo trauktis – į reikalą įsikišo ispanai.

Kaip tai?

Ispanijos fregata „Navarra" pastojo kelią „So San", kuris dėjosi labai gudrus, plaukdamas be vėliavos ir paslėpęs pavadinimą. Vėliau paaiškėjo, kad Ispanijos specialiosios pajėgos ėmė vytis krovininį laivą, kai šis nepakluso nurodymui sustoti. Aišku, jie naudojo sraigtasparnius ir, kaip nuspėjome, užtruko galynėdamiesi su vielomis. Iš to, ką girdėjau, ši klaida galėjo padovanoti laivo kapitonui pakankamai laiko atsikratyti visų kaltę užtraukiančių dokumentų ir kitų įrodymų. Manau, taip ir atsitiko.

UŽKULISIUOSE TIKRAI NUTEKĖJO DAUG VANDENS, kurio nespėjome sugaudyti.

Ką padarysi.

Mūsų misija buvo pakeista. Vietoj to, kad laivą užimtume, turėjome lipti ant denio, saugoti jį ir, aišku, surasti „Scud" raketas.

Niekada nepagalvotum, kad raketų teks daug ieškoti, bet šį kartą jų niekur nesimatė. Laivo triumas buvo pilnas cemento maišų, sveriančių aštuoniasdešimt svarų[19]. Jų mėtėsi šimtai tūkstančių.

Raketos galėjo slėptis tik vienoje vietoje. Taigi reikėjo patraukti cemento maišus. Vieną po kito. Taip dirbome dvidešimt keturias valandas.

Nė bluosto nesudėjome, tik kilnojome maišus. Pats pakėliau gal tūkstantį. Jaučiausi apgailėtinai. Buvau padengtas dulkėmis, o kaip iš vidaus atrodė mano plaučiai, žino tik vienas Dievas. Galiausiai po apačia išvydome konteinerius. Išsitraukėme žibintuvėlius ir pjūklus.

Dirbau greituoju, arba dar vadinamu betono, pjūklu. Jis atrodo kaip grandininis pjūklas su apskritimo formos ašmenimis priekyje. Pjauna beveik viską, net ir raketų konteinerius.

Taigi po cemento maišais gulėjo penkiolika „Scud" raketų. Niekada nemačiau tokios raketos iš arti ir, jei atvirai, tikėjausi išvysti kažką įspūdingesnio.

Nufotografavome raketas ir pasikvietėme vyrukus iš EOD – sprogstamųjų medžiagų nukenksmintojus, arba bombų specialistus. Turėjome įsitikinti, kad raketos neveiklios.

Visas būrys skendo cemento dulkėse. Keli vyrukai šoko į jūrą nusiprausti. Tik jau ne aš. Prisiminęs savo nardymo patirtį, neketinau rizikuoti. Kai tiek daug cemento ant tavo kūno, niekas nežino, kas nutiks jam susimaišius su vandeniu.

---

[19] *80 svarų – 36,28 kilogramo.*

PERDAVĖME „SO SAN" JŪRŲ PĖSTININKAMS ir sugrįžome į „Nassau". Vadovybė pasiuntė žinią, kad mus grąžins į Kuveitą taip „greitai ir tiksliai, kaip buvome atvežti."

Tai pasirodė paistalai. Užstrigome laive dviems savaitėms. Kažkodėl laivynas nesugebėjo išsiaiškinti, kaipgi atlaisvinti vieną iš nesuskaičiuojamos daugybės sraigtasparnių, tupinčių ant denio, ir nuskraidinti mus atgal į Džibutį. Taigi žaidėme kompiuterinius žaidimus, kilnojome svarmenis, laukėme. Ir, aišku, miegojome.

Gaila, bet vienintelis kompiuterinis žaidimas, kurį turėjome, buvo amerikietiškasis futbolas. Išmokau jį žaisti visai neblogai, nors iki tol nelabai draugavau su kompiuteriu. Dabar esu profesionalas, ypač amerikietiškojo futbolo. Mane visai užkabino, todėl žmona ir dabar keikia tas dvi savaites, kurias praleidau „Nassau".

Pastaba dėl raketų. Jas gabeno į Jemeną, arba bent jau taip sakė pati šalis. Sklido gandai, kad raketos buvo kontrakto su Libija dalis. Tai užmokestis, jei Sadamą Huseiną reikėtų priglausti tremtyje. Neturiu nė menkiausio supratimo, ar tai tiesa. Kad ir kaip būtų, raketas teko atiduoti. Jos iškeliavo į Jemeną, Sadamas liko Irake, o mes grįžome į Kuveitą ruoštis karui.

Kalėdos

TAI BUVO PIRMOS KALĖDOS, KURIAS PRALEIDAU TAIP TOLI NUO ŠEIMOS. Jaučiausi gana prislėgtas. Šventinė diena ėjo ir praėjo. Neprisimenu jokių iškilmių.

Užtai pamenu Tajos giminaičių atsiųstas dovanas – džipus, valdomus per atstumą.

Tai radijo ryšiu sukiojami nedideli žaislai dėmesiui prablaškyti. Kai kurie irakiečiai, dirbę mūsų bazėje, nebuvo matę nieko

panašaus. Paleisdavau džipą link jų ir vyrukai šaukdami traukdavosi. Gal jie manė, kad čia kokia nors per atstumą valdoma bomba?

Jų ausį rėžiantis stūgavimas kartu su sprintui prilygstančiu bėgimu privertė mane linkti iš juoko. Vaikiški pokštai Irake buvo labai juokingi.

KUVEITE APSISTOJOME DVIEJOSE SKIRTINGOSE BAZĖSE: Ali al-Saleme ir Dohoje. Abiejose radome tik būtiniausią įrangą. Dohoje stovėjo didžiausia Jungtinių Valstijų armijos bazė, kuri vaidino svarbų vaidmenį per Pirmąjį Persijos įlankos karą ir netrukus ateisiantį, kuris vėliau bus vadinamas Antruoju. Ten gavome sandėlį ir kuklius kambarius, įrengtus padedant „jūros bitėms“, karinio jūrų laivyno inžinieriams. Panašios pagalbos iš „jūros bičių“ sulaukdavome ir vėliau.

Ali al-Salemo bazė buvo dar paprastesnė, bent jau taip atrodė mums. Ten gavome palapinę, lentynų ir daugiau nieko. Matyt, vyrukams viršuje atrodė, kad SEAL'ams daug nereikia.

KUVEITE DYKUMOJE IŠVYDAU PIRMĄJĄ SMĖLIO AUDRĄ. Diena staiga virto naktimi. Smėlis sukosi visur, kur tik pažvelgsi. Iš pradžių tolumoje regi milžinišką rudai oranžinį debesį, besiartinantį link tavęs. O tada viskas aptemsta, jautiesi tarsi suktumeisi šachtos viduryje arba skalautum save keistoje skalbimo mašinoje, kuri vietoj vandens kažkodėl naudoja smėlį.

Prisimenu tūnojęs lėktuvų angare. Nors durys buvo uždarytos, aplinkui vis tiek sukosi neįtikėtinai daug smėlio. Vargu ar kas norėtų, kad toks žvyras patektų į akis. Juk ten įlindęs niekada neišsinešdintų lauk. Saugojomės specialiais apsauginiais akiniais, nes įprasti akiniai nuo saulės atrodė bejėgiai.

Ginkluotas „šešiasdešimtuoju"

KADANGI BUVAU NAUJOKAS, MANE APGINKLAVO „ŠEŠIASDEŠIMTUOJU".

Esu tikras, kad dauguma žinote – „šešiasdešimtasis" reiškia „M-60" universalųjį automatą su šovinių juosta. Jungtinių Valstijų kariuomenė įvairias šio ginklo versijas naudoja jau kelis dešimtmečius.

„Šešiasdešimtasis" buvo sukurtas šeštajame dešimtmetyje. Jis šaudo 7.64 milimetrų kalibro kulkas. Ginklo konstrukcija tokia lanksti, kad jį galima naudoti kaip kulkosvaidį šarvuotuose automobiliuose ir sraigtasparniuose arba kaip lengvą nešiojamąjį ginklą. Jo šlovės laikas – Vietnamo karas, per kurį pėstininkai jį vadino „kiaule" ir kartais iškeikdavo už įkaitusį vamzdį, nes po kelių šimtų šūvių jį reikėjo keisti mūvint ugniai atspariomis pirštinėmis. Tai ne itin patogu, kai vyksta mūšis.

Karinis jūrų laivynas bėgant metams ginklą neblogai patobulino, jis iki šiol liko pajėgus. Tiesą sakant, naujausia versija tokia pažangi, kad net nusipelnė atskiro ženklinimo. Laivynas vadina ginklą „Mk-43 Mod O". (Kai kas aiškina, kad tai jau visai kitas ginklas, bet aš į šį ginčą nesikišu.) Automatas pakankamai lengvas, maždaug 23 svarai[20], o jo vamzdis gana trumpas. Paviršiuje įrengta dantukų sistema, kuri leidžia pritaisyti taikiklį ar kitus niekučius.

Pastaruoju metu dar naudojami „M-240", „M-249" ir atskiras jo variantas – „Mk-46".

Automatai, kuriuos vyrukai nešioja mano būryje, visada vadinami „šešiasdešimtaisiais", net jei tikras ginklo pavadinimas „Mk-48". Būtent juos laikui bėgant Irake pradėjome naudoti dažniau. Tačiau jei nėra didelio skirtumo, automatą visada vadi-

[20] *23 svarai – 10,43 kilogramo.*

nu „šešiasdešimtuoju“, palikdamas kitiems spręsti, koks gi iš tikrųjų tas ginklo modelis.

Senoji „šešiasdešimtųjų“ pravardė „kiaulė“ ir toliau naudojama, todėl tie, kurie nešioja šiuos ginklus, vadinami kiauliukais ar kaip nors panašiai. Mūsų būryje tokią pravardę gavo bičiulis Bobas. Man ji kažkaip nelipo. Mane vadino Teksu. Tai buvo viena iš priimtiniausių pravardžių, kokias teko išgirsti.

KAI KARAS JAU TAPO NEIŠVENGIAMAS, pradėjome patruliuoti Kuveito pasienyje. Reikėjo apsidrausti, jei Irakas, užbėgdamas už akių, sugalvotų smogti pirmas. Taip pat rengėmės įvairioms misijoms būsimame kare.

Galėjome daug laiko praleisti SEAL'ų kopų vežimuose – DPV.

Tai „dykumos patrulių transportas“. Šie automobiliai iš tolo atrodo pritrenkiamai, jų įranga daug geresnė nei įprastų keturračių. Priekyje stovi .50 kalibro kulkosvaidis ir „Mk-19“ granatsvaidis. Gale įtaisytas „M-60“ automatas. Dar galima rasti LAW raketsvaidį. Tai vieno šūvio prieštankinė ginkluotė, kurių protėviai yra Antrojo pasaulinio karo laikų bazukos ir panzerfaustai. Raketos pritaisytos specialiuose laikikliuose ant viršutinio rėmo. Dar didesnį įspūdį palieka palydovinė antena pačiame automobilio viršuje, greta jos kaip zuikio ausis kyšo didžiulė radijo antena.

Kad ir kokią nuotrauką pažiūrėtum, šie keturračiai visur skrenda per smėlio kopas ir šokinėja piestu. Jie sudaro tikro niekšelio įvaizdį.

Bėda ta, kad įvaizdis prasilenkia su tikrove.

Kaip suprantu, šiuos keturračius projektavo pagal automobilių, dalyvaujančių Baja dykumos lenktynėse, pavyzdį. Jei tokios mašinytės laksto be ginklų, vargu ar kas nors jas pavys. Tačiau mes niekada nevažinėjome neginkluotais automobiliais. Visa

ginkluotė, kurią tempiamės su savimi, prideda labai daug svorio. O kur dar mūsų, netikėlių, maistas ir vanduo, be kurio dykumoje neišgyvensi nė kelių dienų. Dar atsarginiai degalai. Galiausiai trys iki ausų apsiginklavę SEAL'ai – vairuotojas, šturmanas ir „kiauliukas" su „šešiasdešimtuoju" automatu.

Tiesa, būtina įskaičiuoti ir gale plevėsuojančią Teksaso vėliavą. Aš ir mano vadas buvome Teksaso vyrukai, todėl ši atributika būtina.

Štai kodėl svoris augo kaip ant mielių. DPV keturračius varė mažas „Volkswagen" varikliukas, kuris, mano nuomone, buvo mėšlo krūva. Jis puikiai tiktų paprastam automobiliui, gal net lenktyniaujančiam dykumoje, bet tik ne koviniam. Jei išvažiuodavome keturračiu dviems trims dienoms, grįžę beveik visada turėjome krapštytis prie automobilio. Sugesdavo kokie nors guoliai ar panašiai. Remonto privalėjome imtis patys. Laimei, būryje dirbo kvalifikuotas mechanikas, kuris ir rūpinosi, kaip DPV mašinytes vėl pastatyti ant kojų.

Vis dėl to didžiausia DPV yda buvo ta, kad jis turėjo tik du varomuosius ratus. Tai keldavo labai daug problemų, jei smėlis pasitaikydavo minkštokas. Kol važiuodavome, tol vargo nematydavome, bet vos sustoję papuldavome į bėdą. Keturračius reikėjo nuolat traukti iš liūno.

Tiesa, važinėjome jais kaip pasiutę. Kadangi buvau kulkosvaidininkas, sėdėjau ant pakeltos kėdės virš vairuotojo ir šturmano, jie įsitaisė žemiau manęs. Užsidėjęs specialius apsauginius akinius ir šalmą, primenantį sraigtasparnio piloto, turėjau iš visų jėgų laikytis, kai lėkdavome per dykumą. Skriedavome septyniasdešimties mylių per valandą greičiu[21]. Paleisdavau kelis šūvius iš kulkosvaidžio, tada apsisukdavau ir, čiupęs „šešiasdešimtąjį", šaudavau dar kelis kartus. Jei važiuodami mėgdžio-

[21] *70 mylių per valandą – 112,65 kilometrų per valandą.*

davome, kad puolame priešą, galėjau pakelti „M-4“ automatą ir šaudyti į šonus.

Man labai patikdavo šaudyti iš kulkosvaidžių.

Tiesa, nebuvo lengva tuos griozdus nutaikyti, kai automobilis šokinėjo per dykumą. Gali ginklą pakelti aukštyn ar nuleisti žemyn, bet tiksliai niekada nepataikysi. Geriausiu atveju pažersi krūvą šūvių, o tada nešdinsiesi lauk.

Be keturių triviečių automobilių, turėjome dar du šešiaviečius. Jie buvo labai paprasti, be jokių priedų, tarsi vaniliniai ledai. Turėjo tris eiles po dvi vietas ir tik vieną „šešiasdešimtąjį“ automatą priekyje. Naudojome juos kaip furgonus vadavietei. Važinėti jais buvo nuobodu. Jie priminė mamos universalą, kuris nė iš tolo neprilygo tėčio sportiniam automobiliui.

Treniravomės dvi savaites. Mokėmės susigaudyti apylinkėse, statėme paslėptus stebėjimo punktus, žvalgėme pasienį. Įsirausdavome į smėlį, uždengdavome automobilius tinklais ir bandydavome išnykti viduryje dykumos. Tai nelengva užduotis DPV mašinytei. Paprastai su jomis tik nevykusiai imituodavome slėpynes. Dar mėginome iš sraigtasparnių dislokuoti keturračius, išriedėdavome lauk vos tik malūnsparnis priliesdavo žemę. Tai priminė rodeo ant ratų.

KAI SAUSIS ĖJO Į PABAIGĄ, PRADĖJOME JAUDINTIS. Ne todėl, kad netrukus kils karas, bet nerimaudami, kad liksime už borto. Paprastai SEAL'us dislokuodavo šešiems mėnesiams. Mes atvykome rugsėjį ir po kelių savaičių turėjome grįžti į Jungtines Valstijas.

Troškau pakovoti, daryti tai, kam buvau ruoštas. Amerikos mokesčių mokėtojai į mano išsilavinimą sukišo nemažai dolerių. Svajojau ginti savo šalį ir atlikti pareigą.

Geidžiau patirti mūšio keliamus virpulius.

Taja, aišku, viską matė kitaip.

Taja:

Visą laiką artėjant karui baisiai nerimavau. Nors kova oficialiai dar neprasidėjo, puikiai žinojau, kad jie imasi pavojingų operacijų. SEAL'ams visada tenka rizikingi darbai. Krisas bandė nuvertinti tai, kas vyksta, kad aš mažiau jaudinčiausi. Tačiau nebuvau akla, mokėjau skaityti tarp eilučių. Mano nerimas įgydavo daugybę formų. Vis šokinėdavau suirzusi. Dalykus vertindavau tik iš savo perspektyvos, kartais matydavau tai, ko nėra. Negalėdavau užmigti, jei nedegdavo šviesa, naktimis skaitydavau tol, kol akys užsiverdavo iš nuovargio. Vengiau likti viena, stengdavausi neturėti nė laisvos minutės, kad tik neprisigalvočiau naujų dalykų.

Du kartus Krisas skambino papasakoti apie incidentus su sraigtasparniu, į kuriuos pakliuvo. Abu buvo vieni niekai, bet jis nerimavo, kad apie tai praneš per žinias, o aš siaubingai išsigąsiu.

– Noriu, kad žinotum, jei netyčia išgirsi, – sakydavo jis. – Sraigtasparnis truputį nukentėjo, bet man viskas gerai.

Vieną dieną Krisas pasakojo, kad išvyksta treniruotis su sraigtasparniu. Kitą rytą per televizorių stebėjau žinias ir išgirdau žurnalistus, kalbančius apie pasienyje nukritusį malūnsparnį. Jie tvirtino, kad neliko nė vieno gyvo. Esą sraigtasparniu skrido specialiųjų pajėgų kariai.

Pagal kariuomenės žodyną „specialiosios pajėgos“ reiškia sausumos pajėgų būrius, tačiau žinių pranešėjai mėgdavo šią etiketę priskirti SEAL'ams. Taigi tuoj pat padariau savo išvadas.

Tą dieną nesulaukiau iš Kriso jokios žinutės, nors jis žadėjo paskambinti.

Įsiteigiau sau, kad nepanikuosiu. Ten jo nebuvo!

Pasinėriau į darbą, bet atėjus nakčiai ir nesulaukus skambučio ėmiau gerokai jaudintis... Netrukus mane sukaustė baimė. Negalėjau užmigti, nors nuo darbo labai išsekau. O kur dar visos užgniaužtos ašaros, kurios grasino bet kurią akimirką išsiveržti ir apnuoginti mano susikurtą ramybės iliuziją.

Apie pirmą nakties jau maniau išprotėsianti.

Tada suskambo telefonas. Pašokau atsakyti.

– Labas, brangute, – jis pasisveikino kaip visada džiugiai.

Pradėjau žliumbti.

Krisas vis klausinėjo, kas nutiko. Negalėjau ištraukti nė žodžio, kad paaiškinčiau. Baimė ir palengvėjimas sumišo nepertraukiamoje raudoje.

Po šio incidento prisiekiau daugiau niekada nežiūrėti žinių.

4 skyrius

Paskutinės penkios gyvenimo minutės

Smėlio vežimai su purvu nedraugauja

GERAI PASIRENGĘS IR ĮSITVIRTINĘS SĖDĖJAU svyruojančioje kulkosvaidininko sėdynėje dykumų keturratyje. 2003-ųjų kovo 20-oji jau ėjo į pabaigą, oro pajėgų sraigtasparnis „MH-53" atsiplėšė nuo Kuveito pakilimo tako. Automobilis buvo pakrautas malūnsparnio gale, mes keliavome atlikti misijos, kurią repetavome kelias pastarąsias savaites. Laukti nebuvo ko, „irakiečių išlaisvinimo operacija" prasidėjo.

Štai ir išsvajotasis karas!

Buvau visas permirkęs, ir ne vien iš jaudulio. Vadai tiksliai nežinojo, kokią ginkluotę Sadamas laiko paslėpęs, todėl mums nurodė dėvėti pilną MOPP ekipuotę („misijoms parengta apsauginė padėtis", kiti vadiną ją kosmoso kostiumais). Ši apranga saugojo nuo cheminių atakų, tačiau ji buvo ne ką patogesnė už guminę pižamą, o dujokaukė, kurią taip pat privalu vilkėti, kėlė dvigubai daugiau problemų.

– Kišam kojas į nepažintą vandenį! – išgirdau kažką per radijo ryšį.

Pasitikrinau ginklus. Viskas buvo paruošta, penkiasdešimtojo kalibro kulkosvaidis – taip pat. Tereikėjo patraukti rankeną ir užtaisyti.

Mus įtaisė pačiame sraigtasparnio gale. Vartai nebuvo iki galo uždaryti, todėl pro viršutinį plyšį galėjau spoksoti į naktį.

Staiga juodą skraistę perplėšė raudonas žybsnis. Pasirodo, irakiečiai pasitelkė priešlėktuvinius radarus ir ginkluotę, nors jos, pasak žvalgybos, jie negalėjo neturėti. Sraigtasparnio pilotai ėmė šaudyti raketas, kad nuviliotų siekiančius žybsnius, ir barstyti dipolinius atšvaitus, kurie turėjo supainioti radarus.

O tada pasipylė mus sekantis šovinių srautas, kibirkščiuojantis pro siaurą mano stebimą nakties plyšį.

–*Velniava,* – pagalvojau sau. – *Mus pašaus ir nespėsiu niekam įkrėsti.*

Irakiečiai vis dėlto nesugebėjo pataikyti. Sraigtasparnis ir toliau skrido sukdamas link sausumos.

– Kojos iš vandens ištrauktos! – vėl kažkas pranešė per radijo ryšį. Dabar jau buvome virš žemės.

Netrukus turėjo užvirti tikras pragaras. Mes buvome iš tų, kuriems pavesta smogti Irako naftos sektoriui, kad jie nesugalvotų visko paleisti į orą, kaip padarė per operaciją „Audra dykumoje" 1991-aisiais. SEAL'ai ir Lenkijos GROM'ai smogė dujų ir naftos platformoms Persijos įlankoje, taip pat krante įsikūrusioms naftos perdirbimo gamykloms, uostams.

Dvylika mūsų turėjo brautis gilyn į sausumą, į Al Fau naftos perdirbimo rajoną. Po kelių minučių ėmė lyti šūviais. Kai sraigtasparnis nusileido, patekome į tikrą audrą.

Platforma nuvirto ant žemės ir mūsų vairuotojas užmynė greičio pedalą. Kai lėkėme lauk, užtaisiau ginklus, pasiruošęs paleisti ugnį. Tačiau DPV mašiniukas paniro į minkštą purvą... Ir tuoj pat užstrigo.

Kalės vaikas!

Vairuotojas vėl atgaivino variklį ir visaip junginėjo pavaras, tai pirmyn, tai atgal, iš paskutiniųjų bandydamas mus išlaisvinti. Mes bent jau išsinešdinome iš sraigtasparnio. Kita mašinytė įstrigo išvažiuodama, priekis kyšojo smėlyje, galas liko ant platformos. Sraigtasparnis visaip trūkčiojo, stengdamasis padėti

nelaimėliui. Pilotai buvo įsiutę, kad į juos šaudė, ir visa širdimi troško dingti.

Girdėjau įvairius DPV keturračių dalinius, kurie bendravo per radijo ryšį. Beveik kiekvienas buvo įstrigęs nafta permirkusiame purve. Žvalgybos specialistai aiškino mums, kad ten, kur leisimės, rasime tvirtą pagrindą. Tie patys specialistai tvirtino, kad irakiečiai neturi priešlėktuvinės ginkluotės. Kaip jie patys sako, „karinė" ir „žvalgyba" – dažnai vienas kitam prieštaraujantys žodžiai.

– Mes įstrigę! – skundėsi mūsų vadas.

– Taip. Mes irgi, – atsakė leitenantas.

– Ir mes įstrigę, – prisijungė dar kažkas.

– Velniai rautų, reikia kažkaip išsikapstyti.

– Na, gerai, visi lauk iš automobilių ir užimkite pozicijas, – įsakė vadas.

Apleidau penkiasdešimtojo kalibro kulkosvaidį, iš galo pasigriebiau „šešiasdešimtąjį" automatą ir susilenkęs patraukiau link aptvaro, kuris saugojo naftos įrenginį. Mūsų užduotis buvo užtikrinti, kad vartai liks saugūs. Praradę savo ratus tikrai negalėjome skųstis, kad darbo be jų esą nesugebėsime atlikti.

Netoli vartų radau nuolaužų krūvą, ten įtvirtinau „šešiasdešimtąjį". Greta prisiglaudė vyrukas su „Karlu Gustavu". Tai neatatrankiniai šautuvai, šaudantys grėsmingas raketas, galinčias išjungti tanką ar pramušti pastate skylę. Taigi niekas pro tuos vartus nebūtų įžengęs be mūsų leidimo.

Aplink naftos perdirbimo fabriką irakiečiai suprojektavo gynybinį perimetrą, tačiau mes jiems sukėlėme galvos skausmą nusileidę to perimetro viduje. Įsitaisėme tarp gynybos ir fabriko, kitaip tariant, jų užnugaryje.

Jiems tai baisiai nepatiko, todėl apsisukę ėmė į mus šaudyti.

Kai jau įsitikinau, kad dujomis niekas nenuodija, mečiau dujokaukę lauk. Atsišaudydamas „šešiasdešimtuoju", turėjau sekti

pernelyg daug taikinių. Priešų buvo daug daugiau nei mūsų. Tačiau tai nebuvo didelė problema. Pasikvietėme pagalbą iš oro. Po kelių minučių virš galvų skraidė visokiausi naikintuvai: „F/A-18", „F-16", „A-10A" ir net iki ausų apsiginklavęs „AC-130".

Labai įspūdingi buvo „A-10" lėktuvai, geriau žinomi „karpočio"[22] pravarde. Tai lėtai sklendžiantys naikintuvai. Jie specialiai suprojektuoti taip, kad skristų labai lėtai ir žemai, ir taip galėtų apipilti taikinius ugnimi. Jie apginkluoti ne tik bombomis, raketomis, bet ir 30 milimetrų kalibro „Gatling" pabūklu. Šitie pabūklai tąkart priešą tarytum sukramtė. Tikėdamiesi mus įveikti, irakiečiai iš miesto buvo išsivarę šarvuočių, bet jiems net nepavyko prisiartinti. Galiausiai jie suprato, kad susimovė, ir bandė bėgti.

Tai milžiniška klaida. Priešas tapo lengvai pastebimas. Lėktuvai vis skraidė ir pliekė jų nugaras, pagautus taikikliuose mušė sutelkta ugnimi, išklydusius – išsklaidyta. Vis girdėjau virš manęs ūžiančius antskrydžius – errrrrrrrrr. Tada nuaidėdavo aidas – erhrhrrhrh, lydimas sprogimų ar kitos šūvių sukeltos sumaišties.

– *Dievaž*, – pagalvojau sau, – *Nuostabu. Dievinu tai. Taip kutena nervus ir jaudina. Iš tikrųjų dievinu tai.*

Apnuodyti dujomis

RYTE ATVYKO DIDŽIOSIOS BRITANIJOS DALINYS, tačiau mūšis jau buvo baigtas. Aišku, negalėjome susilaikyti nepaerzinę jų.

– Įeikite. Kautynės baigėsi, – sakydavome mes. – Dabar čia jums saugu.

---

[22] *Tai kiaulinių šeimos žinduolis, sveriantis iki 150 kilogramų. Jis žymus dėl milžiniškų ilčių ir kietų odos karpų galvos šonuose.*

Vargu ar britams tai kėlė juoką, bet padaryti kokias nors išvadas buvo sunku. Jų anglų kalba labai juokinga. Išvargę patraukėme pro vartus į pastatą, kuris per susišaudymą beveik sugriuvo. Įsitaisėme griuvėsiuose ir užmigome.

Atsikėliau po kelių valandų. Daugelis vyrukų iš mano komandos taip pat jau sukiojosi aplink. Išlindome laukan patikrinti naftos telkinių gynybos perimetro. Pastebėjome priešlėktuvinės gynybos įrangą, kurios irakiečiai esą neturėjo. Tiesa, nesivarginome žinios apie radinius pranešti žvalgybai. Juk įranga buvo tokia subjaurota, kad vargu ar kam nors galėtų kelti grėsmę.

Visur mėtėsi lavonai. Matėme vieną vyrą, kurio užpakalis tiesiogine to žodžio prasme buvo išsprogdintas. Jis mirtinai nukraujavo, bet kurį laiką dar bandė šliaužti bėgdamas nuo lėktuvų. Smėlyje regėjome jo kraujo pėdsakų.

Kol sukiojomės vertindami padėtį, tolumoje pastebėjau „Toyota“ pikapą. Jis važiavo keliu ir sustojo mylios atstumu[23] nuo mūsų.

Irako kariuomenė per karą naudojo baltus įprastus pikapus, dažniausiai „Toyota Hilux“ versijas. Tai įvairiai suprojektuotas labai talpus automobilis. (Jungtinėse Valstijose „Hilux“ dažnai vadinamas SR5, šis modelis galiausiai išimtas iš Amerikos rinkos, tačiau užsienyje jį ir toliau pardavinėjo.) Kelias akimirkas spoksojome į automobilį nesuprasdami, kas darosi. Staiga išgirdome čaižtelėjimą.

Kažkas trinktelėjo vos keli jardai[24] nuo mūsų. Irakiečiai nuo pikapo galo paleido miną. Ji paskendo naftos persisunkusiame purve ir nepadarė jokios žalos.

– Ačiū Dievui, tas daiktas nesprogo, – kažkas apsidžiaugė. – Būtume žuvę.

---

[23] *1 mylia – 1,6 kilometro.*

[24] *1 jardas – 0,91 metro.*

Iš skylės, kurią padarė nusileidęs sviedinys, ėmė veržtis baltas dūmas.

– Dujos! – pasigirdo šauksmas.

Iš paskutiniųjų pasileidome atgal prie vartų, tačiau vos prisiartinus britų kariai juos užtrenkė ir nesutiko atverti.

– Negalite įeiti! – rėkė vienas iš jų. – Jus ką tik apnuodijo dujomis.

Jūrų pėstininkų sraigtasparniai „Kobros" pakilo virš galvų, kad susidorotų su minas mėtančiais automobiliais, o mes bandėme suprasti – mirsime ar ne.

Praėjus kelioms minutėms vis dar kvėpavome, todėl supratome, kad pakilęs dūmas dūmu ir liko. Gal tai buvo garai, besiveržiantys iš purvo. Nesvarbu. Nebuvo jokio sprogimo, jokių dujų, tik paprastas šnypštimas.

Ir ačiū Dievui.

Šat al Arabo upė

AL FAU BUVO APSAUGOTAS, TODĖL PASIRUOŠĘ dvi DPV mašinytes patraukėme keliu į šiaurę link Šat al Arabo upės. Tekėdama į Persijos įlanką, ji skyrė Iraką nuo Irano. Gavome užduotį ieškoti link Persijos įlankos plaukiančių savižudžių laivelių arba tų, kurie dėlioja povandenines minas. Radome seną apleistą irakiečių pasienio postą, kuriame įkūrėme stebėjimo punktą.

Mūsų taisyklės karo pradžioje buvo gana paprastos: *Jei matai kokį nors vyrą, kurio amžius nuo šešiolikos iki šešiasdešimt penkerių, nušauni jį. Žudai kiekvieną vyriškį, kurį tik išvysti.*

Oficialiai taip nebuvo parašyta, bet ši mintis slypėjo tarp eilučių. Vis dėlto, priartėję prie Irano, sulaukėme griežto įsakymo nešaudyti, bent jau ne Irano kryptimi.

Kiekvieną naktį kitoje upės pusėje kas nors sugalvodavo į mus paleisti ugnį. Pareigingai susisiekdavome su vadais ir prašydavome leidimo atsišaudyti. Atsakymas visą laiką buvo vienodas: labai garsiai ir aiškiai tariamas „NE!".

Dabar suprantu, kad tokie įsakymai buvo pagrįsti. Mūsų galingiausius ginklus sudarė „Karlas Gustavas" ir du „šešiasdešimtieji". Iraniečiai turėjo aibę artilerijos, be to, buvo labai gerai įsitvirtinę. Galėjo sutriuškinti mus be didesnio vargo. Tikriausiai jie bandė įtraukti amerikiečius į pasienio konfliktą, kad galėtų išžudyti.

Mus tai labai erzino. Kai kas nors į tave šaudo, juk trokšti atsišaudyti.

Pasidžiaugusios karšta karo pradžia, vėliau mūsų sielos nusivylė. Sėdėjome ir nieko nedarėme. Vienas iš bičiulių turėjo kamerą, taigi prifilmavome visokių pokštų, nes daugiau nebuvo jokios veiklos. Radome keletą irakiečių ginklų, surinkę juos į krūvą išsprogdinome. Tuo viskas ir baigėsi. Irakas nesiuntė mums jokių laivelių, o iraniečiai šaudavo kokį kartą ir laukdavo, ką atsakysime. Vienintelė pramoga, kuria galėjome užsiimti, – tai bristi į vandenį ir čiurkšti į jų pusę.

Savaitę keitėmės pamainomis – du vyrukai stebi, keturi ilsisi. Sekėme radijo ryšį, budėjome prie vandens. Galiausiai mus pakeitė kiti SEAL'ai ir pasukome atgal į Kuveitą.

Lenktynės į Bagdadą

TADA PRASIDĖJO VADINAMOSIOS LENKTYNĖS į Bagdadą. Amerikiečių ir jų sąjungininkų daliniai veržėsi pro sieną, kiekvieną dieną įgydami milžiniškas teritorijas.

Kelias dienas praslampinėjome savo bazėje, Kuveite, vis laukdami užduoties. Laikas pasienyje labai erzino, bet čia buvo dar

blogiau. Svajojome apie veiksmą. Aplinkui sukosi daugybė galimų misijų, kurių troškome imtis. Pavyzdžiui, likviduoti priešlėktuvinę ginkluotę, nors jos Irakas esą neturėjo. Deja, vadovybė į mus kreiptis nenorėjo.

Mūsų dislokavimo laikotarpis buvo pratęstas, kad galėtume dalyvauti karo pradžioje. Tačiau dabar sklido gandai, kad būsime patraukti atgal į Jungtines Valstijas ir pakeisti penktąja komanda. Niekas nenorėjo palikti Irako, kai reikalai vis labiau kaito. Todėl nuotaika pasiekė dugną, visi baisiai širdo.

KOL SVARBŪS ĮVYKIAI VĖLAVO, IRAKAS SUGALVOJO pasiųsti kelias „Scud“ raketas prieš pat karo pradžią. Daugumą nukirto „Patriot“ priešraketinė gynybos sistema, bet viena kažkaip prasmuko. Ar žinote, kad ji suniokojo „Starbucks“ kavinę? Joje mėgome pasėdėti per treniruočių laikotarpį.

Žema daužyti tokias kavines. Aišku, galėjo būti ir blogiau, pavyzdžiui, ataka prieš „Dunkin’ Donuts“ kavinę.

Juokavome, kad prezidentas Bušas paskelbė karą tik tada, kai nukentėjo „Starbucks“. Gali erzinti Jungtines Tautas kaip tik nori, bet jei bandai atimti teisę išgerti kavos, teks už tai sumokėti.

PRISLĖGTI IR MURMĖDAMI PRALEIDOME tris ar keturias dienas. O tada, ačiū Dievui, prisijungėme prie jūrų pėstininkų puolimo Nasirijos apylinkėse. Grįžome į karą.

Netoli Nasirijos

Nasirija yra miestas prie Eufrato upės pietų Irake. Jis nutolęs maždaug 125 mylias[25] į šiaurės vakarus nuo Kuveito. Miestą jūrų

---

[25] *125 mylios - 201,168 kilometro.*

pėstininkai užėmė kovo 31-ąją, bet susirėmimai apylinkėse dar tęsėsi kurį laiką, nes nedideli Irako karių būriai ir fedajų kovotojai toliau priešinosi puldami amerikiečius. Būtent netoli Nasirijos per pirmąsis karo dienas buvo pagauta ir įkalinta Džesika Lynč[26].

Kai kurie istorikai mano, kad jūrų pėstininkai čia pateko į pačias aršiausias kautynes per visą karą, primenančias stipriausius susirėmimus Vietname ar vėliau Faludžoje. Karo pradžioje amerikiečiai užėmė ne tik pačią Nasiriją, bet ir Džalibos aerodromą, kelis Eufratą kertančius tiltus, miestelius ir greitkelius, vedančius į Bagdadą. Tuo metu jiems iššūkį metė fanatikai sukilėliai, kurie vėliau, kritus Bagdadui, tapo pagrindiniais karo veikėjais.

Nasirijos kautynėse mums teko tik kelios akimirkos. Patekome į aršius susirėmimus, bet Nasirijoje daugiausia kariavo jūrų pėstininkai. Aišku, daugybės dalykų aprašyti negaliu. Tai, ką mačiau mūšiuose, prilygo vos keliems potėpiams milžiniškame paveiksle.

PABUVOJĘS SU SAUSUMOS PAJĖGOMIS IR JŪRŲ PĖSTININKŲ KORPUSU, tuoj pat pastebėjau skirtumą tarp jų. Sausumos pajėgos pasirengusios neblogai, bet skirtingi jų daliniai veikia labai skirtingai. Vieni tiesiog nepriekaištingi, ten pilna šaunių aukščiausios klasės kovotojų. Kai kurie daliniai visiškai apgailėtini. Na, o dauguma jų kažkur per vidurį tarp šių dviejų kraštutinumų.

Iš savo patirties su jūrų pėstininkais galiu pasakyti, kad jie prisiekę aukotis iki galo, kausis iki mirties. Kiekvienas iš jų trokšta kovoti ir žudyti. Jie tikri niekšai, kupini neišsenkančių jėgų.

---

[26] *Tai sausumos pajėgų kariūnė, kuri tarnavo Irake per 2003-ųjų invaziją. Kovo 23-ąją jos kolona pateko į pasalą, per kurią moteris buvo sužeista ir paimta į nelaisvę. Specialiosios pajėgos ją išlaisvino 2003-ųjų balandžio 1-ąją, istoriją plačiai nušvietė amerikiečių žiniasklaida. Ji buvo pirmoji moteris karo belaisvė, kurią pavyko išlaisvinti.*

MES NUSILEIDOME Į DYKUMĄ VIDURY NAKTIES, su dviem triviečiais DPV automobiliais išriedėjome iš sraigtasparnio uodegos. Šį kartą žemė buvo pakankamai kieta ir nė vienas neįstrigo smėlyje.

Buvome į priekį besistumiančių amerikiečių užnugaryje, todėl aplink nesimatė jokių priešo dalinių. Važiavome dykuma tol, kad pasiekėme sausumos pajėgų bazę. Ten pailsėjome kelias valandas ir patraukėme žvalgyti teritorijos, per kurią netrukus rengėsi žygiuoti jūrų pėstininkai.

Dykuma nebuvo tokia jau tuščia. Aišku, kad tyrai tęsėsi ilgus ruožus, bet kartais pasitaikydavo miestelių ir labai mažų gyvenviečių, pasklidusių per atstumą. Miestelius dažniausiai aplenkdavome ir žvalgėme juos iš toli. Mūsų užduotis buvo surasti, kur įsitvirtinęs priešas, o tada perduoti informaciją radijo ryšiu, kad jūrų pėstininkai galėtų spręsti, įtvirtinimus puls ar juos praleis. Kiekvieną kartą pasiekę aukštumą stabtelėdavom ir viską akylai nužvelgdavom.

Turėjome tik vieną rimtą susidūrimą. Mes tykojome netoli miestelio. Aišku, prisiartinome per arti, nes jie netrukus ėmė šaudyti. Griebiausi penkiasdešimtojo kalibro kulkosvaidžio, vėliau, kai nešėme savo kailius lauk, persisvėriau prie „šešiasdešimtojo“ automato.

Tą dieną tikriausiai nukeliavome šimtus mylių. Vakarop šiek tiek pailsėjome, sutemus pakilome vėl. Kai pradėjome traukti priešo ugnį, mūsų įsakymai pasikeitė. Vadovybė paprašė grįžti ir pasiuntė sraigtasparnius mūsų paimti.

Tikriausiai manote, kad turėjome pritraukti ugnį, nes tai atskleidė, kur pasislėpęs priešas? Galvojate, kad prisiartinę arti ir išprovokavę susišaudymą, atradome reikšmingas pajėgas, kurių anksčiau niekas nepastebėjo? Tikitės, kad visa tai atneš mums pagyrų?

Gal ir esate teisūs, tačiau mūsų vadui viskas pasirodė kitaip.

Jis nenorėjo jokių susidūrimų ir neketino rizikuoti žmonių gyvybėmis, net jei tai reiškė, kad misijos tinkamai atlikti negalėsime. (Turiu patikslinti, kad nepaisant susišaudymų ir ankstesnio susidūrimo, mes neturėjome jokių aukų.)

Jautėmės įsiutę. Išvykome tikėdamiesi bent savaitės žvalgybų. Turėjome pakankamai degalų, vandens ir maisto, išsiaiškinome, kaip, reikalui esant, atsargas pasipildyti. Dievaž, galėjome nusigauti iki paties Bagdado, kuris vis dar tūnojo irakiečių rankose.

Tačiau nusivylę prisistatėme atgal į bazę.

TAI NEREIŠKĖ, KAD KARAS MUMS BAIGTAS, tačiau galėjo būti ženklas to, kas mūsų laukia.

Supraskite teisingai: nė vienas SEAL'as nesiekia mirti. Karo tikslas, kaip yra pasakęs generolas Džordžas Patonas[27], – į mirtį nuvaryti kitus kvailius. Tačiau mes gi trokštame kautis.

Čia visada rasi kažką asmeniško. Sportininkas panašiai geidžia aukščiausio lygio varžybų, kuriose galėtų pasitikrinti jėgas. Tačiau yra ir kita medalio pusė, manau, kur kas svarbesnė, – patriotizmas. Tai toks reiškinys, kurį vargu ar suprasite, net jei jums paaiškinsiu. Gal padės šitai.

Vieną naktį patekome į sekinančias kautynes. Dešimt mūsų praleido maždaug keturiasdešimt keturias valandas seno apleisto plytinio pastato antrame aukšte. Kovėmės šimto procentų pajėgumu, o kur dar pilnos ekipuotės kūnui užkurta pirtis. Aplinkui skraidė kulkos, be perstojo žarstančios greta stovinčias sienas. Pailsėdavome tik iš naujo užtaisydami ginklus.

Galiausiai, kai ryte pakilo saulė, garsai, keliami susišaudymo ir į sieną sminganćių kulkų, nurimo. Kova baigėsi. Pasidarė klaikiai tylu.

---

[27] *Tai Jungtinių Valstijų sausumos pajėgų generolas (1885–1945), vadovavęs „septintajai armijai", kuri pirmoji stojo į Antrojo pasaulinio karo mūšius. Vėliau Patonas vadovavo „trečiajai armijai", ji per karą kovojo Europoje.*

Kai jūrų pėstininkai atėjo mūsų išlaisvinti, jie rado visus arba susmukusius prie sienos, arba parkritusius ant grindų, besirūpinančius žaizdomis, o gal tiesiog permirkusius prakaito balose.

Vienas iš jūrų pėstininkų lauke virš kautynių vietos iškėlė Jungtinių Valstijų vėliavą. Kažkas užgrojo valstybinį himną. Nenutuokiu, iš kur jie gavo muzikos, tačiau sielai prabilę simboliai užgniaužė kvapą. Tai vienas ryškiausių mano gyvenimo prisiminimų.

Kiekvienas mūšio išvargintas vyras stojosi ant kojų, žengė prie lango ir reiškė pagarbą. Himno žodžiai aidėjo visų lūpose, akys lydėjo Žvaigždes ir Juostas ant vėliavos, kuri plevėsavo ryto aušroje. Prisiminę, už ką kovojome, pravirkome. Kartu su ašaromis per mūsų kūnus upeliais tekėjo kraujas ir prakaitas.

Išgyvenau, ką iš tikrųjų reiškia himno žodžiai „laisvųjų žemė“ ar „narsiųjų namai“. Šios frazės man neatrodo nuvalkiotos. Jos plaka mano širdyje. Jaučiu jas savo krūtinėje. Net jeigu vyksta krepšinio varžybos ir kas nors ima plepėti per himną ar nesugeba nuo galvos nusiimti kepurės, labai įsiuntu. Ir tikrai neketinu tylėti.

Man ir mano bendražygiams SEAL'ams šis patriotizmo jausmas buvo stipriai susijęs su veržimusi į mūšio lauką. Tačiau kiek tokie vyrai kaip mes galėsime kovoti, sprendžia vadovybė. Didelė jos dalis sėdi vadavietėse, pilnose valdininkų. SEAL'ų valdininkai labai įvairūs. Vieni geri, kiti blogi. O kai kurie paskutiniai skystablauzdžiai.

Aišku, pasitaiko labai kietų asmenybių, bet tikras lyderis visada yra didesnis nei *tiesiog* stipri asmenybė. Asmenybę turi lydėti tam tikri tikslai ir priemonės.

Mūsų viršus svajojo apie šimtaprocentinę sėkmę, pasiektą be jokių aukų. Tai skamba žavingai, kas gi norėtų kalbėti apie nesėkmę? Ir ar yra siekiančių susižeisti? Tačiau kai vyksta karas, tokie tikslai nesuderinami ir nerealistiški. Jei užsigeidi šimtaprocentinės sėkmės ir nenori aukoti nė vienos gyvybės, tuomet leisiesi į labai mažai operacijų. Niekada nerizikuosi, nesvarbu, rizika būtų pasverta ar ne.

Jei operacija būtų ėjusi sklandžiai, galėjome įdarbinti snaiperius, kruopščiai išžvalgyti visas Nasirijos apylinkes. Galėjome daug daugiau prisidėti prie jūrų pėstininkų žygio. Gal būtume išsaugoję kelias jų gyvybes?

Troškome naktimis išlėkti ir smogti artimiausiam didesniam miestui ar miesteliui, kuriuos žadėjo aplankyti jūrų pėstininkai. Galėjome sumažinti jų taikinius, nukauti tiek daug niekšų, kiek tik pavyktų. Griebėmės kelių panašių misijų, bet tikrai daug mažiau, nei norėtume.

Niekšai

NIEKADA DAUG NEIŠMANIAU APIE ISLAMĄ. Mane auklėjo krikščioniškai, taigi buvau girdėjęs apie šimtamečius religinius konfliktus. Žinojau apie kryžiaus žygius ir apie nuolat kilusius susirėmimus bei žiaurumus.

Tačiau pastebėjau ir tai, kad krikščionybė išaugo iš viduramžių. Mes nežudome žmonių, išpažįstančių kitokią religiją.

Kai Sadamo kariuomenė buvo sutriuškinta ar išsisklaidė, prieš mus stojo fanatikai. Jie nekentė mūsų, nes nebuvome musulmonai. Nors ką tik išspyrėme jų diktatorių, jie troško mūsų kraujo, nes praktikavome kitokią religiją.

Bet argi religija nemoko pakantumo?

ŽMONES SAKO, KAD PRIVALAI LABAI ATSIRIBOTI NUO PRIEŠO, norėdamas jį nužudyti. Jei tai tiesa, Irako sukilėliai šią užduotį gerokai palengvino. Mano pasakojimas apie moterį, kuri, ištraukusi granatos žiedelį, pražudė savo vaiką, buvo tik vienas iš siaubingų pavyzdžių.

Fanatikai, prieš kuriuos kovojome, vertino tik suktą savo religijos sampratą. Pusę laiko jie suokdavo apie tai, kaip vertina re-

ligiją, bet dauguma nė nesimeldė. Nemažai jų svaigindavosi narkotikais tam, kad išdrįstų stoti prieš mus.

Didelė dalis sukilėlių buvo bailiai. Jie nuolat vartojo narkotikus, kad šie pakutentų drąsą. Likę vieni be narkotikų, jie tapdavo tuščia vieta. Kažkur turiu įrašą, kuriame matosi tėvas ir dukra per kratą jų namuose. Jie tūnojo apačioje, viršuje kažkodėl blykstelėjo sprogimas.

Vaizdo įraše tėvas ėmė slėptis už dukros nugaros, persigandęs, kad netrukus žus, ir pasiruošęs verčiau paaukoti vaiką.

Paslėpti kūnai

NORS SUKILĖLIAI BUVO BAILIAI, be vargo galėjo žudyti žmones. Jie nesuko sau galvos dėl jokio garbės kodekso ar karo teismo. Jei įgydavo pranašumą, akimirksniu nudaigodavo po kojomis pasitaikiusį vakarietį, nesvarbu, jis buvo kareivis ar ne.

Vieną dieną mus pasiuntė į namą, kur esą galėjo būti laikomi belaisviai iš Jungtinių Valstijų. Pastate nieko neradome, tačiau rūsyje buvo aiškių ženklų, bylojančių apie sudarkytą žemę. Taigi įžiebėme šviesą ir pradėjome kasti.

Nereikėjo ilgai laukti, kol pasirodė koja, o vėliau ir visas ką tik užkastas kūnas.

Tai amerikiečių karys. Iš sausumos pajėgų.

Greta tūnojo dar vienas. Ir dar vienas, šį kartą vilkintis jūrų pėstininko apdarus.

Mano brolis prie jūrų pėstininkų prisijungė prieš pat rugsėjo vienuoliktąją. Iš jo negirdėjau jokių žinių, todėl pamaniau, kad jis bus dislokuotas Irake.

Kažkodėl tempdamas lavoną į paviršių buvau tikras, kad čia mano brolis.

Tai nebuvo jis. Sukalbėjau trumpą maldą ir netrukus toliau mojavome kastuvais.

Radome dar vieną kūną – dar vieną jūrų pėstininką. Pasilenkęs prisiverčiau pažiūrėti.

Ir čia ne jis.

Tačiau su kiekvienu iš kapo ištrauktu kūnu (o jų susirinko visa krūva) stiprėjo jausmas, kad netrukus išvysiu brolio lavoną. Mano pilvas įsitempė, bet nesustojau kasęs. Norėjosi vemti.

Galiausiai darbą baigėme. Jo ten nebuvo.

Akimirką lengviau atsikvėpiau, netgi apsidžiaugiau. Juk nė vienas iš numirėlių nebuvo mano brolis. O tada džiaugsmą pakeitė gilus skausmas dėl nužudytų jaunų vyrų, kurių kūnus ką tik ištraukėme.

KAI PAGALIAU SUSISIEKIAU SU SAVO BROLIU, išsiaiškinau, kad nors jis ir tarnavo Irake, tačiau niekada nebuvo net prisiartinęs prie tos vietos, kurioje mačiau paslėptus kūnus. Aišku, kad brolis turėjo savo sunkumų, įgijo randų, tačiau išgirdęs jo balsą pasijutau daug geriau.

Juk tebebuvau didysis brolis, besiviliantis jį apsaugoti. Dievaž, jam seniai nereikėjo mano pagalbos, jis tapo jūrų pėstininku. Ir dar kokiu! Tačiau į kraują įaugę instinktai niekada nepasitraukia.

KITOJE VIETOJE RADOME STATINES SU CHEMIKALAIS, kuriuos priešas ketino naudoti vietoj biocheminio ginklo. Visi tik ir kalba, kad Irake nebuvo jokių masinio naikinimo ginklų. Tačiau jie ieško užbaigtos atominės bombos ir praleidžia milžiniškas cheminio ginklo ar jo prototipo atsargas, kurias sukaupė Sadamas.

Gal priežastis ta, kad užrašai ant statinių kilmės šalimi nurodė Prancūziją ar Vokietiją. O tai esą Vakarų sąjungininkės.

Man visą laiką knietėjo sužinoti, kiek daug visko Sadamas spėjo paslėpti, kol mes galiausiai įsiveržėme. Prieš atvykdami

siuntėme tokius garsius įspėjimus, kad jis tikrai turėjo laiko pakelti ir pradanginti daugybę tonų. Kur jos pasidėjo? Kur nukeliaus? Ką užnuodys? Tai sudėtingi klausimai, kurių niekas taip ir neatsakė.

VIENĄ DIENĄ DYKUMOJE PASTEBĖJOME ĮTARTINUS DAIKTUS ir pagalvoję, kad tai gali būti savadarbiai sprogmenys, pasikvietėme išminuotojus.

Bet, o dangau! Tai, ką jie rado, visai nebuvo bombos, o lėktuvas. Sadamas dykumoje palaidojo krūvą naikintuvų. Visus buvo uždengęs plastiku ir bandė gerai paslėpti. Matyt, tikėjosi išsilaikyti kaip per operaciją „Audra dykumoje". Esą amerikiečiai atlėks, greitai smogs, o tada pasitrauks.

Akivaizdu, kad jis suklydo.

„Mes mirsime!"

IR TOLIAU DIRBOME DRAUGE SU JŪRŲ PĖSTININKAIS, kai jie žygiavo šiaurės kryptimi. Mus paprastai išsiųsdavo į misijas priekyje, ieškodavome besipriešinančių grupių. Žvalgyba įspėjo, kad netoliese yra priešo karių, tačiau jų daliniai esą negausūs.

Šį kartą buvo pasiųstas visas mūsų būrys, šešiolika kariūnų. Užėmėme mažą pastatą, prisiglaudusį miestelio pakraštyje. Vos įžengę sulaukėme šūvių.

Susišaudymas virto dideliu gaisru, po kelių minučių supratome esą apsupti, išėjimą užtvėrė kelių šimtų irakiečių pajėgos.

Pradėjau juos skersti, visiems teko pjauti daugybę, bet kiekvieno nukauto vietoje išdygdavo keturi ar penki nauji kariai. Susišaudymas truko valandų valandas, kautynės tai nurimdavo, tai vėl įsižiebdavo.

Daugelis susišaudymų Irake vykdavo chaotiškai. Per pirmąsias minutes užvirdavo tikras pragaras, jis trukdavo iki kelių valandų, gal kiek ilgiau, bet galiausiai irakiečiai atsitraukdavo. Arba atsitraukti tekdavo mums.

Šį kartą buvo kitaip. Kautynės tarsi jūra bangavo visą naktį. Irakiečiai žinojo, kad jų daugiau, ir apsupę neketino trauktis. Žingsnis po žingsnio jie vis artėjo ir artėjo, kol tapo aišku, jog būsime įveikti.

Artinosi galas. Rengėmės mirti. Galėjo būti ir blogiau – grėsė karo belaisvių likimas. Prisiminęs savo šeimą pagalvojau, kad tai pernelyg siaubingas pažeminimas. Prisiekiau verčiau mirti.

Paleidau dar kelis šūvius, o tada išgirdau per radijo ryšį:

– Skubame jūsų pridengti.

Prie mūsų skylės artėjo bičiuliai.

Kavalerija.

Tiksliau, jūrų pėstininkai. Atrodo, mirtis dar neketino mūsų pasiimti. Bent jau ne per ateinančias penkias minutes.

Ačiū Dievui!

Iškritęs iš kovos

Vėliau tapo aišku, kad šis susidūrimas buvo paskutinis per mūsų dislokavimo laikotarpį. Vadovybė sugrąžino visus atgal į bazę.

Koks nusivylimas! Jūrų pėstininkai kovėsi Nasirijoje kiekvieną naktį, vis bandė išguiti sukilėlius, kurių daugėjo ir daugėjo. Jie galėjo pavesti mums kokį plotą, kuriame eitume sargybą. Troškome įsiveržti ir išjungti priešą. Tačiau vadovybė mūsų troškimus vetavo.

Girdėjome apie tai priešakinėse bazėse ir stovyklose, kuriose sėdėjome laukdami rimto darbo. Jo dirbti vykdavo Lenkijos spe-

cialiosios pajėgos – GROM'ai. Jie pavadino mus liūtais, kuriems vadovauja šunys.

Jūrų pėstininkai elgėsi šlykščiai. Kiekvieną vakarą grįžę jie lipdavo ant žaizdos:

– Kiek šiandien nukovėte? Ak, tiesa – jūs likote namuose.

Šunsnukiai. Bet argi galėjau juos kaltinti? Tyliai galvojau sau, kad tai mūsų vadai – tikri skystablauzdžiai.

Pradėjome treniruotis, kaip užimti Mukarajino užtvanką šiaurės rytų Bagdade. Užtvanka buvo svarbi ne tik dėl to, kad gamino elektrą. Jeigu kas paleistų jos laikomą vandenį, galėtų sulaikyti mūsų karius, netoliese besivaikančius Irako kariuomenę. Tačiau operaciją vis atidėliojo, kol galiausiai atidavė penktajai SEAL›ų komandai. Jie atsikraustė į Persijos įlanką, kai mūsų viešnagė ėjo į pabaigą. (Operaciją jie sėkmingai įgyvendino pagal mūsų parengtą planą.)

Liko tokia gausybė užduočių, kurių galėjome imtis. Nežinau, kaip stipriai būtume paveikę karo eigą. Šen ir ten tikrai išsaugotume kelias gyvybes, gal diena kita sutrumpintume kai kurias kautynes. Tačiau vietoj to mums įsakė ruoštis namo. Dislokavimo laikas išseko.

Neturėdamas ką veikti, bazėje prasėdėjau dar kelias savaites. Jaučiausi kaip bailiukas, žaidžiantis kompiuterinius žaidimus, laukiantis, kada galės išsinešdinti.

Buvau gerokai įsiutęs. Toks įsiutęs, kad net norėjau palikti karinį jūrų laivyną ir atsisakyti SEAL'o pareigų.

5 skyrius

Snaiperis

Taja:

Kai Krisas pirmą kartą grįžo namo, jis viskuo bjaurėjuosi. Ypač Jungtinėmis Valstijomis.

Važiuodami automobiliu namo klausėmės radijo. Žmonės ten apie karą nekalbėjo. Gyvenimas tekėjo savo vaga, tarsi Irake nieko nevyktų.

– Jie tauškia niekus, – pasakė Krisas. – Mes kaunamės už savo šalį, o kitiems į tai nusispjauti.

Karo pradžioje jis buvo labai nusiminęs. Apsistojęs Kuveite, per televizorių jis pamatė kažką blogo apie savo būrį. Paskambinęs man tarė:

– Žinai, ką? Jeigu jie iš tikrųjų taip galvoja, tegul eina velniop. Aš čia pasiruošęs atiduoti savo gyvybę, o jie užsiima mėšlu.

Turėjau priminti Krisui, kad aplinkui labai daug žmonių, kuriems svarbus ne tik jo būrys, bet pirmiausia jis pats. Krisas turėjo mane, draugus San Diege ir Teksase, taip pat savo šeimą.

Tačiau jam buvo sunku prisitaikyti prie gyvenimo namuose. Jis prabusdavo kumščiuodamasis. Krisas visada jautriai reaguodavo, bet dabar, kai vidury nakties išlipdavau iš lovos, prieš grįždama turėjau šaukti jį vardu. Reikėjo Krisą žadinti, kad tik netyčia neišprovokuočiau jo refleksų ir negaučiau kumščiu.

Vieną kartą prabudau šalia pajutusi, kad jo rankos įkalino manąją. Viena ranka jis laikė mano dilbį, kita įsikabino virš alkūnės. Krisas saldžiai miegojo, bet buvo pasiruošęs perlaužti mano

ranką pusiau. Stengiausi likti rami ir nuolat kartojau jo vardą, vis garsiau ir garsiau, nenorėdama jo išgąsdinti, siekdama išlaisvinti savo ranką. Galiausiai jis prabudo ir ją paleido.

Pamažu išsiugdėme naujus įpročius ir prisitaikėme.

Randai

AŠ NEPALIKAU SEAL'Ų.

Būčiau svarstęs apie tai, tačiau mano sutarties terminas dar toli gražu nesibaigė. Gal prisiglausčiau prie jūrų pėstininkų? Šiaip ar taip, čia ne išeitis. Vyliausi pokyčių. Kai komanda grįžta iš dislokavimo vietos, paprastai viršuje vyksta vadų pertvarka, gauni naują vadovybę. Tikėjausi, kad ateinanti mūsų galva bus šviesesnė.

Papasakojau Tajai apie savo įsiūtį. Ji, aišku, laikėsi kitos nuomonės: buvo laiminga namuose, matydama mane gyvą. Tuo metu skystablauzdžiai vadai gavo svarbius paaukštinimus ir sveikinimus už nuopelnus kare. Jie mėgavosi šlove.

Tokia šlovė – tikra nesąmonė.

Ji įgyta už karą, kurio patys nekariavo, tik baikščiai stebėjo. Jų bailumas pražudė gyvybes, kurias galėjome išgelbėti, jei mums būtų leista dirbti savo darbą. Štai jums ir politika: krūva žaidėjų aplink stalą saugiai sveikina vieni kitus, kai tuo metu kitur gęsta gyvybės.

KIEKVIENĄ KARTĄ GRĮŽĘS IŠ DISLOKAVIMO VIETOS namų nepalikdavau apie savaitę. Tiesiog leisdavau laiką ir tiek. Paprastai išsikrovę ir išsidėliojęs savo mantą gaudavome mėnesį atostogų. Taigi pirmąją savaitę visada paskirdavau Tajai ir sau. Tik paskui traukdavau aplankyti šeimos ir draugų.

Manęs nekamavo jokie baisūs karo prisiminimai ar kažkas panašaus. Tiesiog troškau pabūti vienas.

Prisimenu, sugrįžęs pirmą kartą patyriau kažką panašaus į karo šešėlį, nors jis išlindo vos kelioms akimirkoms. Sėdėjau mūsų namuose Alpaine, netoli San Diego, kambaryje, kurį naudojome kaip darbo kambarį. Buvome įsirengę signalizaciją nuo plėšikų. Grįždama namo, Taja netyčia ją įjungė.

Tai gerokai mane išgąsdino. Mintyse tuoj pat persikėliau į Kuveitą. Įsitaisiau po stalu. Maniau, kad gresia raketų ataka.

Dabar smagiai iš to juokiamės, tačiau tą akimirką iš tikrųjų drebėjau. Persigandau stipriau nei būdamas Kuveite, kur raketos tikrai lėkė virš galvos.

SIGNALIZACIJA JAU IŠKRĖTĖ TIEK POKŠTŲ, kad net sunku suskaičiuoti. Vieną rytą nubudau, kai Taja buvo išėjusi į darbą. Vos išlipęs iš lovos, išgirdau pavojaus signalą. Šį kartą jis buvo įgarsintas žmogaus roboto balsu:

– *Perspėjimas apie įsibrovėlį! Įsibrovėlis namuose! Perspėjimas apie įsibrovėlį!*

Čiupęs pistoletą, pasiruošiau pasitikti nusikaltėlį. Dar jokiam niekšui nepavyko įsilaužti į mano namus ir išnešti sveiką kailį.

– *Perspėjimas: įsilaužėlis svetainėje!*

Tykiai nusėlinau į svetainę ir, pasinaudojęs visais SEAL'o įgūdžiais, ją iššniukštinėjau. Tuščia. Gudrus įsilaužėlis. Patraukiau į prieškambarį.

– *Perspėjimas: įsilaužėlis virtuvėje!*

Tai kad ir virtuvė buvo tuščia. Kalės vaikas vedžiojo mane už nosies.

– *Perspėjimas: įsilaužėlis prieškambaryje!*

Šunsnukis!

Geriau neminėsiu, kiek laiko praėjo, kol galiausiai supratau, kad įsilaužėlis – tai *aš* pats. Saugos sistema sekė mane. Taja išeidama įjungė signalizaciją taip, kad ši manytų esą namai paliekami tušti, ir aktyvuotų judesių detektorius.

Juokitės, juokitės. Tik su manimi, o ne iš manęs, tiesa?

NAMUOSE VISADA JAUČIAUSI LABIAU PAŽEIDŽIAMAS. Sugrįžęs iš dislokavimo vietos, netrukus susižeisdavau per treniruotes. Paprastai susilaužydavau kokį kojos ar rankos pirštą, patirdavau įvairių mažų sužalojimų. Tuo metu užsienyje, per karą, būdavau neįveikiamas.

– Kai grįžti namo, nusiimi apsauginį didvyrio apsiaustą, – mėgdavo juokauti Taja.

Po kurio laiko įsitikinau, kad tai tiesa.

TĖVAI LABAI JAUDINOSI, KAI BUVAU IŠVYKĘS. Jie troško pamatyti mane vos grįžusį, todėl tikriausiai skaudžiai susitaikė su mano troškimu kurį laiką patūnoti vienam, nors stengėsi nesiskųsti. Kai pagaliau susitikome, jų diena tiesiog nušvito.

Mano tarnavimo laiką ypač sunku ištverti pasirodė tėčiui. Jo nerimas išlįsdavo į paviršių dažniau nei mamos. Ironiška, bet kartais stipriausi jaučiasi silpniausiais, kai negali kontroliuoti įvykių ir padėti mylimiesiems. Pats jausdavausi panašiai.

Tokia tendencija kartojosi kiekvieną kartą, kai iškeliaudavau už jūrų. Mama laikėsi stoiškai, o įprastai taip besilaikantis tėtis tapdavo nerimastingiausiu šeimoje.

Gerai pamokytas

Atsižadėjau dalies atostogų ir grįžau savaite anksčiau, kad galėčiau prisijungti prie snaiperių mokyklos. Jei tada būčiau ži-

nojęs, kas manęs laukia, būčiau atsižadėjęs daug daugiau laisvadienių.

Jūrų pėstininkų snaiperiai nuo seno pagrįstai traukia dėmesį, jų paruošimo programa laikoma viena geriausių pasaulyje. Pagal ją mokėsi ir SEAL'ų snaiperiai. Tačiau bėgant metams mes atidarėme savo mokyklą. Daug ką joje pritaikėme nusižiūrėję nuo jūrų pėstininkų, tačiau pridėjome ir daugybę kitų dalykų, kurie SEAL'ų snaiperius rengia specialiai mūsų misijoms. Štai kodėl, norėdamas baigti SEAL'ų snaiperių mokyklą, užtrunki dvigubai ilgiau.

Kartu su BUD/S mokymais, snaiperių mokykla buvo pati sunkiausia, kokią man teko įveikti. Jie nuolat lipo ant galvos. Gulti eidavome vėlai, keldavomės kuo anksčiausiai. Mus nuolat vaikė ir spaudė įvairiausiais būdais.

Tai mokyklos esmė. Kadangi jie negali į tave šaudyti, tai kitaip spaudžia kiek išmanydami. Iš to, ką girdėjau, tik pusė SEAL'ų, kurie pradeda šią mokyklą, ją ir baigia. Tikiu tuo.

Pirmose klasėse moko, kaip naudotis kompiuteriais ir kameromis, nes ši įranga – mūsų darbo dalis. SEAL'ų snaiperiai ne šiaip sau šauliai. Tiesą sakant, šaudymas užima tik nedidelę dalį. Tai labai svarbi, esminė dalis, bet ji tikrai neaprėpia visko.

Snaiperiai ruošiami žvalgybai. Štai kur visko pagrindas. Snaiperį gali atskirti nuo pagrindinių pajėgų ir pavesti išsiaiškinti apie priešą viską, ką tik jis sugebės išsiaiškinti. Jei gauni užduotį užimti poziciją, iš kurios ketini smogti vertingam taikiniui, pirmiausia privalai mokėti žvalgyti. Turi žinoti, kaip naudotis šiuolaikinėmis technologijomis, nustatančiomis tavo padėtį, pavyzdžiui, GPS. Tuo pat metu privalai pristatyti surinktą informaciją. Nuo to ir pradėjome.

Kita, daug sunkesnė, kurso dalis – sėlinimas. Štai kur atkrenta daugelis vyrukų. Sėlinti reiškia taip užimti poziciją, kad tavęs niekas nepastebėtų. Daug lengviau pasakyti nei padaryti. Link

numatyto taško judiniesi lėtai ir atsargiai. Tokie įgūdžiai reikalauja ne šiaip sau kantrybės. Vien jos tikrai neužtenka, privalai išsiugdyti drausmę.

Nesu labai kantrus žmogus, bet supratau, kad jei noriu išmokti sėlinti, privalau pamiršti laiką. Jei žinau, kad ruošiuosi kažką užmušti, turiu pasiruošti laukti. Laukti dieną, savaitę, gal dvi savaites.

Patikėkite, man tikrai *teko* laukti.

Turiu ištverti, kad ir kas benutiktų. Tiesa, pertraukoms į tualetą čia taip pat nėra vietos.

Vienas iš pratimų, kurių griebėmės, buvo sėlinimas per šieno lauką. Užtrukau valandų valandas, kol į savo maskuotę kaišiojau žolę ir šieną. Maskuotė padaryta iš burlapo, tai darbinis snaiperio kamufliažas, kai tenka sėlinti. Kostiumas pasiūtas taip, kad prie jo gali pritaisyti šieną, žolę ar ką tik nori, kad išnyktum tave supančioje aplinkoje. Burlapas paverčia karį burbulu, taigi sėlindamas tikrai neatrodai kaip įprastas vyrukas, kuriam iš užpakalio kyšo šienas. Primeni krūmą.

Deja, tokie kostiumai labai šilti, verčia prakaituoti. Ir jie nepadaro tavęs nematomu. Kai pasieki kitokią vietovę, privalai sustoti ir maskuotę perdaryti pagal aplinkybes. Stengiesi atrodyti taip, kaip atrodo teritorija, per kurią keliauji.

Prisimenu, kaip kartą lėtai, lėtai sėlinau per lauką ir netoliese išgirdau barškuolę. Gyvatė labai pamėgo būtent tą žemės plotą, per kurį turėjau brautis. Nuvyti jos šalin nepavyko. Pasiduoti nenorėjau, juk mane vertino instruktorius, todėl nuslinkau šiek tiek į šoną, pakeisdamas kursą. Kai kurių priešų pulti neverta.

KAI MUS MOKĖ SLĖPTIS, VERTINO NE PAGAL PIRMĄ ŠŪVĮ. Vertino pagal antrą. Kitaip tariant, ar iššovus tave įmanoma pastebėti? Viliesi, kad ne.

Juk didelė tikimybė, kad teks šauti dar kartą. Be to, vėliau turėsi nešdintis. Būtų neblogai išsaugoti savo gyvybę.

Verta prisiminti, kad idealaus apskritimo gamtoje tikrai nerasi. O tai reiškia, kad visada kaip įmanydamas turi stengtis paslėpti taikiklį ir šautuvo vamzdį. Apvyniodavau jį juosta, tada užpurkšdavau dažais. Priešais taikiklį ir šautuvo vamzdį palikdavau kyšoti augmenijos. Juk neprivalai matyti visko, svarbiausia – tavo taikinys.

Sėlinimas man buvo sunkiausia kursų dalis. Aš beveik susimoviau dėl kantrybės stokos.

Tik išmokę sėlinti pradėjome ugdyti šaudymo įgūdžius.

Ginklai

Žmonės dažnai klausia, kokius ginklus naudojau, ką apie juos sužinojau, kuriuos labiau mėgstu? Kautynių lauke šautuvą rinkdavausi pagal gautą užduotį ir aplinkybes. Snaiperių mokykloje išmokau apie svarbiausius ginklus, taigi buvau pasiruošęs ne tik jais šaudyti, bet ir pats pasirinkti tinkamiausią.

Besimokydamas naudojau keturis pagrindinius šautuvus. Du apkabomis užtaisomi pusiau automatiniai šautuvai: „Mk-12“, 5.56 kalibro snaiperio šautuvas, ir „Mk-11“, 7.62 kalibro šautuvas. (Kai pasakoju apie ginklą, dažnai paminiu tik kalibrą, taigi „Mk-12“ virsta „5.56“. Tiesa, priešais skaičius netariu jokio „taško“ ar „kablelio“, juk aišku ir taip.)

Kitas buvo „0.300 Win Mag“. Jis irgi su apkabomis, tik užtaisomas rankenėle. Kaip ir du pirmieji, turėjo slopintuvą. Tai įrenginys ant vamzdžio galo, kuris slopina liepsną ir mažina kulkos keliamą triukšmą, panašiai kaip duslintuvas automobilyje. (Priešingai nei mano kai kurie, jis nieko netildo. Nesileisdamas į technines detales galiu pasakyti, kad slopintuvas veikia išleisdamas

dujas iš vamzdžio, kai išsiveržia kulka. Yra du tipai. Vienas pritaisomas prie vamzdžio, kitas įrengtas pačiame vamzdyje. Reikia paminėti dar vieną praktinę jo naudą. Slopintuvas švelnina šautuvo atatranką, kurią patiria šaulys. Tai padeda tiksliau pataikyti.)

Dar turėjau .50 kalibro šautuvą, tik be slopintuvo.

Pakalbėsiu apie kiekvieną ginklą atskirai.

„Mk-12"

Oficialus pavadinimas – Jungtinių Valstijų karinio jūrų laivyno „Mk-12" specialiosios paskirties šautuvas. Ginklas turi šešiolikos colių[28] vamzdį, bet tvirtinamas kaip „M-4". Jis šaudo 5.56×45 milimetrų šovinius iš trisdešimt šūvių talpinančios pakabos. (Jį galima užtaisyti ir su dvidešimt keturiais šoviniais).

5.56 milimetrų kulka yra kilusi iš šovinio, žinomo „0.223" ženklinimu. Ji gerokai mažesnė ir lengvesnė nei daugelis ankstesnių kariuomenės šovinių, todėl ne itin naudinga kam nors nušauti. Kad nukautum priešą, gali prireikti kelių tokių kulkų, ypač jei kalba eina apie apsisvaiginusius bepročius, su kuriais susidūrėme Irake. Na, nebent šautum tiesiai į galvą. Tačiau, priešingai nei tikriausiai galvojate, tikrai ne visi snaiperių šūviai nutaikyti į galvą, bent jau tikrai ne manieji. Paprastai taikausi į masės centrą – tai pakankamai didelis plotas kūno viduryje, palieka daug erdvės netikslumams.

Šautuvą buvo labai lengva laikyti, jį galima kaitalioti su „M-4", kuris kovoje vis dar labai vertingas ginklas, nors ir nelaikomas snaiperio šautuvu. Tiesa sakant, grįžęs į būrį nuo savojo „M-4" nuėmiau žemesnįjį uoksą[29] ir pritaisiau jį ant „Mk-12" aukštesniojo. Taip sukonstravau kojeles ir galėjau visiškai auto-

---

[28] *16 colių – 40,6 cm.*

[29] *Tai šaunamojo ginklo dalis, kuri jungia šautuvo vamzdį su spyna ir šovimo mechanizmu.*

matizuoti ginklą. (Matau, kad dabar kai kurie „Mk-12" jau aprūpinti kojelėmis).

Patruliuodamas mėgstu trumpesnį apsodą. Tokį galima greičiau pakelti iki peties ir užsimoti. Su juo paprasčiau dirbti viduje ir ten, kur mažai vietos.

Pastaba iš asmeninės patirties: niekada neleidžiu šautuvui šaudyti vien automatiškai. Automatą paleidi, tik jei nori priversti priešą laikyti galvas nuleistas. Juk tiesiog spjaudydamas kulkas tiksliai nepataikysi. Tačiau būna aplinkybių, kai automatas pravartus, todėl visą laiką norėjau šią galimybę pasilaikyti, jei kada netyčia prireiktų.

„Mk-11"

Oficialiai vadinamas „Mk-11 Mod X" specialiosios paskirties šautuvu, dar žinomas ženklinimu „SR 25". Tai ypač universalus ginklas. Mėgau jį, nes su „Mk-11" galėjau ir patruliuoti (vietoj „M-4"), ir naudoti kaip snaiperio šautuvą. Jis neturėjo kojelių, bet tai buvo vienintelis ginklo trūkumas. Prie savo ekipuotės pasičiupdavau slopintuvą. Jo nenaudodavau patruliuodamas, tačiau prireikus šauti kaip snaiperiui, prisitvirtindavau. Jei veiksmas vyko gatvėje ar reikėjo mikliai judėti kojomis, galėjau be vargo juo pasikliauti. Šautuvas buvo pusiau automatinis, į taikinį paleisdavau daugybę šūvių. Jis šaudė 7.62×.51 kalibro kulkas iš dvidešimties šovinių apkabos. Kulkos buvo galingesnės nei mažesni 5.56 NATO šoviniai. Galėjo vyruką pakirsti iš karto.

Mūsų naudoti šaudmenys pasitaikė labai kokybiški, atgabenti iš Juodųjų Kalnų. Ten gaminami tikriausiai patys geriausi šoviniai snaiperiams.

„Mk-11" mūšio lauke užsitraukė blogą reputaciją, nes dažnai pavesdavo. Per treniruotes daug gedimų nepasitaikydavo, tačiau mūšyje viskas apsiversdavo aukštyn kojomis. Galiausiai supratome, kad problemas tikriausiai kelia saugiklis nuo dulkių, jis

priversdavo ginklą suryti dvigubą šovinį. Išvengėme daugybės bėdų tiesiog palikę saugiklį nuleistą. Tačiau ginklas pritraukdavo ir daugiau gedimų, jis niekada nebuvo tarp mano pačių mėgstamiausių.

„.300 Win Mag“

„Trys šimtasis“ – tai jau visai kita klasė. Esu tikras, kad dauguma skaitytojų žino, „.300 Win Mag“ (tariamas „trys šimtai win mag“) reiškia kulkas, kurias šaudo šautuvas. Tai „.300 Winchester Magnum“ šoviniai (7.62×67 milimetrai). Šie šaudmenys visapusiškai nepriekaištingi, jie veikia itin tiksliai ir smogia labai stipriai.

Kitos tarnybos šaudo iš skirtingų (ar nežymiai skirtingų) ginklų, tikriausiai pats žymiausias yra sausumos pajėgų „M-24“ snaiperio šautuvas, kurio ištakos – „Remington 700“. (Taip, tai tas pats šautuvas, kurį kiekvienas gali nusipirkti medžioklei). Mes pasirinkome „MacMillan“ apsodus, modifikavome vamzdžius ir pritaikėme „700-ojo“ ginklo spynas. Išėjo labai rimti šautuvai.

Kai tarnavau savo trečiajame būryje, kuris išvyko į Ramadi, kartu su visais gavau naujutėlaitį „.300-ąjį“. Šie ginklai turėjo „Accuracy International“ apsodus ir ką tik pagamintus vamzdžius bei ginklo spynas. „Accuracy International“ versija pasižymėjo trumpesniu vamzdžiu ir kojelėmis. Tai įspūdingi ginklai.

„.300-ieji“ gana sunkūs. Jie šaudo kaip lazeriai. Gali nukirsti bet ką iš tūkstančio jardų[30] atstumo, užtenka priklaupti. Jei taikinys arti, gali taikytis nesijaudindamas dėl korekcijų. Gali paleisti savo niekingą auką už penkių šimtų jardų[31], ir vis tiek į taikinį pataikysi be vargo. Jei atstumas nuo šimto iki septynių šimtų jardų[32], apie jokias dideles korekcijas nereikia galvoti.

Su šiuo ginklu nukoviau daugiausia priešų.

---

[30] *1000 jardų – 914,4 metro.*

[31] *500 jardų – 457,2 metro.*

[32] *100 jardų – 91,44, 700 – 640,08 metro.*

.50 Kalibras

„Penkiasdešimtasis" yra milžiniškas, baisiai sunkus ginklas. Nemėgstu jo. Irake tokio niekada nenaudojau.

Aplink šiuos ginklus sklando daug romantikos, dumiančios akis. Jie šaudo 12.7×99 milimetrų kalibro šovinius. Jungtinių Valstijų kariuomenė ir kitų šalių pajėgos naudoja kelis skirtingus šių ginklų tipus. Tikriausiai girdėjote apie „Barrett M-82" arba „M-107", kuriuos sukūrė „Barrett Firearms Manufacturing". Jų šaudymo nuotolis labai ilgas, tam tikromis aplinkybėmis jie tarnauja puikiai. Tačiau man tiesiog nepatiko. (Pamėgau „Accuracy International" „.50 modelį", kuris turi kompaktiškesnes kojeles ir yra tikslesnis; mes tokio ginklo tuo metu dar neturėjome.)

Daug kas sako, kad „.50-asis" – puiki priemonė atsikratyti priešo automobilių. Tačiau tiesa ta, kad, prašovęs automobilio variklį, jo nesustabdysi. Bent ne iš karto. Visokie skysčiai ištekės lauk ir mašina galiausiai sustos, bet tikrai ne akimirksniu. „.338-asis" ir net „.300-asis" padarys tą patį. Patikėkite, geriausias būdas atsikratyti automobilio – nušauti jo vairuotoją. O tai galima padaryti su daugybe ginklų.

.338

Tokių ginklų snaiperių mokykloje neturėjome. Pradėjome gauti juos vėliau, per karą. Pavadinimas čia ir vėl reiškia šovinius. Ginklą gamina daugybė gamintojų, tarp jų ir „MacMillan" su „Accuracy International". Kulka šauna toliau ir tiksliau nei .50 kalibro. Jis sveria mažiau, kainuoja pigiau, o žalos pridaro panašiai. Tai nuostabūs ginklai.

„.338-ąjį" naudojau per savo paskutinį dislokavimo laiką. Būčiau šaudęs juo dažniau, tačiau anksčiau šio šautuvo neturėjau. Vienintelis trūkumas, kurį pastebėjau, tai slopintuvo stoka. Kai šaudai pastato viduje, smūgis būna toks stiprus, kad iš tikrųjų sukelia skausmą. Ausys įsiskaudėdavo vos po kelių šūvių.

KADANGI JAU PRAKALBAU APIE GINKLUS, paminėsiu, kad dabartiniai mano favoritai yra ginklai, kuriuos gamina „GA Precision“. Tai labai maža bendrovė, pradėjusi veikti 1999 metais, Džordžo Gardnerio iniciatyva. Jo komanda skiria daug dėmesio kiekvienai detalei, todėl ginklai nuostabūs. Neturėjau galimybių jų pabandyti, kol tarnavau, bet palikęs tarnybą pirmiausia naudoju juos.

LABAI SVARBI GINKLO DALIS YRA TAIKIKLIS. Užsienyje naudojau 32-iejų galingumo taikiklį. (Taikiklio galingumas reiškia, kiek padidinamas židinio nuotolis. Nesileidžiant į technines detales: kuo didesnis galingumas, tuo geriau šaulys mato tolius. Tačiau, priklausomai nuo situacijos ir taikiklio, reikia ieškoti kompromiso. Taikiklius renkiesi pagal aplinkybes, kuriose ketini šaudyti. Štai akivaizdus pavyzdys. 32-iejų galingumo taikiklis būtų nieko vertas ant šratinio šautuvo.) Priklausomai nuo aplinkybių, dar pasitelkdavau infraraudonųjų spindulių lazerį, taip pat ir naktinio matymo įrangą taikikliui.

Mano taikiklius gamino „Nightforce“. Jų stiklas itin skaidrus, taikikliai labai tvarūs net ir siaubingomis sąlygomis. Man jie puikiai laikė. Tarnyboje naudojau „Leica“ nuotolio skaičiuoklius, kad įvertinčiau, kaip toli nutolęs taikinys.

Daugelis mano ginklų buožių buvo reguliuojamos, prailginta buožė leido geriau išlaikyti poziciją, kai akis spoksodavo pro taikiklį. Senesniems ginklams reikėjo naudoti kietą putplastį, kad pakeltum ginklo apsodą iki reikiamo aukščio. (Kai taikiklio žiedai pasidarė didesni ir įvairesni, tapo svarbiau kaitalioti apsodo aukštį.)

Savo šautuvuose naudojau dvigubą gaiduką. Tada užtenka lengvo spustelėjimo. Norėjau, kad gaidukas kiekvieną kartą veiktų staigiai. Nemėgstu, kai šaunant ginklas užsikerta. Man nereikėjo jokio pasipriešinimo.

Nusitaikai, pasirengi, uždedi pirštą, švelniai spusteli ir kulka išsiveržia.

KAIP MEDŽIOTOJAS, MOKĖJAU IR TAIP ŠAUDYTI. Žinojau, kaip kulką nusviesti nuo taško A į tašką B. Tačiau snaiperių mokykla supažindino su daug giliau slypinčiu šaudymo mokslu. Vienas iš įdomesnių dalykų buvo tas, kad šautuvo vamzdis neturi liesti jokios apsodo dalies. Jie turi laisvai slankioti sau, tada šaudoma tiksliau. (Vamzdis slankios apsode, jei šis bus specialiai išpjautas. Vamzdį galima pritvirtinti vien prie pagrindinio šautuvo korpuso.) Kai paleidi kulką, vamzdyje atsiranda vibracija. Jei su juo tuo metu kas nors liečiasi, tai paveiks virpėjimą, kartu ir tikslumą. Dar egzistuoja toks Koriolio efektas[33], jis susijęs su Žemės sukimusi ir jo įtaka kulkai. (Tai aktualu, kai šaudoma itin ilgais atstumais.)

Visą šitą techninę makalynę įsisavini snaiperių mokykloje. Supranti, kaip sekti judantį priešą. Pavyzdžiui, jis eina ar bėga, traukia toliau nuo tavęs ar arčiau. Kartoji tai ir kartoji, kol galiausiai žinios įsišaknija ne tik smegenyse, bet persmelkia tavo rankas, riešus ir pirštus.

Šaudydamas derinuosi prie pakilimo kampo, į nuokrypį dėl vėjo nekreipiu dėmesio. (Trumpai tariant, pakilimo kampo korekcija – tai bandymas iš anksto numatyti žemyn smengančios kulkos trajektoriją, kai ši įveikia atstumą, ir atitinkamai pakoreguoti šūvį. Nuokrypį dėl vėjo bandai įvertinti siekdamas pakoreguoti ginklą pagal vėjo kulkai daromą įtaką.) Vėjas nuolat keičia-

---

[33] *Koriolio efektas – matomas objektų nukrypimas nuo tiesaus judėjimo, stebint iš besisukančio atskaitos taško. Pavadinta Gaspard-Gustave Coriolis, 1835 m. šį efektą aprašiusio prancūzų mokslininko, vardu. Koriolio efektas sukelia akivaizdžius pokyčius kūno, judančio tiesiaeigėje besisukančioje koordinačių sistemoje, kelyje. Iš tiesų kūno trajektorija nuo tiesios linijos nenukrypsta, taip atsitinka dėl paviršiaus judėjimo. Vienas žymiausių Koriolio efekto pavyzdžių – Žemės paviršiaus vėjų nukrypimas.*

si. Taigi jei prisitaikau prie kokio nors gūsio, netrukus papučia kitas. Su pakilimo kampu viskas kitaip. Tačiau bėda ta, kad tupėdamas kautynių lauke ne visada gali leisti sau akylai prisitaikyti. Privalai šauti, antraip priešas nušaus tave.

Išbandytas

NEBUVAU GERIAUSIAS SNAIPERIS KLASĖJE. Tiesą sakant, susimoviau praktinio testo metu. Tai reiškia, kad mane galėjo išspirti.

Priešingai nei jūrų pėstininkai, į mūšio lauką mes žioplių nekviečiame. Pagal SEAL'ų pasaulėžiūrą viskas aišku. Jei tave lydi karys, jis privalo šaudyti, o ne spoksoti. Tačiau per treniruotes žioplius įsileisdavome.

Kai susikirtau per egzaminą, instruktorius iškvotė mane ir mane stebėjusįjį. Vis bandė išsiaiškinti, kur pakastas šuo. Mano taikiklis veikė nepriekaištingai, pamokas išmokau puikiai, šautuvas neturėjo jokio gedimo...

Staiga jis atsisuko į mane.

– Kramtai? – pasakė daugiau teigdamas nei klausdamas.

– Ak...

Kai bandžiau dar kartą, į burną įsikišau kramtomojo tabako. Tai buvo vienintelis skirtumas nuo praėjusio karto... Ir jis pasirodė lemiamas. Išlaikiau egzaminą aukščiausiais įvertinimais ir su didžiausiais kuokštais tabako žanduose.

SNAIPERIAI IŠ PRIGIMTIES LINKĘ Į PRIETARUS. Mes – kaip beisbolo žaidėjai, kiekvienas turime nedidelį ritualą, kurį privalome atlikti. Pažiūrėkite beisbolo varžybas, pamatysite, kaip atmušėjas nuolat išdarinėja tą pačią kombinaciją prieš užimdamas bazę, pavyzdžiui, persižegnoja, spiria į žemę, pamojuoja lazda. Snaiperiai lygiai tokie patys.

Per treniruotes ir vėliau aš laikydavau ginklą tam tikru būdu, visada dėvėjau tą pačią aprangą, viską kartojau tiksliai pagal šabloną. Taip stengiausi susitvarkyti savo galvoje. Žinau, kad ginklas ir taip atlieka savo darbą, todėl privalau užtikrinti, kad pajėgsiu nudirbti savąjį.

SNAIPERIO DARBAS DAUG SUDĖTINGESNIS nei įprastas šaudymas. Per kitas pamokas mokiausi nagrinėti įvairias vietoves ir apylinkes. Supratau, kaip į pasaulį žvelgti snaiperio akimis.

Jei kas bandytų mane nukauti, kur įsitaisytų?

Ant stogo. Nuo jo likviduočiau visą būrį.

Kai rasdavau tokių vietų, jas apžiūrėdamas praleisdavau daugiau laiko. Atėjęs į mokyklą turėjau labai gerą regėjimą, tačiau čia reikėjo išmokti pastabumo. Turėjau suprasti, koks judesys privalo pritraukti mano dėmesį, kaip įžvelgti sumaniai pasislėpusius pavidalus, bylojančius apie paspęstą pasalą.

Reikėjo būti akylam. Stebėti nėra lengva. Išėjęs į lauką bandžiau pratintis tolumoje užfiksuoti įvairius dalykus. Netgi ilsėdamasis siekiau tobulinti įgūdžius. Teksaso rančoje galima spoksoti į gyvulius, paukščius, žiūrėti į tolius ir fiksuoti judėjimą, formas – o gal peizaže kažkas ne taip?

Kurį laiką maniau, kad praktikuotis padeda viskas, ko tik griebiuosi, net kompiuteriniai žaidimai. Turėjau nedidelį rankinį Madžongo žaidimą, kurį draugas padovanojo vestuvių proga. Vargu ar tai labai tinkama dovana, juk šį žaidimą gali žaisti tik vienas žmogus. Šiaip ar taip, tai buvo neįkainojama priemonė treniruojantis. Žaisdamas Madžongą stebi įvairias plyteles ir ieškai, kurios atitiktų. Tiksint laikui galynėdavausi su kompiuteriu ir taip aštrinau pastabumą.

SAKIAU IR SAKYSIU: nesu geriausias snaiperis pasaulyje. Buvo daugybė geresnių už mane, net mano klasėje. Mokyklą bai-

giau vidutiniškai. Taip jau atsitiko, kad mūsų klasės pirmūnas, vyrukas, gavęs pagyrimo raštą, tarnavo mūsų būryje. Tačiau jis nenukovė tiek daug žmonių, kiek aš. Iš dalies dėl to, kad keliems mėnesiams buvo pasiųstas į Filipinus, kol aš leidau dienas Irake. Norėdamas būti geru snaiperiu, privalai išsiugdyti įgūdžius, tačiau dar reikia, kad pasitaikytų galimybių. Ir nusišypsotų fortūna.

Sudaužytas delfinų, surytas ryklių

SNAIPERIŲ MOKYKLOJE PRALEIDAU VISĄ VASARĄ. Kai sugrįžau į būrį, vėl panirau į įvairias pratybas, nes per metus turėjome sulaukti naujo paskyrimo. Kaip visada, daugiausia problemų kildavo vandenyje.

ŽMONĖS GALVOJA, KAD JŪROSE PLAUKIOJANTYS gyvūnai šilti ir mieli. Tačiau mano susidūrimai su jais byloja priešingai.

Kai karinis jūrų laivynas bandė programą, pagal kurią delfinus įtraukė į uosto gynybą, mus naudojo kaip taikinius jiems, kartais be jokio įspėjimo. Delfinai galėjo išnirti ir išspardyti mums užpakalius. Juos išmokė daužyti per šonus, galėjo lengvai sutraiškyti šonkaulius. Jei tavęs niekas neįspėja apie tokius pokštus, nežinai nė ką galvoti. Mano pirma reakcija buvo, kad mus užpuolė rykliai.

Kartą nukentėjęs nuo delfinų patraukiau link kranto manydamas, esą taip išsisuksiu nuo šitų piranijų. Pastebėjau prieplaukos įtvirtinimus ir pasinėriau po jais, žinojau, kad delfinai neketina sekti.

Saugu.

Tačiau staiga kažkas suspaudė mano koją. Ir dar kaip stipriai!

Tai buvo jūrų liūtas. Juos treniravo kaip prieplaukų sargus!

Grįžau į atvirą jūrą. Jau geriau tegul mane daužo delfinas negu kramto jūrų liūtas.

BAISIAUSI, AIŠKU, BUVO RYKLIAI.

Vieną vakarą ketinome plaukti per San Diego įlanką. Tamsoje prie laivo šono turėjome pritaisyti moliusko miną.

Paprasta, standartinė operacija.

Tikrai ne kiekvienas SEAL'as taip nekenčia vandens kaip aš. Tiesa sakant, daugelis vandeniu labai mėgaujasi, per treniruotes, plaukiodami kur nereikia, krečia kitiems pokštus. Būna taip, kad koks vyrukas prilipdo miną, o tada neria į apačią ir laukia, kol su savo mina prisistatys kitas. Jei tūnai apačioje, saulės spinduliuose gerai matai virš tavęs plūduriuojantį bendražygį narą. Taigi kai auka, tiksliau, bendražygis naras, prisistato prie laivo dėti savo minos, pirmasis vyrukas staiga pakyla, griebia už peleko ir traukia vargšą žemyn.

Patikėkite, jam tai sukelia šoką. Paprastai vyrukas mano susidūręs su rykliu ir supanikavęs sugadina visas pratybas. Neprošal ir kelnes išsikratyti.

Taip ir aš plevenau po laivu, ką tik pritaisiau miną ir staiga pajutau, kaip kažkas pagriebė už mano peleko.

RYKLYS!!!

Tada sugrąžinau iš krūtinės iššokusią širdį atgal į vietą. Juk prisiminiau visas istorijas ir įspėjimus apie broliukus SEAL'us.

Dar vienas kvailys ant mano galvos, – pagalvojau sau. Ir apsisukau jam atsilyginti.

Tačiau pasirodė, kad proto įkrėsti užsimojau mano pelekus pamėgusiam tikram rykliui! Pelekas kyšojo įstrigęs jo nasruose.

Tai nebuvo didelis ryklys, tačiau labai bjaurus. Išsitraukęs peilį atrėžiau savo peleką, nesvarbu, kad plėšrūnas jį visą sukramtė.

Kol jis žiaumojo peleko liekanas, pasileidau į paviršių ir išsikviečiau valtį su apsauga. Užsikabinęs ant šono labai aiškiai pa-

brėžiau – noriu į paviršių TUOJAU PAT!!! Nes vandenyje tykojo TIKRAS RYLYS. Ir dar koks alkanas!

PER KITAS PRATYBAS, DAR PRIEŠ PIRMĄ PASKYRIMĄ, povandeninis laivas keturis iš mūsų paleido prie Kalifornijos krantų. Žemę pasiekėme dviem „Zodiako“ valtimis, pasistatėme slėptuvę ir ėmėmės žvalgybos. Atėjus laikui vėl sulindome į „Zodiakus“ ir patraukėme link povandeninio laivo, kuris turėjo visus pargabenti namo.

Deja, vadas laivui padiktavo neteisingas sutartos vietos koordinates. Tiesą sakant, jūreiviai nuplaukė taip toli, kad mus skyrė sala.

Tada to nežinojome. Tiesiog sukiojomės aplinkui ir per radijo ryšį vis bandėme susisiekti su pasiklydusiu povandeniniu laivu. Galiausiai ryšys dingo. Matyt, racijos sušlapo, o gal nusėdo jų baterijos.

Jūroje ant valčių praleidome visą naktį. Kai jau pasirodė aušra, visai išseko kuras. Mano valtis ėmė leistis žemyn. Visi nusprendėme verčiau grįžti į krantą ir laukti. Bent jau gausime pamiegoti.

Kol yrėmės ten, į paviršių išlindo jūrų liūtas, atrodantis visai draugiškai. Esu kilęs iš Teksaso, ten galimybių išvysti jūrų liūtų neturėjau. Todėl smalsiai spoksojau į atvykėlį. Jis buvo labai įdomus, nors gal kiek šlykštokas.

Ir staiga – šast – jis dingo nuo paviršiaus.

O tada pamačiau, kad jūrų liūtas, kartu ir mes, apsupti didelių smailių pelekų. Pusryčiams mūsų bičiulį užsigeidė suryti rykliai.

Jūrų liūtai būna tikri dičkiai, tačiau aplinkui sukiojosi pernelyg daug ryklių, kad juos patenkintų tik vienas jūrų liūtas. Todėl rykliai sukosi vis arčiau mano valties, ji atrodė tokia plonutė ir taip pavojingai nusileido į vandenį.

Pažvelgiau link kranto. Jis driekėsi pernelyg toli...

– *Ot mėšlas,* – pagalvojau sau. – *Mane suris.*

Valtyje keliavau su visai apvaliu vyruku, bent jau pagal SEAL'ų standartus.

– Jei imsime skęsti, – įspėjau jį, – nušausiu. Ir numesiu rykliams, tegul kramsnoja, kol aš plauksiu link kranto.

Jis pasiuntė mane velniop. Turbūt manė, kad juokauju.

Bet aš nejuokavau.

Tatuiruotės

KRANTĄ VIS DĖL TO PASIEKĖME NEVIRTĘ SKANĖSTAIS. Tačiau tuo metu mūsų jau dairėsi karinis jūrų laivynas. Žiniasklaida pynė sensacingą istoriją: KETURI SEAL'AI DINGO JŪROJE.

Vargu ar taip norėjome išgarsėti.

Po ilgų paieškų žvalgybinis lėktuvas galiausiai mus pastebėjo ir netrukus prisistatė „Mk-V" kateris. Laivo kapitonas visus surinko ir pargabeno namo.

TAI BUVO VIENAS IŠ NEDAUGELIO KARTŲ, kai labai džiaugiausi lipdamas ant denio. Paprastai plaukdamas jūra baisiai nuobodžiaudavau. Tai stipriai kurstė motyvaciją ištverti BUD/S mokymus, juk paskyrimo į laivą labai nenorėjau.

Blogiausi laivai yra povandeniniai. Net ir pats didžiausias jų atrodo ankštas kaip šachta. Paskutinį kartą, kai tokiu keliavau, man net uždraudė mankštintis. Sporto salė buvo kitoje branduolinio reaktoriaus pusėje nei mūsų kambariai. O kirsti reaktoriaus teritorijos niekas neleido.

Lėktuvnešiai, aišku, daug didesni laivai, tačiau ir jie priverčia nuobodžiauti. Tiesa, ten bent jau įrengtos salės, kuriose galima

žaisti kompiuterinius žaidimus. Ir niekas nesibaimina, kad eidamas į sporto salę gali susprogdinti variklį.

Tiesą sakant, vieną kartą vadas visų netgi paprašė pasimankštinti sporto salėje.

Plaukėme „Kitty Hawk“ lėktuvnešiu, kai įgulai kilo bėdų dėl vienos gaujos. Kažkokie chuliganai jūreiviai grasino drausmės režimui laivo viduje. Laivo kapitonas pasikvietė mus ir paaiškino situaciją.

Taigi nusileidome pasimankštinti, paskui save užrakinome duris ir drausmės problemą išsprendėme.

TĄKART DĖL LIGOS PRALEIDAU NARDYMO SESIJĄ. Ir staiga galvoje nušvito puikus sumanymas.

Nuo tada kiekvieną kartą, kai mūsų tvarkaraštyje pasirodydavo nardymas, „prisišaukdavau“ labai rimtą ligą. Arba „atsitokėdavau“, kad privalau sudalyvauti snaiperių žygyje.

Vyrukai erzino mane, esą akis dumiu geriau už patį džiną.

Argi verta ginčytis?

MAŽDAUG TUO METU PASIDARIAU PIRMĄ TATUIRUOTĘ. Taip norėjau atiduoti pagarbą SEAL’ams, tačiau dar tikrai nesijaučiau nusipelnęs Trišakio tatuiruotės. (Oficiali SEAL’ų emblema vaizduoja ant trišakio tupintį ir besižvalgantį erelį. Trišakis sudaro kryžių su inkaru, priešais juos nupieštas titnaginis šautuvas. Ženklas žinomas Trišakio vardu, neformaliai jį vadina BUDvaizeriu, tai primena BUD/S mokymus... Arba alų. Čia jau kieno paklausi.)

Taigi vietoj Trišakio nusipaišiau varlės kaulus. Ši tatuiruotė atrodo kaip varlės skeletas. Tai irgi tradicinis SEAL’ų ir UDT simbolis. Juo atiduodame pagarbą žuvusiems bendražygiams. Tatuiruotę pasidariau ant nugaros, virš peties – tarsi tie, kurie tarnavo anksčiau, dabar saugos mane savo žvilgsniu.

Gimdymas

Tačiau aš nebuvau tik SEAL'as, ėjau ir vyro pareigas. Kai grįžau namo, mudu su Taja apsisprendėme pradėti vaikelį.

Viskas sekėsi labai neblogai. Ji pastojo vos tik pasibučiavome nesisaugodami. Nėštumas praėjo beveik be jokių priekaištų. Tačiau gimdymas pasitaikė sudėtingas.

Mano žmona turėjo problemų dėl žemo trombocitų kiekio kraujyje, tačiau gydytojai tai pastebėjo per vėlai. Todėl, kai jau atėjo laikas gimdyti, Taja šiukštu negalėjo naudoti epidūrinės nejautros ar kokių nors kitų skausmą malšinančių preparatų. Reikėjo gimdyti įprastu būdu be jokio pasiruošimo.

Mūsų sūnus svėrė aštuonis svarus[34], tikrai ne pats mažiausias vaikis.

Kai moteris patiria tokį stresą, imi ją daug geriau pažinti. Baisiai dėl jos pergyvenau. (Ji sako, kad pati nesuko galvos, bet aš žinau geriau. Ir kuo labiau tikėsite? SEAL'u ar SEAL'o žmona?)

Taja gimdė šešias valandas. Artėjant prie pabaigos gydytojai pasiūlė jai linksminančiųjų dujų, kurios sumažintų skausmą. Tačiau prieš tai įspėjo mane apie visas komplikacijas, kurių gali sulaukti mano sūnus. Nesvarbu, kad tikimybė buvo labai maža.

Vargu ar galėjau rinktis. Ji skendo nežmoniškame skausme, reikėjo kažkaip padėti. Leidau gydytojams imtis to, ką jie siūlo, nors giliai širdyje nerimavau, kad vaikelis gali gimti sužalotas.

Tada daktaras pasakė, kad mano sūnus toks didelis, kad negali prasibrauti. Medikai galvojo uždėti ant jo galvos kažką, kas padėtų jį ištraukti. Taja ėmė visai merdėti.

– Na gerai, – atsakiau nieko apie tai neišmanydamas.

Gydytojas pažvelgė į mane.

– Vaikelis gali gimti deformuota galva.

---

[34] *8 svarai – 3,6 kilogramo.*

„Na, štai, – pagalvojau sau. – *Mano sūnų ne tik sudirbs dujos, bet jis dar gims kiaušingalvis.“*

– Dievaž, traukite greičiau jį iš ten, – atsakiau daktarui. – Jūs gi žudote mano žmoną. Darykite ką nors!

Mano vaikis gimė sveikas. Tačiau turiu prisipažinti, kad visą laiką buvau įsitempęs. Apėmė juodžiausia neviltis, kai regėjau besikankinančią žmoną ir negalėjau niekuo padėti. Per jos gimdymą jaudinausi daug labiau nei per aršiausias kautynes.

Taja:

Tai buvo labai jaudinantis laikotarpis, pakildavau iki devinto dangaus, o paskiau krisdavau ligi pragaro gelmių. Per gimdymą apsilankė abiejų tėvai. Visi jautėmės tokie laimingi. Tačiau žinojome, kad Krisas netrukus patrauks į Iraką.

O tai labai gniuždė.

Per pirmąsias dienas Krisas sunkiai tvėrė vaikelio verksmą. Tai mane siutino. Jis gali ištverti bombų sprogimus per karą, tačiau palūžta nuo vaiko ašarų?

Daug kas neturi tam kantrybės. Krisas buvo vienas iš jų.

Suvokiau, kad rūpesčiai dėl naujagimio per ateinančius kelis mėnesius grius ant mano pečių. Lygiai taip pat žinojau, kad su manimi liks ir pirmieji stebuklai. Nerimavau, kaip viską viena pakelsiu, ir liūdėjau, kad visi nuostabūs vaikystės prisiminimai gyvuos tik mano atmintyje, nors galėtume jais dalintis drauge.

Labai pykau, kad Krisas išvyksta. Dar labiau bijojau, kad jis gali negrįžti. Ir mylėjau jį visa širdimi.

Orientavimosi mokykla

MANO VADAS PASTŪMĖJO EITI NE TIK Į SNAIPERIŲ, bet ir į orientavimosi mokyklą. Užsirašiau ten be didesnio noro.

Kautynėse labai svarbu gerai orientuotis. Jei nesusigaudai aplinkoje, nežinosi net kaip nusigauti iki mūšio vietos, o ką jau kalbėti apie pasitraukimą. Kai vykdome „tiesioginio veiksmo" misijas, gerai susigaudantis vedlys ieško tiesiausio kelio iki taikinio, numato alternatyvas ir parveda komandą į saugią vietą, kai misija baigiasi.

Tačiau trūkumas tas, kad vedliams paprastai netenka kautis ten, kur jie nuveda būrį. Pagal mūsų planą, vedlys lieka automobilyje, kol kiti vyrukai laužiasi į pastatą ar panašiai. Juk jis privalo būti pasiruošęs, jei visiems tektų greitai nešdintis.

Tikrai nenorėjau sėdėti keleivio vietoje ir maigyti kompiuterio mygtukus. Tačiau vadas ieškojo patikimo vyruko, kuris galėtų planuoti misiją. O jei vadas kažko prašo, imi ir darai.

Pirmą savaitę mokykloje praleidau prie stalo, susiraukęs priešais „Toughbook" nešiojamąjį kompiuterį. Mokiausi dirbti su juo, kaip prisijungti prie GPS, knaisiotis tarp palydovo paveiksliukų ir žemėlapių. Sužinojau, kaip reikalingus vaizdus perkelti į „PowerPoint" skaidres, kurti pristatymus ir panašiai.

Taip, net SEAL'ai neišsisuka nuo „PowerPoint" pristatymų.

Antrą savaitę buvo įdomiau. Lakstėme aplink miestą. San Diege planavome ir vėžinomės įvairiais maršrutais. Nesakau, kad tai kažkas ypatingo. Aišku, kad svarbu, tačiau pernelyg didelio susižavėjimo nesukelia.

Vis dėlto šie įgūdžiai Irake padėjo stovėti aukščiau už kitus.

6 skyrius

Reikalai su mirtimi

Atgal į karą

Pasiruošimui einant į pabaigą sužinojome, kad Bagdade reikalingas naujas dalinys, galintis imtis reidų prieš įtariamuosius teroristus ir pasipriešinimo lyderius. Daliniui vadovavo Lenkijos specialiosios pajėgos - GROM'ai. Jie patys žadėjo imtis „juodo darbo", tačiau prašė palaikymo, pirmiausia snaiperių ir žvalgų. Taigi 2004-ųjų rugsėjį mane ištraukė iš būrio ir pasiuntė į Iraką talkinti lenkams. Likę būrio nariai žadėjo patraukti į karą kitą mėnesį, ten turėjome vėl susitikti.

Nerimavau palikti Tają. Ji vis dar taisėsi po gimdymo. Tačiau maniau, kad mano pareiga svarbesnė. Svajojau sugrįžti, kur karšta. Norėjau atgal į karą.

TUO METU PRIE SŪNAUS DAR NEBUVAU PRISIRIŠĘS, nors labai jį mylėjau. Niekada nebuvau iš tų tėčių, kurie klausosi žmonos pilvo, kai kūdikis ima spardytis. Kad prisirižčiau, man reikėjo naują žmogutį gerai pažinti, net jei jis susijęs kraujo ryšiu.

Vėliau tai pasikeitė, tačiau tąkart širdies gilumoje dar nejaučiau, ką reiškia būti tėvu.

PAPRASTAI IŠVYKDAMI Į DISLOKAVIMO VIETĄ ar grįždami atgal nekeliame jokio triukšmo. Juk tokia specialiųjų

operacijų esmė. Mus išlydi tik patys artimiausi žmonės, o kartais nebūna ir jų. Tačiau šį kartą prasilenkiau su nedidele protestuojančių prieš karą grupele. Jie laikė plakatus apie kūdikių žudikus ar panašiai ir taip reiškė nepritarimą dalinių siuntimui į karą.

Jie protestavo visai ne prieš tuos, prieš kuriuos derėtų. Juk mes Kongrese dėl karo nebalsuojame.

Aš užsirašiau į tarnybą tam, kad ginčiau šalį. Karų nesirenku. Taip jau nutiko, kad kautynės man labai patinka. Tačiau tikrai pats nesprendžiu, į kokį mūšį eisiu. Į juos mane siunčia tauta.

Nesuprantu, kodėl tie žmonės neprotestavo prie savo atstovų biurų arba Vašingtone. Protestuoti prieš karius, kurie prisiekė visus ginti, tai tas pats, kas spjauti jiems į veidą.

Suprantu, kad yra ir galvojančių kitaip. Ant kai kurių namų mačiau paramą reiškiančių ženklų su užrašais „Mes jūs mylime" ir kitokiais. Būta ir daugybės graudulį keliančių palydų ar sutikimų, kai kuriuos net transliavo televizija. Deja, prabėgus metams pirmiausia prisimenu nemandagius protestuotojus.

Tegul skaitytojas žino, kad man visai neapmaudu, jei SEAL'ų niekas nelydi ir iškilmingai nesutinka. Mes tylūs profesionalai, veikiantys slapta. Savo programoje žiniasklaidai kvietimų į oro uostą nenumatome.

Tačiau dažnai girdėti padėkas už atliktą darbą – labai malonu.

Irakas

NUO TO LAIKO, KAI 2003-ŲJŲ PAVASARĮ PALIKAU IRAKĄ, daug kas pasikeitė. Šalis buvo išlaisvinta nuo Sadamo Huseino ir jo kariuomenės tų pačių metų balandžio 9-ąją, kai krito Bagdadas. Tačiau nušalinus Sadamą įvairūs teroristai ir toliau priešinosi, ginklus į rankas paėmė naujos grupuotės. Jos metė iššūkį ką tik sukurtoms Irako pajėgoms ir Jungtinių Valsti-

jų kariams, bandžiusiems sugrąžinti šaliai stabilumą. Kai kurios grupės susibūrė iš Sadamo kariuomenės likučių arba jo vedamos partijos „Ba'ath" šalininkų. Dar buvo fedajų kovotojai, tai diktatoriaus prieš karą įkurtos sukarintos organizacijos nariai. Priešinosi ir negausūs, prastai pasirengę Irako partizanų būriai. Juos irgi vadino fedajais, nors tiesiogiai partizanai nebuvo susiję su Sadamo įkurta organizacija. Visi šie kovotojai save laikė musulmonais, tačiau labiausiai juos veikti kurstė nacionalizmas, o ne religija.

Religiniai įsitikinimai skatino kautis kitas grupes. Jos vadino save „modžahedais". Tai reiškia „džihado kariai", arba tiesiog – „žudantys vardan Dievo vardo". Jie prisiekė pjauti amerikiečius ir musulmonus, kurie nesutiko su jų įtikėta Islamo vizija.

Buvo ten ir „al-Qaeda", kuri neramumus Irake laikė puikia galimybe pražudyti daugiau amerikiečių. Tai musulmonų sunitų radikalai, ištikimi Osamai bin Ladenui. Šio teroristų karvedžio pristatinėti nereikia. 2011-aisiais jį sumedžiojo SEAL'ai, surengę jo vertas išlydėtuves.

Iranas ir jų gvardija irgi veikė Irake. Už juos kovėsi įvairūs įgaliotiniai, tačiau kartais Iranas kišdavosi ir tiesiogiai. Taip kaimyninė šalis siekė ir amerikiečių gyvybių atimti, ir savo įtaką Irake išplėsti.

Esu tikras, kad būta ir daugybės kitų, kuriuos žiniasklaida vadino „sukilėliais". Visi tapo mūsų priešais.

Man niekada nebuvo įdomu, kas taiko į mane ginklą ar pakiša savadarbę bombą. Užteko žinoti tik vieną dalyką – jie siekia mano mirties.

SADAMĄ PAGAVO 2003-ŲJŲ GRUODĮ.

2004-aisiais Jungtinės Valstijos formaliai valdžią pervedė laikinajai vyriausybei. Taip bent teoriškai šalies kontrolė sugrįžo į pačių irakiečių rankas. Tačiau sukilimas tais metais plito tarsi

gaisras. Pavasarį per šalį nugarmėjo tokie stiprūs mūšiai, kokių Irakas neregėjo nuo įsiveržimo pradžios.

Bagdade kietakaktis musulmonų šiitų dvasininkas, vardu Muqtada al-Sadras, subūrė fanatikų armiją ir užsiundė ją ant amerikiečių. Sadras turėjo ypač daug įtakos Bagdado kvartale, kuris taip ir vadinosi – Sadro miestas. Tai lūšnynas, pavadintas jo tėvo Mohammado Mohammado Sadeqo al-Sadro vardu. Jis buvo didis ajatola[35] ir aršus Sadamo režimo priešininkas praėjusio amžiaus paskutinį dešimtmetį. Sadro kvartalas – itin skurdi vieta net pagal nustekento Irako standartus. Ten glaudėsi šiitų radikalai. Vieni sako, kad kvartalo dydis prilygsta pusei Manhateno teritorijos, jis driekiasi į šiaurės rytus nuo Bagdado „žaliosios zonos"[36], tolimojoje Armijos kanalo ir Imam Ali gatvės pusėje.

Amerikiečiui daugelis vietų, kuriuose gyvena irakiečiai, pasirodytų kaip lūšnynai, net jei tai būdų prakutę „viduriniosios klasės" atstovai. Dešimtmečius valdęs Sadamas naftos išteklių dėka gana praturtėjusią šalį pavertė viena skurdžiausių. Netgi neblogais laikomuose miestų kvartaluose gatvės negrįstos, o pastatai vos laikosi.

Tačiau Sadras net Irake atrodo apgailėtinai. Kvartalo istorija prasidėjo, kai valdžia užsimojo vargšams įrengti socialinį būstą. Iki karo pradžios šią vietą pamėgo musulmonų šiitų pabėgėliai, kentėję nuo musulmonų sunitų dominuojamos Sadamo vyriausybės. Prasidėjus karui į Sadrą suplūdo dar daugiau šiitų. Mačiau studijų, tvirtinusių, kad maždaug aštuonių kvadratinių mylių plote[37] gyveno daugiau nei 2 milijonai žmonių.

---

35 *Musulmonų šiitų religinis vadas*

36 *Tai „tarptautinė Bagdago zona". Joje buvo įkurtos sąjungininkų valdžios institucijos, zonoje iki šiol apstu tarptautinių pajėgų institucijų*

37 *8 kvadratinės mylios – 21,72 kvadratiniai kilometrai.*

Gatvelės išdėliotos kaip kvadratai, jų ilgis nuo penkiasdešimties iki šimto jardų[38]. Čia vyrauja tankiai sugrūsti dviejų ar trijų aukštų pastatai. Jie papuošti tiesiog tragiškai, net gražiausiame name dekoratyvinės linijos visiškai netinka viena prie kitos. Daugelis gatvių yra tiesiog atviros kanalizacijos, kur pilamas visoks šlamštas.

Muqtada al-Sadras 2004-ųjų pavasarį pradėjo puolimą prieš amerikiečius. Jo sėbrai sugebėjo nukauti daug Jungtinių Valstijų karių ir kur kas daugiau irakiečių, kol galiausiai fanatikų dvasininkas birželį paskelbė paliaubas. Teoriškai jo kampanija žlugo, tačiau sukilėlių įtaka Sadro kvartale liko stipri.

Tuo metu musulmonų sunitai rezgė sukilimą al-Anbaro provincijoje. Tai didelė šalies teritorija, besidriekianti į vakarus nuo Bagdado. Sukilėliai užėmė ypač stiprias pozicijas miestuose, pavyzdžiui, Ramadi ir Faludžoje.

Tą pavasarį amerikiečius pritrenkė keturi išniekinti samdinių kūnai, pakabinti ant Faludžos tilto. Tai buvo ženklas, kad blogiausia dar prieš akis. Netrukus miestą užplūdo jūrų pėstininkai, tačiau jų operacijas teko atšaukti dėl įnirtingo pasipriešinimo. Buvo įvertinta, kad tuo metu kariai kontroliavo tik ketvirtadalį miesto.

Pagal atsitraukimo planą, miestą perimti turėjo Irako saugumo pajėgos. Joms pavesta susitvarkyti su sukilėliais. Tačiau tikrovėje viskas buvo daug sudėtingiau. Atėjus rudeniui vieninteliai Faludžos gyventojai liko sukilėliai. Amerikiečiams ten grėsė dar didesnis pavojus nei pavasarį.

Kai 2004-ųjų rugsėjį patraukiau į Iraką, mano dalinys ruošėsi naujai operacijai Faludžoje, šį kartą tvarką įvesti ketinome visam. Tačiau mane gi išsiuntė į Bagdadą dirbti su lenkais.

---

[38] *50 jardų - 45,72, 100 jardų - 91,44 metro.*

Kartu su GROM

– *Krisai, ateini čia.*

Lenkijos puskarininkis, vedantis instruktažą, pasikasė savo tankią barzdą ir dėbtelėjo į mane pirštu. Lenkiškai nesupratau, o jis ne itin gerai kalbėjo angliškai. Tačiau jo žodžiai nuskambėjo gana aiškiai. Jis norėjo, kad kartu su jais per operaciją įsiveržčiau į namą.

– Gerai, velniai rautų, – atsakiau savo kalba.

Jis nusišypsojo. Kai kurie keiksmažodžiai universalūs.

Po savaitės bendradarbiavimo mane iš vedlio pozicijos perkėlė į šturmą rengiantį būrį. Argi galėjau būti laimingesnis?

Ir toliau reikėjo užsiimti orientavimusi. Gavau užduotį suplanuoti saugų kelią į nusižiūrėtą namą ir atgal. Nors sukilėliai visą laiką aktyviai veikė Bagdado apylinkėse, pastaruoju metu kautynės ten aprimo. Grėsmė, kad sprogs savadarbė bomba ar kas nors paspęs pasalą, nebuvo tokia didelė kaip kitur. Tačiau situacija galėjo staigiai pasikeisti, todėl maršrutą planavau labai kruopščiai.

Sulipome į džipus ir pajudėjome. Sėdėjau priekyje, šalia vairuotojo. Išmokau lenkiškai pasakoti kelią. *Prawo kolei* – „posūkis į dešinę“. Taip ir vedžiau juos po gatves. Kompiuterį pasidėjau ant kelių, dešinė buvo pasirengusi bet kada čiupti automatą. Džipai lėkė be durelių, kad būtų lengviau šaudyti, išsinešdinti lauk ar vėl sugrįžti. Ginklų buvo ir mano pusėje, ir už nugaros, dar turėjome .50 kulkosvaidį, įtvirtintą džipo gale.

Pasiekę taikinį, išnešėme užpakalius iš automobilio. Net virpėjau iš jaudulio, pagaliau sugrįžęs į kautynes.

Lenkai pastatė mane šeštą ar septintą eilėje. Truputį gaila, nes tokioje rikiuotės uodegoje gali ir nesulaukti veiksmo. Tačiau verkšlenti neketinau.

GROM‘ai šturmuoja namus lygiai taip pat, kaip ir SEAL’ai. Smulkių skirtumų šen ar ten, aišku, pasitaiko, pavyzdžiui, jie ki-

taip apeina kampus, per operaciją skirtingai vieni kitus pridengia. Tačiau iš esmės smogiama vienodai ryžtingai. Užklumpi taikinį netikėtai, suduodi jam greitai ir stipriai, perimi kontrolę.

Man labai patiko jų garsinės šviesos granatos, kurios skiriasi nuo mūsų. Amerikietiškos sprogsta sukeldamos labai didelį garsą ir šviesos blyksnį. Lenkiškos granatos sprogsta kelis kartus. Vadinome jas „septyniasmūgėmis". Jų granatos sukelia labai garsų tarškėjimą, tarsi automato ugnį. Kai jau teko atsisveikinti, stengiausi iš lenkų pasiimti tiek daug šių žaisliukų, kiek tik galėjau panešti.

Įsiveržėme, kai granata ėmė kibirkščiuoti. Į namą patekau pro duris ir užmečiau akį į vadą. Jis linktelėjo man tyliai judintis pirmyn, nuskubėjau užimti savo kambario.

Patalpa pasitaikė tuščia.

Viskas tvarkoj.

Laiptais nulipau žemyn. Vyruką, kurio ieškojome, surado kiti. Jie vedė jį į vieną iš džipų. Name likę irakiečiai stoviniavo aplinkui, persigandę tarsi būtų vaiduoklius išvydę.

Įšokęs į automobilį, ėmiau vesti komandą atgal į bazę. Operacija pasitaikė be didesnių nuotykių, tačiau jei lenkams tai rūpėjo – mano savimeilė buvo paglostyta. Juk dabar jaučiausi pilnaverčiu komandos nariu.

Degtinė iš stumbro šlapimo

KRATAS DARĖME DAR KOKIAS DVI SU PUSE SAVAITĖS, pasipriešinimo sulaukėme tik kartą. Įsiveržę susidūrėme su vyruku, pasiryžusiu kautis. Deja, vieninteliai jo ginklai buvo jo paties kumščiai. O stoti teko prieš būrį iki ausų ginkluotų kareivių, kurių kiekvieną saugojo specialios liemenės. Pasitaikė kvailas arba labai drąsus vyrukas. O gal ir kvailas, ir drąsus.

GROM‘ai tučtuojau jį sutvarkė, ir štai – dar vienas niekšas sulaikytųjų sąraše.

Mes čiupome labai įvairius įtariamuosius: finansuojančius „al-Qaeda“, gaminančius bombas, sukilėlius, atvykusius iš užsienio. Kartą surinkome visą sunkvežimį panašių niekšų.

GROM‘ai labai priminė SEAL'us. Jie tikri profesionalai, kai dirba, bet laisvalaikiu linksminasi kaip pasiutę. Kiekvienas gėrė lenkišką degtinę, ypač mėgo žubrovką.

Žubrovka gaminama šimtus metų, tačiau Amerikoje jos neteko matyti. Kiekviename butelyje yra kvapniosios stumbražolės šapelis. Jie Lenkijoje renkami specialiame lauke. Stumbražolė turi kažkokių gydomųjų savybių. Tačiau GROM‘ai pristatė man daug spalvingesnę, gal kai kuriems niūriau atrodančią, interpretaciją. Jie pasakojo, kad ant to stebuklingo lauko ganėsi ir šlapinosi stumbrai, todėl degtinės varytojai naudojo žolę, kad dar labiau sustiprintų gėrimą. (Tiesą sakant, gamybos procese tam tikri stumbražolės elementai saugiai nuslopinami, lieka tik aromatas. Tačiau mano bičiuliai apie tai neužsiminė, tikriausiai buvo per sunku išversti.)

Iš pradžių kiek dvejojau, tačiau degtinė pasirodė ir švelni, ir stipri. Ji tikrai padėjo lenkams įtikinti mane, kad rusai apie degtinę neišmano nieko, lenkai ją gamina daug geriau.

MAN, KAIP AMERIKIEČIUI, OFICIALIAI NEDERĖJO GERTI. (*Oficialiai* aš ir negėriau.)

Tokia asilų taisyklė galiojo tik Jungtinių Valstijų pareigūnams. Net alaus nebuvo galima nusipirkti. O kitų koalicijos šalių atstovai, lenkai ar kas tik nori, draudimo neturėjo.

Laimei, GROM‘ai mėgo dalintis. Jie nutipendavo į neapmuitintų prekių parduotuvę Bagdado oro uoste ir nupirkdavo alaus, viskio ar ko tik amerikietis kolega užsimanydavo.

SUSIDRAUGAVAU SU VIENU IŠ JŲ SNAIPERIŲ, VARDU MATAS (visi jie pasirinko netikrus vardus, taip numatė saugos taisyklės). Praleidome daug laiko kalbėdami apie visokius šautuvus ir veiksmų planus. Jis pristatė, kaip ruošiasi lenkai, kokius ginklus jie naudoja. Vėliau ir aš surengiau nedideles pratybas, per kurias parodžiau, kaip dirba SEAL'ai. Išmokiau juos, kaip namo viduje įsirengti slėptuves, parodžiau kitokių būdų, kaip užimti pastatus ir traukinius. Daug treniravomės su „spragtukais", tai iššokantys taikiniai, ir su „judrukais", šie taikiniai juda iš kairės į dešinę arba atvirkščiai.

Mane visada žavėjo, kaip puikiai mes susikalbėdavome be žodžių, net per operacijas. Jie apsisukdavo, mosteldavo pirmyn, atgal ar dar kaip nors. Jei esi profesionalas, tau nereikia nuolat visko aiškinti. Susižvalgai su kolegomis ir pirmyn!

Ginkluotė

ŽMONĖS DAŽNAI KLAUSIA, KOKIĄ GINKUOTĘ nešiojau Irake. Atsakymas paprastas – ji priklauso nuo aplinkybių. Per kiekvieną dislokavimo laikotarpį ginkluotę nežymiai kaitaliojau. Štai kaip paprastai išsiruošdavau į misiją.

Pistoletai

Įprastas SEAL'ų pistoletas – „SIG Sauer P226", užtaisytas 9 milimetrų kalibro kulkomis. Tai puikus ginklas, tačiau man reikėjo stipresnių smūgių, nei smogia devyni milimetrai, todėl vėliau vietoj „P226" įsigijau asmeninį ginklą. Tenka pripažinti: jei kaudamasis naudoji pistoletą, vadinasi, reikalai jau slysta iš tavo rankų. Laiko gerai nusitaikyti nebelieka. Didesni šoviniai gal ir nenukaus priešo, bet jie bent jau privers jį slėptis nuo tavo smūgių.

2004-aisiais parsivežiau „Springfield TRP Operator“. Jam reikėjo .45 milimetrų kalibro šovinių. Ginklas suprojektuotas pagal „1911-ojo“ korpusą. Pistoletų rankenas buvo galima specialiai pritaikyti sau, ginklas turėjo ir dantukų sistemą, ant kurios pritvirtinau šviesos ir lazerio įrenginuką, kad sutrikdyčiau priešą. Pistoleto vamzdis buvo storas kaip dramblys. Ginklas tarnavo puikiai, kol galiausiai pavedė mane Faludžoje.

Man pavyko jį sutaisyti, „Springfield“ pistoletai lengvai į šiukšlę nevirsta. Tačiau, nenorėdamas juokauti su savo gyvybe, ginklą pakeičiau į „SIG P220“. Jis atrodė beveik taip pat, kaip „P226“, tačiau buvo užtaisytas .45 kalibro kulkomis.

Kaip nešiodavau pistoletą

Per pirmus du paskyrimus pistoletą nešiodavau prisitaisęs prie kojos. (Dėklas laikosi apsivyniojęs viršutinę šlaunies dalį, taip pistoletą lengva pasiekti ranka.) Tačiau problema ta, kad dėklas pernelyg sukiojasi. Jis ima slidinėti aplink tavo koją vos tik pradedi judriau krutėti, jau nekalbu apie kautynes. Taigi vėliau pistoletą segiausi prie klubo. Ten ginklą rasdavau visą laiką, kai man prireikdavo.

Pirmosios pagalbos vaistinėlė

Kiekvienas su savimi nešiojasi būtiniausias medicininių priemonių atsargas, jei netyčia kas išsprogdintų tavo užpakalį. Privalai turėti kuo gydyti šautinę žaizdą, pavyzdžiui, įvairių tvarsčių, injekcijų, vaistų, skatinančių kraujo krešėjimą. Vaistinėlė turi būti lengvai pasiekiama. Patikėkite, sužeistasis tikrai nenorės, kad jam pagelbėti atėjęs žmogus dar knaisiotųsi ieškodamas vaistų. Savo vaistinėlę laikiau kišenėje, dešinėje pusėje, po ginklo dėklu. Jei būčiau sužeistas, mano bendražygiai galėtų tiesiog prapjauti kišenės apačią ir lengvai ištraukti ryšulėlį. Taip daro daugelis.

Kai mūšio lauke, laukdamas medikų, bičiuliui teiki pirmąją pagalbą, visada naudoji sužeistojo vaistinėlę. Jei naudosi savąją, kas užtikrins, kad jos neprireiks kitam, o pirmiausia – tau pačiam.

Apsauginiai šarvai ir ekipuotė

Per mano pirmąjį paskyrimą SEAL'ų šarvai buvo kartu su MOLLE sistema. (MOLLE reiškia „į dalis suskaidyta lengvasvorius krovinius laikanti įranga". Visų pamėgtas trumpinys įvardija savotišką tinklų sistemą, leidžiančią prie kūno pritaisyti įvairių ryšulių ar reikmenų ir taip tarsi sukurti savo tinklą.[39] MOLLE trumpinys šiaip jau priklauso „Natick Labs" bendrovei, kuri sukūrė ir išplėtojo tokią sistemą. Tačiau žmonės šitaip vadina visas panašias sistemas.)

Vėlesniuose paskyrimuose nešiojau jau kitokius šarvus su atskira Rodezijos liemene. (Rodezijos liemenė leidžia pritaisyti MOLLE sistemą. Principas čia tas pats, tu pats sprendi, ką ir kaip prisitaisysi.)

Kai turėjau atskirą liemenę, galėjau nusimesti savo ekipuotę, tačiau šarvus vis tiek pasilikti ant kūno. Taip patogiau išsitiesti poilsiui, po ranka ir toliau turi svarbiausius reikmenis. Galėjau be vargo atsegti dirželius ir nusimesti liemenę, kai tekdavo griebtis snaiperio šautuvo ir palindus po juo spoksoti pro taikiklį. Taip daug lengviau pasiekti šovinius, sugrūstus į kišenes. Tiesa, liemenė ir toliau laikėsi ant pečių, jei tik atsistočiau, ji vėl užimtų savo vietą.

(Pastaba dėl šarvų. Daug kas žinojo, kad karinio jūrų laivyno išduoti šarvai nelaikys labai gerai. Štai kodėl mano žmonos tėvai

---

[39] *Sistema susideda iš horizontalių juostelių, prisiūtų ant laikančiosios ekipuotės dalies, pavyzdžiui, liemenės, ir iš suderintų dirželių ant tvirtinamos dalies, pavyzdžiui, ryšulio. Šios juostelės prie liemenės ar kuprinės padeda pritvirtinti papildomus ekipuotės elementus.*

po trečio paskyrimo padovanojo man „Dragon Skin“ šarvuotę. Tai labai sunkūs, bet nepriekaištingi šarvai. Patys geriausi, kokius gali rasti.)

RANKOGALYJE NEŠIOJAU GPS, atsarginį turėjau liemenėje, ten laikiau net ir senovinį kompasą. Per kiekvieną paskyrimą sunešiodavau bent porą specialių akinių. Viduje veikdavo miniatiūriniai ventiliatoriai, kurie vėdino orą, todėl akiniai niekada nerasodavo. Be jokios abejonės, nešiojausi ir kišeninį peilį. Perėjęs BUD/S mokymus, gavau „Microtech“. Vėliau, priklausomai nuo paskyrimo, naudojau „Emerson“ arba „Benchmade“ pagamintus peilius su fiksuotais ašmenimis.

Tarp likusios įrangos, kurią nešiodavomės, buvo įspėjamoji VS-17 plėvelė, kurią naudojome, kad apie savo poziciją įspėtume pilotus. Juk nenorėjome sulaukti iš jų raketų. Plėvelė bent teoriškai turėjo apsaugoti nuo nesusipratimų.

Iš pat pradžių visai nenorėjau apkrauti liemens, net atsargines pistoleto apkabas verčiau laikiau dar viename dėkle, pritaisytame ant kitos šlaunies. (Priverždavau jį aukštai ant kairės kojos, kad galėčiau nesunkiai pasiekti.)

IRAKE NIEKADA NEDEVĖJAU AUSŲ APSAUGOS, nors turėjome garsą neutralizuojančius įrenginius. Su jais girdėdavai priešo šūvius, tačiau juos gaudantis mikrofonas buvo bekryptis. Tai reiškia, kad niekada negalėjai pasakyti, iš kurios pusės ataidi šūviai.

Priešingai nei galvoja mano žmona, kartais užsidėdavau šalmą. Prisipažinsiu, ne per dažniausiai. Manasis buvo įprastas Jungtinių Valstijų kariuomenės išduotas šalmas, labai nepatogus ir vargiai nuo ko nors apsaugantis, nebent nuo silpnų šūvių ar atplaišų. Kad nedaužytų mano galvos, patobulinau jį „Pro-Tec“ pamušalu, tačiau ilgiau panešiojus vis tiek erzino. Mano galva su

šalmu sverdavo daug daugiau, todėl griebiantis ginklo ir tykant pasaloje nesisekdavo susikaupti.

Mačiau, kad net pistoleto kulkos nesunkiai pramuša šalmą, todėl niekas nekurstė noro kęsti nepatogumus. Tiesa, naktis buvo išimtis. Naktį šalmą užsimaukšlindavau, kad prie jo būtų galima pritaisyti naktinio matymo įrangą.

Šiaip dažniausiai nešiojau įprastą būrio kepuraitę su kadilako simboliu, kuris puikiai tiko kaip mūsų emblema. (Oficialiai mes vadinomės „Čarlio“ būriu, tačiau paprastai pasirinkdavome kitą pavadinimą, kuris prasidėdavo ta pačia raide. Taip „Čarlis“ virsdavo „Kadilaku“[40] ir panašiai.)

Kodėl man reikėjo tos kepuraitės?

Jei nori *būti* kietas, turi ir atrodyti kietai. Išvaizda sudaro 90 procentų. O su kepuraite tikrai atrodai daug kiečiau.

Neskaitant „Kadilako“ kepuraitės, labai mėgau dar vieną. Tai kepuraitė iš Niujorko ugniagesių komandos, kuri per rugsėjo vienuoliktąją neteko kai kurių pareigūnų. Ją parvežė tėtis, kai po atakos buvo apsilankęs „Lions Den“, istorinėje miesto gaisrinėje. Ten tėtis susipažino su komandos „Engine 23“ nariais.[41] Kai gaisrininkai išgirdo, kad sūnus traukia į karą, primygtinai reikalavo priimti kepuraitę.

– Tik perduok jam, tegul duoda grąžos, – prašė jie.

Jei gaisrininkai skaito šią knygą, tikiuosi, jie įsitikino, kad grąžos atseikėjau.

ANT RIEŠO NEŠIOJAU „G-SHOCK“ LAIKRODĮ. Tai juodas laikrodis su gumine apyranke. Pakeitęs „Rolex Submariners“, jis tapo įprastu SEAL'ų žaisliuku. (Vieną iš jų neseniai padovanojo bičiulis, kuris manė, kad atsisakę ankstesnės tradicijos

---

[40] *Šie žodžiai anglų kalba prasideda ta pačia raide: Charlie ir Cadilac.*

[41] *Viena iš komandų, kurios pareigūnai žuvo rugsėjo 11-ąją.*

iškrėtėme piktą pokštą. Man nešioti „Rolex" keistoka, bet tegul bus tai duoklė prieš mane tarnavusiam varliažmogiui.)

Kai oras atvėsdavo, užsimesdavau savo atsivežtą „North Face" švarką. Patikėkite, buvo labai sunku įtikinti tiekėjus išduoti aprangos šaltam orui. Tačiau palikime šią istoriją kitam kartui.

„M-4" automatą laikydavau priešais, o dešimtį apkabų jam (iš viso trys šimtai šovinių) sukišdavau į priekines kišenes. Ten buvo ir racija, žibintuvėliai, stroboskopas[42]. (Stroboskopą galima naudoti naktį susitinkant su kitais daliniais arba lėktuvais, laivais, su kuo tik nori. Jį galima pasitelkti siekiant atpažinti draugiškus dalinius.)

Jei nešiodavausi kurį nors iš snaiperio šautuvų, kuprinėje pasiruošdavau apie du šimtus šovinių. Kai vietoj „Win Mag" ar „.338-ojo" tempdavausi „Mk-11", tuomet nesivarginau neštis „M-4". Tokiu atveju snaiperinės kulkos gulėdavo arčiau rankos, priekinėse kišenėse, ten, kur tūnojo ir trys apkabos mano pistoletui.

Avėjau ilgus „Merrill" kalnų batus. Jie buvo patogus ir atlaikydavo visą dislokavimo laikotarpį.

Kelkis, Krisai

Vieną naktį, maždaug po mėnesio darbo su GROM'ais, mane pažadino ant peties nusileidusi svetima ranka.

Pašokau pasiruošęs parversti įsilaužėlį.

– Ramiai, ramiai. Atvėsk, – tarė mane pažadinęs leitenantas komanderis.

Tai buvo SEAL'as, mano bosas.

– Renkis ir prisistatyk kabinete. Man reikia tavęs.

– Taip, sere, – subambėjau aš. Įšokau į šortus, įsispyriau į šlepetes ir patraukiau koridoriumi.

---

[42] *Ryški nuolat blyksinti lempa.*

Maniau patekęs į bėdą, tik nesupratau už ką. Dirbdamas su lenkais elgiausi gerai, apie jokias muštynes negalima net kalbėti. Pakeliui į kabinetą vis narsčiau savo atmintį ir bandžiau sugalvoti, kaip ginsiuosi. Kai pasiekiau duris, mano mintys vis dar buvo sujauktos.

– Krisai, reikia, kad čiuptum snaiperio šautuvą ir pasirengtum visą ginkluotę, – tarė leitenantas komanderis. – Keliausi į Faludžą.

Jis pradėjo pasakoti apie planus ir įvairias operacijos detales. Jūrų pėstininkai Faludžoje ketino gerokai pasistūmėti priekin. Jiems į pagalbą reikėjo snaiperių.

„*Čia tai bent*, – pagalvojau sau. – *Šluosime nuo žemės daugybę niekšų. O aš būsiu pačiame sūkuryje.*“

Apsiginklavusi stovykla

Istorikai sako, kad buvo du Faludžos mūšiai. Pirmasis, kaip jau minėjau, vyko pavasarį. Politikų abejonės, daugiausia pakurstytos baisiai iškraipytų žiniasklaidos reportažų, ir arabų propaganda privertė jūrų pėstininkus nutraukti puolimą vos tik jam prasidėjus. Tikslas išspirti sukilėlius lauk iš miesto liko nepasiektas. Vietoj jūrų pėstininkų Faludžą perimti turėjo laikinajai vyriausybei ištikimi irakiečiai.

Planas neišdegė. Vos tik jūrų pėstininkai pasitraukė, sukilėliai įsiviešpatavo visoje Faludžoje. Jie išžudė tuos, kurie su sukilimu neturėjo nieko bendro, arba privertė juos bėgti. Visi, trokštantys taikos ir turintys sveiko proto, paliko miestą, kai tik galėjo, arba atsisveikino su gyvybėmis.

Al Anbaro provincijoje, kurioje stūksojo Faludža, priviso įvairiausio plauko sukilėlių. Daugelis buvo irakiečių modžahedai, tačiau pasitaikė ir gausybė svetimšalių, Irako „Al Qaedos“

narių arba kitų radikalų. Faludžoje būstinę įsikūrė Irako „Al Qaedos" galva – šeichas Abdullah al-Janabi. Tai tipas iš Jordanijos, kuris drauge su Osama bin Ladenu kovėsi Afganistane. Jis prisiekė galabyti amerikiečius. (Nors daugelis tvirtino priešingai, kiek man žinoma, Abdullah al-Janabi sugebėjo pabėgti iš Faludžos ir tebeveikė.)

Viena vertus, sukilėliai buvo teroristai, kita vertus, nusikaltėlių gaujos. Jie užtaisydavo savadarbes bombas, grobdavo pareigūnus ir jų šeimas, puldavo amerikiečių kolonas, pjovė irakiečius, kurie kitaip mąstė apie tikėjimą ar politiką. Žodžiu, darydavo viską, kas tik šauna į galvą. Faludža tapo jų tvirtove, savotiška Irako anti-sostine, prisiekusia nuversti laikinąją vyriausybę ir užkirsti kelią laisviems rinkimams.

Al Anbaro provincija (dar tiksliau – Faludžos apylinkės) žiniasklaidoje imtos vadinti „sunitų trikampiu". Tai labai grubus apibendrinimas, kuris apima ir teritoriją apink Bagdadą, Ramadi ar Bakubą, ir etninę sudėtį.

(Šiek tiek apie islamą Irake: šalyje gyvavo dvi musulmonų grupės – sunitai ir šiitai. Prieš karą šiitai daugiausia gyveno pietuose ir žemėse, nusidriekusiose į rytus nuo Bagdado iki pasienio. Sunitai vyravo aplink Bagdadą ir šiaurės vakaruose. Šios grupės tarsi ir sugyveno, bet iš tikrųjų nekentė viena kitos. Nors šiitai sudarė daugumą, Sadamo valdymo metais juos engė ir neleido užimti svarbių postų. Dar toliau į šiaurę gyveno kurdai. Dauguma jų buvo sunitai, tačiau turėjo skirtingas tradicijas. Kurdai nelabai norėjo būti Irako dalimi. Sadamas juos laikė prastesniais už kitus. Viena iš politinių represijų, kurių jis griebėsi, buvo niekinga etninio valymo kampanija. Sadamas įsakė prieš kurdus panaudoti cheminį ginklą.)

Sukilėliai Faludžą naudojo kaip bazę, iš kurios puldavo Bagdadą ir aplinkines teritorijas. Nemažai laiko jie skyrė ir mies-

to gynybai sustiprinti, kad galėtų atlaikyti ataką. Priešas kaupė šaudmenis ir ginklus, gamino savadarbes bombas, tvirtino namus. Visur buvo pridėliota minų, o keliai uždaryti, kad pasitarnautų pasaloms. Sienose sukilėliai išmušė „žiurkių skyles", kad nenaudodami gatvių galėtų iš vieno namo pereiti į kitą. Dauguma, jei ne visos, iš dviejų šimtų miesto mečečių virto sutvirtintais bunkeriais, nes sukilėliai žinojo, kad amerikiečiai gerbdavo maldos namus ir vengdavo kautis ten. Ligoninėje sukilėliai įsirengė būstinę, joje užkūrė propagandos mašiną. Žodžiu, 2004-ųjų vasarą Faludža buvo teroristų tvirtovė.

Sukilėliai taip pasitikėjo savimi, kad nuolat leisdavo raketas prieš netoliese įrengtas Jungtinių Valstijų bazes ir spęsdavo pasalas pagrindiniais keliais judančioms amerikiečių kolonoms. Galiausiai vadovybė pasakė „gana" – Faludžą reikia atsiimti.

Parengtas planas vadinosi „Šmėklų įsiūtis". Miestą žadėta apsupti, atkirsti nuo tiekimo linijų ir pastoti kelią skubantiems į pastiprinimą. Taip sukilėliai turėjo būti išrauti kaip piktžolės ir sunaikinti.

Jūrų pėstininkai iš pirmosios divizijos buvo pagrindinė puolančioji jėga, bet ir kitos tarnybos įnešė svarbų indėlį. SEAL'ų snaiperiai prisijungė prie nedidelių šturmo grupių, jie žvalgydavo, pridengdavo bendražygius ir vykdė kitas įprastas snaiperių misijas.

Jūrų pėstininkai ruošėsi puolimui kelias savaites, atliko daugybę operacijų, kuriomis siekė išmušti priešą iš vėžių. Niekšai suprato, kad kažkas jų laukia. Tik nežinojo, kur ir kada. Rytinė Faludžos teritorija buvo stipriai įtvirtina, tikriausiai jie tikėjosi atakos ten.

Tačiau mes puolėme iš šiaurės vakarų ir prasibrovėme į miesto širdį. Čia patekau ir aš.

Pakeliui

Kai leitenantas komanderis mane paleido, tučtuojau susirinkau ginkluotę ir išdūmiau laukan, manęs laukė sunkvežimis, pasiruošęs nuvežti į pragarą. „Šešiasdešimtasis" sraigtasparnis – „Blackhawk H-60" – be manęs turėjo paimti dar vieną vyruką, vardu Adamas. Susižvalgę vienas kitam šyptelėjome. Juk traukėme į tikrą mūšį – net oda virpėjo.

Kiti Irake dislokuoti SEAL'ai keliavo panašia kryptimi, link didžiulės jūrų pėstininkų „Faludžos bazės", stovinčios į pietus nuo miesto. Kai jau atvykau, radau SEAL'us, bazėje įkūrusius nedidelę stovyklą. Stengdamasis nieko neužkabinti, žingsniavau pro pastato, praminto „Alamu", siaurus koridorius. Palei sienas drybsojo ginkluotė, dėžės su šautuvais, metaliniai lagaminai, kartonai, net kažkokia senovinė sodos dėžė. Su tokiais daiktais priminėme keliaujančią roko grupę, kuri netrukus stadione žada surengti neįtikėtiną šou.

Tik kad mūsų šou – iš kur kas rimtesnių sprogmenų.

Greta trečiosios SEAL komandos snaiperių į puolimą buvo pašaukta ir šaulių iš penktosios bei aštuntosios komandų. Daugumą „Vakarų kranto" vyrukų jau pažinojau, likusieji užsitarnavo mano pagarbą per ateinančias savaites. Apie tvyrančią atmosferą nereikia net kalbėti. Kiekvienas troško nerti į kautynes ir padėti jūrų pėstininkams.

Namų frontas

Artėjant mūšiui mintys nuklysdavo pas žmoną ir sūnų. Mano vaikis pamažu augo. Taja praėjo siųsti nuotraukas ir net filmukus, kurie rodė, kaip vaikelis vystosi. Elektroniniu paštu taip pat plaukė nuotraukos.

Galvoje vis sukosi filmukų fragmentai, kaip sūnus guli ant nugaros, makaluoja rankomis ir kojomis, skuba į priekį, visada su plačia šypsena.

Jis buvo itin aktyvus vaikas. Toks kaip tėtis.

Padėkos diena ar Kalėdos Irake man neturėjo didelės reikšmės. Tačiau visai kitaip jaučiausi prisimindamas, kad praleidžiu pirmąsias sūnaus patirtis. Kuo ilgiau buvau išvykęs, kuo rečiau stebėjau jį augantį, tuo labiau norėjau padėti jam augti – daryti tai, ką tėvai daro su sūnumis.

Laukdamas puolimo paskambinau Tajai.

Pokalbis buvo labai trumpas.

– Klausyk, brangute, negaliu pasakoti, kur išvykstu, bet kurį laiką manęs nesigirdės, – pasakiau jai. – Žiūrėk žinias ir matysi, kas ir kaip. Nežinau, kada vėl galėsiu tau paskambinti.

Kuriam laikui taip jau viskas susiklostė.

Prasideda

Lapkričio 7-osios vakarą įlindau į jūrų pėstininkų karinį sunkvežimį „amfibiją“, kuriame slėpėsi tuzinas jūrų pėstininkų ir keli SEAL'ai, visi pasirengę kautynėms. Milžiniška šarvuota mašina suriaumojo ir lėtai prisijungė prie didingos ginkluotos procesijos, slenkančios iš stovyklos šiaurės kryptimi per atvirą dykumą.

Sėdėjome susigrūdę ant suoliukų ir spoksojome vienas į kitą, buvo ankšta tarsi karste. Trečia kareivių juosta vos ne vos tilpo tarp dviejų kitų. „AAV-7A1“ sunkvežimis – tai ne erdvus limuzinas. Iš paskutiniųjų stengėmės nelipti vieni kitiems ant galvų, bet tai tikras iššūkis. Vargu ar žodis „ankšta“ pakankamai tiksliai įvardija šias „grūstynes“. Laimei, visi su manimi sėdintys buvo ką tik nusiprausę.

Šiaip jau buvo šaltoka. Juk ėjo lapkritis. Palyginti su Teksasu, čia man atrodė gili žiema. Tačiau po kelių minučių visus mušė karštis, maldavome jungti variklį lauk. Numečiau savo skarmalus ant grindų. „Mk-11" automatą įsikišau tarp kojų, šalmą nugrūdau po užpakaliu ir pasidariau laikiną pagalvę. Kol slinkome į priekį, bandžiau nusnausti. Laikas bėga greičiau, kai užmerki akis.

Bluosto sudėti nepavyko. Akys dažnai blaškėsi į galinėse duryse prarėžtus langus, tačiau pro vaizdą užstojusius vyrukus nieko negalėjau įžiūrėti. Vargu ar tai didelė netektis. Juk viskas, ką būčiau išvydęs, tai procesijos galas, dulkių debesis, gal kelios skiautės dykumos. Su jūrų pėstininkais treniravomės kokią savaitę, planavome viską: nuo to, kaip įlipsime ir išsinešdinsime iš karinių automobilių, iki to, kaip sienose išmušime skyles snaiperiams. Dar tikslinome radijo ryšio komandas, strategiją, svarstėme, kaip geriausia pridengti mūsų lydimus būrius, ir sprendėme gausybę taktinių klausimų, pavyzdžiui, geriau šaudyti nuo aukščiausio aukšto ar nuo žemesnio.

Galiausiai atvykome. Tačiau, kaip dažnai nutinka kariuomenėje, pakliuvome į vadinamąjį „verskis per galvą, o tada žiovaudamas lauk" režimą. Transportas pristatė mus netoli šiaurinės Faludžos dalies ir ilgam sustojo.

Atrodė, kad tupime ten valandų valandas. Diegliai badė net ir menkiausią raumenėlį. Pagaliau kažkam šovė į galvą mintis nuleisti platformą ir šiek tiek išsitiesti. Pakilau nuo suoliuko ir drauge su kitais vyrukais patraukiau netoliese nusituštinti.

Paryčiais vėl sulindome vidun ir nušliaužėme į miesto pakraščius. Kraujyje ėmė tvinkčioti adrenalinas, jis mušė tarsi karo būgnai. Netrukus prasidės...

Mūsų tikslas buvo daugiabučių kvartalas, išsidėstęs šiaurės vakariniame miesto kampe. Nuo Faludžą ženklinančių ženklų

jis buvo nutolęs apie aštuonis šimtus jardų[43]. Teritorija, kur jūrų pėstininkai rengėsi pradėti puolimą, nuo pastatų stogų atsivėrė kaip ant delno. Apie geresnę vietą snaiperiai net nesvajoja. Beliko užimti kvartalą.

– Penkios minutės! – sušuko vienas iš vadų.

Ranka užsimojęs per savo mantą, stipriai sugriebiau ginklą.

Šarvuotis sustojo kaip įbestas. Gale stūksanti platforma nuvirto ant žemės ir drauge su kitais išsinešdinau lauk, bėgome link mažo parkelio, kur aplink olas augo truputį medžių, tai puiki vieta pasislėpti. Lėkiau sparčiai, labiau bijojau ne priešo šūvių, o aplink zujančių mūsų šarvuočių. Vargu ar šitie mamutai būtų sustoję, jei kas pasipainiotų po kojomis.

Parvirtau ant žemės, priešais ištiesiau savo mantą ir akylai nužvelgiau pastatą, ar nebus jame ko įtartino. Akys šokinėjo nuo lango prie lango, žvalgėsi po apylinkes ir tikėjosi rasti taikinių. Tuo metu jūrų pėstininkai plūdo savo automobiliais. Greta šarvuotų sunkvežimių sulėkė ir džipai, tankai, daugybė kitokio karinio transporto. Karių vis daugėjo ir daugėjo, jie užtvindė visą teritoriją.

Jūrų pėstininkai ėmė laužti duris. Negirdėjau, kas tiksliai vyksta, skambėjo tik garsus šūvių aidas, taip jie išdauždavo spynas. Kariai sulaikė keletą moterų, kurios bastėsi lauke, tačiau teritorija aplink pastatą pasitaikė tuščia.

Mano akys blaškėsi kaip pašėlusios, nesustodamas stebėjau aplinką ir tikėjausi ką nors išvysiantis.

Greta įsitaisė mūsų ryšininkas. Jis vertino, kaip jūrų pėstininkams sekasi užimti ir apsaugoti pastatą. Kambariuose kariai rado kelis gyventojus ir iškrapštė juos lauk. Niekas nesipriešino. Jei viduje būta sukilėlių, jie arba išsinešdino išvydę atvykstančius amerikiečius, arba apsimetė esantys ištikimi irakiečiai, Jungtinių Valstijų sąjungininkai.

---

43 *800 jardų – 731,52 metro.*

JŪRŲ PĖSTININKAI GALIAUSIAI IŠKĖLĖ IŠ TERITORIJOS apie 250 gyventojų, tai daug mažiau nei įspėjo žvalgyba. Kiekvienas buvo apklaustas. Jei sulaikytieji pastaruoju metu nešaudė iš ginklo (jūrų pėstininkai kruopščiai patikrino, ar nėra parako likučių), nebuvo ieškomųjų sąraše ir nekėlė jokių įtarimų, kiekvienai šeimai buvo duota po 300 dolerių ir įsakyta pasitraukti. Vienas jūrų pėstininkų pareigūnas pasakojo, kad sulaikytiesiems amerikiečiai leido trumpam grįžti į namus ir prieš išvykstant susirinkti visus reikalingus daiktus.

(Per operaciją buvo sulaikyti ir kai kurie žinomi sukilėliai.)

NUO KALVOS KRAŠTO NE TIK ŽVALGĖME MIESTĄ, bet ir atsargiai ieškojome irakiečių snaiperio, vardu Mustafa. Girdėjome, kad Mustafa dalyvavo olimpinėse žaidynėse kaip šaulys, o dabar savo įgūdžius nukreipė prieš amerikiečius ir Irako policininkus bei kareivius. Priešas buvo nufilmavęs ir išplatinęs keletą filmuotų siužetų, kuriuose šlovinami jo sugebėjimai.

Pats niekada jo nemačiau, bet kiti snaiperiai vėliau nukovė kažkokį irakietį, kurį amerikiečiai įvardijo kaip Mustafą.

Pirmyn į daugiabučius

– NAGI, – PAGALIAU PRABILO MŪSŲ RYŠININKAS, – JIE NORI PAMATYTI MUS VIDUJE.

Nuo slėptuvės parkelyje pasileidau link daugiabučių, ten SEAL'ų leitenantas organizavo priedangą jūrų pėstininkams. Jis ištiesė miesto žemėlapį ir parodė, kaip kariai žygiuos rytoj.

– Reikia pridengti šitą teritoriją, čia ir čia, – nurodė vadas. – Eikite susirasti kambario, iš kur galėtumėte tai padaryti.

Daugiabutį jis paliko mums, netrukus visi pasklidome kas sau. Man paskyrė porininką, su kuriuo susipažinau per BUD/S

mokymus. Tai Rėjus. (Siekdamas apsaugoti jo privatumą, pasirinkau kitą vardą).

Rėjus nepaprastas ginklų asas. Juos jis labai mėgsta ir apie šautuvus išmano beveik viską. Nesu tikras, kur jo galimybių riba, bet Rėjus tikriausiai vienas iš tų, kuriuos nepelnytai pamiršta.

Nesimatėme ilgus metus, tačiau prisiminęs, kaip perėjome BUD/S mokymus, buvau tikras, kad bendradarbiausime be problemų. Norisi pasitikėti vyruku, su kuriuo teks dirbti. Juk tikrąją ta žodžio prasme patiki jam savo gyvybę.

Reindžeris, kurį vadinome reindžeriu Molojumi, su savo džipu pristatinėdavo mums šautuvų ir kitokios ginkluotės. Atvykęs jis įteikė man „.300 Win Mag". Ginklo kulka skrieja toliau nei „Mk-11", todėl jis pravers, kai surasiu gerą slėptuvę šaudyti.

Lipdamas laiptais viršun galvoje dėliojau strategiją. Puikiai žinojau, kokios daugiabučio pusės man reikia, maždaug nutuokiau, kur turėčiau įsitaisyti. Kai pasiekiau viršų, visgi nusprendžiau šaudysiantis iš paskutinio aukšto, o ne nuo stogo, todėl ėmiau marširuoti koridoriumi, ieškodamas buto su geriausiu vaizdu. Įkišęs nosį vidun dairiausi baldų, kurie padėtų įsitvirtini.

Kažkieno namai man virto tik mūšio lauku. Butas ir visi jo daiktai tapo įrankiais, kad pasiekčiau tikslą – išvalyčiau miestą nuo priešų.

Snaiperiams tenka labai ilgai tysoti arba sėdėti. Taigi reikėjo rasti tinkamų baldų, tarp kurių patogiai tykočiau. Dar turėjau ant kažko įtvirtini šautuvą. Ketinau šaudyti pro langus, taigi reikėjo paaukštinimo. Apieškojęs butą, radau kambarį su kūdikio lovele. Šis netikėtas radinys galėjo puikiai pasitarnauti.

Kartu su Rėjumi apvertėme lovelę aukštyn kojomis. Taip gavome pagrindą. Tada nuo vyrių nukabinome duris ir pastatėme jas ant viršaus. Pasidarėme tvirtą platformą, su kuria galėjome dirbti.

Daugelis irakiečių nemiega lovose, jie naudoja miegmaišius, storus čiužinius ar tiesiog paklodes, kurias tiesia ant grindų. Ra-

dome kelias tokias ir paklojome ant paguldytų durų. Taip išėjo pakankamai patogi paaukštinta lova, ant kurios tysojome su ginklu. Išvyniotas čiužinys buvo puiki poilsio vieta, kurioje galima ilsėtis neišleidžiant šautuvo iš rankų.

Atidarę langus pasiruošėme šaudyti.

Nusprendėme pasikeisdami budėti kas tris valandas. Rėjui teko pirmoji pamaina.

Aš patraukiau pasiknaisioti po daugiabučius, gal rasiu kokių įspūdingų niekučių, pavyzdžiui, pinigų, šautuvų, sprogmenų. Tačiau vienintelis radinys, kurį vertėjo pasilikti, buvo rankinis Taigerio Vudso kompiuterinis golfo žaidimas.

Neturėjau leidimo jo pasiimti, oficialiai negalėjau prie žaidimo kišti nagų.

Jei *būčiau* jį pasiėmęs, būčiau žaidęs juo per visą dislokavimo laikotarpį. Jei būčiau taip padaręs, galėčiau nesunkiai paaiškinti, kodėl dabar man puikiai sekasi žaisti šį žaidimą.

Jei tik būčiau jį pasiėmęs.

VĖLYVĄ POPIETĘ PALINDAU PO „.300 WIN MAG" ŠAUTUVU. Mano stebimas miestas atrodė rudai geltonas ir pilkas, tarsi kas nors, švitindamas šviesiai rusvu atspalviu, norėtų paversti jį senovine fotografija. Dauguma pastatų buvo pastatyti iš plytų arba padengti panašios spalvos tinku. Grindiniai stūksojo pilki. Virš namų pleveno dykumos dulkių skraistė. Kur ne kur augo medelis ir kita augmenija, tačiau apskritai kraštovaizdis atrodė kaip krūva blausiai išdažytų dėžių, pamestų dykumoje.

Dauguma namelių atrodė maži, dažniausiai dviejų aukštų, kartais pasitaikydavo trijų ar keturių. Šen bei ten išlįsdavo minaretai – melstis kviečiantys bokštai. Išsiblaškę stovėjo mečečių kupolai. Vienur tarsi žalias didelis kiaušinis, šonuose apstatytas tuzino mažesnių kiaušinių, kitur – tarsi balta ropė, skaisčiai tviksinti besileidžiančios saulės šviesoje.

Pastatai sudėlioti labai glaudžiai, gatvės tarsi jungdavosi į geometrines figūras. Visur stūksojo sienos. Miestą jau kurį laiką siaubė neramumai, todėl griuvėsių galėjai pamatyti ne tik miesto pakraščiuose, bet ir pagrindinėse gatvėse.

Mano akims užstotas, bet iš kitur nesunkiai matomas, stovėjo liūdnai pagarsėjęs tiltas, ant kurio prieš pusę metų sukilėliai išniekino „Blackwater" samdinių kūnus. Tiltas jungė Eufrato upės krantus, į pietus nuo mano slėptuvės ji darė V formos vingį.

Pirmiausia teko rūpintis už aštuonių šimtų jardų[44] nuo daugiabučio išsidriekusiais traukinio bėgiais. Į pietus nuo manęs, virš greitkelio, stūksojo pylimas ir estakada. Į rytus, arba į kairę nuo manęs, šakojosi bėgiai ir miesto centro pakraštyje stovėjo traukinių stotis.

Jūrų pėstininkų ataka nusiris per minėtus bėgius ir slinks žemyn į teritoriją, besidriekiančią nuo Eufrato upės iki greitkelio rytiniuose miesto pakraščiuose, kuriuos žymi apie Faludžą bylojantys ženklai. Tai maždaug trijų ir trečdalio mylios[45] pločio zona. Iki lapkričio 10-osios, per mažiau nei tris dienas, planuota pajudėti pusantros mylios[46] link dešimtojo Irako kelio. Atrodo, vieni juokai, jūrų pėstininkai tokį atstumą pėsčiomis nueitų per pusvalandį. Tačiau šitas kelias vedė per žiurkių lizdą, gatves, virtusias spąstų ruožu, ir namus, prigrūstus sunkiosios ginkluotės. Jūrų pėstininkai ne tik puikiai suprato, kad kautynės vyks namas po namo, kvartalas po kvartalo, jie buvo nusiteikę ir blogesniam scenarijui. Jei išstumi žiurkes iš vienos skylės, jos sulenda į kitą, bet anksčiau ar vėliau joms pritrūks slėptuvių.

Spoksodamas pro langą negalėjau nusėdėti, kada gi prasidės mūšis. Troškau taikinių. Norėjau ką nors nušauti.

Ilgai laukti neteko.

---

[44] *800 jardų - 731,52 metro.*

[45] *3,3 mylios – 5,31 kilometro.*

[46] *1,5 mylios - 2,41 kilometro.*

GELEŽINKELIO BĖGIAI, PYLIMAS, O ANAPUS JŲ ir visas miestas nuo daugiabučio matėsi kaip ant delno.

Gyvybes pradėjau atimti vos pačiupęs ginklą. Daugiausia nukoviau užnugaryje, miesto apylinkėse. Sukilėliai pasitraukdavo į tas apylinkes ieškodami vietos užpulti, o gal pašniukštinėti jūrų pėstininkus. Jie stypsojo maždaug už aštuonių šimtų metrų, buvo kitoje geležinkelio bėgių pusėje, pylimo papėdėje, todėl tikriausiai manė esą nematomi ir saugūs.

Kaip jie klydo...

Jau esu kalbėjęs apie savo pirmąją snaiperio šūvio patirtį. Kažkur širdies gelmėje gal ir susvyravau trupučiuką, kilo beveik nesąmoningas klausimas: *argi galiu nušauti šitą žmogų?*

Tačiau kare taisyklės aiškios, o abejonių, kad vyras taikiklyje yra mano priešas, nebuvo jokių. Faktas tas, kad jis ginkluotas judėjo link jūrų pėstininkų. Tiesa, mūsų kodeksas turi aiškias išimtis. Civilius gyventojus privalu įspėti, kad mieste pasilikti negalima. Aišku, buvo tokių, kurie nespėjo išsinešdinti, tačiau likusius mieste nekaltus žmones buvo galima suskaičiuoti ant pirštų. Teritorijoje likę suaugę, sveiko proto vyrai beveik visi buvo priešai. Jie galvojo išspirsią mus lauk taip, kaip išspyrė jūrų pėstininkus balandį.

Nušovus priešą kartą, kiti šūviai daug lengvesni. Man nereikia niekaip savęs nuteikinėti ar imtis kokių nors psichologinių pratimų. Tiesiog pažvelgiu pro taikiklį, surandu jame taikinį ir nukaunu priešą anksčiau, nei jis nusineša vieno iš mano tautiečių gyvybę.

Tą dieną pakirtau tris. Rėjus du.

Kai spoksodavau pro taikiklį, abi akis palikdavau atmerktas. Kol dešinė įsistebeilydavo į taikinį, kairė ir toliau regėjo likusį miestą. Taip geriau jaučiau aplinką.

Drauge su „Kilo kuopa“

Kai jūrų pėstininkai įžengė į miestą, netruko pasiekti apylinkių, kurių mes nebegalėjome pridengti iš savo bokštų daugiabučiuose. Nusileidome pasiruošę kitam etapui – darbui pačiame mieste.

Mane priskyrė į „Kilo kuopą“, turėjau padėti jūrų pėstininkų daliniams vakarinėje miesto dalyje. Jie žadėjo pulti patys pirmieji, pasiryžę išvalyti kvartalą po kvartalo. Paskui juos turėjo sekti kita kuopa, ji rūpinsis saugumu ir stengsis, kad sukilėliai neprasmuktų pro priešakines eiles. Faludža turėjo būti išlaisvinta žingsnelis po žingsnelio.

Mūsų kvartaluose, kaip ir daugelyje kitų Irako miestų, pastatai nuo kaimynų buvo atitverti storomis plytų ir tinko sienomis. Visur apstu užkampių ir plyšių, kuriuose galėjo slėptis sukilėliai. Namų kiemai, paprastai užpildyti skalda ar net cementu, sudarė stačiakampius labirintus. Nors netoliese tekėjo upė, tačiau apylinkės buvo sausos ir dulkėtos. Dauguma namų neturėjo vandens, jo atsargos kauptos ant stogo.

Prasidėjus puolimui, keletą dienų dirbau su jūrų pėstininkų snaiperiais. Daugiausia laiko praleisdavau su dviem iš jų ir jungtinės atakos dispečeriu. Pastarasis buvo SEAL'as, jis kviesdavo pastiprinimą iš aviacijos. Dar buvo keli pagalbiniai vyrukai, jūrų pėstininkai, kurie mus saugodavo ir kartais padėdavo įvairiuose reikaluose. Šitie kareiviai norėjo būti snaiperiais, kai baigsis jų dislokavimo laikas, vyrukai tikėjosi eiti į jūrų pėstininkų snaiperių mokyklą.

Kiekvienas rytas prasidėdavo dvidešimt minučių trunkančia „ugnimi“. Tai minosvaidžiai, artilerija, bombos, sviediniai, raketos ir daugybė kitos amunicijos, kurią išpildavome ant svarbiausių priešo pozicijų. Ugnis surydavo ginklų slėptuves, sandėlius

ar susilpnindavo priešo įtvirtinimus, kur tikėjomės stipresnio pasipriešinimo. Po tokio lietaus tolumoje kildavo juodi dūmų stulpai, po bombardavimo liepsnodavo slėptuvės, žemė ir oras drebėdavo nuo šalutinių sprogimų.

Iš pradžių likome jūrų pėstininkų užnugaryje. Tačiau netrukus supratau, kad darbą atliktume daug geriau, jei eitume pirma jų. Taip pasiektume daug geresnes pozicijas ir galėtume nustebinti sukilėlius, kurie bandytų susitelkti į būrius.

Priekyje tikrai sulauktume daug daugiau veiksmo. Taigi pradėjome užiminėti namus ir įsirengdavome ten slėptuves.

Kai tik išvalydavome pirmuosius aukštus, nulėkdavau į aukščiausiąjį, o tada ant stogo. Įsikurdavau mažytėje budelėje, kuri paprastai saugojo įėjimą ant stogo. Įsitikinęs, kad stogas laisvas, prisiglausdavau prie kampinės sienelės, atsitempdavau nešulius ir įsitvirtindavau. Paprastai viršuje visada rasdavau kažką, ką galėjau panaudoti savo patogumui, pavyzdžiui, kėdę ar patiesalą. Jei stogas pasitikdavo tuščias, atsitempdavau ką nors iš apačios. Pasirinkau „Mk-11" šautuvą, juk mano taikiniai šmėžuos gana arti, taip čia išsidėlioję pastatai. Todėl šis ginklas atrodė patikimesnis už „Win Mag“ ir toks pat mirtinas, jei taikinys laukia už nedidelio atstumo.

Tuo metu jūrų pėstininkai kratė gatves, paprastai namas po namo, kampas po kampo. Kai jau pasiekdavo tašką, kuriame nebegalėjome jų pridengti, persikeldavome ir užimdavome kitą vietą. Tada viskas prasidėdavo iš naujo.

DAŽNIAUSIAI ŠAUDYDAVOME NUO STOGŲ. Ten atsiverdavo geriausias vaizdas, buvo galima rasti besimėtančios įrangos, pavyzdžiui, kėdžių ir panašiai. Daugumos pastatų stogus juosė nedidelė sienelė, kuri saugojo, jei priešas sugalvodavo atsišaudyti. Be to, per stogus greitai judėdavome, juk puolantieji nelauks, kol įsirengsime poziciją.

Jei stogas pasitaikydavo niekam tikęs, šaudydavome iš viršutinio aukšto, paprastai pro langą. Retkarčiais sienoje tekdavo išsprogdinti skylę snaiperiui, kad šis galėtų įsitaisyti. Tai būdavo labai retai, juk vargu ar kas norėtų pritraukti į save dėmesį užtaisydamas sprogmenis, net jei ir naudodavome juos mažus. (Kai pasitraukdavome, skyles užkamšydavome.)

Kartą įsitvirtinome nedideliame biure, kuris jau kurį laiką stovėjo apleistas. Nuo langų patraukėme stalus ir atsitūpėme kambario gilumoje. Pasislėpti padėjo lauke ant sienos žaidžiantys natūralūs šešėliai.

Blogio išperos

Priešai, kuriems metėme iššūkį, buvo laukiniai ir gerai ginkluoti. Tereikėjo perkratyti vieną namą, ir jame jūrų pėstininkai surado apie dvidešimt ginklų, įskaitant automatus, snaiperių šautuvus, o kur dar savadarbiai raketų stovai ar minosvaidžių atrama.

Šis namas tebuvo vienas iš didelio kvartalo. Tiesą sakant, jis atrodė visai jaukus, su oro kondicionieriumi, įmantriu šviestuvu ir prabangiais vakarietiškais baldais. Per pietų pertrauką čia neblogai pailsėjome.

Namus šniukštinėdavome labai kruopščiai, bet ginklus ir taip nesunkiai rasdavome. Vidun užsukę jūrų pėstininkai granatsvaidį išvysdavo atremtą į indų spintelę, raketos gulėjo krūvoje greta puodelių. Viename iš namų kariai rado deguonies balionų, tikriausiai čia apsistojęs sukilėlis naudojo juos plaukdamas per upę, kai išsirengdavo į išpuolį.

Dažnai rasdavome ir rusiškos įrangos, daugiausia senos. Kitame name gulėjo tikriausiai Antrojo pasaulinio karo laikų granatos. Aptikome akinius su senoviška komunistine kūjo ir pjau-

tuvo emblema. Na, o savadarbės bombos mėtėsi visur, kartais net įmūrytos į sienas.

DAUGYBĖ ŽMONIŲ, RAŠIUSIŲ APIE MŪŠIUS FALUDŽOJE, byloja apie sukilėlių fanatizmą. Sukilėliai *iš tiesų* buvo fanatikai, tačiau juos kurstė ne tik religija. Dauguma tiesiog prisirydavo narkotikų.

Įsismarkavus puolimui, priemiesčiuose užėmėme jų ligoninę. Ten radome šaukštų heroinui virti, narkotikų dirbtuvėles ir kitų įrodymų, rodančių, kaip jie ruošėsi kautynėms. Nesu didelis žinovas, bet man atrodo, kad prieš mūšį jie išsivirdavo ir susileisdavo heroino. Dar girdėjau, kad jie kišdavo nelicencijuotus vaistus ir praktiškai viską, kas padėdavo įgyti drąsos.

Gali lengvai pastebėti tai, kai šaudai. Kai kuriuos perveri keliomis kulkomis, o jie, rodės, nieko nejaučia. Fanatikus į priekį varė kažkas daugiau nei religija, adrenalinas ar net kraujo troškimas. Niekšai manė viena koja stovintys Rojuje, bent jau savo įsivaizduojamame.

Griuvėsiuose

KARTĄ NUSILEIDAU NUO STOGO PAILSĖTI IR PATRAUKIAU Į NAMO KIEMĄ drauge su kitu SEAL'u snaiperiu. Išskleidžiau šautuvo stovą ir padėjau jį ant žemės.

Staiga priešais mus, gal už dešimties pėdų[47], nugriaudėjo sprogimas. Pasilenkiau ir atsisukęs išvydau griūvančią sieną. Anapus jos stovėjo du sukilėliai, ant pečių pasikabinę kalašnikovus. Niekšai atrodė pritrenkti ne mažiau už mus. Jie taip pat ilsėjosi, kai smogė kokia paklydusi raketa, o gal sprogo savadarbė bomba.

[47] *10 pėdų – 3,048 metro.*

Pasijutau tarsi senoje geroje laukinių vakarų dvikovoje – išgyvens tik mikliausiai pačiupęs šautuvą.

Griebiau savąjį ir atidengiau ugnį. Mano bendražygis padarė tą patį.

Pataikėme, tačiau kulkos neparvertė jų. Jie dingo už kampo, perbėgo namą, kuriame buvo įsikūrę, o tada pasileido į gatvę.

Vos išbėgusius iš namo, juos pribaigė gatvėse patruliuojantys jūrų pėstininkai.

KITĄ KARTĄ, MŪŠIO PRADŽIOJE, į pastatą, kuriame tykojau, smogė reaktyvinė prieštankinė granata.

Diena ritosi į antrą pusę, kai įsikūriau prie lango, viršutiniame aukšte. Apačioje jūrų pėstininkai paleido ugnį priešais besidriekiančioje gatvėje. Pradėjau dengti juos, kirtau taikinius vieną po kito. Irakiečiai ėmė šaudyti atgal į mane. Laimei, kaip jiems įprasta – netiksliai.

Tačiau tada į pastato šoną trenkėsi prieštankinė granata. Stipriausias smūgis teko sienai, tai reiškė ir geras, ir blogas žinias. Geros žinios buvo tos, kad siena išsaugojo mano gyvybę. Tačiau sprogimas vis dėlto išvertė didelę dalį sienos, griuvėsiai užvirto ant mano kojų, apsėmė jas iki kelių ir kuriam laikui įkalino betone.

Skaudėjo siaubingai. Nusikračiau kelias nuolaužas ir toliau šaudžiau į apačioje knibždančius niekšelius.

– Visi sveiki? – sušuko vienas iš vyrukų, buvusių drauge su manimi.

– Viskas gerai, man viskas gerai, – atsakiau jam. Tačiau mano kojos klykė priešingai. Jas skaudėjo tarsi pjaunamas.

Sukilėliai trumpam atsitraukė, vėliau kautynės vėl įsižiebė. Taip jos ir vyko, užliūliuodavo, tada įtraukdavo į sūkurį ir vėl bandydavo užliūliuoti.

Kai susišaudymas pagaliau nurimo, atsikėliau ir išsikabarojau iš kambario. Apačioje vienas iš bičiulių dėbtelėjo į mano kojas.

– Raišioji, – tarė jis.

– Ant manęs užvirto suknista siena.

Vyrukas pažvelgė viršun. Ten, kur anksčiau buvo mūras, sienoje žiojėjo didžiulė skylė. Ir tik dabar bendražygiai susigaudė, kad ten, kur smogė granata, tūnojau aš.

NUO TADA KURĮ LAIKĄ RAIŠIOJAU. Tiesą sakant, šlubčiojau ilgai, tol, kol galiausiai man neatliko abiejų kelių operacijos, kurią atidėliojau porą metų.

Į gydytoją nesikreipiau. Jei gydytojas tave pamato, netrukus būsi atšauktas namo. Buvau tikras, kad ištversiu ir taip.

Nenoriu, kad mane iškeptų

ŠIUKŠTU NEVALIA BIJOTI ŠAUDYTI. Kai pamatai ką nors, nešantį savadarbę bombą arba su šautuvu besiartinantį prie tautiečių, turi kuo aiškiausią priežastį paleisti ugnį. (Tiesa, pats faktas, kad irakietis laiko šautuvą, dar nebūtinai atriša tau rankas.) Kodeksas turėjo daug konkrečių išlygų, tačiau dažniausiai pavojus pasirodydavo akivaizdus.

Retkarčiais būdavo ir priešingai – *tiksliai* negalėjai įsitikinti. Matai, kad tipas iš tiesų yra sukilėlis, tikriausiai jau verda kokią nors košę, tačiau dėl jį supančių aplinkybių kildavo abejonė. Pavyzdžiui, jis traukdavo visai ne ten, kur įsikūrę mūsų būriai. Arba dažnai koks pasipūtėlis tiesiog sugalvodavo prieš draugus pavaidinti mačo ir net nenutuokė, kad aš akylai jį stebiu, o netoliese laukė krūva amerikiečių karių.

Tokiais atvejais nešaudydavau.

Net ir negalėdavau, juk rūpinausi savo užpakaliu. Užtenka vieno nepagrįsto šūvio, ir tau gresia kaltinimai žmogžudyste.

Dažnai tupėdamas galvodavau sau:

– Žinau, kad šitas niekšas blogio išpera. Praėjusią dieną mačiau jį gatvėje, išdarinėjantį tą ar aną, bet dabar jis nedaro nieko. Jei nukausiu jį, negalėsiu įtikinti teisėjų. Mane nukeps.

Kaip ne kartą minėjau, kodeksas reglamentuoja viską. Kiekvieną atimtą gyvybę, kuri būdavo patvirtinama, lydėjo dokumentai, pagrindžiantys įrodymai ir liudininkas.

Taigi šiaip sau nešaudydavau.

Nusipelniusių pylos netrūko, ypač Faludžoje, tačiau visada prisimindavau, kad už kiekvieną nukautą priešininką reikės pasiteisinti teisėjui.

Laikiausi paprastos taisyklės. Jei *galvoju*, kad mano taikinys kažką rezga, vadinasi, argumentas niekam tikęs. Taikinys privalėjo *iš tikrųjų* ką nors regzti.

Tačiau net ir tokius griežtus reikalavimus tenkino daugybė taikinių. Per dieną vidutiniškai nukaudavau du ar tris priešus, vieną kartą mažiau, kitą kartą tiek daug, kad ir galo nesimatė.

VIRŠ STOGŲ KILO STORULIUKAS VANDENS BOKŠTAS, įsitaisęs vos už kelių kvartalų nuo pastogės, ant kurios neseniai užsiropštėme. Priminė išsipūtusį geltoną pomidorą.

Mes bokštą jau buvome aplenkę, bet vienas jūrų pėstininkas sugalvojo ant jo užsikarti ir sugrąžinti nuplyšusią Irako vėliavą. Kol jis kopė viršun, per ankstesnes kautynes slėptuvėje tūnoję sukilėliai išlindo lauk ir ėmė į jį šaudyti. Per kelias akimirkas jūrų pėstininkas buvo pašautas ir pakabintas spąstuose.

Mes pasileidome atgal, lėkdami per stogus ir gatves, kol pagaliau suradome į kareivį šaudančius niekšus. Kai su jais susidorojome, vėliavą pakabino vienas iš mūsų. Vėliau, ją nukabinus, pasiuntėme į ligoninę sužeistam jūrų pėstininkui.

Bėglys atskleidžia savo tikrąjį veidą

Praėjus kiek laiko su sukilėliais susidūriau gatvėje, drauge su manimi tąkart buvo vyrukas, kurį vėliau praminiau Bėgliu. Mes prisiglaudėme prie nedidelio plyšio greta stūksančioje sienoje ir laukėme, kol praeis kulkų kruša.

– Reikia prasimušti, – tariau Bėgliui. – Eisi pirmas. Aš tave pridengsiu.

– Puiku.

Išlindau lauk ir atidengiau ugnį, priversdamas irakiečius šiek tiek atsitraukti. Luktelėjau kelias sekundes, per jas Bėglys turėjo užimti poziciją, iš kurios pridengs mane. Kai pajutau, kad laiko praėjo pakankami, pašokau ant kojų ir pasileidau bėgti.

Aplinkui suzvimbė kulkos, bet jas šaudė ne Bėglys. Šovinius žarstė irakiečiai, atrodė, kad jie ant mano nugaros bando kulkomis išgraviruoti savo vardus.

Slysdamas link vartų prisitrenkiau prie sienos. Kelioms akimirkoms pasimečiau – kurgi manasis Bėglys?

Jis turėjo būti netoliese ir laukti, kada galės mane pridengti, kad abu išsinešdintume lauk. Tačiau Bėglio niekur nesimatė. Nejaugi prasilenkėme gatvėje?

Vargu. Niekšelis rūpinosi, kaip užsidirbti naująją pravardę – Bėglys.

O aš įkliuvau į sukilėlių paspęstus spąstus, vienišas, be savo mįslingai pranykusio bendražygio.

Irakiečiai užkūrė tokią pirtį, kad turėjau kviestis pastiprinimą. Jūrų pėstininkai pasiuntė porą džipų, kai jie ėmė šaudyti į priešą, galėjau lengviau atsipūsti ir pagaliau ištrūkau į laisvę.

Perkračiau galvą dėl to, kas nutiko. Kai netrukus išvydau Bėglį, nedaug trūko, kad jį pasmaugčiau. Jei ne greta stovintis pareigūnas, būčiau taip ir padaręs.

– Kodėl, po velnių, patepei slides? – reikalavau pasiaiškinimo. – Per visą kvartalą bėgai kaip triušis ir nė negalvojai manęs pridengti.

– Galvojau, tu seki paskui.

– Nepaistyk niekų!

Tą savaitę Bėglys jau antrą kartą paliko mane vieną ugnies lietuje. Pirmą kartą išrėžiau jam viską švelniai, palikau progą išsklaidyti kilusias abejonės. Tačiau dabar jau buvo aišku – jis bailys. Jei tik patenka į susišaudymą, tuoj pat ištyžta.

Vadovybė mus atskyrė ir tai buvo vienas išmintingiausių sprendimų.

„Verčiau šaudykite ir tiek“

KARTĄ, NESPĖJUS PRAEITI DAUG LAIKO PO BĖGLIO IŠKRĖSTO POKŠTO, turėjau nusikabaroti nuo stogo, nes netoliese išgirdau velniškai daug šūvių. Pasileidau laukan, bet niekur nepastebėjau jokių kautynių. Pagaliau per raciją išgirdau įspėjimą apie apačioje tykančius vyrukus.

Kartu su bičiuliu, kurį vadinau Ereliu, lėkėme per gatves, kol galiausiai atsitrenkėme į jūrų pėstininkų būrį. Jis traukėsi po susišaudymo, įsiplieskusio maždaug už kvartalo. Kariai papasakojo, kad grupė sukilėlių netoliese užspietė jų bendražygius. Nusprendėme prisijungti ir jiems pagelbėti.

Bandėme prisiglausti ant šalia stovinčio namo stogo kampo, tačiau jo nepakako. Drauge su Ereliu pasijudinome artyn ir pabandėme kitą namą. Ten ant stogo radome keturis jūrų pėstininkus, du iš jų buvo sužeisti. Apie kautynes jie pasakojo labai painiai, stogas vis tiek nebuvo tinkamas šaudyti, todėl nusprendėme iškrapštyti karius lauk, kad sužeistieji sulauktų pagalbos. Vyrukas, kurį nešiau, buvau peršautas šratu.

Apačioje sveiki jūrų pėstininkai sugebėjo tiksliau nupasakoti kelią, galiausiai jie suprato taikęsi ne į tą namą. Pajudėjome skersgatviu link sukilėlių, tačiau netrukus išvydome užtvaras, kurių negalėjome perlipti, taigi pasukome atgal. Vos tik sugrįžome į pagrindinę gatvę, už savęs sulaukėme sprogimo. Mus šliaužiančius pastebėjo sukilėlis ir paleido granatą.

Paskui mane sekantis jūrų pėstininkas suklupo. Erelis buvo ne tik snaiperis, bet ir medikas, todėl vos tik patraukėme sužeistąjį šalin nuo skersgatvio, bičiulis ėmėsi pirmosios pagalbos. Aš ir toliau žingsniavau gatvėmis, vesdamas jūrų pėstininkus sukilėlių įtvirtinimų kryptimi.

Artimiausiame kampe radome užspęstą dar vieną kareivių būrelį, jie slėpėsi nuo ugnies, leidžiamos iš gretimo namo. Pasirodo, jie išsiruošė padėti pirmiesiems nelaimėliams, tačiau pakeliui įstrigo. Surinkau visus drauge ir pasakiau, kad keli iš mūsų leisis gatve, o kiti slopins priešo ugnį. Į spąstus pakliuvę jūrų pėstininkai tūnojo maždaug už penkiasdešimties jardų[48], tai visas kvartalas.

– Nesvarbu, matote priešą ar ne, – sakiau visiems. – Verčiau šaudykite ir tiek.

Pakilau bėgti. Tačiau vidury gatvės išdygo teroristas ir atvėrė pragaro ugnį, kulkas į mus spjaudė iš ginklo, šeriamo šovinių juosta. Kiek pajėgdami atsišaudėme ir sprukome slėptis. Kiekvienas pasitikrino, ar nevirto skylėtu rėčiu, tačiau stebuklingai niekas nesusižeidė.

Su manimi susirinko nuo penkiolikos iki dvidešimties jūrų pėstininkų.

– Nagi, – kreipiausi į juos. – Bandysime dar kartą. Tikiuosi, išdegs.

Išlindau iš pakampės ir šaudydamas pasileidau bėgti. Anks-

[48] *50 jardų – 45,72 metro.*

tesnė mūsų ugnis užkabino ir pakirto irakiečių kulkosvaidininką, tačiau gatvės tolumoje knibždėjo dar vienas niekšas.

Vos už kelių žingsnių pastebėjau, kad manęs niekas neseka.

Ot mėšlas! Tačiau bėgti nesilioviau.

Sukilėliai ugnį sutelkė į mane.

Atsiraitojau savo „Mk-11" šautuvą ir lėkdamas šaudžiau atgal. Šis pusiau automatinis ginklas labai universalus, tačiau šį kartą dvidešimties šovinių apkaba pasirodė apgailėtinai maža. Ištaškiau vieną, išspjoviau ją lauk, įkišau antrą ir toliau pliekiau ugnimi.

Netoliese radau keturis vyrus, prisiglaudusius prie sienos. Pasirodė, kad du iš jų buvo prie kareivių prisijungę korespondentai. Jiems pasisekė gauti daug tikresnį mūšio vaizdą, nei buvo suderėję.

– Aš pridengsiu, – sušukau jiems. – Dinkit iš čia!

Pakilęs paleidau ugnį, o jie nešdinosi lauk. Paskutinis jūrų pėstininkas užkabino mano petį, taip parodydamas, kad už jo daugiau nieko nėra. Pasiruošiau juos sekti, žvilgtelėjau į dešinę, ar šone nieko nematyti.

Akies krašteliu išvydau kūną, sudribusį ant žemės. Jis vilkėjo jūrų pėstininko aprangą.

Net nenumaniau, iš kur jis atsirado. Jau gulėjo, kai prisistačiau? O gal iš kur nors atšliaužė? Prilėkiau prie jo, pamačiau, kad abi kojas pašautos. Į automatą įsimečiau naują apkabą, čiupau už pakarpos ir traukdamas su savimi už jo šarvų krašto pamažu traukiausi.

Vienas iš sukilėlių paleido į atplaišas išsitaškančią granatą, ji sprogo netoliese. Sienos likučiai nužėrė mano šoną, nuo užpakalio iki kelio. Per kažkokį atsitiktinumą didžiausia skeveldra atsitrenkė į pistoletą. Laimės kūdikis! Juk priešingu atveju kojoje turėčiau skylę.

Užpakalį kurį laiką skaudėjo, tačiau jis iki šiol, atrodo, veikia visai neblogai.

SAUGIAI GRĮŽOME SU VISAIS JŪRŲ PĖSTININKAIS, nė vieno daugiau nepašovė.

Niekada nesužinojau, kas buvo tas sužeistas vyrukas. Man sakė, kad jis antrasis leitenantas, tačiau galimybės jį atpažinti taip ir nepasitaikė.

Kiti jūrų pėstininkai tvirtino, kad išgelbėjau jam gyvybę. Tačiau stengiausi ne tik aš. Traukdami įkliuvusius į bėdą dirbome drauge, tai buvo bendros visų pastangos.

Jūrų pėstininkų korpusas dėkojo už pagalbą gelbstint jų žmones, vienas iš pareigūnų pasiūlė skirti man „sidabrinę žvaigždę".[49]

Kiek nugirdau iš įvairių pasakojimų, prie stalo sėdintys generolai nusprendė, kad tokiu pasižymėjimo ženklu SEAL'o neapdovanos, nes per puolimą „sidabrinės žvaigždės" negavo nė vienas jūrų pėstininkas. Vietoj jos gavau „bronzinę žvaigždę"[50] su V raide (už narsą mūšyje).

Vos pagalvojęs apie tai, kreivai nusišypsau.

Medaliai geras dalykas, bet jie labai susiję su politikavimu. Aš jo nemėgstu.

Reikia pasakyti, kad SEAL'o karjerą baigiau su dviem „sidabrinėmis žvaigždėmis" ir penkiomis „bronzinėmis". Visos įteiktos už narsą. Didžiuojuosi savo tarnyba, bet, Dievaž, netarnavau dėl jokio medalio. Jie nepaverčia manęs geresniu ar blogesniu už kitą tarnaujantį vyruką. Medaliai niekada neparodo visos istorijos. Galiausiai, kaip jau sakiau, šešėlį ant jų tikslumo meta politikavimas. Pažįstu daug labiau nusipelnusių vyrų be medalių ir tų, kurių nuopelnai nebuvo įspūdingi, tačiau dėl kažkokių priežasčių apdovanojimus valdžia suderėjo. Štai kodėl neišstačiau medalių nei kur nors savo namuose, nei darbovietėje.

---

[49] *Tai trečias pagal svarbą Jungtinių Valstijų karinis pasižymėjimo ženklas. Už narsą kovoje su priešu jis suteikiamas tarnaujančiam bet kurioje karinių pajėgų šakoje.*

[50] *Tai penktas pagal svarbą pasižymėjimo ženklas mūšyje. Suteikiamas už narsą ir nuopelnus kautynėse. V raidė pridedama medalį gavus už narsą (angliškai valour).*

Žmona visada ragina mane įrėminti juos, kad visi matytų. Esą jie dalis mano tarnybos istorijos, nesvarbu, susiję su politikavimu ar ne.

Gal kada nors taip ir padarysiu.

Bet, ko gero, ne.

PER ŠTURMĄ MANO UNIFORMA PRISIGĖRĖ TIEK KRAUJO, kad jūrų pėstininkai paskolino savąją. Nuo tada nuotraukose atrodžiau kaip jūrų pėstininkas.

Keista vilkėti svetimą uniformą. Iš kitos pusės, garbė būti laikomam tokiu svarbiu komandos nariu, kad bičiuliai net pasirūpina aprengti. Dar geriau – jie davė vilnonį švarką ir vilnonę kepurę, o buvo taip šalta.

Taja:

Grįžęs po vieno iš paskyrimų, Krisas vairuodamas nei iš šio, nei iš to ėmė ir paklausė manęs:

– Ar žinai, kad jei kas miršta tam tikru būdu, net ir kvapas padvelkia specifinis?

– Ne. Aišku, kad nežinau, – atsakiau jam.

Tada pamažu sulaukiau pasakojimo.

Jis buvo pakankamai siaubingas.

Kriso pasakojimai išnirdavo iš niekur. Daugybę kartų jis pradėdavo labai atsargiai, žiūrėdavo, kiek ištversiu. Esu jam sakiusi, kad nesirūpinu tuo, ką jis prisidirbo per karą. Rėmiau Krisą besąlygiškai. Tačiau jis vis tiek pradėdavo iš lėto, tarsi braidžiotų po nepažintus vandenis. Tikriausiai norėjo įsitikinti, kad mano nuomonė apie jį nepasikeis, o gal dar svarbiau buvo tai, kad jis žinojo gausiąs kitą paskyrimą ir visai nenorėjo manęs gąsdinti.

Man atrodo, kad tie, kurie kimba prie mūsų vyrukų, nepakankamai empatiški. Žmonės, aišku, nori, kad Amerika kautynėse išlaikytų tam tikrą įvaizdį. Tačiau bandau įsivaizduoti, ar jie ir

toliau suoktų, kaip svarbu gražiai žaisti, jei kas nors imtų šaudyti, o jie turėtų išlaikyti savo šeimas, kraujuodami priešais priešą, kuris slepiasi už savo vaikų, apsimeta mirusiu tik tam, kad priartėjus aplinkiniui galėtų susprogdinti bombą, ir kuris net nedvejoja ištaškyti į gabalus savo kūdikį granata, o jo žiedelį dar ir pats patraukia.

Krisas laikėsi kodekso, nes tokia buvo jo pareiga. Bendro pobūdžio kodekso taisyklės visai geros. Tačiau problema su smulkesnėmis yra ta, kad, pavyzdžiui, teroristams nusipjauti į Ženevos konvenciją. Taigi ieškoti kažkokių spragų kiekviename kareivio judesyje, kuris nukreiptas prieš tamsų, jokių taisyklių nesilaikantį priešą, daugiau nei juokinga. Tai bjauru!

Rūpinuosi, kad mano vyras ir kiti amerikiečiai namo grįžtų gyvi, todėl manęs visai nebaugina tai, kuo jis pasiryžta pasidalinti. Net ir negirdėjusi pasakojimų, vargu ar kada nors turėjau iliuzijų apie gražų ir malonų karą.

Kai sykį išgirdau, kaip Krisas kažką nužudė iš arti, pirmiausia pagalvojau: „Laimei, jis pats gyvas ir sveikas."

Vėliau atėjo mintis, kad Krisas šioks toks niekšelis. Oho!

Dažniausiai mes nekalbėdavome apie žudynes ar karą. Tačiau kartais tai nugriūdavo iš giedro dangaus.

Ne visada iš blogosios pusės. Kartą vietos parduotuvėje jis keitėsi tepalus. Vestibiulyje kartu buvo kažkokie vyrai. Pardavėjas iš už prekystalio pasikvietė Krisą, šis sumokėjo ir vėl atsisėdo.

Vienas vyrukas, laukiantis savo automobilio, dėbtelėjo į Krisą ir tarė.

– Ar tu Krisas Kailas?

– Na, taip, – atsakė Krisas.

– Tu gi buvai Faludžoje?

– Aha.

– Dievaž, tai tu tas vyrukas, kuris išgelbėjo mūsų užpakalius?

Pasirodo, ten buvo nepažįstamojo tėtis, taigi vyrukas pašoko paspausti Krisui rankos. Visi aplinkui tik ir klegėjo:

- Esi didis, nukovei daugiau priešų nei bet kas kitas.

Krisas susigėdo ir labai kukliai atsakė:

- Taigi ir jūs gelbėjote mano užpakalį.

Štai ir viskas...

7 skyrius

Besikapstant mėšle

Gatvėse

Į MANE PAŽVELGĖ VAIKIS, SUSIDOMĖJĘS MANIMI, BET NESKUBANTIS PASITIKĖTI. Tai buvo jaunas jūrų pėstininkas, energingas, tačiau apimtas pykčio dėl kautynių, kuriose dalyvavome pastarąją savaitę.

– Ar nori būti snaiperiu? – paklausiau jo. – Dabar pat?

– Tai aišku, velniai rautų, – galiausiai atsakė.

– Puiku, – tarstelėjau perleisdamas savo „Mk-11". – Tu man duok „M-16" automatą, še tau snaiperio šautuvas. Aš einu prie durų.

Davęs nurodymus, patraukiau prie būrio, su kuriuo bendradarbiavome, ir pasakiau, kad padėsiu šturmuoti namus.

Pastarosiomis dienomis sukilėliai nebelįsdavo mesti mums iššūkio. Dengdami saviškius nukaudavome vis mažiau priešų. Niekšai tūnojo viduje. Juk žinojo, kad jei iškiš galvą, nušausime.

Pasiduoti jie neketino. Verčiau įsitvirtindavo namuose ir rengdavo pasalas jūrų pėstininkams mažuose kambariuose ar prieškambariuose. Matydavau daug pas medikus gabenamų tautiečių.

Kurį laiką vydavau šalin mintis apie bandymą pačiam nusileisti į gatves, tačiau galiausiai apsisprendžiau. Drauge pasikviečiau vieną iš snaiperių komandai padedančių eilinių. Vaikis atrodė neblogas ir pajėgus.

Į gatves patraukiau iš dalies dėl to, kad ėmiau nuobodžiauti. Tačiau stipresnis argumentas, aišku, buvo tas, kad būdamas drauge su jūrų pėstininkais galėjau labiau jiems padėti. Kariai baisiai nusikamuodavo vis belsdamiesi į įvairių pastatų duris. Stebėdavau, kaip jie įsiveržia, išgirsdavau šūvius, o tada jie imdavo traukti kokį nors sužeistąjį, nes jį ką tik pašovė. Tai mane siaubingai erzino.

Gerbiu jūrų pėstininkus, tačiau tiesa ta, kad jų niekas taip nemokė šturmuoti pastatų kaip mane. Šturmas nėra jūrų pėstininkų sritis. Visi jie puikūs kovotojai, tačiau apie karybą miestuose – dar mokytis ir mokytis. Daugybė dalykų labai paprasti: kaip veržiantis laikyti šautuvą, kad priešui būtų sunkiau jį pačiupti; kaip įsiveržus judėti patalpoje; kaip mieste kautis 360 laipsnių kampu? Visų šitų triukų moko SEAL'us, juos galėtume atlikti miegodami.

Būryje nebuvo aukšto rango pareigūno, aukščiausią karinį laipsnį turėjo vyresnysis seržantas iš jūrų pėstininkų korpuso, jo kategorija E6. Manoji buvo E5, taigi žemesnė už jo, tačiau vyrukas nematė problemų ir leido man vadovauti šturmams. Kartu dirbome jau kurį laiką, spėju, buvau užsitarnavęs jo pagarbą. Be to, jis taip pat nenorėjo, kad jo vyrus lengvai pašautų.

– Klausykite, aš esu SEAL'as, jūs – jūrų pėstininkai, – kreipiausi į karius. – Tikrai nestoviu aukščiau. Vienintelis skirtumas tarp mūsų yra tas, kad aš praleidau daugiau laiko ruošdamasis panašioms operacijoms nei jūs. Leiskite padėti.

Per pertrauką šiek tiek pasitreniravome. Savo sprogmenis patikėjau vienam iš būrio narių, kuris turėjo patirties su jais. Pabandėme kelis įsiveržimus, pamėginome išsprogdinti užraktus. Pasirodo, kad anksčiau jie naudojo tiek mažai sprogmenų, jog duris praktiškai turėjo išspirti patys. Tai, žinoma, pavertė juos daug labiau pažeidžiamus.

Poilsiui pasibaigus ėmėmės darbo.

Į vidų

Vedžiau aš.

Tykodamas prie pirmojo namo, vis galvojau apie vyrukus, kuriuos mačiau tempiamus sužeistus.

Nenorėjau būti vienas jų.

O rizikavau...

Buvo sunku iš galvos išmesti tokias mintis. Puikiai žinojau, kad jei susižeisiu, pateksiu į bėdą. Aš neturėjau nurodymų leistis į gatves, bent jau ne oficialiai. Nėra abejonių, kad elgiausi teisingai, jaučiau, kad *privalau* tai daryti. Vis dėlto, vadovybė būtų ne juokais suirzusi.

Tačiau argi ir toliau sukčiau sau galvą, jei mane nušautų?

– Pirmyn! – daviau įsakymą.

Išsprogdinome duris. Vedžiau pats vedamas įgūdžių ir nuojautos. Peržvelgiau prieškambarį, prisiglaudžiau prie sienos ir nukreipiau besiveržiančius vyrus. Tempas buvo pašėlęs, beveik automatinis. Kai tik operacija prasidėjo, įžengus vidun manyje kažkas perėmė kontrolę. Apie pavojų daugiau negalvojau, mano galvoje sukosi tik durys, namas, kambariai – visko aplinkui ir taip pakako.

Braudamasis į pastatą niekada nežinai, ką jame rasi. Net jei kambariai pirmame aukšte nesukelia jokių problemų, šiukštu nevalia atsipalaiduoti. Lipdamas į antrą aukštą gali imti manyti, kad ir čia kambariai tušti, bėdų neturėtų kilti. Tokios mintys itin pavojingos. Niekada negali būti tikras. Būtina patikrinti kiekvieną patalpą, net po patikros reikia likti budriam. Daugybę kartų apžvalgę namą, mes sulaukdavome šūvių ar granatų iš lauko.

Paprastai šturmuojami namai būdavo maži ir ankšti, tačiau nesiliaujant kautynėms teko veržtis ir į geriau besiverčiančius miesto kvartalus. Ten gatvės buvo išgrįstos, o namai iš išorės pri-

minė rūmų miniatiūras. Tačiau nusisukęs nuo fasado ir įžengęs vidun rasdavai baisią netvarką. Juk visi irakiečiai, turėję pinigų išlaikyti panašų namą, pasitraukė arba žuvo.

PER PERTRAUKAS JŪRŲ PĖSTININKUS IŠSITEMPDAVAU į pratybas. Kol kiti daliniai pietaudavo, aš dalinausi su saviškiais viskuo, ko pats išmokau apie šturmą.

– Žinote, ką? Tikrai nenoriu prarasti nė vieno! – šaukdavau ant jų.

Nenorėjau girdėti jokių atsikalbinėjimų. Nuvariau juos nuo kojų, išspardžiau jų užpakalius, nors visiems priklausė poilsio laikas. Tačiau tokie jau tie jūrų pėstininkai – duodi gerai per kuprą, o jie grįžta pasiimti daugiau malkų.

LAUŽĖMĖS Į VIENĄ NAMĄ SU ERDVIU PRIEŠKAMBARIU. Gyventojus pričiupome visai nepasiruošusius.

Tačiau staigmenos sulaukiau ir pats. Įsiveržęs išvydau krūvą vyrų, apsirėdžiusių dykumos kamufliažu. Tai buvo sena gera rudai šokoladinė apranga iš Pirmojo Persijos įlankos karo laikų, operacijos „Audra dykumoje". Visi apsivilkusieji turėjo ir ginkluotę, vyrai buvo iš Kaukazo, vienas ar du atrodė šviesiaplaukiai, tikrai ne irakiečiai ar arabai.

Kas per velniava?

Susižvalgėme. Kažkas mano smegenyse suvirpėjo ir mikliai spragtelėjau „M-16" automato gaiduką, taip visus parversdamas ant žemės. Jei būčiau dvejojęs nors pusę sekundės, ant grindų kraujuočiau pats. Vėliau išsiaiškinome, kad vyrai buvo čečėnai musulmonai, tikriausiai pakviesti į šventąjį karą prieš Vakarus. (Apieškoję namą radome kiekvieno pasą).

Senis

NEBESUSKAIČIUOJU, KIEK KVARTALŲ, O KĄ JAU KALBĖTI apie namus, mes užėmėme. Jūrų pėstininkai tiksliai vykdė planą. Per pietus turėjome būti tam tikroje vietoje, vėliau, sutemus, pasiekti jau kitą objektą. Visos puolančios pajėgos per miestą judėjo sinchronizuotai, kad nepaliktų jokių skylių ar silpnų vietų, per kurias galėtų prasmukti ir vėliau smogti sukilėliai.

Kartas nuo karto užtikdavome patalpas, kuriose gyveno paprastos šeimos. Tačiau dažniausiai mieste matydavome tik sukilėlius.

Kiekvieną namą iškratydavome nuo ausų iki kojų. Pamenu, kai leidomės į vieno rūsį, suklusome pajutę vos girdimas aimanas. Ant sienos, prirakinti prie grandinių, kabėjo du vyrai. Vienas nebegyvas, kitas vos kvėpčiojantis. Abu žiauriai kankinti elektros šoku ir dar velniai žino kuo. Vyrai atrodė irakiečiai, tikriausiai protiškai atsilikę. Sukilėliai norėjo užtikrinti, kad jie mums nieko nepapasakos, bet prieš tai užsigeidė su aukomis dar truputį pasilinksminti.

Antrasis vyrukas mirė, kol mūsų medikas teikė jam pagalbą.

Ant grindų mėtėsi juoda vėliava, ją fanatikai mėgdavo demonstruoti savo vaizdo siužetuose, kuriuose nukirsdavo vakariečiams galvas. Voliojosi ir amputuotos galūnės, o kraujo klanus vargu ar galite įsivaizduoti.

Tai buvo šlykščiai dvokianti vieta.

PO KELIŲ DIENŲ PRIE MANĘS PRISIJUNGĖ JŪRŲ PĖSTININKŲ SNAIPERIS, drauge pradėjome vadovauti šturmams.

Užimdavome dešinėje stovintį namą, tada persikraustydavome į kairę ir iškratydavome kitoje pusėje esantį pastatą. Pirmyn

ir atgal, vis pirmyn ir atgal. Visa tai užėmė daug laiko. Reikėjo apeiti vartus, prisliūkinti prie durų, jas išsprogdinti, tada įsiveržti. Šunsnukiai turėjo marias laiko pasiruošti. O ką jau kalbėti apie senkančius mūsų sprogmenis, nors dar visai neseniai visus šelpiau savaisiais.

Naudojomės jūrų pėstininkų šarvuočiu, juo keliaudavome per gatvės centrą. Automobilis kandžiotis galėjo tik „0.50-uoju" kulkosvaidžiu, tačiau jo stiprybė buvo dydis. Įsibėgėjus joks irakietis nedrįstų pastoti kelio.

Priėjau prie kolegos.

– Klausyk, norėčiau, kad padarytum štai ką, – tariau jam. – Mūsų sprogmenys eina į pabaigą. Pralėk pro tvorą priešais namą ir suvaryk į duris apie penkis šūvius iš „0.50-ojo". Tada pasitrauk ir leisk dirbti mums.

Nuo šiol verždavomės taip. Sutaupėme sprogmenų, o judėjome daug greičiau. Nusibeldžiame laiptais aukštyn ir žemyn, užbėgame ant stogo, traukiame atgal, šturmuojame kitą namą – taip įgudome, kad per dieną sudorodavome nuo penkiasdešimties iki šimto namų.

Jūrų pėstininkai nesunkiai atgaudavo kvapą, bet aš per tas šešias ar kiek savaičių Faludžoje numečiau daugiau nei dvidešimt svarų[51]. Ne vieną jų išprakaitavau verždamasis gatvėse. Tai labai varginantis darbas.

Palyginti su manimi, jūrų pėstininkai buvo daug jaunesni, kai kurie praktiškai dar paaugliai. Tačiau mano veidas tikriausiai irgi atrodė vaikiškas. Kai sėsdavome pašnekėti ir aš prasitardavau apie savo amžių, jie išpūtę akis klausdavo:

– Negi tu toks senas?

Man buvo trisdešimt. Tikras senis Faludžoje...

---

[51] *20 svarų – 9,07 kilogramo.*

Dar viena eilinė diena

Kai jūrų pėstininkų puolimas artėjo prie pietinių miesto pakraščių, mūsų vargai ėmė sekti. Sugrįžau ant stogų pridengti saviškių, maniau, kad taip rasiu daugiau taikinių. Kautynių eiga pasikeitė. Amerikiečiai Faludžos kontrolę beveik išplėšė iš sukilėlių rankų, tik laiko klausimas, kada pasipriešinimas visai subliūkš. Tačiau kaudamasis priešakyje tvirtų išvadų padaryti negalėjau.

Kapines mes laikėme šventa vieta, todėl sukilėliai mėgdavo ten slėpti krūvas ginklų ir sprogmenų. Vieną kartą slapta žvalgėme centre stūksančių milžiniškų aptvertų kapinių prieigas. Kapinių teritorija buvo maždaug trijų futbolo aikščių ilgio ir dviejų aikščių pločio. Tai ištisas mirusiųjų miestas iš cemento, prigrūstas paminklų ir mauzoliejų. Kapines žvalgėme įsitaisę ant stogo, netoli maldos bokšto ir mečetės.

Mūsų stogas pasitaikė visai prašmatnus. Jį juosė plytų siena, kurią pertraukdavo geležinės grotelės. Tai buvo puiki vieta šaudyti. Prisėdau ant savo šlaunų ir į sienelės tarpą įtaisiau šautuvą. Tarp paminklų bandžiau nužvelgti keliukus, besirangančius už kelių šimtų jardų. Ore sklandė tokia gausybė dulkių ir smilčių, kad teko žiūrėti pro specialius akinius. Faludžoje taip pat išmokau laikyti šalmą tvirtai pririštą, taip saugojausi nuo cemento nuolaužų ir skeveldrų, kurios atskriedavo nuo per kautynes išdaužytų mūrų.

Pamačiau keletą figūrų, slampinėjančių per kapines. Nusitaikiau į vieną ir šoviau. Po kelių akimirkų patekome į susišaudymą. Sukilėliai vis šaudė ir šaudė iš už anapus paminklų – gal apačioje buvo koks tunelis, per kurį tie niekšai išnirdavo. Iš netoliese tarškančio „šešiasdešimtojo“ automato liejosi žalvaris.

Kol jūrų pėstininkai aplinkui pliekė ugnį, aš kruopščiai rengiausi šūviams. Kareivių keliama velniava tarsi susiliejo į mane supantį foną. Taikiklyje suradau auką, nusitaikiau į masės centrą

ir kaip visada švelniai spustelėjau gaiduką. Beveik nustebau, kai kulka išsiveržė iš vamzdžio.

Taikinys parvirto. Ėmiau ieškoti kito. Tada dar vieno. Ir taip toliau.

Galiausiai nebeliko nieko. Atsikėlęs pasijudinau kelias pėdas arčiau ten, kur siena visiškai užstojo mane nuo kapinių. Čia nusiėmiau šalmą ir suglebau prie sienelės. Stogas buvo nusėtas panaudotomis kulkomis, šimtais jų, o gal ir tūkstančiais.

Kažkas pasidalino dideliu plastmasiniu buteliu vandens. Vienas jūrų pėstininkas išsitiesė ant savo mantos lyg ant pagalvės ir sugalvojo nusnausti. Kitas nusileido apačion. Ten pirmame aukšte būta parduotuvės. Tai tabako parduotuvė. Vyrukas grįžo su pakeliais kvepiančių cigarečių. Jis užsidegė kelias ir netrukus vyšninis aromatas susiliejo su nepakeliama smarve, kuri nuolat dvelkė virš Irako. Tai srutų, prakaito ir mirties smarvė.

Dar viena eilinė diena Faludžoje.

GATVĖS BUVO PADENGTOS NUOLAUŽOMIS IR SKEVELDROMIS. Miestas atrodė tikra griuvena, nors ir taip niekada neturėjo kuo didžiuotis. Vidury kelio voliojosi sutraiškyti vandens buteliai, greta kilo krūvos medgalių ir suniokoto metalo. Malėmės kvartale, kur vyravo trijų aukštų pastatai, pirmuosiuose buvo įsikūrusios parduotuvės. Stoginės linko nuo storo dulkių ir žvyro sluoksnio. Jis ryškias spalvas pavertė į neaiškią išblukusią makalynę. Parduotuvės fasadą niokojo metaliniai skydai, nusėti šrapnelio skeveldrų. Kai kur matėsi teisėtos valdžios skelbimai, vardijantys ieškomus sukilėlius.

Išsaugojau keletą to meto nuotraukų. Karo padarinius buvo galima nesunkiai atpažinti net ir paprasčiausiame, nieko nestulbinančiame kraštovaizdyje. Lengvai pastebėdavai ir kokį nors su karu nieko bendro neturintį, įprasta vaga tekančio gyvenimo ženklą, pavyzdžiui, vaiko žaislą.

Karas ir taika tarpusavyje nedera.

Visų laikų geriausias snaiperio šūvis

ORO PAJĖGOS, JŪRŲ PĖSTININKAI IR KARINIS JŪRŲ LAIVYNAS virš mūsų organizavo aviacijos paramą. Pasitikėjome ja ir vadinome „kirčiais" kvartalams.

Vienas mūsų ryšininkų kartu su daliniu dirbo už kelių gatvių, ten sulaukė aršaus apšaudymo iš pastato, kuriame knibždėjo sukilėliai. Jis čiupo raciją ir susisiekęs su jūrų pėstininkais paprašė leidimo kviesti „kirtį". Gavus patvirtinimą, jį sujungė su pilotu, kuriam perdavė teritorijos koordinates ir kitas detales.

– Artėja pavojus! – jis įspėjo per raciją. – Užimkite pozicijas.

Pasislėpėme pastato viduje. Nenutuokiu, kokio dydžio pasitaikė jo numesta bomba, tačiau sprogimas sudrebino sienas. Mano bičiulis vėliau pasakojo, kad pilotas nukovė daugiau nei trisdešimt sukilėlių, maždaug tiek bandė mus pražudyti. Štai kokia svarbi buvo aviacijos parama.

Turiu pasakyti, kad visi pilotai, kurie skraidė mums virš galvų, šaudė pakankamai tiksliai. Dažnai prašydavome smogti bombomis ar raketomis vos už kelių šimtų jardų. Tai velniškai arti, juk kalbame apie tūkstančio ar daugiau svarų[52] griaunamąją jėgą. Tačiau jokių incidentų nepasitaikė, buvau ramus, kad pilotai su užduotimi susitvarkys.

KARTĄ NETOLI MŪSŲ ESANTIS JŪRŲ PĖSTININKŲ BŪRYS sulaukė ugnies iš mečetės minareto, vos už kelių kvartalų. Puikiai matėme, iš kur pliekė kovotojas, tačiau jo nukauti nesugebėjome. Jis įsitvirtino puikiai, po savo kojomis regėjo didelę dalį miesto.

Paprastai mečetė buvo saugojama mums peržengti neleidžiamos ribos, tačiau šį kartą joje apsistojo snaiperis, todėl pas-

52 *1000 svarų – 453,59 kilogramo.*

tatas tapo teisėtu taikiniu. Oro smūgį užsiundėme ant bokšto, viršuje turėjusio aukštą languotą skliautą. Jį supo du pėsčiųjų takeliai, todėl bokštas šiek tiek priminė oro eismą kontroliuojantį bokštelį. Stogą dengė stiklo lakštai, viršuje kilo stiebas.

Pasirodžius lėktuvui sutūpėme ant žemės. Iš dangaus nusileido bomba, ji kliudė minareto viršų, perskrodė vieną iš stogo langų, tada per skersgatvį nusirideno į kiemą ir subliūško, sukeldama nieko vertą sprogimą.

– Ot mėšlas, – tariau sau. – Prašovė. Nagi pirmyn – nukabinkime tą šunsnukį patys!

Perbėgome kelis kvartalus ir įžengėme į bokštą. Lipome nesuskaičiuojama gausybe laiptukų. Laukėme bet kurią akimirką iššokti galinčios snaiperio apsaugos arba paties snaiperio, kuris pradėtų į mus šaudyti.

Tačiau niekas neišlindo. Kai užsikorėme ant viršaus, supratome, kodėl. Kai bomba įsiveržė pro langą, ji vienišam snaiperiui nurėžė galvą. Ir tai dar ne visas jos darbas. Per atsitiktinumą skersgatvis, kuriame nusileido sprogmuo, buvo pilnas sukilėlių. Netrukus radome jų kūnus ir ginklus.

Štai čia buvo visų laikų geriausias snaiperio šūvis, kokį kada nors mačiau.

Paskirtas iš naujo

PADIRBUS SU „KILO KUOPA" apie dvi savaites, vadai sukvietė visus SEAL'ų snaiperius atgal, kad galėtų paskirti iš naujo – ten, kur esame reikalingiausi.

– Ką tu ten išdarinėji? – sulaukiau klausimo iš vieno pirmųjų SEAL'ų, kuriuos sutikau. – Girdėjome visokių nesąmonių, kad tu kauniesi ant žemės.

– O, taip. Niekas iš gatvių neprasmuks.

– Kokį čia mėšlą verdi? – tarė jis, traukdamas mane į šalį. – Taigi žinai, kad jei vadovybė išsiaiškins, kuo užsiimi, lėksi lauk.

Vyrukas sakė tiesą, bet aš juo atsikračiau. Giliai širdyje buvau įsitikinęs, kad elgiuosi teisingai. Be to, pasitikėjau pareigūnu, kuris tiesiogiai man vadovavo. Jis buvo tikras šaulys, pirmiausia rūpinosi darbu, kurį tenka nudirbti.

Ką jau kalbėti apie tai, kad pastaruoju metu buvau visai atitrūkęs nuo aukščiausiosios vadovybės, jie užtruktų, kol viską išsiaiškintų, o kur dar visokie įsakymai atšaukti. Su manimi sutiko gausybė vaikinų – apačioje, gatvėse, visur mūsų reikėjo. Nežinau, kur kiekvienas iš jų baigė. Aišku, oficialiai visi liko snaiperiai ant stogų.

– Velniai rautų, gal tu mesk tą jūrų pėstininkų „M-16", – pasiūlė vienas bičiulis iš Rytų pakrantės. – Turiu „M-4". Galiu paskolinti, jei nori.

– Tikrai?

Paėmiau ginklą ir kai jau užsivedžiau, su juo nugalabijau krūvą priešų. Abu šautuvai, ir „M-16", ir „M-4", yra geri ginklai. Jūrų pėstininkai dėl įvairių priežasčių, susijusių su jų kariavimo būdu, labiau mėgsta paskutinį „M-16" modelį. Gatvių labirintuose aš labiau linkęs naudoti trumpesnio vamzdžio „M-4". Todėl apsidžiaugiau, galėdamas pasiskolinti bičiulio šautuvą, su juo ir šaudžiau likusį laiką Faludžoje.

Mane paskyrė dirbti su „Limos kuopa", ji veikė už kelių kvartalų nuo „Kilo kuopos". „Lima" padėjo „kamšyti skyles", griebdavo tuos sukilėlius, kurie prasmuko ar tiesiog buvo praleisti pro akis. Kuopai teko nemažai pavargti.

Tą vakarą atvykau į namą, kurį dieną jie buvo užėmę, pasikalbėti su kuopos vadu. Jūrų pėstininkų šefas jau girdėjo, ką išdarinėjau su „Kilo kuopa". Pasišnekučiavus išgirdau klausimą, kuo pageidaučiau užsiimti.

– Norėčiau su visais trenktis į gatves.

– Na ir gerai!

„Limos kuopa“ pasirodė esanti dar viena puikių vyrų kompanija.

Tik nepasakokite mano mamai

PO KELIŲ DIENŲ ŠTURMAVOME KVARTALĄ, netoliese išgirdau šūvius. Įspėjau jūrų pėstininkus, kad neketinu jų palikti, o tada nulėkiau pažiūrėti, gal galėsiu kuo padėti.

Sutikau kitą jūrų pėstininkų būrį, kurie vos įžengę pateko į aršų susišaudymą. Kai prisijungiau, jie jau buvo atsitraukę ir pasislėpę.

Tiesa, vienam vaikiui nepavyko. Jis gulėjo už kelių jardų, parvirtęs ant nugaros, klykiantis iš skausmo.

Pradėjau pilti ugnį ir pasileidau artyn, kad galėčiau pagriebti už pakarpos ir partempti atgal. Prišokęs prie jo pamačiau, kad vyrukui visai prastai, jis pašautas. Prisiglaudžiau prie žemės, rankomis jį visą apglėbiau, tada ėmiau vilkti paskui save.

Kažkaip traukdamas sugebėjau paslysti. Parvirtau, sužeistasis užgriuvo ant manęs. Jaučiausi toks pavargęs ir uždusęs, kad kelias akimirkas tiesiog gulėjau paslikas, aplinkui skriejo kulkos, o aš tebebuvau pavojaus zonoje.

Vaikiui buvo apie aštuoniolika metų. Jis tikrai atrodė siaubingai sužeistas. Mačiau, kaip artinasi mirtis.

– Prašau, tik nepasakokite mano manai, kad miriau kęsdamas skausmą, – sumurmėjo vyrukas.

„Dievaž, vaikeli, aš net nežinau, kas tu esi, – pamaniau sau. – Tavo mamai nieko negalėčiau papasakoti.“

– Viskas gerai, – atsakiau jam. – Nesijaudink. Tu tik nesijaudink. Mes padarysime, kad viskas skambėtų didingai. Dar ir kaip didingai.

Jis mirė netrukus, net nespėjo išgirsti mano melagysčių, kad viskas bus gerai.

Prisistatė grupė jūrų pėstininkų. Jie pakėlė vyruką nuo manęs ir nunešė į džipo bagažinę. Išsikvietėme oro „kirtį“ ir sunaikinome tuos postus, iš kurių mus pasitiko ugnis, jie stūksojo kitos alėjos gale.

Sugrįžau į savo kvartalą ir tęsiau kovą.

Padėkos diena

Mąsčiau apie netektis, kurias regėjau, ir apie tai, kad kitąkart išnešti gali mane. Tačiau pasiduoti neketinau. Nemaniau liautis šturmuoti pastatų ar nustoti dengti bendražygių nuo stogų. Negalėjau pavesti šių jaunųjų jūrų pėstininkų, su kuriais kariavau.

Kartojau sau:

– *Esu SEAL'as. Turėčiau būti tvirtesnis ir šaunesnis. Nepasiduosiu dėl jų.*

Nebuvo taip, kad manyčiau esąs tvirtesnis ir šaunesnis už kitus. Tiesiog žinojau, kad žmonės į mus šitaip žiūri. Nenorėjau jų nuvilti. Neketinau susimauti nei jų, nei savo akyse.

Šis mąstymas įsigėrė į kraują. *Esame geriausi iš geriausių. Nenugalimieji.*

Nežinau, ar esu geriausias iš geriausių. Bet tada tikrai žinojau, kad jei pasitrauksiu, niekada toks nebūsiu.

Iš tiesų jaučiausi nenugalimas. Privalėjau toks būti. Juk perėjau visokį pragarą ir likau gyvas... Bent kol kas.

PADĖKOS DIENA PRASKRIEJO kuičiantis kautynių įkarštyje.

Prisimenu, kaip gavau šventinį patiekalą. Jie kuriam laikui nutraukė puolimą, gal kokiam pusvalandžiui, ir ant stogo, kur buvome įsikūrę, užnešė maisto.

Kalakutas, sutrintos bulvės, įdaras, šparaginės pupelės – viskas dešimčiai vyrų didelėje dėžėje.

Sukrauta drauge. Jokių atskirų dėžučių, jokių įpakavimų. Viskas vienoje krūvoje.

Taip pat nebuvo nei lėkštučių, nei šakučių, nei peilių ar šaukštų.

Sukišome rankas ir valgėme pirštais. Taip praėjo Padėkos diena.

Palyginti su įprastu daviniu, šį kartą pasitaikė tikras skanėstas.

Puolimas iš pelkių

SU „LIMA“ BUVAU APIE SAVAITĘ, tada grįžau į „Kilo kuopą“. Mane apėmė siaubas, kai išgirdau, kas susižeidė, o kas žuvo, kol buvau išvykęs.

Kai puolimas beveik baigėsi, gavome naują užduotį: įtvirtinti užkardą, kad joks sukilėlis negalėtų grįžti atgal. Mūsų sektorius baigėsi ties Eufratu, vakarinėje miesto dalyje. Nuo šiol vėl tapau snaiperiu. Supratau, kad dabar taikinius gaudysiu iš daug didesnio atstumo, taigi susigrąžinau „0.300 Win Mag” šautuvą.

Įsikūrėme dviejų aukštų pastate, žvalgėme upės ruožą, esantį už kelių šimtų jardų[53] nuo „Juodojo vandens“ tilto. Kitoje upės pusėje plytėjo pelkė, joje augo dumbliai ir kas tik nori. Pelkė stūksojo netoli ligoninės, kurią sukilėliai prieš prasidedant puolimui buvo pavertę savo būstine. Net ir dabar teritorija priešus traukė tarsi magnetas.

Kiekvieną naktį iš ten kas nors bandydavo pašniukštinėti. Kiekvieną naktį skaičiuodavau savo aukas, nukirsdavau vieną, du, kartais dar daugiau.

---

[53] *100 jardų – 91,44 metro.*

Netoliese stovyklą įsikūrė naujoji Irako kariuomenė. Tie kvailiai irgi sugalvojo pasiųsti keletą šūvių mūsų kryptimi. Jie darė tai kiekvieną dieną. Virš savo pozicijos pakabinome signalinę lentą, taip pasiuntėme ženklą, kad esame draugiški daliniai. Tačiau šūviai nesiliaudavo. Mes susisiekėme su jų vadovybe. Veltui. Dar sykį jiems paskambinome ir iškeikėme. Ir vis tiek veltui. Darėme viską, kad tik priverstume juos liautis, vos neužsakėme oro „kirčio".

Bėglys grįžta

„KILO KUOPOJE" VĖL SUTIKAU BĖGLĮ. Jau buvau atvėsęs, daugiau mažiau elgiausi civilizuotai, tačiau mano požiūris į jį nepasikeitė.

Bėglio tikriausiai taip pat. Jis apgailėtinas tipas.

Vieną naktį bailys tupėjo kartu su mumis ant stogo, iš kažkur sulaukėme sukilėlių šūvių.

Pasislėpiau po keturių pėdų[54] perimetro siena. Kai ugnis nuslūgo, iškišęs galvą pažiūrėjau, iš kur galėjo kilti ši velniava. Tačiau buvo pernelyg tamsu.

Atskriejo daugiau kulkų. Visi ir vėl pasilenkė. Vos vos iškišau nosį, tikėdamasis tamsoje pagauti blyksnį, kai nugriaudės dar vienas šūvis. Nieko nepajėgiau pamatyti

– Nagi, – prasitariau. – Jie visai netikslūs. Iš kurgi šaudo?

Bėglys sau tylėjo.

– Bėgly, stebėk, ar nepamatysi blyksint ginklo.

Neišgirdau jokio atsakymo. Netrukus sekė dar du ar trys šūviai, tačiau nesugebėjau išsiaiškinti, iš kur. Galiausiai atsisukau paklausti, ar jis nieko nepastebėjo.

---

[54] *4 pėdos – 1,2 metro.*

Bėglio aplinkui nesimatė. Jis išsinešdino žemyn, bet kiek žinau, jį sulaikė užbarikaduotos durys, ten sargybą ėjo jūrų pėstininkai.

– Galėjau žūti, – tepasakė jis, kai pasigavau.

Palikau Bėglį apačioje ir paprašiau atsiųsti man vieną iš sargybą einančių jūrų pėstininkų. Dabar bent jau galėjau būti tikras, kad kolega nepabėgs.

Bėglį galiausiai perkėlė kažkur, kur negrėsė kautynės. Jis prarado nervus. Verčiau būtų išsinešdinęs anksčiau. Taip užsitrauktų gėdą, bet gal neprivirtų dar daugiau košės. Jam teko gaišti laiką visus įtikinėjant, kad jis ne skystablauzdis, tačiau įrodymai bylojo visai ką kita.

Būdamas toks šaunus karys, Bėglys jūrų pėstininkams apskelbė, kad SEAL'ai ir snaiperiai be reikalo nuo stogų dangsto saviškius.

– SEAL'ai neturėtų ten būti. Čia ne specialioji misija, – porino jis.

Vėliau Bėglys atskleidė, kad didžiausia bėda visgi nebuvo SEAL'ai.

– Irakiečiai persigrupuos ir įveiks mus.

Jo spėjimas prašovė pro šoną. Bet kas jam? Kaip karo strategui – dar viskas prieš akis.

Pelkė

TIKROJI MŪSŲ PROBLEMA BUVO sukilėliai, besislepiantys pelkėje, anapus upės. Upės krantas stūksojo nusėtas nesuskaičiuojama daugybe mažyčių salelių su medžiais ir krūmais. Šen bei ten tarp krūmų kyšojo pamatų griuvėsiai, olos ar krūvos žemių.

Priešai išlįsdavo iš už augmenijos, imdavo šaudyti, o tada smukdavo atgal į krūmus, kur jų niekaip nesimatė. Augmenija

pasitaikė tokia tanki, kad jie nepastebėti galėjo prisiartinti ne tik prie upės, bet beveik prie pat mūsų, dažniausiai vos už kelių šimtų jardų[55]. Iš taip arti net irakiečiai gali į ką nors pataikyti.

Reikalus dar labiau apsunkino tai, kad pelkėje gyveno vandeninių buivolų banda. Jie labai dažnai keldavo triukšmą. Išgirsti ką nors šnarantį arba pamatai judančią žolę ir nežinai, ką galvoti, – tai sukilėlis ar gyvulys.

Bandėme suregzti ką nors kūrybingo, prašėme numesti bombų su padegamuoju skysčiu ir taip išdeginti augmeniją.

Tačiau pasiūlymas sulaukė veto.

Slenkant naktims pastebėjau, kad sukilėlių skaičius auga. Tapo aišku, kad manęs greitai ims tykoti. Priešas galėjo pasistengti ir surinkti tiek žmonių, kad visų iš karto nukauti nepajėgčiau.

Aišku, vis tiek mielai pabandyčiau.

JŪRŲ PĖSTININKAI ATSITEMPĖ ORO ATAKOS KOORDINATORIŲ ir paprašė aviacijos pagalbos prieš sukilėlius. Buvo atsiųstas jūrų pėstininkų lakūnas, kuriam teko pamaina ant žemės. Kelis kartus jis bandė nukreipti oro atakas, tačiau prašymą nuolat atmesdavo aukštesnio rango pareigūnai.

Tuo metu man pasakojo, kad niekas nebenorėjo bereikalingos žalos, nes miestas ir taip buvo baisiai suniokotas. Niekaip nesupratau, kaip nušluodami krūvą piktžolių ir purvo dar labiau pakenktume Faludžai? Tačiau esu paprastas SEAL'as, aišku, kad nematau daugybės sudėtingų dalykų.

Šiaip jau pats pilotas pasitaikė puikus vyras. Jis neatrodė „pasikėlęs", nevaidino stovintis aukščiau tarsi koks galiūnas. Vargu ar apskritai galėjai pasakyti, kad jis karininkas. Visi pilotą pamėgome ir jį gerbėme. Norėdami įtikinti, kad nejaučiame jokių

[55] *100 jardų – 91,44 metro.*

tamsių jausmų, kiekvieną dieną leisdavome pasižvalgyti su šautuvu. Ir jis niekada neatsisakydavo pašaudyti.

Be oro atakos koordinatoriaus, jūrų pėstininkai pasitelkė sunkiosios ginkluotės būrį, dar daugiau snaiperių, o tada minosvaidininkus. Jie atsigabeno kažkokių baltų fosforinių sviedinių ir juos svaidydami bandė padegti krūmus. Tačiau sprogmenys gaisrą sukeldavo tik nedideliame plote, krūmai truputį padegdavo, o vėliau šnypšdami užgesdavo. Juk buvo labai šlapia.

Dar bandėme mėtyti termitines granatas. Tai padegamasis įtaisas, jo liepsna pasiekia keturis tūkstančius laipsnių pagal Farenheitą[56], ketvirtį colio[57] plieno galima perskrosti per kelias sekundes. Nusileidome prie upės ir mėtėme jas į kitą kranto pusę.

Toks sumanymas irgi neišdegė, taigi pradėjome konstruoti savadarbius įtaisus. Pelkės galvosūkį sprendžiantis smegenų centras nusidriekė nuo jūrų pėstininkų iki minosvaidininkų. Iš visų projektų man labiausiai patiko pasiūlymas kūrybingai panaudoti adaptuotus „sūrio" užtaisus, kuriuos minosvaidininkai paprastai nešiodavosi. (Vadinamasis „sūris" į priekį stumia minosvaidžio šovinius. Nuo to, kiek „sūrio" panaudojama iššauti sviedinį, priklauso atstumas, kurį jis nuskries.) Priskutome šiek tiek „sūrio" į vamzdį, pridėjome sprogdinimo virvutę, truputį kuro ir uždelsto veikimo sprogdiklį. Tada permetėme prietaisą per upę ir žiūrėjome, kaip pavyks.

Išvydome keletą nuostabių žybsnių, tačiau tikrai ne tai, ko laukėme.

O kad būtume turėję ugniasvaidį...

PELKĖ IR TOLIAU LIKO TAIKINIAIS NUSĖTŲ PLOTU, kuriame knibždėte knibždėjo sukilėlių. Tą savaitę nugalabijau

---

[56] *2204,4 laipsniai pagal Celcijų.*

[57] *0,25 colio – 0,635 centimetro.*

turbūt aštuoniolika ar devyniolika. Kiti vyrukai skaičių pakėlė iki trisdešimties, gal ir dar aukščiau.

Upė niekšus kažkuo labai žavėjo. Kol mes iš paskutiniųjų bandėme pelkę išskrudinti, jie lygiai taip pat uoliai mėgino pereiti į kitą krantą.

Vienas keisčiausių jų bandymų buvo paplūdimio kamuoliai.

Paplūdimio kamuoliai ir šūviai iš tolo

Vieną popietę spoksojau nuo stogo. Staiga iš slėptuvės išniro maždaug šešiolikos apsiginklavusių sukilėlių grupė. Visi vilkėjo šarvus ir turėjo įspūdingą ginkluotę. (Vėliau išsiaiškinome, kad tai tunisiečiai, matyt, pašaukti vienos iš karinių grupuočių, kad pjautų amerikiečius Irake.)

Rodos, kas čia keisto. Tačiau su savimi jie dar nešėsi keturis labai didelius ir spalvingus paplūdimio kamuolius.

Negalėjau patikėti tuo, ką matau. Jie pasidalijo į grupes ir sulindo į vandenį, kiekvienam kamuoliui teko po keturis vyrus. Tada ėmė irtis per upę, o kamuolius naudojo kaip plūdę.

Mano darbas buvo užkirsti jiems kelią, tačiau juk nebūtinai privalėjau šaudyti po vieną. Dievaž, reikėjo pataupyti šovinius ateinančioms kautynėms.

Peršoviau pirmąjį kamuolį. Keturi vyrai ėmė blaškytis trijų likusių link.

Pokšt!

Nukirtau paplūdimio kamuolį numeris du.

Buvo smagu.

O Dievuliau, dar ir kaip smagu! Sukilėliai kibo vienas kitam į atlapus. Išradingas planas įveikti amerikiečius atsisuko prieš juos pačius.

– Ateikit, privalot tai pamatyti, – šaudamas į paplūdimio kamuolį numeris trys, pasakiau jūrų pėstininkams.

Kareiviai prišoko prie stogo krašto ir stebėjo, kaip sukilėliai galynėjasi tarpusavyje dėl paskutinio kamuolio. Tie, kurie neturėjo už ko užsikabinti, ėmė tuojau pat skęsti.

Kurį laiką dar paspoksojau, kaip jie stumdosi, o tada susprogdinau paskutinį kamuolį. Jūrų pėstininkai ėmėsi paviršiuje dar besikapanojančių sukilėlių ir užbaigė jų vargus.

TAI BUVO PATYS KEISČIAUSI MANO ŠŪVIAI. Netruko sekti ir pats tolimiausias.

Kartą prie upės kranto pasirodė trijų sukilėlių grupelė, tačiau nepasiekiamai toli, maždaug už 1600 jardų[58]. (Tai beveik visa mylia.) Keli jau bandė kažką panašaus anksčiau. Stypčiojo ten žinodami, kad negalime jų nušauti, nes stovi pernelyg toli. Mūsų kodeksas leido juos neutralizuoti, tačiau atstumas buvo toks didelis, kad šaudyti iš tikrųjų nebuvo prasmės. Tikriausiai nusprendę, kad yra saugūs, niekšai pradėjo iš mūsų tyčiotis tarsi kokie padaužos paaugliai.

Greta manęs prisistatė oro atakos koordinatorius ir ėmė juoktis pamatęs, kaip taikiklyje seku priešą.

– Krisai, niekada jų nepasieksi.

Dar neatskleidžiau ketinąs pabandyti, tačiau jo žodžiai nuskambėjo kaip tikras iššūkis. Priėjo ir keli jūrų pėstininkai, kurie suokė daugiau mažiau tą patį.

Kiekvieną kartą, kai išgirstu žmogų sakantį, kad kažko nepajėgsiu padaryti, pradedu galvoti, kad sugebėsiu. Tačiau 2100 jardų[59] atstumas atrodė toks tolimas, kad mano taikiklis net nesiūlė jokios šaudymo trajektorijos. Taigi pats šį tą sumąsčiau ir

[58] *1600 jardų – 1463,04 metro.*

[59] *2100 jardų – 1920,24 metro.*

nusitaikiau į taikinį pagal vieną iš medžių, kuris augo anapus besišaipančių idiotų.

Šoviau.

Mėnulis, Žemė ir žvaigždės susiliejo. Dievas papūtė į kulką ir šitaip man pavyko asilą pašauti ant žemės.

Du jo draugužiai tepė slides lauk.

– Čiupk juos, čiupk! – staugė jūrų pėstininkai. – Nušauk.

Matyt, tą akimirką jie ėmė galvoti, kad aš galiu pataikyti į kiekvieną po saule stovintį taikinį. Tačiau tiesa ta, kad man baisiai pasisekė nukirsti tą, kurį norėjau. Nieku gyvu neketinau šauti į bėglius.

Toks šūvis tapo vienu ilgiausių patvirtintų mano laimikių Irake.

Iliuzijos

Žmonės mano, kad snaiperiai visada šaudo iš tolybių. Aišku, kad šaudome iš toliau nei įprastai besikaunantys vyrukai, tačiau tikrai ne iš tokio milžiniško atstumo.

Niekada nebuvau apsėstas šaudymo nuotolio matavimo manijos. Juk atstumas priklauso nuo situacijos. Miestuose, kur nukoviau daugiausia priešų, vis tiek taikysiesi iš 200–400 jardų[60] atstumo. Ten šmirinėja tavo taikiniai, vadinasi, ten ir šaudai.

Užmiestyje jau kita istorija. Ten atstumai svyruoja nuo 800 iki 1200 jardų[61]. Čia ir praverčia ilgojo nuotolio šautuvai, tokie kaip „.338-asis“.

Kažkada išgirdau klausimą apie mano mėgstamiausią atstumą. Atsakymas labai paprastas: kuo arčiau, tuo geriau.

---

[60] *200 jardų - 182,88 metro, 365,76 metro.*

[61] *800 jardų - 731,52 metro, 1200 jardų - 1097,28 metro.*

Kaip jau minėjau anksčiau, tarp žmonių dažna dar viena iliuzija – esą snaiperiai visada taiko į galvą. Aš beveik niekada netaikiau į galvą, nebent esu visiškai tikras, kad pataikysiu. O mūšio lauke tai labai retas dalykas.

Daug geriau ieškoti masės centro – šauti į kūno vidurį. Taip gaunu daug erdvės, kad ir kur smogčiau, vis tiek taikiniui amen.

Atgal į Bagdadą

Po savaitės, praleistos prie upės, mano poziciją sukeitė su kitu SEAL snaiperiu, kuris kiek anksčiau susižeidė per operaciją, tačiau dabar buvo pasiruošęs grįžti į mėsmalę. Aš ir taip prisirinkau daugiau priešo galvų nei man būtų tekę sąžiningai, todėl atėjo laikas užleisti vietą kam nors kitam.

Vadovybė kelioms dienoms mane pasiuntė į Faludžos bazę. Kitaip nei įprasta, šį kartą mielai priėmiau išeigines nuo karo. Kautynių tempas mieste buvo toks didelis, kad man tikrai reikėjo trumpų atostogų. Taip gera vėl valgyti karštus patiekalus ir praustis duše! Patinginiavęs keletą dienų, gavau įsakymą grįžti į Bagdadą ir dar kartą prisijungti prie GROM‘ų.

Pakeliui į Bagdadą mūsų džipas pervažiavo paslėptą savadarbį sprogmenį. Ši bombos improvizacija išsitaškė iškart už mūsų nugarų. Mašinos keleiviai pasiuto iš baimės, išskyrus mane ir dar vieną vyruką, Faludžoje buvusį nuo pat puolimo pradžios. Susižvalgėme, mirktelėjome vienas kitam, o tada užsimerkę grįžome miegoti. Tai buvo menkniekis palyginti su mėnesį trukusiais griaudėjimais ir kokiu tik nori mėšlu, kurį išgyvenome.

Kol leidau dienas Irake, mano būrys tarnavo Filipinuose. Ten vietos kariūnus ruošė kovai su radikaliais teroristais. Tai ne pats įdomiausias paskyrimas. Pabaigę šią misiją, jie atskrido į Bagdadą.

Drauge su keliais SEAL'ais atvykau į oro uostą pasitikti saviškių.

Tikėjausi šilto susitikimo, juk štai – pagaliau grįžta mano šeima.

Vyrukai iš lėktuvo išlindo keikdamiesi.

– Ei, subingalvi!

Buvo ir dar gražiau. SEAL'ai tikri nešvankios kalbos asai, kaip ir bet kurios srities, kurios tik imasi.

Tas pavydžiai tariamas SEAL'o vardas...

Įdomu, kodėl per pastaruosius kelis mėnesius nieko iš jų negirdėjau. Dar įdomiau – kodėl jie tokie pavydūs, juk, kaip suprantu, apie mano nuotykius jie negalėjo nieko žinoti.

Pasirodo, būrio vadas vyrukus vaišindavo kautynių protokolais apie tai, kaip man sekėsi eiti snaiperio pareigas Faludžoje. Kai aš linksminausi, jie tupėjo už rankų vedžiodami filipiniečius ir bjaurėjosi gyvenimu.

Galiausiai jie susitaikė ir net paklausė, ar negalėčiau surengti nedidelio pristatymo su įvairia medžiaga apie savo žygius. Taip vėl teko sėsti prie „PowerPoint'o".

Linksmybės su rimtais šūviais

Prisijungiau prie sugrįžusio būrio ir drauge ėmėmės kelių kratų. Žvalgyba atkapstydavo kokį nors savadarbių bombų gamintoją arba finansinį rėmėją, perduodavo mums koordinates ir atvykę išsitempdavome niekšą su savimi. Smogdavome iš pačio ryto, ištaškydavome duris, įsiverždavome vidun ir pagriebdavom jį dar nespėjusį pakilti iš lovos.

Taip laiką leidome kokį mėnesį, kratos tapo rutina. Bagdade įsiveržinėti buvo kur kas saugiau nei Faludžoje.

Gyvenome netoli tarptautinio oro uosto, iš ten ir leisdavo-

mės į misijas. Kartą prie manęs prisistatęs vadas plačiai išsivėpė.

– Tau reikia pasilinksminti, Krisai, – tarė man. – Gal imkis trupučio PSD.

Ak, tas SEAL'ų sarkazmas. PSD reiškia „asmens apsaugos komanda“, tai asmens sargybiniai. Aukšto rango Irako pareigūnams saugoti buvo paskirtas specialus būrys. Pastaruoju metu sukilėliai įsismagino juos grobti ir taip bandė sutrikdyti vyriausybės darbą. Tokia užduotis nebaisiai dėkinga. Iki šiol pavykdavo išvengti kažko panašaus, bet tikriausiai mano sėkmės eleksyras jau išseko. Taigi persikėliau į kitą miesto dalį – „žaliąją zoną“. (Tai centrinio Bagdado atkarpa, kuri buvo paversta saugumo oaze, skirta sąjungininkams ir naujajai Irako vyriausybei. Teritorija stovėjo nuo likusio miesto atitverta betono sienomis ir spygliuota viela. Patekti į ją buvo galima tik per kelis įėjimus, kuriuos akylai kontroliavo saugumo pajėgos. „Žaliojoje zonoje“ stovėjo Jungtinių Valstijų ir kitų sąjungininkų ambasados, taip pat Irako vyriausybės pastatai.)

Užtrukau visą savaitę.

Irako pareigūnai, jei taip galima sakyti, buvo liūdnai pagarsėję nepasakodami savo palydai apie planus ir nesakydami, kas turėjo keliauti drauge. Tai pakankamai reikšminga problema, kai prisimeni, kaip kruopščiai saugota „žalioji zona“.

Aš veikiau kaip „avangardas“. Tai reiškia, kad traukdavau pirma pareigūnų kolonos. Turėjau įsitikinti, jog maršrutas saugus. Tada atsistodavau prie apsaugos kontrolės punkto ir patikrindavau pravažiuojančius kolonos automobilius. Šitaip Irako mašinos galėjo greitai įveikti kontrolės punktus ir nerizikuoti tapsią taikiniais.

Vieną dieną vedžiau Irako viceprezidento konvojų. Jau buvau patikrinęs maršrutą ir prisistačiau prie jūrų pėstininkų patikros punkto netoli oro uosto.

Bagdado oro uostas stovėjo visai kitoje miesto dalyje nei „ža-

lioji zona". Abi teritorijos buvo saugios, tačiau apylinkės ir jas jungiantis greitkelis retkarčiais vis dar sulaukdavo apšaudymo. Oro uostas atrodė geidžiamiausias teroristų taikinys, nes sukilėliai žinojo, kad bet kas, atvykstantis ar išvykstantis, vienaip ar kitaip susijęs su amerikiečiais ar naująja Irako vyriausybe.

Per radijo ryšį susisiekiau su vienu iš palydos vyrukų. Jis atskleidė detales apie tai, kas važiavo grupėje, kiek buvo automobilių ir panašiai. Kolega taip pat pasakė, kad konvojų priekyje vedė sausumos pajėgų džipas, dar vienas lydėjo gale. Galėjau perduoti šiuos paprastus skiriamuosius ženklus sargybai.

Kolona skriejo vedama „Hummer'io". Suskaičiavome mašinas, gale iš tikrųjų vilkosi dar vienas džipas.

Viskas gerai.

Tačiau staiga už džipo pasirodė dar du karštai jį besivaikantys automobiliai.

Jūrų pėstininkai įbedė į mane žvilgsnius.

– Šitie du ne mano, – pasakiau jiems.

– Ką liepsi daryti?

– Išsivarykite džipą ir išbandykite ant prašalaičių „.50-ąjį" kulkosvaidį, – šaukiau traukdamasis savo „M-4" automatą.

Iškėlęs ginklą pasileidau ant kelio manydamas, kad atkreipsiu jų dėmesį.

Niekas nesustojo.

Už mano nugaros pasirengęs stovėjo džipas, jame – ginklą užsitaisęs ir pasiruošęs kulkosvaidininkas. Vis dar nežinojau, turiu reikalų su pagrobėjais ar tiesiog su paklydusiomis mašinomis, todėl šoviau įspėjamąjį šūvį.

Automobiliai pakeitė kryptį ir nulėkė kitu keliu.

Sutrikę pagrobėjai? Nervus praradę savižudžiai sprogdintojai?

Ne. Paaiškėjo, kad tai du viceprezidento bičiuliai. Jis pamiršo apie juos pranešti.

Viceprezidentas nebuvo labai patenkintas. Mano vadovai

taip pat. Taigi išlėkiau iš apsaugos komandos lauk. Tai nebūtų buvę taip blogai, tačiau išspirtas turėjau savaitę dykinėti „žaliojoje zonoje“.

Mano būrio vadas mėgino susigrąžinti mane į kratas, tačiau vadovybė nusprendė šiek tiek paauklėti ir laikė krapštantį nosį. Tai pati žiauriausia bausmė SEAL'ui – sėdėti ant atsarginių suolelio.

Laimei, jie greitai atsileido.

Haifos gatvė

2005-ųjų gruodį Irakas ruošėsi rengti nacionalinius rinkimus. Tai pirmieji rinkimai nuvertus Sadamą ir apskritai pirmieji laisvi bei sąžiningi rinkimai šalies istorijoje. Sukilėliai darė viską, kad juos sustabdytų. Kur tik galėjo, jie grobė rinkimų komisijos pareigūnus, kitus žudydavo tiesiog gatvėse.

Ir nuolat vapėjo apie neigiamą kampaniją.

Haifos gatvė Bagdade virto ypač pavojinga vieta. Ten galą gavo trys rinkimų pareigūnai, todėl sausumos pajėgos surezgė planą, kaip apsaugoti pareigūnus teritorijoje.

Pagal planą reikėjo ir snaiperių, kurie pridengtų.

O laisvas snaiperis buvau aš. Nereikėjo nė rankos pakelti.

Prisijungiau prie sausumos pajėgų dalinio iš „Arkanzaso nacionalinės gvardijos“. Tai šauni senų gerų vyrukų kompanija, visi nuostabūs kariai.

Žmonės, pratę skirti įvairias karinių pajėgų šakas, tikriausiai mano, kad SEAL'ui labai neįprasta dirbti sausumos pajėgose arba net su jūrų pėstininkais. Tačiau skirtingos pajėgos per Irako karą buvo labai gerai integruotos.

Kiekvienas dalinys galėjo prašyti RFF (tam tikrų pajėgų pageidavimas). Tokį pageidavimą užpildydavo tuo metu laisvomis

pajėgomis. Taigi jei daliniui reikėjo snaiperių, kaip kad šį kartą, snaiperius pristatydavo ta šaka, kurioje jie buvo laisvi.

Jūrininkai, pėstininkai ir jūrų pėstininkai visada maišosi tarpusavyje. Tačiau mačiau, kaip skirtingos šakos viena kitą gerbia, bent jau per kautynes. Iš tikrųjų daugybę jūrų pėstininkų ir sausumos karių, su kuriais teko dirbti, laikiau aukščiausios klasės kariais. Visada pasitaiko išimčių, tačiau jų turime ir savame kariniame jūrų laivyne.

KAI PIRMĄ DIENĄ PRISISTAČIAU Į PASKYRIMĄ, pagalvojau, kad prireiks vertėjo. Kai kas traukia mane per dantį dėl Teksaso tarmės, bet jau šitie kalniečiai – Dieve mano. Informaciją pranešinėjantys vyresnieji puskarininkiai ir karininkai kalbėjo įprasta anglų kalba. Tačiau eiliniai ir ką tik iš urvų išlindę jaunikliai tikriausiai malė liežuviu kiniškai. Bent taip atrodė man.

Haifos gatvėje pradėjome darbą tiksliai ten, kur buvo nužudyti trys rinkimų pareigūnai. Nacionalinė gvardija įsitvirtino daugiabutyje, kurį žadėjo naudoti kaip slėptuvę. Tada atžingsniavau aš, išsirinkau butą ir įsitaisiau.

Haifos gatvė ne visai prilygo Holivudo bulvarui, tačiau jei esi vienas iš niekšelių, būtinai norėsi ten apsilankyti. Gatvė tęsėsi apie dvi mylias[62], nuo „Žudikų vartų“ „žaliosios zonos“ pabaigoje iki šiaurės vakarinės miesto dalies. Čia būta daugybės susišaudymų, kautynių, įvairiausių sprogdinimų, pagrobimų ir žmogžudysčių. Jei tik išgirsti ką nors blogo, jau žinai, kad tai įvyko Haifoje. Amerikiečių kareiviai ją praminė „tamsiai raudonos širdies bulvaru“.

Pastatai, iš kurių žvalgėme, buvo penkiolikos, šešiolikos aukštų, nuo jų gatvė atsivėrė kaip ant delno. Aplinkui blaškėmės, kiek galėjome, keitėme pozicijas, kad suklaidintume sukilėlius. Už ne-

---

[62] *2 mylios – 3,22 kilometro.*

toliese besidriekiančio greitkelio stovėjo neteisėtai apgyvendinti pastatai, ten slypėjo daugybė slėptuvių, atveriančių vaizdą į gatvę. Priešui nereikėjo daug vargti, kad užimtų gerą darbo vietą.

Čia buvo galima rasti kuo įvairiausių sukilėlių. Vieni modžahedai, buvę partijos „Ba'ath" arba Irako kariuomenės nariai. Kiti prisiekę Irako „al-Qaeda" grupuotei arba Sadrui, o gal kuriam kitam pasiutėliui. Iš pradžių jie apsitaisydavo juodai, kartais su žaliomis juostomis. Vėliau, supratę, kad lengvai išsiskiria, ėmė rengtis įprastais civilių rūbais, nebesiskyrė nuo eilinio žmogaus. Jie siekė išnykti minioje, kad mums taptų daug sunkiau juos atpažinti. Jie buvo bailiai, ne tik slėpdavosi už moterų ar vaikų, bet tikriausiai vylėsi, kad mes moteris ir vaikus žudysime, juk taip savo akyse tikėjosi paversti mus dar šlykštesnius.

Vieną popietę apačioje sekiau autobuso laukiantį jauną vyruką. Kai autobusas sustojo, iš jo išlindo grupė nežymiai vyresnių jaunikaičių. Staiga vaikis, kurį stebėjau, apsisuko ir pasileido priešinga kryptimi.

Gauja bėglį greitai pasivijo. Vienas jų išsitraukė pistoletą ir ranka apsivijo vaikio kaklą.

Kai tik niekšas taip padarė, pradėjau šaudyti. Mano saugotas jaunikaitis išsilaisvino. Nukirtau du ar tris jo pagrobėjus, kiti sugebėjo pabėgti.

Sukilėliai mėgo grobti rinkimų pareigūnų vaikus. Jie panaudodavo šeimas kaip spaudimo įrankius trauktis. Priešingu atveju su artimaisiais niekšai tiesiog susidorodavo ir taip įspėdavo kitus verčiau nepadėti vyriausybei rengti rinkimų ir net nebalsuoti.

Gašlu ir siurrealistiška

VIENĄ VAKARĄ UŽĖMĖME IŠ PIRMO ŽVILGSNIO apleistą butą, jis buvo tuščias, kai atsibeldėme. Dirbau kartu su kitu

snaiperiu. Kai gavau pailsėti, patraukiau apsidairyti aplink, gal rasiu ką patogesnei slėptuvei įrengti.

Komodos stalčiuje išvydau labai seksualius apatinius drabužius. Atviras kelnaites, naktinukus – labai viliojantys daikčiukai.

Aišku, ne mano dydžio.

Pastatuose dažnai rasdavome keistą, beveik siurrealistinę maišalynę daiktų, kurie net keisčiausiomis aplinkybėmis pasirodytų esantys ne vietoje. Pavyzdžiui, Faludžoje ant stogo radome automobilių padangas. Apartamentuose Haifos gatvėje vonioje radome ožką.

Pamatydavau ką nors, o tada pusę dienos laužydavau galvą, kaip tas daiktas ten atsidūrė? Po kurio laiko keistenybės virto įprastu reiškiniu.

Nuostabos visai nekėlė daugybė televizijos ir palydovinių lėkščių. Jos dygo visur, net dykumoje. Daugybę kartų lankėmės mažytėse klajoklių gyvenvietėse, kurios turėdavo gal dešimtį palapinių, kelis gyvulius, aplink – neaprėpiama erdvė. Ir vis tiek jos buvo pasišiaušusios nuo palydovinių lėkščių.

Skambutis namo

Vieną naktį budėjau žvalgyboje, viskas atrodė ramu. Naktys Bagdade slinkdavo tykiai. Sukilėliai tuo metu paprastai nepuldavo, jie žinojo, kad mes turime technologinį pranašumą, pavyzdžiui, naktinio matymo ginkluotę, infraraudonųjų spindulių jutiklius. Taigi nusprendžiau minutėlę pailsėti ir paskambinti žmonai, tiesiog priminti, kad apie ją galvoju.

Griebiau palydovinį telefoną ir pasukau namo. Kai kalbėdavau su Taja, dažniausiai sakydavau jai, kad aš grįžęs į bazę, nors tuo metu tupėjau žvalgyboje ar kur nors kitur. Nenorėjau, kad ji jaudintųsi. Šį kartą kažkodėl prasitariau, kuo užsiimu.

– Ar gali kalbėti? – ji paklausė.

– O taip, viskas gerai, – atsakiau. – Nieko nevyksta.

Iš burnos ištraukiau gal du ar tris sakinius, kai staiga kažkas gatvėje ėmė šaudyti nuo pastato.

– Kas čia? – paklausė Taja.

– Ne, nieko, – pasakiau nerūpestingai.

Man kalbant šūviai, aišku, griaudėjo kaip griaustinis.

– Krisai?

– Turbūt jau metas baigti, – numykiau jai.

– Ar tau viskas gerai?

– Taip, taip. Viskas gerai, – melavau išsijuosęs. – Nieko nevyksta. Pasikalbėsime vėliau.

Kaip tik tuo metu į sieną netoliese smogė prieštankinė raketa. Pažiro nuolaužos, jos padailino mano veidą randais ir laikinomis tatuiruotėmis, bylojančiomis apie sukilimą.

Numetęs telefoną pradėjau atsišaudyti. Apačioje pastebėjau priešus, patiesiau vieną ar du. Drauge su manimi įsitaisę snaiperiai parvertė dar daugiau, likusieji išnešė savo kailius.

Pasibaigus susišaudymui vėl griebiau telefoną. Tačiau paskambinti nebegalėjau, išseko baterija.

Vėliau užgriuvo įvairiausi reikalai, paskambinau tik po dviejų trijų dienų, kai vėl atsirado galimybė pasidomėti, kaip sekasi Tajai.

Vos pakėlusi ragelį ji ėmė raudoti.

Paaiškėjo, kad numetęs telefoną pokalbio nebaigiau. Tajai teko išgirsti visas kautynes, pilnas šūvių ir keiksmų, kol galiausiai nebeatlaikė baterijos. Jos, aišku, išsikvėpė staiga, ir dar labiau pakurstė nerimą.

Bandžiau ją nuraminti, tačiau vargu ar mano žodžiai palengvino Tajos mintis.

Ji visada bandė tvarkytis su blogomis žiniomis, nuolat tvirtino, kad neprivalau nuo jos nieko slėpti. Taja tikino, kad turi to-

kią vaizduotę, kuri gali sukurti daug baisesnių dalykų nei man gresia iš tikrųjų.

Nesu dėl to tikras.

Kai aprimęs mūšis užliūliuodavo, per savo paskyrimą namo skambinau dar kelis kartus. Vargu ar tam galėjo pasitaikyti geresnė alternatyva, juk mano darbo tempas nuolat buvo labai intensyvus. Galėjau ištisą savaitę laukti, kada grįšiu į stovyklą, gal ir dar ilgiau. Tačiau net ir stovykloje ne visada buvo galima paskambinti.

Pamažu pripratau prie kautynių. Slėptis nuo šūvių tapo įprasta rutina. Prieštankinė raketa? Dar viena eilinė darbo diena.

Mano tėtis gali papasakoti, kaip vieną dieną sulaukė iš manęs skambučio darbo metu, juk ilgą laiką neturėjau galimybės paskambinti. Pakėlęs ragelį jis labai nustebo, išgirdęs sūnaus balsą. Dar daugiau nuostabos kėlė tai, kad aš šnekėjau pašnibždomis.

– Krisai, kodėl tu toks pritilęs? – paklausė jis.

– Aš vykdau misiją, tėti. Nenoriu, kad jie išgirstų, kur aš.

– Mat kaip, – atsakė jis truputį sukrėstas.

Abejoju, ar buvau taip jau arti priešo, kad kas nors girdėtųsi, bet mano tėtis dievagojosi po kelių akimirkų fone išgirdęs šūvius.

– Turiu eiti, – pasakiau jam, dar nespėjusiam išsiaiškinti, kokius garsus iš tikrųjų girdėjo. – Paskambinsiu vėliau.

Tėtis pasakojo, kad susisiekiau po dviejų dienų atsiprašyti, kodėl taip staigiai nutraukiau pokalbį. Kai jis paklausė, ar nugirdo susišaudymo pradžią, pakeičiau temą.

Gaunu gerą vardą

NUO TO LAIKO, KAI BUVO APIPILTI griuvėsiais Faludžoje, mano keliai tebeskaudėjo. Bandžiau iškaulyti kortizono

injekcijų, bet nepavyko.[63] Nenorėjau persistengti, nerimavau, kad dėl traumos būsiu atšauktas.

Kartas nuo karto panaudodavau skausmą malšinantį „Motrin“, kelius šaldydavau ledu. Tai padėjo. Kautynėse, aišku, problemų nekilo. Kai kraujyje teka adrenalinas, nelabai ką jauti.

Mėgavausi savo darbu net ir kęsdamas skausmą. Vargu ar karą galima pavadinti linksmybėmis, bet man jis tikrai patiko ir tiko.

Jau buvau užsitarnavęs šiokį tokį snaiperio vardą. Man priskyrė daugybę patvirtintų aukų. Per tokį trumpą laiką pasiektas skaičius atrodė labai įspūdingai. Tiesą sakant, jis buvo ypatingas net ir vertinant pagal įvairius laikotarpius.

Išskyrus komandos narius, žmonės nelabai žinojo mano vardą ir veidą. Tačiau visur aplink sklido gandai, o mano ištvermė garsino ir taip neblogai skambantį vardą.

Atrodė, kad ir kur beįsikurčiau, visur rasdavau taikinių. Tai ėmė erzinti kai kuriuos kitus snaiperius. Jie praleisdavo ištisas pamainas, net dienas, ir neišvysdavo nei sukilėlio, nei apskritai *kokios nors* būtybės.

Vieną dieną bičiulis SEAL'as, vadinamas Smurfu, ėmė sekioti paskui, kai patraukėme į daugiabutį.

– Kur ketini įsitaisyti? – paklausė jis.

Apsidairęs radau vietelę, kuri man pasirodė tinkama.

– Štai čia, – atsakiau.

– Puiku. O dabar nešdinkis, čia taisausi aš.

– Še, imkis, kad nori, – pasakiau jam ir nuėjau ieškotis kitos vietos, netrukus iš ten nukoviau priešą.

Kurį laiką atrodė: kad ir ką bedaryčiau, aplink mane užvirdavo košė. Pats nekūriau jokių incidentų, visus mano šūvius pa-

---

[63] *Tai steroidinis antinksčių žievės hormonas, vartojamas ir kaip vaistas. Jis mažina organizmo jautrumą.*

tvirtindavo liudininkai. Gal regėjau truputį toliau, gal nujausdavau besiartinančią bėdą šiek tiek geriau nei kiti. Tačiau labiausiai tikėtina, kad man tiesiog sekėsi.

Aišku, jei darome prielaidą, kad sėkmė yra pritraukti kuo daugiau priešų, siekiančių tave paversti savo taikiniu.

Sykį, kai tūnojome Haifos gatvės name, turėjome tiek daug snaiperių, kad vienintelė galimybė šaudyti buvo iš nedidelio langučio virš tualeto. Visą laiką teko stovėti.

Nepaisant to, nukoviau du priešus.

Buvau tikras laimės kūdikis.

VIENĄ DIENĄ ŽVALGYBA PRANEŠĖ, kad sukilėliai įsitaisę miesto pakraščiuose esančiose kapinėse, netoli „Nepriklausomybės bazės“ greta oro uosto. Ten jie slėpė ginklus ir rengdavo išpuolius. Vienintelis būdas pamatyti vietovę iš viršaus – lipti ant baisiai aukšto krano. Kai jau atsidūriau viršuje, dar turėjau užsiropšti ant plonytės platformos.

Neįsivaizduoju, kaip aukštai užsikabarojau. Nelabai ir noriu žinoti. Aukštis nėra mano mėgstamiausia stichija, vien apie jį pagalvojus kiaušai sukyla į burną.

Kranas leido man kaip ant delno nužvelgti už aštuonių šimtų jardų[64] plytinčias kapines.

Iš ten nešoviau nė karto. Mačiau tik laidotuves ir jų dalyvius. Tačiau vien pabandyti buvo verta.

IEŠKOTI TEKDAVO NE TIK SAVADARBES BOMBAS nešančių asmenų, bet ir pačių sprogmenų. Jie tykojo bet kur, kartais net daugiabučiuose. Vienas būrys sykį vos spėjo išnešti sveiką kailį, sprogmenys sprogo vos jiems pasitraukus iš pastato.

---

[64] *800 jardų – 731,52 metro.*

Arkanzaso gvardija sukiojosi su „Bradley" transportu. Šie šarvuočiai primena tanką, nes viršuje turi bokštelį ir pabūklą. Tačiau jie skirti personalo transportui arba žvalgybai, priklauso nuo konfigūracijos.

Manau, jis padarytas šešiems žmonėms. Pasistengę sukišdavome aštuonis ar dešimt. Šarvuotyje buvo tvanku ir drėgna, jis keldavo klaustrofobiją. Nieko negalėdavai matyti, nebent sėdėjai prie rampos. Iškeikdavai jį visą ir laukdavai, kada gi galėsi imtis nesvarbu ko, kad ir kur tave gabena šarvuotis.

Kartą mus, misiją baigusius snaiperius, surinko „Bradley". Vos tik pasukome iš Haifos gatvės į vieną iš šalutinių – *babakšt*! Mus kliudė didžiulė savadarbė bomba. Automobilio galas pakilo į orą ir tėškėsi žemyn. Vidus prisipildė dūmų.

Mačiau, kaip priešais mane sėdinčių vyrukų burnos juda, bet negirdėjau nė žodžio. Nuo sprogimo apkurto ausys.

Netrukus pastebėjau, kad „Bradley" vėl pasijudino. Tai buvo tvirtas mašiniukas. Grįžus į bazę, vadas numojo ranka.

– Net nenulupo vikšrų, – tarė jis beveik nusivylęs.

SKAMBA NUVALKIOTAI, bet kare iš tikrųjų užmezgi tvirtus ryšius. O tada aplinkybės staiga ima ir apsiverčia aukštyn kojomis. Gvardijoje susidraugavau su dviem vyrukais, kurie tapo puikūs draugai. Pasitikėjau jais taip, kad duočiau galvą nukirsti.

Dabar negalėčiau jums pasakyti jų vardų, net jei nuo to priklausytų mano gyvybė. Net nežinau, ar sugebėčiau pristatyti juos taip, kad suprastumėte, kodėl jie buvo tokie ypatingi.

Su Arkanzaso vyrais sutariau tikriausiai dėl to, kad visi buvome paprasti kaimo žmonės.

Nors jie buvo kalniečiai. Palyginkite mane, paprastą kaimo Jurgį, ir visiškai skirtingą būtybę – kalnietį.

Pirmyn

RINKIMAI ĖJO IR PRAĖJO.

Jungtinių Valstijų žiniasklaida iš Irako rinkimų išpūtė didelį burbulą, tačiau man tai buvo visai nereikšmingas įvykis. Tą dieną net nebuvau iškišęs nosies laukan, laiką praleidau prie televizoriaus.

Vargu ar kada maniau, kad irakiečiai savo šalį pavers normaliai veikiančia demokratija, nors vienu metu tokią viltį turėjau. Dabar tikriausiai ja nebetikiu. Tai labai nepatikima šalis.

Šiaip ar taip, savo gyvybe rizikavau ne tam, kad Irake išauginčiau demokratiją. Rizikavau dėl savo bendražygių, norėjau apsaugoti bičiulius ir tautiečius. Kariavau dėl *savo* šalies, ne dėl Irako. Valstybė pasiuntė mane už jūrų tam, kad mėšlo krūvos daugiau neskalautų mūsų krantų.

Dėl irakiečių niekada nesikoviau. Man į juos nusispjaut.

PRAĖJUS KIEK LAIKO PO RINKIMŲ, mane sugrąžino į savą SEAL būrį. Mūsų laikas Irake ėjo į pabaigą, pradėjau laukti namų.

Bazėje Bagdade turėjau savo nedidelį kambariuką. Mano ginkluotė užėmė keturias ar penkias kelionines dėžes, du milžiniškus „Stanley“ lagaminus su ratukais, dar įvairūs rakandai. (Kelioninės dėžės – tai šiuolaikiškos „kareivių skrynelės“; jos nepraleidžia vandens ir yra maždaug trijų pėdų[65] ilgio.) Kai esame dislokuoti, daiktais apsikrauname ne juokais.

Dar turėjau televizorių. Visus geriausius filmus buvo galima rasti parduodamus Bagdado gatvėse, prekystaliuose už penkis dolerius puikavosi piratinės versijos. Nusipirkau dėžę filmų apie Džeimsą Bondą, kai kuriuos Klinto Ystvudo ir Džono Veino fil-

[65] *3 pėdos – 91,44 centimetro.*

mus. Džoną Veiną labai mėgstu. Ypač jo filmus apie kaubojus, jie iš tikrųjų įtikina. „Rio Bravo" – mano mėgstamiausias.

Be filmų, laiką leidau žaisdamas kompiuterinius žaidimus. Labiausiai patiko „Command and Conquer". Smurfas turėjo „PlayStation", pradėjome žaisti „Tiger Woods".

Nuolat jį aplošdavau.

Kratos, sraigtasparniai ir aukštumos

Bent kuriam laikui Bagdadas ėmė rimti, taigi vadovybė nusprendė atidaryti SEAL'ų bazę Habanijoje.

Habanija stovi nutolusi dvylika mylių[66] į rytus nuo Faludžos, Anbaro provincijoje. Ji nebuvo toks karštas sukilimo taškas kaip Faludža, bet tikrai nepriminė ir San Diego. Šioje teritorijoje prieš Pirmąjį Persijos įlankos karą Sadamas statė chemikalų gamyklas, skirtas masinio naikinimo ginklų kūrimui, pavyzdžiui, nervus paralyžiuojančioms dujoms ir panašiems cheminiams preparatams. Čia mažai kas rėmė amerikiečius.

Tačiau Jungtinių Valstijų sausumos pajėgos vis tiek turėjo savo bazę, kuri priklausė žymiajam 506-ajam pulkui – „Brolių būriui". Jie ką tik prisistatė iš Korėjos ir, švelniai tariant, apie Iraką neturėjo žalio supratimo. Tikriausiai visiems tenka mokytis iš klaidų.

Habanija pasirodė esanti tikra rakštis užpakalyje. Mums užleido apleistą pastatą, tačiau jis vargiai tenkino mūsų lūkesčius. Turėjome suorganizuoti TOC – Taktinių operacijų komandą. Į patalpas reikėjo pristatyti daugybę kompiuterių ir komunikacijos įrangos, kuri padėtų per misijas.

Mūsų nuotaika krito. Nedirbome jokio naudingo karinio darbo, tapome dailidėmis. Tai garbinga profesija, bet tikrai ne mums.

---

[66] *12 mylių – 19,31 kilometro*

Taja:

Per paskyrimo laikotarpį Krisą ištyrė gydytojai ir kažkodėl pamanė, kad jis serga tuberkulioze. Medikai tvirtino, kad mano vyras galiausiai mirs nuo šios ligos.

Pamenu kalbėjusi su juo vos tik jis gavo žinių. Krisas šnekėjo fatališkai. Sakė jau susitaikęs, kad mirs, ir norįs iškeliauti į aną pasaulį ten, o ne namuose, šios ligos jis negalėjo sulaikyti nei ginklais, nei kumščiais.

– Koks skirtumas, – aiškino jis man. – Mirsiu, tu susirasi ką nors kitą. Žmonės visą laiką miršta, o jų žmonos gyvena toliau, susiranda kitą vyrą.

Bandžiau patikinti jį, kad man yra nepakeičiamas. Kai tai nepadarė įspūdžio, pabandžiau dar vieną svarų argumentą:

– Juk tu mūsų sūnaus tėvas.

– Tai kas? Surasi ką nors kitą ir tas vyrukas užaugins jį.

Matyt, Krisas taip dažnai regėjo mirtį, kad įtikėjo esą žmonės pakeičiami.

Tai slėgė mano širdį. Jis iš tikrųjų taip galvojo. Iki šiol bjauriuosi tokiomis mintimis.

Krisas buvo tikras, kad garbingiausia mirtis – mūšio lauke. Bandžiau įrodyti jam kitaip, tačiau jis netikėjo.

Tyrimai buvo atlikti iš naujo, Krisas pripažintas sveiku. Tačiau jo požiūris į mirtį nepasikeitė.

Įkūrę stovyklą griebėmės kratų. Gaudavome įtariamojo sukilėlio vardą ir buvimo vietą, tada smogdavome namui naktį, grįžę kartu su visais įrodymais, kuriuos pavyko rasti, pristatydavome tipą į DIF (įkalinimo ir tardymo patalpas), arba tiesiog – kalėjimą.

Pakeliui fotografuodavome. Nebuvome turistai, tiesiog saugojome savo, o svarbiausia – savo vadų užpakalius. Nuotraukos turėjo įrodyti, kad nesumalėme sulaikytojo į miltus.

Dauguma tokių misijų buvo rutina, jos nekėlė problemų, pasipriešinimo beveik niekada nesutikdavome. Tačiau vieną naktį mūsiškis užsuko į namą, kuriame solidžiai atrodantis irakietis nusprendė nepasiduosiąs gražiuoju. Jis pradėjo grumtis.

Mums aiškiau nebūna – broliuką SEAL'ą ėmė plėšyti į gabalus. Tačiau per apklausą jis tvirtino paslydęs ir esą jokios pagalbos jam nereikėjo.

Turbūt kiekvienas interpretuotų savaip. Mes gi įsiveržę supakavome riebuilį, kol jis nespėjo pridaryti daugiau žalos. Tuo metu mūsų draugas dėl savo „paslydimo“ kurį laiką kentė patyčias.

Daugeliu atveju nešiodavomės įtariamojo nuotrauką. Žvalgyba pasirodė pakankamai tiksli. Ieškomąjį beveik visada rasdavome ten, kuris jis ir turėjo būti, o planas eidavo kaip per sviestą.

Tačiau kartais pasitaikydavo trukdžių. Pradėjome suprasti, kad jei negauname įtariamojo nuotraukos, žvalgybos duomenys įtartini. Vietiniai žinojo, kad amerikiečiai išsiveža sulaikytąjį, todėl, norėdami atsilyginti už nuoskriaudas ar vaidus, ėmė mums kaišioti kas papuola. Jie suokdavo sausumos pajėgų ir kitiems pareigūnams, kad asmuo prisideda prie sukilimo arba užsiima kokiais kitais nusikaltimais.

Nelaimėliui, aišku, būdavo labai nemalonu, bet aš į šią painiavą pernelyg nekreipiau dėmesio. Tai tik dar vienas pavyzdys, kokia sukta šalis tas Irakas.

Įrodyk iš antro karto

SYKĮ SAUSUMOS PAJĖGOS PAPRAŠĖ SNAIPERIO PRIEDANGOS į bazę traukiančiam 506-ajam konvojui.

Išsiruošiau su maža komanda, užėmėme trijų ar keturių aukštų pastatą. Įsitaisęs viršutiniame aukšte, pradėjau žvalgyti terito-

riją. Konvojus kelyje pasirodė gana greitai. Man stebint apylinkes, iš greta kelio esančio pastato išlindo žmogus ir ėmė judėti ta kryptimi, kur žadėjo traukti kolona. Jis nešėsi kalašnikovą.

Nušoviau vyruką. Jis parvirto.

Kolona traukė toliau. Aplink nukautą vyrą susirinko daugiau pasirodžiusių irakiečių, tačiau niekas nedarė jokių grėsmingų judesių, prie konvojaus nesiartino ir neatrodė verti atakos. Taigi nebešaudžiau.

Po kelių minučių per raciją išgirdau, kad sausumos pajėgos siunčia dalinį išsiaiškinti, kodėl nušoviau pasirodžiusį vyrą.

Kaip tai?

Sausumos pajėgų vadovybei radijo ryšiu jau papasakojau, kas nutiko. Teko tai pakartoti. Kokia staigmena – jie manimi netikėjo.

Nukauto vyro žmoną apklausė tanko vadas. Ji papasakojo, kad jos vyras keliavo į mečetę ir nešėsi Koraną.

Čia tai bent! Pasaka kėlė juoką, tačiau pareigūnas, kuris tikriausiai Irake dar buvo šviežias, atsisakė manimi tikėti. Kariai ėmė ieškoti kalašnikovo, bet iki to laiko aplinkui prisirinko tiek daug žmonių, kad šautuvo ir kvapo neliko.

Tanko vadas bakstelėjo į mano pusę.

– Ar kulka atskriejo iš čia?

– O taip, – atsakė moteris, kuri, aišku, net nenutuokė, iš kur buvo šaudoma, juk aplinkui jos nesimatė.

– Žinau, kad jis priklauso sausumos pajėgoms. Juk nešioja jų uniformą.

Aš jau buvau nusileidęs dviem aukštais žemyn, priešais save regėjau ekraną – ant SEAL'o aprangos vilkėjau pilką švarką. Ji tikriausiai iš sielvarto ėmė matyti haliucinacijas arba tiesiog vapėjo bet ką, ką manė užtrauksiant man bėdą.

Mus grąžino į bazę ir ant kilimėlio pastatė visą būrį.

Gavau „veikti negalinčiojo“ statusą. Kol 506-asis pulkas tirs

incidentą, buvau izoliuotas bazėje. Pulkininkas užsimanė mane apklausti. Man vadovaujantis karininkas prisistatė drauge.

Visi buvome siaubingai įsiutę. Juk sekiau kodeksą – turėjau krūvą liudininkų. Tai sausumos pajėgų „tyrėjai" viską apvertė aukštyn kojomis.

Vos benulaikiau liežuvį. Vienu metu pulkininkui išrėžiau:

– Žmonių su Koranu nešaudau. Būtų neprošal, bet nešaudau.

Matyt, pernelyg įsiaudrinau.

Po trijų dienų ir Dievas žino kiek dar „tyrimų" pulkininkas susivokė, kad priešas nukautas pagrįstai, ir uždarė bylą. Tačiau kai pulkas kitą kartą paprašė snaiperių pridengti, pasiuntėme juos velniop.

– Kai dar ką nors nušausiu, bandysite skirti man mirties bausmę? – kalbėjau sau. – Nieku gyvu.

Vis tiek po kelių savaičių ruošėmės namo. Be dar kelių reidų, laiką praleidau žaisdamas kompiuterinius žaidimus, spoksodamas pornografiją ir mankštindamasis.

IŠ ŠITO PASKYRIMO GRĮŽAU SU įspūdingu patvirtintų aukų skaičiumi. Daugiausia jų nukoviau Faludžoje.

Žymiausias snaiperių profesijos atstovas, tikra legenda Karlosas Normanas Hačkokas II, iš kurio imu pavyzdį, per trejus metus lankydamas Vietnamą surinko devyniasdešimt tris patvirtintas aukas.

Tikrai nesakau, kad prilygstu jam. Mano nuomone, jis buvo ir visada liks *geriausias* visų laikų snaiperis. Tačiau bent jau pagal skaičius buvau gerokai priartėjęs ir žmonės ėmė galvoti, kad nuverčiau kalnus.

8 skyrius

Nesutarimai šeimoje

***Taja*:**

Kai atskrido lėktuvas, patraukėme ant nusileidimo tako jo pasitikti. Buvo dar kelios žmonos su vaikais. Aš laukiau nešina kūdikiu, labai jaudinausi. Buvau devintam danguje. Prisimenu, kaip atsisukau į greta stovinčią moterį ir tariau:

- Argi ne puiku? Jaudinantis momentas? Negaliu ištverti.

Ji tepasakė:

- Na...

Pagalvojau sau, kad tikriausiai aš dar nepripratusi.

Vėliau toji moteris ir jos vyras, tarnavavęs Kriso būryje, išsiskyrė.

Prisirišimas

JUNGTINES VALSTIJAS PALIKAU PRIEŠ septynis mėnesius, praėjus vos dešimčiai dienų nuo sūnaus gimimo. Mylėjau jį, bet, kaip jau minėjau anksčiau, dar neturėjau galimybės prisirišti. Naujagimiai tikri poreikių kamuoliai, reikia juos maitinti, prausti, guldyti poilsiui. Dabar gi vaikis jau buvo asmenybė. Ėmė šliaužioti. Tapo asmeniu. Tajos atsiųstose nuotraukose mačiau, kaip jis auga, tačiau dabar viskas atrodė daug ryškiau.

Jis buvo mano sūnus.

Voliodavomės su pižamomis ant grindų ir žaisdavome. Jis

ropodavo per mane, pakeldavau jį ir visur nešiodavausi. Net ir mažiausios smulkmenos, pavyzdžiui, kaip šunelis liečia mano veidą, keldavo džiaugsmą.

Tačiau perėjimas nuo karo prie namų man vis dar kėlė šoką. Vieną dieną dar siaučia kautynės, o kitą persikeliame per upę prie Al Takadumo oro bazės (mes ją vadinome tiesiog TQ) ir skrendame atgal į Jungtines Valstijas.

Vieną dieną karas, kitą jau taika.

Kiekvienąkart sugrįžus namo pasidaro keista. Ypač Kalifornijoje. Tave gali nuliūdinti paprasčiausi dalykai. Pavyzdžiui, kamščiai. Keliauji sau keliu, o jis pergrūstas, tikra beprotybė. Be to, vis dar saugaisi savadarbių bombų. Pamatai kokią šiukšlę ir metiesi į kitą šoną. Vairuoji labai agresyviai, juk taip tenka daryti Irake.

Užsidarydavau savyje savaitei. Turbūt čia ir pasidėjo mūsų su Taja bėdos.

VAIKĄ AUGINOME PIRMĄ KARTĄ, kaip ir visi, daug dėl to nesutarėme. Pavyzdžiui, dėl to, kaip vaikas miega. Kol manęs nebuvo, Taja pripratino sūnų miegoti drauge su ja lovoje. Grįžęs norėjau tai pakeisti. Čia ir nesutarėme vienas su kitu. Maniau, kad vaikas turi miegoti savo lovelėje, savo kambaryje. Taja galvojo, kad aš taip bandau sutraukyti jos ryšį su vaiku. Ji manė, kad perkelti į lovelę reikia palaipsniui.

Aš galvojau visai kitaip.

Suprantu, kad panašūs nesutarimai įprasti, tačiau pas mus buvo daugiau įtampos. Taja mėnesių mėnesius kūdikį augino pati, o aš ėmiau kištis į jos rutiną. Jie atrodė tokie artimi – ir man tai patiko. Tačiau aš taip pat norėjau būti su jais. Neketinau kažkaip įsiterpti, troškau vėl įsilieti į savo šeimą.

Kai pagaliau tai pavyko, sūnui nekilo jokių problemų, jis miegodavo tiesiog puikiai. O jo santykiai su mama ir toliau ypatingi.

GYVENIMAS NAMUOSE IŠKRĖSDAVO SAVŲ ĮDOMYBIŲ, tačiau nuotykiai čia buvo visai kitokie.

Mūsų kaimynai ir artimi draugai puikiai suprato mano poreikį kurį laiką pabūti vienam ir perkrauti baterijas. Kai galiausiai atsikvėpiau, jie pakvietė į jaukų sutiktuvių kepsnių ant grotelių kepimo vakarėlį.

Kai manęs nebuvo, kaimynai elgėsi puikiai. Kitoje gatvės pusėje gyvenantys žmonės paprašė kažkieno pjauti mūsų žolę. Tai labai padėjo mums finansiškai, be to, nuo Tajos pečių nuėmė sunkius rūpesčius, su kuriais ji turėjo tvarkytis, kol manęs nebuvo. Gal tai ir menkniekis, bet man padarė didelį įspūdį.

Kai grįžau, aišku, panašių dalykų griebiausi pats. Mūsų kiemas buvo labai mažas, tiesiog miniatiūrinis. Žolę nupjaudavau per penkias minutes. Tačiau vienoje pusėje auginame rožių vijoklius, jie karstėsi ant mūsų bulvių medžio. Medžiai kasmet žydėjo nedideliais purpuriniais žiedais.

Toks derinys atrodė nuostabiai. Tačiau rožės turėjo spyglių, kurie tikriausiai pradurtų neperšaunamą liemenę. Kiekvieną kartą, kai šienaudavau kiemą ir prasukdavau pro tą kampą, mane subadydavo. Vieną dieną rožės leido sau per daug, mano šonas buvo tiesiog sudarkytas. Nusprendžiau išspręsti problemą kartą ir visiems laikams. Pasičiupau žoliapjovę, pakėliau ją iki krūtinės ir nušukavau visas rožes ir medžius lauk.

– Tu ką!? Juokauji!? – sušuko Taja. – Pjaustai krūmus su žoliapjove?

Bet gi, ei – pavyko! Jie niekada daugiau manęs nebadė.

Pridariau ir keletą tikrų kvailysčių. Visuomet mėgau pasilinksminti ir priversti kitus šypsotis bei kvatoti. Kartą pro virtuvės langą pamačiau mūsų kiemo kaimynę, taigi užsilipau ant kėdės ir ėmiau baladoti langą, kad pritraukčiau jos dėmesį. Tada atkišau savo užpakalį. (Jos vyras buvo karinių jūrų pajėgų pilotas, todėl esu tikras, kad ji prie panašių dalykų pripratusi.)

Taja išpūtė savo akis. Manau, ji visai pralinksmėjo, nors to niekada nepripažino.

– Kas taip daro? – žmona paklausė manęs.

– Juk ji nusikvatojo, argi ne? – atsakiau.

– Tau trisdešimt metų, – zyzė Taja. – Kas taip daro?

Viena mano pusė baisiai mėgsta krėsti pokštus žmonėms ir taip juos prajuokinti. Negaliu užsiiminėti tik įprastais dalykais, noriu jiems praskaidrinti nuotaiką. Tegul juokiasi susirietę už pilvo. Kuo stipriau, tuo geriau. Balandžio melagių diena – ypatingas išbandymas mano šeimai ir draugams. Tiesa, daugiau dėl Tajos pokštų, ne dėl manųjų. Manau, mes abu mėgstame kvatotis.

BLOGOJOJE MANO PUSĖJE įsitaisė karštakošis. Mano gyslomis visada tekėjo karštas kraujas, dar prieš tampant SEAL'u. Tačiau dabar jis virte virė. Jei tik kas užkabindavo, o tai ne itin retas reiškinys Kalifornijoje, pasiusdavau. Galėjau nusivyti niekšus per gatvę, netgi pagavęs išmalti jų užpakalius.

Reikėjo mokytis apsiraminti.

SEAL'O VARDAS, AIŠKU, DAŽNAI TURI PRIVALUMŲ.

Kai buvo mano brolio vestuvės, užmezgiau pokalbį su dvasininku. Vienu momentu ji (dvasininkė buvo moteris) pastebėjo mano švarke iškilimą.

– Turite ginklą? – sulaukiau klausimo.

– Taip, turiu, – paaiškinau esąs karininkas.

Nesu tikras, ji žinojo, kad aš SEAL'as, ar nežinojo, to jai nesakiau, tačiau ištarti žodžiai linkę padaryti savo. Kai dvasininkė turėjo pradėti ceremoniją, ji niekaip negalėjo nutildyti minios ir susodinti jos į vietas. Taigi ji kreipėsi į mane, pabaksnojo į nugarą ir tarė:

– Ar galėtumėte visus susodinti?

– Be abejo, – atsakiau jai.

Vargu ar net balsą pakėliau – o kukli ceremonija jau prasidėjo.

Taja:

Žmonės kalba apie kūniškos meilės poreikį, kai kas nors ilgai nebuvęs grįžta namo.

– Trokštu nuplėšti tau rūbus, – maždaug taip sakytų jie.

Teoriškai ir aš taip jaučiausi, tačiau tikrovėje visada viskas pasirodydavo šiek tiek kitaip. Reikėjo iš naujo jį prisijaukinti. Buvo keista. Susikaupia tiek daug lūkesčių. Per dislokavimo laikotarpį baisiai ilgiesi vyrų, nori matyti juos namuose. Tačiau kai jie ten sugrįžta, ne viskas klostosi kaip sviestu patepta. O tikiesi, kad reikalai eisis puikiai. Priklausomai nuo paskyrimo ir savo pačios išbandymų, mano nuotaika svyravo nuo liūdesio iki nerimo ar pykčio.

Kai Krisas sugrįžo po paskyrimo, jaučiausi beveik drovi. Buvau jauna mama, mėnesių mėnesius reikalus tvarkiau savaip. Abu keitėmės ir brendome visiškai skirtinguose pasauliuose. Jis tiesiogiai negalėjo prisiliesti prie mano patirties, o aš negalėjau prisiliesti prie jo.

Jaudinausi dėl Kriso. Jis vis suko galvą, kas ne taip. Tarp mūsų žiojėjo praraja, kurios nė vienas negalėjome užtaisyti ar net apie ją kalbėti.

Pertrauka ir sugrįžimas

Gavome ilgą pertrauką nuo karo, tačiau visą laiką buvome užimti – treniravomės siekdami išlaikyti formą, kartais ugdėme naujus įgūdžius. Nuėjau į mokyklą, kuria rūpinasi Federalinių Tyrimų Biuro agentai ir pareigūnai iš Centrinės Žvalgybos Valdybos bei Nacionalinės Saugumo Agentūros. Jie mokė, kaip įveikti

užraktus, vogti automobilius ir panašių dalykų. Tikras smagumėlis! Nemaišė ir vieta, mokymai vyko Naujajame Orleane.

Mokydamasis, kaip įsilaužti ir veikti slapčia, išpuoselėjau savyje vidinį džiazo muzikantą, užsiauginau barzdą ir ūsus. Spynų laužymas pasirodė tikras atradimas. Mokėmės įveikti įvairius užraktus. Kai baigiau mokyklą, tikriausiai neliko nė vienos spynos, kuri mane ar kolegas sugebėtų palikti už durų. Vogti automobilius pasirodė kiek sunkiau, tačiau ir čia kaip reikiant patobulėjau.

Sužinojome, kaip slapta tampytis kameras ar pasiklausymo įrangą ir nesukelti jokių įtarimų. Siekdami įrodyti savo įgūdžius, turėjome su įranga apsilankyti striptizo klube, o tada grįžti ką nors nufilmavus ir parodyti, kad ten iš tikrųjų buvome.

Ak, toji auka, kurią tenka daryti dėl savo šalies...

Egzamino metu pavogiau mašiną iš Burbonų gatvės. (Vėliau turėjau ją sugrąžinti, kiek žinau, savininkas, net ir viską išgirdęs, liko baisiai sumišęs.) Deja, visi šie įgūdžiai greitai dyla. Iki šiol galiu išlaužti spyną, tačiau užtrunku gerokai ilgiau. Jei nuspręsčiau elgtis nesąžiningai, turėčiau gerokai pasitreniruoti.

TARP ĮPRASTESNIŲ UŽSIĖMIMŲ buvo pakartotinis parašiutininkų atestavimas.

Šuolis iš lėktuvo, o aš sakyčiau – saugus nutūpimas iššokus, – svarbus sugebėjimas, bet tai pakankamai pavojinga. Dievaži, girdėjau apie sausumos pajėgų skaičiavimus per kautynes. Jei 70 procentų dalinio vyrukų nusileisdavo ant žemės pakankamai saugiai ir galėdavo griebtis ginklo, tai jau esą neblogas rezultatas.

Jūs tik pagalvokite! Iš tūkstančio vyrų susimauna trys šimtai. Ir sausumos pajėgos patenkintos rezultatu.

Na, ką gi – *tebūnie.*

Treniruotis į Fort Beningą kartu su sausumos pajėgomis iškeliavau dar tada, kai vos tapau SEAL'u. Matyt, savo pirmąją die-

ną turėjau suprasti, į kokią mokyklą papuoliau, kai priešais stovintis karys atsisakė šokti. Visi stovėjome, laukėme ir *sukome galvas*, kol aplink jį šokinėjo instruktoriai.

Ir šiaip bijau aukščio, taigi incidentas tikrai nepridėjo pasitikėjimo savimi.

– *Velniai rautų,* – mąsčiau sau, – *ką jis ten mato, ko nematau aš?*

Privalėjau pasirodyti puikiai – juk buvau SEAL'as. Arba bent jau apgailėtinai nesusimauti. Kai vyruką patraukė iš kelio, užsimerkęs pasileidau pirmyn.

Tai buvo vienas iš pradinių statiškų šuolių (kai lynas išsitraukia automatiškai, paprastai taip iš lėktuvo šoka pradedantieji), o aš padariau klaidą ir iššokęs blaškiausi ieškodamas, kurgi tas mano parašiutas.

Instruktoriai prisako taip nedaryti. Stebėjausi, kodėl ir kada išniro lynas. Mano didis palengvėjimas, kad parašiutas atsirado (žūti neteks!), sumišo su deginančiais virvės pėdsakais, paliktais ant abiejų veido pusių.

Jie sako verčiau nesiblaškyti, nes priešingu atveju tave apdaužo į orą šokantys lynai. Kai parašiutas atsidaro, jie skrieja pro tavo galvą. Tačiau kai kuriuos dalykus tenka mokytis per skausmą.

O kur dar naktiniai šuoliai. Visai nematai, kada pasieksi žemę. Žinai, kad tuoj ridensiesi, atliksi nusileidimo parašiutu krytį – bet kada tiksliai?

Prisakiau sau, kad imsiu ridentis, vos tik pajusiu ką nors įtartino.

Vos tik... pajusiu... Vos tik!

Tikriausiai apdaužydavau savo galvą per kiekvieną naktinį šuolį.

TURIU PASAKYTI, KAD LABIAU MĖGAU LAISVĄJĮ KRITIMĄ negu statišką šuolį. Gink Dieve, nesakau, kad mėgauda-

vausi juo, tiesiog man jis patiko labiau. Panašiai kaip rinkčiausi būti sušaudytas, o ne pakartas.

Kai leidiesi laisvuoju kritimu, viskas vyksta daug lėčiau, o kontrolės turi daugiau. Esu matęs daug vaizdelių, kuriuose žmonės demonstruoja kūlvirsčius, išdarinėja įvairius triukus ir išgyvena pačias geriausias akimirkas atlikinėdami HALO (didelis aukštis, žemas išsiskleidimas) šuolius. Manęs tarp jų nerastumėte. Visą laiką seku aukščiamatį ant riešo. Parašiutą išskleidžiu tą pačią akimirką, kai pasiekiu tinkamą aukštį.

PER MANO PASKUTINĮ ŠUOLĮ su sausumos pajėgomis iššokus po manimi atsidūrė kitas vyrukas. Kai taip atsitinka, žemiau esantis parašiutas ima „vogti" apačioje esantį orą. Rezultatas... Krenti daug greičiau nei įprastai.

Padariniai gali būti tragiški, viskas priklauso nuo aplinkybių. Šiuo atveju mane nuo žemės skyrė septyniasdešimt pėdų[67]. Šuolis baigėsi su pora medžių šakų įbrėžimų, o smūgis į žemę išmušė lauk visus syvus. Nulingavau sau su keliomis mėlynėmis, nubrozdinimais ir sulaužytais šonkauliais.

Laimei, tai buvo paskutinis mokymų šuolis. Aš ir mano šonkauliai ištvėrėme ir džiaugėmės pabaiga.

NE KĄ GERESNI UŽ ŠUOLIUS PARAŠIUTU ir skrydžiai virvėmis. Iš pirmo žvilgsnio atrodo nuostabu, kai tave, pritaisytą prie virvės, tempia sraigtasparnis. Tačiau vienas netinkamas judesys ir gali nugara atsitrenkti į Meksiką. Arba Kanadą. O gal net ir Kiniją.

Keista, bet sraigtasparniai man patinka. Per šias pratybas būrys dirbo su „MH-6 Little Birds". Tai labai nedideli ir greiti malūnsparniai, skirti žvalgybai ir puolimui, pritaikyti specialio-

---

[67] *70 pėdų –21,336 metro.*

sioms operacijoms. Mūsų naudotos versijos šone turėjo pritaisytus suolus, ant kiekvieno tilpo po tris SEAL'us.

Dievinau šiuos paukščius.

Tiesa, eiti į tuos prakeiktus prietaisus buvo labai baisu. Tačiau kai pilotas pakeldavo mane į orą, užsikabindavau. Prasidėdavo milžiniška adrenalino karštligė – esi žemai, leki kaip vėjas. Nepakartojama. Tą akimirką, kai sraigtasparnis pristato tave į vietą, nepajauti nė menkiausio vėjelio.

Ir Dievaž, jei nukrisi, tikrai nepastebėsi.

MALŪNSPARNIUS SKRAIDINĘ PILOTAI vieni geriausių pasaulyje. Jie tarnavo 160-ąjame SOAR. Tai specialiųjų pajėgų oro šaka, atrinkta dirbti ranka rankon su specialiosios karybos personalu. Išskirtinumas aiškiai matosi.

Kai tave, kybantį ant virvės, pristato paprastas lakūnas, ko gero, atsirasi netinkamame aukštyje, virvė bus per aukštai, kad pasiektum žemę. Tada jau per vėlu ko nors imtis, nebent kriuksėti ir dejuoti, kai trenkiesi žemėn. Daugeliui pilotų taip pat sunku išlaikyti sraigtasparnį nejudantį, reikia nesiblaškyti pakankamai ilgai, kad sugebėtum nusileisti sutartame plote.

Tačiau SOAR vyrukams tokių bėdų nekildavo. Tinkama vieta, vienintelis bandymas, nuolatinis tikslumas. Virvė nuleidžiama ten, kur ir reikia.

Markusas

2005-ŲJŲ LIEPOS KETVIRTOJI KALIFORNIJOJE IŠAUŠO labai graži, oras nuostabus, danguje nė debesėlio. Pasiėmę sūnų kartu su žmona nuvykome pas draugą į svečius, jis gyveno užmiestyje, papėdėje. Ten ištiesėme antklodes ir susirinkome užkandžiauti prie praviros mano automobilio „Yukon" baga-

žinės. Ketinome stebėti fejerverkų šou, kuris planuotas indėnų rezervate, žemiau esančiame slėnyje. Vietą pasirinkome puikią, galėjome matyti, kaip link mūsų kyla fejerverkai, įspūdis nuostabus.

Liepos ketvirtoji man visada labai patikdavo. Mėgstu simbolius, dienos prasmę ir, aišku, fejerverkus su ant grotelių keptais kepsniais. Tai puiki šventė.

Tačiau tą dieną, kai išsitiesęs spoksojau į raudonus, baltus ir mėlynus žybčiojimus, mane užplūdo liūdesys. Papuoliau tarsi į gilią juodą duobę.

– Tai apgailėtina, – sumurmėjau sproginėjant fejerverkams.

Visai nekritikavau reginio. Tiesiog supratau, kad daugiau galiu niekada nepamatyti savo draugo Markuso Lutrelo. Baisiai išgyvenau, kad niekuo negaliu jam padėti, Markusas papuolė į vienas Dievas težino kokią bėdą.

Prieš kelias dienas sulaukėme žinios, kad jis prapuolė. Dar girdėjau SEAL'us svaičiojant, kad trys su juo buvę kariai žuvo. Jiems Afganistane pasalą paspendė Talibanas, teko įnirtingai kautis apsuptiems šimtams talibų kovotojų. Jų gelbėti pasiųsti šešiolika vyrų žuvo, kai priešas nukirto juos skraidinusį „Chinook" sraigtasparnį. (Galėtumėte ir turėtumėte apie tai paskaityti Markuso knygoje „Vienintelis išlikęs".)

IKI ŠIO MOMENTO KAUTYNĖSE netekti draugo atrodė mažai tikėtina, nerealu, jei iš vis įmanoma. Gal ir keistai nuskambės, tačiau net ir perėjęs ugnį bei vandenį jaučiausi gana užtikrintas. Pasikėlęs, turbūt. Tiesiog pasieki tašką, kai imi manyti esąs toks puikus karys, kad tavęs neįmanoma sužeisti

Karas mūsų būriui neatnešė jokių rimtų sužeidimų. Tiesą sakant, pratybos kartais atrodydavo pavojingesnės.

Per jas pasitaikydavo incidentų. Ne taip seniai praktikavomės užimti laivus. Vienas būrio narių nusivertė lipdamas laivo

šonu aukštyn. Jis uždribo ant dviejų kitų vyrukų, likusių valtyje. Visiems trims teko traukti į ligoninę. Vienam iš prispaustųjų lūžo kaklas.

Į pavojų nekreipdavome dėmesio. Tačiau šeimos – priešingai. Jos puikiai nujaučia tykančius pavojus. Žmonos ar merginos ligonėse dažnai prisijungia budėti prie sužeistųjų šeimų. Jos neišvengiamai suvokia, kad galėjo budėti ir prie savo vyrų ar vaikinų.

DĖL MARKUSO LIKAU PANIURĘS VISĄ NAKTĮ, tūnojau vienišas savo juodojoje skylėje. Praleidau ten kelias dienas.

Dirbti, aišku, nesustojau. Vieną dieną vadas įkišo galvą į kambarį ir parodė norįs, kad prie jo prisijungčiau lauke.

– Taigi, jie rado Markusą, – prasitarė vos tik likome dviese.

– Puiku!

– Jis sumaitotas.

– Tai kas? Išsikapstys.

Kiekvienas, pažinojęs Markusą, buvo tuo įsitikinęs. Šito žmogaus ant žemės nenulaikysi.

– Na, taip, kalbi tiesą, – sutiko mano vadas. – Bet jis pakankamai sugniuždytas, priluptas. Bus sunku.

Aišku, kad sunku, bet Markusas sunkumams pasiruošęs. Tiesą sakant, nors jį tebekamavo sveikatos problemos, Markusas vėl pasirinko paskyrimą, nors tik neseniai buvo išrašytas iš ligoninės.

Vadinamasis ekspertas

DĖL MANO ŽYGDARBIŲ FALUDŽOJE kelis kartus buvau pakviestas vadovybės pasidalinti savo nuomone, kaip reikėtų išdėstyti snaiperius. Dabar tapau „savo srities ekspertu", arba SME, jei kalbėtume kariniais terminais.

Man tai baisiai nepatiko.

Kai kuriems žmonėms aukšto rango pareigūnų kvietimas tikriausiai paglostytų savimeilę. Aš tiesiog norėjau dirbti savo darbą. Sėdėti kambaryje ir aiškinti, kaip atrodo karas – tikra kančia. Jie klausdavo klausimų, tokių kaip šis:

– Kokią ginkluotę turėtume nešioti?

Matyt, visai pagrįstas klausimas. Tačiau mano galvoje sukosi visai kitokios mintys:

– *Dievaž, jūs, vyrai, gana kvailoki. Tokius karybos pagrindus reikėjo išsiaiškinti senų seniausiai.*

Savo nuomone pasidalydavau, patardavau, kaip ruošti snaiperius, kokias užduotis jiems pavesti. Pasiūliau, kad pratybose daugiau dėmesio reikia skirti mokymams, kaip dengti saviškius miestuose, kaip pastatuose išmušti skyles ir panašiems dalykams, su kuriais susidūriau per karą. Užsiminiau, kad snaiperius vertėtų pasiųsti į teritoriją dar prieš prasidedant puolimui, taip jie galėtų užsiimti žvalgyba ir suteikti naudingos informacijos puolantiems būriams. Pasiūliau, kaip snaiperius paversti aktyvesniais ir agresyvesniais. Patariau, kad šauliai per pratybas galėtų šaudyti virš puolančiųjų karių galvų, taip būriai priprastų su jais dirbti.

Papasakojau vadams apie ginkluotės problemas, pavyzdžiui, kokių bėdų kyla „M-11“ šautuvui, kai jis pasidengia dulkėmis, apie slopintuvus, kurie krutina vamzdžio galą ir kenkia tikslumui.

Man atrodė, kad aiškiau nebūna. Tik ne jiems.

Sulaukęs klausimo, savo nuomone dalindavausi. Tačiau daugeliu atveju *iš tikrųjų* jie nelabai norėjo ką nors girdėti. Vadovybei reikėjo pagrįsti kai kuriuos ir taip padarytus sprendimus, arba, kitų nuomone, ir taip suplanuotus. Prasitardavau apie kokią nors ginkluotės dalį, kurios mums reikėtų, jie atsakydavo, kad jau nupirko tūkstantį ar kažką panašaus. Pasiūlydavau strategiją, kurią sėkmingai pritaikiau Faludžoje, o jie pacituodavo

man kokį nors skyrių ir pažerdavo argumentų, kad tokia strategija esą neišdegs.

Taja:

Kol Krisas buvo namuose, dažnai nesutardavome. Artėjo jo paskyrimo laikas, visai nenorėjau, kad jis vėl išvyktų.

Maniau, kad pareiga šaliai jau įvykdyta, net su kaupu. Jo reikėjo mums.

Aš visada tikėjau, kad pirmiausia esi atsakingas Dievui, šeimai ir šaliai. Štai tokia tvarka. Krisas nesutiko. Šalį jis manė esant aukščiau šeimos.

Tiesa, jis nebuvo baisiai užsispyręs. Visada sakydavo, kad jei įsakysiu nebegrįžti į tarnybą, paklus.

Tačiau taip daryti negalėjau. Atsakiau jam, kad ne man nurodinėti. Juk kitaip jis trauks mane per dantį visą gyvenimą.

– Tačiau pasakysiu taip, – tariau jam. – Jei grįši į tarnybą, žinosiu, kur esu. Tai pakeis dalykus. Nenoriu to, bet širdis jaučia, kad taip bus.

Kai jis vis tiek pasirinko tarnybą, pagalvojau – tebūnie. Dabar žinau. Būti SEAL'u Krisui svarbiau nei būti tėvu ar vyru.

Naujokai

KAI RENGĖMĖS ARTĖJANČIAM PASKYRIMUI, būrį papildė grupė naujokų. Iš jų išsiskyrė keli, pavyzdžiui, Dauberis ir Tomis, jie buvo ir snaiperiai, ir medikai. Tačiau didžiausią įspūdį paliko Rajanas Jobas. Priežastis paprasta. Jis neatrodė kaip SEAL'as. Priešingai – priminė didelį meškiną.

Negalėjau patikėti, kad jie leido šitam drimbai prisijungti prie komandos. Čia visi kaip jaučiai, puikios formos. O jis – apvalainas, atrodo minkštas.

Priėjęs prie Rajano, viską išrėžiau tiesiai į veidą.

– Storas, kas tau? Manai esąs SEAL'as?

Niekas nedavė jam ramybės. Vienas iš pareigūnų, kurį vadinome LT, pažinojo Rajaną nuo BUD/S mokymų ir jį palaikė. Tačiau LT pats dar buvo naujokas, taigi jo žodžiai įspūdžio nedarė. Ir taip būtume spardę Rajanui užpakalį, juk jis – žalias vyrukas. Tačiau jo svoris tik dar labiau apsunkino reikalus. Iš paskutiniųjų stengėmės priversti jį trauktis.

Bet gi Rajanas (jo pavardė rimavosi su „ausies speneliu“) uodegos nepabrukdavo. Vargu ar jo ryžtą galėjai su kuo nors palyginti. Jis ėmė treniruotis kaip maniakas. Numetė svorio ir įgijo geresnę formą.

Svarbiausia, kad jis griebdavosi visko, ko prašėme. Tikra barbė devyndarbė, labai nuoširdus ir baisiai juokingas. Vienu metu nebesulaikėme žodžių:

– Dievinam tave. Esi tikras vyras.

Juk nesvarbu, kaip atrodė, jis *buvo* tikras SEAL'as. Ir dar koks kietas.

Patikėkite, išbandėme iš visų pusių. Surasdavome didžiausią būrio vyrą ir liepdavome Rajanui jį nešti. Rajanas nešdavo. Per pratybas palikdavome sunkiausius darbus. Jis imdavosi jų nesiskųsdamas, o galiausiai įveikdavo ir mus. O dar tos veido išraiškos. Jis galėjo papūsti viršutinę lūpą, sukioti ratu akis ir kraipytis ypatingu būdu. Niekas neatsilaikydavo.

Jo gebėjimai natūraliai kėlė juoką. Bent jau mums.

Kartą nurodėme išsiviepti prieš mūsų vadą,

– Bet... – sustenėjo Rajanas.

– Nagi, pirmyn, – raginame jį. – Lįsk jam į akis. Tu gi naujokas. Pirmyn.

Jis taip ir padarė. Kai vadas pamanė, kad Rajanas išsidirbinėja, čiupo jam už gerklės ir parvertė ant žemės.

Tai dar labiau mus pakurstė. Rajanui teko išsidirbinėti ne

kartą. Kiekvieną sykį taip darydamas, jis gaudavo į kaulus. Galiausiai prisakėme jam stoti prieš vieną iš rimtų karininkų – tikrą dičkį, vargu ar net SEAL'as su juo norėtų prasidėti.

– Pirmyn, išsiviepk prieš jį, – prasitarė vienas mūsų.

– Dievaži, tikrai ne, – užprotestavo Rajanas.

– Jei to nepadarysi, mes tave nukamuosime negyvai, – įspėjau aš.

– Ar galite pribaigti mane dabar pat?

– Nagi, pirmyn! – visi raginome.

Rajanas nužygiavo ir išsiviepė prieš pareigūną. Tas sureagavo taip, kaip ir tikėjomės. Po kelių akimirkų Rajanas svajojo prasmegti skradžiai žemę.

– Gaila, kad negaliu pranykti, – niurzgėjo jis, skaičiuodamas smūgius.

Rajanas išgyveno, bet daugiau niekada neprašėme jo vaipytis.

KIEKVIENAS GEROKAI NUALINAMAS, kai prisijungia prie būrio. Esame lygių galimybių užpakalių spardytojai, karininkams tenka ne mažiau už eilinius.

Tuo metu naujokai dar negaudavo savo Trišakių, taigi nebuvo tikri SEAL'ai. Komandoje jie turėjo pereiti daugybę testų. Laikėmės nedidelio ritualo, kuris numatė pajuokos bokso varžybas prieš visą būrį. Kiekvienas naujokas turėjo atlaikyti tris raundus ir tik tada jo laukė glėbesčiavimai ir sveikinimai įstojus į broliją. Vienas raundas – kai tave partrenkia ant žemės.

Aš buvau Rajano sargas, turėjau užtikrinti, kad jo nesumals į miltus. Rajanas turėjo šalmą, visi vilkėjo bokso pirštines, tačiau vyrukai gali pernelyg įsismarkauti, todėl reikalingas sargas, kuris žiūrėtų, kad niekas neperžengtų ribos.

Rajanas nebuvo patenkintas trimis raundais. Jis prašė daugiau. Tikriausiai manė, kad jei kumščiuosis pakankamai ilgai, įveiks visus.

Tiesa, labai ilgai neištraukė. Įspėjau jį esąs jo sargas, kad ir ką bedarytų, manęs liesti nevalia. Tačiau po tokios gausybės smūgių jo galva visai apsisuko, ir užsimojęs smogė man.

Teko padaryti tai, ką turėjau...

Markas Ly

ARTĖJANT MŪSŲ PASKYRIMO LAIKUI, vadovybė sustiprino būrį. Iš kito dalinio mums pagelbėti atsiuntė jauną SEAL'ą, vardu Markas Ly. Jis akimirksniu pritapo.

Markas buvo atletiškas vyrukas, toks tvirtas egzempliorius, kokį ir įsivaizduoji SEAL'ą. Prieš ateidamas į karinį jūrų laivyną jis taip gerai žaidė futbolą, kad gavo galimybę pabūti profesionalios komandos nariu. Jis be vargo būtų virtęs asu, jei ne kojos trauma, kuri nutraukė Marko karjerą.

Tačiau jame slypėjo daug daugiau dalykų, ne tik fiziniai gebėjimai. Markas studijavo seminarijoje. Nors iš ten pasitraukė, nes esą matė, kokie veidmainiški studentai, vis tiek buvo labai religingas. Vėliau, per mūsų dislokavimą, prieš kiekvieną operaciją jis vadovavo mažai maldos grupelei. Kaip ir galima tikėtis, jis puikiai išmanė Bibliją ir apskritai religiją. Jis neketino tavęs ja kamuoti, bet jei norėjosi ar reikėjo pasikalbėti apie tikėjimą ar Dievą, jo ausys visada buvo atviros.

Šventasis jis, aišku, tikrai nebuvo, vargu ar elgėsi geriau už pienburnį – tai SEAL'o kraujyje.

Netrukus po to, kai prisijungė Markas, patraukėme į pratybas Nevadoje. Pasibaigus dienai, mūsiškiai susigrūdo keturių durų visureigyje ir patraukė atgal į bazę miegoti. Markas sėdėjo gale, kartu su manimi ir dar vienu SEAL'u, kurio vardas Bobas. Bobas ir aš kažkaip palietėme naujokų „kamavimo" temą.

Tikriausiai vedamas šviežio entuziazmo, o gal tiesiog naivumo, Markas prasitarė:

– Manęs dar niekas nenukamavo.

– Kaip tai? – sutrikau aš ir pasilenkiau pažiūrėti į nekaltą jo veidelį.

„Kamavimo“ mokykla – būtinas SEAL'ų atributas.

Markas pažvelgė man į akis. Aš žiūrėjau į jo.

– Nagi, pirmyn, – paprašė jis.

Bobas pasilenkė, aš užsimojau ir Marką išjungiau. Kai darbą baigiau, sugrįžau į savo vietą.

– Vagiliau! – supyko Bobas. – Smogti norėjau aš.

– Maniau, kad lenkiesi, norėdamas mane prileisti prie jo, – teisinausi aš.

– Velniai rautų, aišku, kad ne. Aš tik pasiraitojau laikrodį, kad netyčia jo nesulaužyčiau.

– Ką bedarysi. Pabus – šį kartą smogsi tu.

Taip ir buvo. Tą naktį tikriausiai kas antras būrio narys užsimojo prieš Marką. Tačiau jis atlaikė. Aišku, buvo naujokas, todėl neturėjo pasirinkimo.

Vadovybė

MAN LABAI PATIKO MŪSŲ NAUJAS VADAS. Jis nuostabus, karingas, išsiskyrė tarsi balta varna. Ne tik atpažino kiekvieno veidą ir žinojo vardą, bet prisiminė mūsų žmonas ir drauges. Jei prarasdavo žmogų, išgyvendavo asmeniškai. Tačiau vis tiek likdavo ryžtingas. Per pratybas niekada neleisdavo mums stoviniuoti. Tiesą sakant, snaiperiams prirašė papildomų pratimų.

Mūsų komandos pagrindinis vadas, kurį ėmiau vadinti Primo, pasirodė dar vienas aukščiausios klasės lyderis. Jam nusispjaut į paaukštinimus, įvaizdį. Visai neketino saugoti savo kėdės, rūpino-

si tik misijų sėkme ir stengėsi kuo geriau atlikti darbą. Be to, buvo iš Teksaso. Kaip suprantate, esu kiek šališkas, laikiau jį tikru vyru.

Vado kalbos visada prasidėdavo taip.

– Ką jūs, mulkiai, čia išdarinėjat? – niurgzdavo jis. – Ar pasijudinsite paspardyti užpakalių?

Primo darydavo viską, kad tik atsidurtų mūšio sūkuryje. Jis puikiai išmanė, kokiam pragarui sutverti SEAL'ai, ir troško mus ten pasiųsti.

Paprastame gyvenime jis pasirodė esąs senas geras bičiulis.

Kai nesitreniruoja, komandos vyrukai nuolat patenka į kokią nors bėdą. Didžiulė problema – kautynės baruose. Prisimenu, kaip vadas ištraukė visus už pakarpos.

– Dabar paklausykit. Puikiai žinau, kad vis tiek velsitės į muštynes, – kreipėsi jis į mus. – Todėl verčiau darykite taip. Smogiat greitai ir stipriai, o tada tepat slides. Jei niekas jūsų nepagauna, man į viską nusispjauti. Turėsiu įsitraukti tik tada, kai jus pagaus.

Tokį patarimą įsidėjau tiesiai į širdį, nors jį sekti ne visada pasirodė įmanoma.

Gal dėl to, kad vadas buvo iš Teksaso, o gal dėl to, kad pats turėjo rėksnio sielą, jis pamėgo mane ir dar vieną Teksaso vyruką, kurį vadinome Peperiu. Tapome auksiniais šefo berniukais, jis visą laiką ištraukdavo mus iš bėdos, jei kada į ją patekdavome. Pasitaikydavo situacijų, kai pasiųsdavau vieną ar du pareigūnus, vadas Primo viską užglaistydavo. Jis galėdavo mane išbarti, tačiau visada užstodavo prieš vadovybę. Kad ir kaip būtų, šefas galėjo pasitikėti manimi ir Peperiu – duotą darbą visada nudirbdavome.

Tatuiruotės

LAIKĄ LEISDAMAS NAMUOSE, ant savo rankos pridėjau porą naujų tatuiruočių. Viena jų – Trišakis. Jau laikiau save ti-

kru SEAL'u, maniau tatuiruotę užsitarnavęs. Išsipaišiau ją vidinėje rankos dalyje, ten ne kiekvienas galėjo matyti, bet aš žinojau ją esant. Nenorėjau Trišakio paversti pagyrų objektu.

Rankos priekyje išsitatuiravau rašalu nupieštą kryžininkų kryžių. Norėjau, kad žmonės žinotų – esu krikščionis. Kryžius buvo raudonas, simbolizavo kraują. Iš visos širdies nekenčiau prakeiktų laukinių, su kuriais teko kovoti. Visada jų nekęsiu. Jie iš manęs pasiglemžė pernelyg daug.

NETGI TATUIRUOTĖS virto nesutarimų su žmona priežastimi. Jai apskritai nepatiko tatuiruotės, o dar labiau pritrenkė tai, kaip jas pasidariau. Užsibuvau iki vėlumos, nors ji tikėjosi manęs namuose. Tada parodžiau piešinius tarsi staigmeną – trintis tarp mūsų dar labiau įkaito.

Taja manė, kad tatuiruotės – tai dar vienas ženklas, kad neatpažįstamai keičiuosi.

Man taip visai neatrodė, nors pripažįstu – žinojau, kad piešinukai jai nepatiks. Tačiau visada geriau prašyti atleidimo negu leidimo.

Tiesą sakant, apskritai ketinau išsitatuiruoti visas rankas, todėl man šie kūriniai atrodė kaip kompromisas.

Besirengiant išvykti

KOL BUVAU NAMUOSE, Taja antrą kartą pastojo. Tai pridėjo dar daugiau įtampos.

Mano tėtis Tajai buvo prišnekėjęs, kad jis esąs tikras – vos tik išvysiu savo sūnų ir su juo praleisiu daugiau laiko, nebenorėsiu grįžti į tarnybą ir traukti į karą.

Mes daug apie tai kalbėjome, tačiau man vis tiek nekilo jokių klausimų. Juk aš SEAL'as. Esu paruoštas karui. Esu tam sutvertas. Mano šalis kariauja ir aš jai reikalingas.

Be to, aš ilgėjausi karo. Ilgėjausi jaudulio, ilgėjausi virpulio. Man baisiai patiko galabyti niekšus.

– Jei žūsi, sugadinsi visų gyvenimus, – aiškino man Taja. – Negaliu pakęsti, kai tu rizikuoji ne tik savo, bet ir mūsų gyvenimais.

Kuriam laikui abu sutikome ir toliau nesutikti.

ARTĖJANT PASKYRIMO LAIKUI, mūsų santykiai ėmė šalti. Taja atsitvėrė emociškai, tarsi augintų šarvus ateinantiems mėnesiams. Ko gero, panašiai dariau ir aš.

– Čia ne tyčia, – tarė ji man, kai ištaikėme vieną iš nedaugelio akimirkų, per kurią galėjome apsvarstyti ir pasidalinti tuo, kas vyksta.

Tebemylėjome vienas kitą. Gali nuskambėti keistai, bet mes buvome ir artimi, ir tolimi. Tarsi stokojome vienas kito, tarsi troškome atsiriboti. Reikėjo užsiimti kažkuo kitu, bent jau man tai tikrai.

Pernelyg sureikšminau sugrįžimą į tarnybą. Labai troškau ir vėl kibti į darbą.

Gimdymas

LIKUS KELIOMS DIENOMS IKI išvykimo, apsilankiau pas gydytoją, reikėjo iš mano kaklo pašalinti cistą. Apžiūros kabinete daktaras griebėsi vietinės nejautros ir nuskausmino vietas aplink cistą. Tada įbedė į kaklą adatą ir iščiulpė šlamštą lauk.

Bent jau taip manau, nes iš tikrųjų neatsimenu. Vos tik adata įsliūkino, mane ištiko priepuolis ir su trenksmu iškeliavau anapus. Kai sugrįžau, gulėjau išsitiesęs ant patikrinimo stalo, pėdos atsirado ten, kur turėjo būti galva.

Jokiomis ligomis nesirgau, kitų neigiamų padarinių dėl priepuolio ar procedūros neišlindo. Nelabai kas suprato, kodėl mano organizmas taip jautriai sureagavo. Tačiau kiek teko girdėti, nieko blogo nenutiko.

Tačiau atsirado vienas nesklandumas. Priepuolis – tai jau pagrindas išbraukti iš karinio jūrų laivyno. Laimei, kambaryje pasitaikė karo medikas, su kuriuo teko tarnauti. Jis įkalbėjo gydytoją, kad šis nerašytų atsitikimo į mano sveikatos kortelę, arba parašytų taip, kad įrašas nepakenktų ateinančiam mano paskyrimui ir karjerai. (Nesu tikras, ką jis pasirinko.) Daugiau nieko apie tai negirdėjau.

TIESA, PRIEPUOLIS SULAIKĖ MANE NUO TAJOS. Kai klajojau atsijungęs, jos nėštumą, kaip įprasta, tikrino gydytojai. Iki mūsų dukters gimimo buvo likusios maždaug trys savaitės. Iki mano paskyrimo – kelios dienos. Patikra apėmė tyrimą ultragarsu. Kai prižiūrėtojas nukreipė savo žvilgsnį nuo ekrano, Taja suprato, kad kažkas ne taip.

– Man atrodo, kad kūdikio nesulaikysite, – tiek spėjo pasakyti prižiūrėtojas, netrukus pašoko ant kojų ir pasikvietė daktarą.

Mergaitės kaklą laikė apsivijusi bambagyslė. Ji taip pat buvo išlindusi iš amniotinio skyčio. Tai skystis, kuris puoselėja ir saugo besivystantį kūdikį. Jo kiekis atrodė nusekęs.

– Imsimės Cezario pjūvio, – įspėjo gydytojas. – Nesijaudinkite. Ištrauksime vaikelį rytoj. Jums viskas bus gerai.

Taja man skambino kelis kartus. Kai jau atsipeikėjau, ji buvo ligoninėje.

Kartu praleidome nervingą naktį. Išaušus rytui, medikai atliko Cezario pjūvį. Kol jie operavo, užkabino kažkokią arterija ir visur pritaškė kraujo. Mirtinai drebėjau dėl savo žmonos. Jutau tikrą baimę. Netgi blogiau...

GAL TAIP PRISILIEČIAU PRIE TO, ką ji patirdavo per mano tarnybos išbandymus. Jausmas siaubingai beviltiškas, labai tamsus.

Baisiai sunku su juo tvarkytis, ką jau kalbėti apie vargšą pilvuką.

DUKRA GIMĖ SVEIKA. PAĖMĘS laikiau ją rankose. Ji atrodė tolima, taip, kaip ir ką tik gimęs sūnus. Dabar gi laikydamas ją jaučiu meilę ir šilumą.

Kai bandžiau mergaitę perduoti Tajai, ji keistai mane nužvelgė.

– Nejau nenori jos palaikyti? – paklausiau.

– Ne, – atsakė ji.

– *Dieve mano,* – pagalvojau sau. – *Ji atstumia mūsų dukrą. Privalau išvykti, o ji vaikui nejaučia jokio prieraišumo.*

Po kelių akimirkų Taja ištiesė rankas ir apglėbė mergaitę.

– *Ačiū Dievui!*

Po dviejų dienų sugrįžau į tarnybą.

9 skyrius

Baudėjai

„Aš čia tam, kad pasirūpinčiau tais minosvaidininkais"

MANOTE, KAD JEI KARIUOMENĖ PLANUOJA DIDELĮ PUOLIMĄ, tai ras kelią, kaip pasiųsti karius tiesiai į mūšio lauką?

Klystate.

Dėl sveikatos problemų su cista, o vėliau ir dėl mano dukters gimimo, Jungtines Valstijas galiausiai palikau maždaug savaite vėliau nei mano būrys. Tuo metu, kai 2006-ųjų balandį nusileidau Bagdade, komanda jau buvo išsiųsta į vakarus, į Ramadi miestą. Bagdade niekas net neįsivaizdavo, kaip ten turėčiau nukeliauti. Pasivyti savo vyrukus tapo mano asmeniniu reikalu.

Tiesiogiai skristi į Ramadi buvo neįmanoma – per daug „karšta". Taigi reikėjo sugalvoti planą. Sutikau sausumos pajėgų reindžerį, kuriam taip pat reikėjo į Ramadi. Kol ieškojome, kas galėtų pametėti iki Bagdado oro uosto, susivienijome, sujungėme savo kūrybines galias.

Kažkuriuo metu nugirdau pareigūną, kalbantį apie sausumos pajėgų problemas dėl sukilėlių minosvaidininkų, įsikūrusių į vakarus nuo bazės. Sutapimo dėka išgirdome apie planuojamą skrydį į tą pačią bazę. Kartu su reindžeriu nužingsniavome link sraigtasparnio ir bandėme į jį patekti.

Kai ruošėmės lipti, kelią pastojo pulkininkas

– Sraigtasparnis pilnas, – jis ėmė šaukti reindžeriui. – Kodėl norite skristi?

– Matot, sere, esame snaiperiai ir vykstame pasirūpinti problemomis su minosvaidininkais, – paaiškinau jam, laikydamas už ginklo dėklo.

– O, taip! – pulkininkas sušuko įgulai – Šitų vyrukų reikia dabar pat. Priimkit į artimiausią skrydį.

Mes įšokom vidun, tuo pačiu išspyrėme du vietinius.

KAI NUVYKOME Į BAZĘ, MINOSVAIDININKŲ nebeliko. Tačiau mūsų bėda niekur nedingo – tiesioginių skrydžių į Ramadi nenusimatė. Šansai, kad ten trauks konvojus, buvo net mažesni už tikimybę liepą išvysti sniegą Dalase.

Tačiau turėjau sumanymą. Nusivedžiau reindžerį į bazės ligoninę ir suradau karo mediką. Dirbau su jais kaip SEAL'as, mano patirtis bylojo, kad medikai visada žino, kaip rasti kelią iš aklavietės.

Iš kišenės išsitraukiau SEAL'ų „iššūkio monetą", palikau ją delne ir spausdamas ranką perleidau. („Iššūkio monetos" yra specialūs žetonai, jie sukurti pagerbti būrio narius už drąsą ir kitus ypatingus pasiekimus. SEAL'ų „iššūkio moneta" labai vertinama, nes yra reta ir išmarginta vertingais simboliais. Jei kariniame jūsų laivyne perleidi ją spausdamas ranką, tarsi byloji apie slaptą pasisveikinimą.)

– Klausyk, – tariau gydytojui. – Man reikia ypatingos paslaugos. Esu SEAL'as, snaiperis. Mano būrys dabar Ramadi. Turiu ten nuvykti, o jis kartu su manimi, – parodžiau į reindžerį.

– Gerai, – beveik pašnibždomis atsakė medikas. – Eime į mano kabinetą.

Mes įžengėme į kambarį. Jis ištraukė guminį spaudą, paženklino mūsų rankas, tada kažką užrašė šalia.

Tai buvo pirmosios pagalbos kodas.

Gydytojas evakavo mus į Ramadi. Tapome pirmaisiais, ir tikriausiai vieninteliais, kuriuos evakuoja į mūšį, bet ne iš jo.

O aš galvojau, kad *tokie* išradingi būna tik SEAL'ai.

Neturiu jokio supratimo, kaip tai suveikė. Niekas sraigtasparnyje nesiveržė mūsų klausinėti apie skrydžio kryptį ir nesidomėjo mūsų „žaizdų" kilme.

Ryklio bazė

RAMADI BUVO AL ANBARE, TOJE PAČIOJE PROVINCIJOJE KAIP IR FALUDŽA, apie trisdešimt mylių[68] toliau į vakarus. Žmonės kalbėjo, kad daugelis sukilėlių, kurie buvo išvaryti iš Faludžos, tūnojo čia. Tam buvo daugybė įrodymų. Atakų skaičius šoktelėjo, nors Faludžoje reikalai nurimo. 2006-aisiais Ramadi laikytas pačiu pavojingiausiu miestu Irake, jis buvo tikras pragaras.

Mano būrį pasiuntė į Ramadi stovyklą. Tai Jungtinių Valstijų bazė už miesto, šalia Eufrato upės. Mūsų įtvirtinimai buvo praminti Ryklio baze, ją įkūrė anksčiau veikęs būrys. Bazė stūksojo prie pat Ramadi stovyklos, tvoros su viela išorėje.

Kai pagaliau ten nusigavau, paaiškėjo, kad mano kolegos jau išsiųsti į operaciją Ramadi rytuose. Susiorganizuoti transportą per miestą – jokių šansų. Buvau ne juokais įsiutęs. Juk atvykau per vėlai, pražiopsojau įvykius.

Ieškodamas kuo užsiimti, kol išsiaiškinsiu, kaip prisijungti prie pamesto būrio, paklausiau savo vadų, ar negalėčiau pasėdėti apsaugos bokšteliuose. Sukilėliai vis tikrindavo perimetrą, sėlindavo taip arti, kiek drįso, ir apšaudydavo stovyklą kalašnikovais.

– Tai aišku, pirmyn, – tarė jie.

Pasiėmęs snaiperio šautuvą, išsiruošiau. Vos tik įsitvirtinau pozicijoje, pamačiau du netoliese šmirinėjančius vyrukus, ieškančius vietos pašaudyti.

---

[68] *30 mylių – 48,28 kilometro.*

Palaukiau, kol jie pritūps už uždangos.

Pokšt!

Nukirtau vieną. Jo draugas apsisuko sprukti.

Pokšt!

Nukirtau antrą.

Septynaukštis

VIS DAR LAUKIAU, KADA PRISIJUNGSIU PRIE SAVOJO BŪRIO. Tuo metu jūrų pėstininkų pajėgos miesto šiaurėje paprašė snaiperių pridengti juos nuo septynių aukštų pastato, stovinčio greta posto.

Vadovybė pasiūlė surinkti komandą. Bazėje glaudėsi tik dar du snaiperiai. Vienas besigydė žaizdas, klajojo „atsijungęs" nuo morfijaus. Kitas – vadukas, nelabai veržėsi kur nors traukti.

Į bendražygius prašiau pirmojo, gavau antrąjį.

Dar suradome du „šešiasdešimtojo" kulkosvaidininkus, tarp jų ir Rajaną Jobą. Jie turėjo suteikti daugiau „svorio". Galiausiai su karininku išvykome pagelbėti jūrų pėstininkams.

Septynaukštis buvo apgriuvęs, aukštas pastatas, į dangų kilo maždaug už dviejų šimtų jardų[69] nuo jūrų pėstininkų įtvirtinimo. Rymojo prie kelio, kuris prieš karą laikytas vienu pagrindinių, pastatytas iš gelsvai rudo cemento, atrodė tarsi modernus biurams skirtas daugiabutis. Bent jau turėjo toks būti, tačiau išdaužyti langai ir milžiniškos raketų bei sviedinių paliktos skylės bylojo ką kita. Tai buvo aukščiausias statinys aplink, miestas nuo jo atsivėrė kaip ant delno.

Vos atslinkus vakarui kartu su keliais jūrų pėstininkais ir vietos „jundžiais" patraukėme pasižvalgyti. „Jundžiai" buvo mūsų

[69] *200 jardų – 182,88 metro.*

ruošiami, naująjai Irako valdžiai lojalūs policininkai ir kareiviai. Jų susibūrė įvairios grupės, kiekviena – savo srities ekspertė. O dažniausiai – priešingai, tos srities visai neišmanė.

Kol dar buvo šviesu, šen bei ten visai sėkmingai pašaudėme, nukaudavome kokį pasiklydusį sukilėlį. Pastato teritorija atrodė gana nuniokota, smėlio pilnus sklypus vieną nuo kito skyrė balinta siena su išpuoštais geležiniais vartais.

Užslinkus nakčiai aplink pakilo visa priešų jūra. Niekšai traukė pulti jūrų pėstininkų posto, o mes painiojomės pakeliui. Sukilėlių išlindo tikra gausybė.

Buvome puikus grobis, tačiau iš pradžių jie mūsų nepastebėjo. Tik vėliau išvydau tris tipus, maždaug už kvartalo besitaikančius į mus prieštankiniu raketsvaidžiu. Likvidavau vieną po kito – slapstytis nuo raketų neteko.

Netrukus link mūsų pasisuko susišaudymo keliama audra. Jūrų pėstininkai per raciją pakvietė verčiau nešdintis pas juos.

Tačiau kareivių postas plytėjo už kelis šimtus jardų besitęsiančio klastingo kelio. Aš, man vadovaujantis karininkas ir vienas iš „šešiasdešimtojo" kulkosvaidininkų pridengėme likusius, kad šie galėtų nusileisti žemyn ir trauktis pas jūrų pėstininkus. Audra pasitaikė smarki, kai bendražygiai pasiekė priedangą, mus spėjo apsupti. Teko likti kur buvus.

VOS TIK PASIEKĘS JŪRŲ PĖSTININKŲ įtvirtinimus, mūsų keblią padėtį suvokė Rajanas. Jis ėmė ginčytis su vadu ir ieškoti, kas galėtų mus pridengti. Šefas aiškino, kad privalo likti su irakiečių „jundžiais", juk jie jau tūnojo saugioje vietoje. Rajanui buvo įsakyta pasilikti drauge, tačiau jis atsisakė paklusti.

Bičiulis užsikabarojo ant jūrų pėstininkų užimto namo stogo ir, kol mes laikėmės prieš sukilėlius, Rajanas prisidėjo prie tų, kurie bandė užkurti mus pridengsiančią ugnį.

GELBĖTI MŪSŲ JŪRŲ PĖSTININKAI IŠSIUNTĖ PATRULĮ. Stebėjau juos paliekant postą ir išvydau už nugarų sėlinantį sukilėlį.

Šoviau. Jūrų pėstininkai sugriuvo ant žemės. Parvirto ir irakietis, tik jis daugiau nebepakilo.

– Netoliese įsitaisęs [sukilėlių] snaiperis. Jis kietas, – pranešė jūrų pėstininkų ryšininkas. – Šunsnukis beveik mus pričiupo.

Sugniaužiau savo raciją:

– Čia aš, mulki. Pasižiūrėkit už savęs.

Apsisukę kariai pamatė ant žemės pasliką laukinio lavoną, netoliese voliojosi raketsvaidis.

– Ačiū Dievui, – atsakė jūrų pėstininkas.

– Nebūtina minėti Jo vardo.

Tą naktį irakiečiai iš tiesų pasitelkė snaiperius. Du iš jų pavyko nukauti, vienas slėpėsi įsitaisęs mečetės minareto viršūnėje, kitas – ant gretimo pastato. Priešas užkūrė gana neblogai organizuotą puolimą, tai vienas stipresnių pasipriešinimų, su kuriais susidūrėme apylinkėse. Keista, kad jie kovėsi naktį. Tamsoje sukilėliai paprastai nebandydavo laimės.

Galiausiai prašvitus susišaudymas nurimo. Jūrų pėstininkai išdardėjo su krūva šarvuočių mūsų pridengti, pagaliau perbėgom į jų stovyklą.

Nuėjau susitikti su jų viršininku papasakoti apie įvykius. Nespėjau nė sakinio iš burnos ištraukti, kai staiga į kabinetą įsiveržė apkūnus jūrų pėstininkų karininkas.

– Kas, velniai rautų, buvo tas snaiperis ant septynaukščio? – ėmė loti jis.

Apsisukęs patvirtinau, kad tai aš, o viduje jau susigūžiau laukdamas prakeikimo dėl kokio nors karininko įžeidimo.

– Noriu paspausti tau ranką, sūnau, – tarė jis, nusiimdamas pirštinę. – Tu išgelbėjai mano gyvybę.

Karininkas pasirodė esąs tas pats karys, kurį per raciją iš-

vadinau mulkiu. Dar niekada nemačiau dėkingesnio jūrų pėstininko.

„Legenda“

IŠ SAVO NUOTYKIŲ RYTUOSE GRĮŽO MANO BENDRAŽYGIAI. Bičiuliai pasisveikino kaip visada šiltai.

– Ak, puikiai žinojome, kad čia rasime Legendą, – vos išvydę tarė jie. – Girdėjome apie du nukautuosius Kemp Ramanyje. Priešai ėmė kristi šiaurėje. Iš karto aišku, kad atsibastė Legenda. Tik toks niekšas kaip tu sugeba čia ką nors nukauti.

Buvo juokinga.

Legendos pravardė prigijo dar Faludžoje, maždaug tada, kai susprogdinau priešo paplūdimio kamuolius. O gal tada, kai pasisekė nušauti sukilėlį iš neapsakomai didelio atstumo. Iki tol mane pravardžiavo Teksu.

Aišku, Legenda nebuvo tiesiog „legenda“. Ji skambėjo daug pašaipiau – LEGENDA. Vienas mūsiškių, tikriausiai Dauberis, bandė viską apversti aukštyn kojomis ir pravardžiavo MITU. Taip turėjau nusileisti ant žemės.

Tokios bičiulių etiketės iš dalies suteikė daugiau garbės nei uniformuotos oficialios medalių įteikimų ceremonijos.

DAUBERĮ TIKRAI PAMĖGAU. Nors jis buvo naujokas, tačiau pasirodė labai neblogas snaiperis. Galėjau stovėti sau vienas per susišaudymą ir dar keiksmažodžiais plūstis. Prijaučiau jam, todėl kai reikėjo Dauberį „kamuoti“, nemušdavau jo... Smarkiai.

Bičiuliai juokaudavo dėl Legendos, tačiau tai viena geriausių pravardžių, kurias gali gauti. Pažiūrėkite į Dauberį. Čia ne tikras vardas (jis dirba vadinamąjį „valstybės tarnybos“ darbą). Pravardę ištraukėme iš televizijos serialo „Treneris“, ten buvo toks

personažas – tipiškas sportiškas mulkis. Mūsų Dauberis buvo protingas vyrukas, tačiau rinkdami jam pravardę į tai neatsižvelgėme.

Tiesa, geriausia pravardė teko Rajanui Jobui – Biglis.

Tai didi, juokinga pravardė dideliam, juokingam vyrukui. Ją sugalvojęs sakosi Dauberis. Jis esą ją nusižiūrėjo nuo artimųjų, kurie sudūrė žodį „big“ (*didelis*) ir „giggles“ (*krizenimas*).

Kartą jis taip pavadino Rajaną. Pravardę pakartojo kitas komandos narys ir ji akimirksniu prilipo.

Biglis...

Rajanas pravardės baisiai nekentė. Tai, aišku, jai padėjo dar greičiau prilipti.

Vėliau kažkas rado mažą violetinį begemočiuką. Jis, žinoma, turėjo atitekti vyrukui su begemoto veidu. Taip Rajanas tapo Biglis Dykumų Begemotas.

Tiesa, Rajanas nebūtų Rajanas, jei neapverstų visko aukštyn kojomis. Jis pravardę pavertė *savo* pokštu, užuot susitaikęs su tuo, kad taip šaipėmės *iš jo*. Biglis Dykumų Begemotas – didžiausias „šešiasdešimtojo“ kulkosvaidžio meistras.

Rajanas begemočiuką ėmė tampytis visur, net į kautynes. O mes negalėjome juo nesižavėti.

Baudėjai

IR MŪSŲ BŪRYS TURĖJO PRAVARDĘ, ji skambėjo kitaip nei Kadilako vardas.

Save vadinome Baudėjais.

Pristatau tiems, kurie nežino Baudėjo personažo. Jis „Marvel“ komiksuose debiutavo 1970-aisiais. Tai tikras asas. Jis moko niekšus, kovoja už teisingumą. Tik ką pasirodė to paties pavadinimo filmas. Baudėjas dėvėjo marškinėlius su stilizuota balta kaukole.

Prieš paskyrimą šią pravardę pasiūlė mūsų ryšininkas. Visi sutikome, kad Baudėjas – šaunus vyrukas. Mokė niekšus, galabijo šunsnukius, versdavo drebėti nenaudėlius.

Taip darome ir mes. Todėl pasiskolinome Baudėjo simbolį – kaukolę. Šiek tiek pataisę pritaikėme sau. Išpaišėme ją ant savo džipų, neperšaunamų liemenių, šalmų ir visų ginklų. Palikdavome kaukolės pėdsaką ant kiekvieno pastato ar sienos, kur tik galėjom. Norėjome, kad žmonės sužinotų – *esame čia, pasiruošę visus sutvarkyti.*

Čia mūsų psichologinio spaudimo pavyzdys.

Matot mus? Mes tie, kurie spardo jūsų užpakalius. Drebėkite, nes mes tie, kurie jus galabija.

Jūs niekšai. O mes dar didesni. Mes tikri asai.

Broliukai iš kito būrio užsigeidė kaukolę, kuria žymėjome ginkluotę, panaudoti patys. Neleidome. Atkirtome, kad Baudėjai esame *mes.* Tegul susiranda savo simbolį.

Džipams parinkome švelnesnes pravardes, dažniausiai nusižiūrėtas iš „G. I. Joe" personažų, pavyzdžiui Kunigaikštis, Gyvatės akys. Tai, kad karas yra pragaras, dar nereiškia, kad negalima truputį pasilinksminti.

PER ŠITĄ PASKYRIMĄ PASITAIKĖ LABAI GERAI KOMANDA, ypač ten, viršuje. Karininkai – padorūs. Vadas Tonis – tiesiog nuostabus.

Jis pradėjo karjerą kaip snaiperis. Atrodė ne šiaip sau asas, jis buvo senas vilkas, bent jau skaičiuojant pagal SEAL'ų standartus. Sklido gandai, kad paskyrimo metu jam buvo keturiasdešimt metų.

Aktyviai kautynėse dalyvaujantys SEAL'ai iki tiek paprastai neištempia. Mus per daug iškankina. Tačiau Tonis kažkaip sugebėjo ištverti. Jis pasirodė kietas kalės vaikas, paskui kurį sektume net ir į pragarą.

Kai išsiruošdavome patruliuoti, mano pozicija paprastai būdavo priekyje, tai snaiperių vieta. Tonis traukdavo iš karto už nugaros. Paprastai vadas pasitraukia į rikiuotės galą, dengia kareivių užpakalius. Tačiau mūsiškis LT tikino, kad turėti du snaiperius priešakyje – daug išmintingiau.

NETRUKUS, KAI SUSIRINKO VISAS BŪRYS, kitą naktį išdardėjome septyniolika kilometrų į rytus nuo Ramadi. Apylinkės pasirodė žalios ir derlingos. Po ilgo laiko dykumoje ji mums priminė Vietnamo džiungles. Praminėme vietovę Viet Ramu.

Praėjus nakčiai po to, kai vėl susijungė būrys, gavome nurodymą išnaršyti vieną teritoriją, nužygiavome prie įtariamos sukilėlių tvirtovės. Priėjome didžiulį griovį su tiltu. Dažniausiai tokie tiltai būna užminuoti, gavome įspėjimą, kad taip yra ir šį kartą. Priėjęs sustojau ir skenuodamas lazerio taikikliu ieškojau sprogmenis aktyvuojančios vielos.

Peršviečiau visą tilto viršų, bet nieko neradau. Pasilenkęs žemiau pabandžiau dar kartą. Vis tiek nieko. Ieškojau visur, kur tik išmaniau, tačiau jokių laidų, sprogmenų ar minų neradau. Tuščia.

Buvau tikras, kad kažkas *tikrai* paslėpta, juk žinojau apie žvalgybos pranešimus dėl užminuoto tilto.

Peržiūrėjau dar sykį. Už manęs mindžikavo išminavimo ekspertas. Užteko surasti aktyvuojančią vielą ar patį sprogmenį ir išminuotojas susitvarkytų akimirksniu.

Tačiau užčiuopti nepavyko nieko. Galiausiai tariau Toniui:

– Eime...

Tik nepagalvokit klaidingai. Gink Dieve, nežygiavau per tiltą iškėlęs galvą. Vienoje rankoje spaudžiau ginklą, kitą įkišęs į „klyną" saugojau „šeimos brangenybes".

Jei sprogmuo išsitaškytų, tai tikrai nebūtų išgelbėję man gyvybės, tačiau bent jau laidotuvėms išsaugočiau nesudarkytą kūną.

Tilto ilgis – vos dešimt pėdų[70], bet jį pereiti užtrukau gal valandą. Pagaliau pasiekęs kitą pusę mirkau nuo prakaito. Apsisukau pakelti nykščio kitiems, tačiau už nugaros nieko nesimatė. Visi prisidengę už uolų ir krūmų laukė, kol mane sudraskys į gabalus.

Slėpėsi net ir Tonis, priešakinis vyrukas, kuris turėjo mane lydėti.

– Šunsnuki? – ėmiau staugti aš. – Kur tu, velniai rautų, pasidėjai?

– O kodėl į orą turėtų išlėkti daugiau nei vienas tipas? – prisiartinęs lakoniškai atsakė jis.

Vertėjai

FALUDŽĄ ATKOVOJO GAUSIOS PAJĖGOS, kurios veržėsi labai organizuotai. Operacija buvo sėkminga, bet puolimas pridarė daug žalos. O tai, savaime suprantama, susilpnino paramą naujajai Irako vyriausybei.

Galima ginčytis, dėl to ar ne dėl to (aš tikrai pasiginčyčiau) amerikiečių vadovybė daugiau nenorėjo, kad panašus scenarijus pasikartotų Ramadi. Taigi, kol sausumos pajėgos planavo, kaip paimti miestą kuo mažesniais nuostoliais, mes ir toliau kovėmės apylinkėse.

Pradėjome nuo šturmų. Naudojomės keturių vertėjų paslaugomis, vadinome tuos vyrukus „tėjais“. Jie padėdavo bendrauti su vietiniais. Paprastai drauge į operaciją traukdavo bent vienas, dažniausiai du.

Vieną „tėją“, vardu Mūsas, labai pamėgome. Jis baisiai kietas tipas iš Jordanijos. Dirbo Irake nuo įsiveržimo 2003-aisiais. Jam

[70] *10 pėdų – 3, 05 metro.*

vieninteliam iš visų vertėjų patikėdavom ginklą. Žinojome, kad jis kausis aršiai – labai troško būti amerikiečiu, galėjo galvą dėl to paguldyti. Jei tik susidurdavome su priešu, jis kartu su mumis paleisdavo ugnį.

Mūsas nebuvo taiklus šaulys, tačiau palenkti priešų galvas sugebėdavo. Svarbiausia, kad suprasdavo, kada galima šaudyti, o kada ne. Patikėkite, tai ne taip lengva, kaip atrodo.

NETOLI RYKLIO BAZĖS STOVĖJO mažytis kaimelis, kurį praminėme Gei Tvei. Jame nuolat knibždėte knibždėjo sukilėlių. Užtekdavo atidaryti vartus, iškišti nosis ir smogti taikiniui. Vieną namą aplankėme tris ar keturis kartus. Po pirmojo karto niekšai net nesirūpino durų įstatyti atgal į vietą.

Neturiu žalio supratimo, kodėl jie vis grįždavo į tą namą. Tekdavo apsisukti ir mums, galiausiai visai neblogai pažinojome patalpas.

Praėjus kiek laiko Gei Tvei ir Viet Rame gerokai padaugėjo susirėmimų. Apylinkių ėmėsi sausumos pajėgų nacionalinė gvardija, taigi pradėjome dirbti su jais.

Taikiniai

BENE PIRMOJI MUMS TEKUSI UŽDUOTIS – padėti sausumos pajėgoms Viet Rame susigrąžinti teritoriją aplink ligoninę, netoli upės. Čia kadaise pradėtas statyti keturių aukštų betoninis pastatas, tačiau statybos prieš porą metų buvo apleistos. Sausumos pajėgos užsimojo pastatą pabaigti ir padovanoti irakiečiams. Juk labai reikėjo aukštos kokybės sveikatos priežiūros. Tačiau kareiviai prie darbų net negalėjo prisiartinti. Vos tik pamėgindavo – sulaukdavo šūvių. Ginklų teko griebtis mums.

Prie šešiolikos mūsų būrio narių prisijungė dar dvi dešimtys,

gavome užduoti išvalyti artimiausią kaimelį nuo priešų. Įžengę ankstyvą rytą pasidalijome ir pradėjome šturmuoti pastatus.

Spausdamas savo „Mk-12“ žygiavau priešakyje, į kiekvieną namą įsiverždavau pirmas. Jei pastatas pasirodydavo saugus, užlipdavau ant stogo, iš ten pridengdavau ant žemės stovinčius saviškius ir ieškodavau sukilėlių. Jie, kaip tikėjomės, turėjo pulti vos tik sužinoję apie mus. Būrys sėlindavo į priekį ir šukavo teritoriją.

Procesas truko ilgiau. Namai, ne taip, kaip mieste, stovėjo atokiau vienas nuo kito, reikėjo labiau išsisklaidyti. Netrukus apie mus išgirdo teroristai. Jie puikiai suprato mūsų vizito tikslą, todėl susibūrę surengė nedidelį puolimą iš mečetės. Pasislėpę už jos sienų, į mus paleido kalašnikovo kulkų spiečių.

Prasidėjus susišaudymui, tykojau ant vieno iš namų stogo. Po kelių akimirkų ant priešų išvertėme visą ugnį, kokią tik turėjome: „M-4“, „M-60“, snaiperių šautuvus, 40 milimetrų granatas, prieštankines raketas. Pavertėme mečetę fakelu.

Greitai perėmėme persvarą į savo rankas. Ant žemės stovintys kariai pradėjo ruoštis mečetės šturmui. Jie tikėjosi pričiupti sukilėlius, kol šie nepranyko savo urvuose, iš kurių buvo išlindę. Ugnį pakėlę aukščiau, taikėme virš galvų ir taip siekėme įvilioti į spąstus.

Pačiame kautynių įkarštyje man į koją pataikė kito ginklo tūta, tikriausiai greta pliekiančio „M-60“ kulkosvaidžio. Ji įkrito į batą, greta kulkšnies. Ėmė velniškai deginti, tačiau nieko negalėjau padaryti. Juk aplinkui buriavosi pernelyg daug iš po sienų striksinčių sukilėlių, kurie gviešėsi pribaigti bendražygius.

Vietoj kovinės avalynės avėjau paprastus kalnų batus. Taip darydavau visada. Kalnų batai daug lengvesni ir patogesni, be to, dažniausiai jų užtenka apsaugoti pėdas. Bėda ta, kad šį kartą prieš kautynes nepasistengiau jų tinkamai susivarstyti, todėl tarp kelnių ir batų išlindo tarpas, kuriuo ir pasinaudojo po šūvio įkritusi tūta.

Ir ką gi man kartodavo instruktoriai per „BUD/S“ mokymus? Per kautynes negalima prašyti jokių „minutinių“ pertraukėlių!

Nurimus susišaudymui atsistojau ant kojų ir tūtą ištraukiau. Ant jos buvo prilipęs geras gabalas odos.

Išlaisvinę mečetę ir susitvarkę su likusiu kaimu, pagaliau baigėme darbą.

Įvairūs būdai žudyti

KARTU SU SAUSUMOS PAJĖGOMIS PATRULIAVOME DAR KELIS KARTUS. Apylinkėse bandėme palaužti pasipriešinimą. Planas paprastas, bet pavojingas. Pasirodome priešui, stengiamės pritraukti sukilėlių ugnį. O kai jau jie išlenda, galime atsišaudyti ir likviduoti. Paprastai taip ir būdavo.

Kai išrūkydavome priešą iš kaimų ir mečečių, jie sulįsdavo į ligonines. Jos sukilėliams baisiai patiko. Paprastai ligoninių pastatai pasitaikydavo dideli, gerai pastatyti (tai reiškia – geriau apsaugoti). Be to, jie žinojo, kad amerikiečiai vengia pulti ligonines, net kai jas užima teroristai.

Sausumos pajėgų vadovybė galiausiai nusprendė veržtis į ligoninę, nors sprendimą priimti delsė.

– Nuostabu, – visi atsakė išgirdę planą. – Imamės darbo.

PRIDENGTI SAVIŠKIŲ ĮSITVIRTINOME už dviejų trijų šimtų jardų[71] nuo ligoninės stovinčiame name, anapus tuščio lauko. Vos tik mus užfiksavę, sukilėliai ėmė kelti triukšmą ir nenorėjo leisti pasilikti pastato.

Vienas iš mano bendražygių paleido Karlo Gustavo raketą,

---

[71] *200–300 jardų – 182,88–274,32 metro.*

taikė ten, iš kur šaudė sukilėliai, į namo viršutinę dalį. Gustavas išmušė ten milžinišką skylę. Į orą pakilo daugybė kūnų.

Raketa padėjo priešą kiek atvėsinti, pasipriešinimui atlėgus į pastatą įsiveržė ir jį užėmė sausumos pajėgos. Kai kariai pasiekė pamatus, niekas nebesipriešino. Keli laimės kūdikiai, kurių nespėjome nugalabyti, išsibėgiojo sau.

TOKIUOSE SUSIDŪRIMUOSE VISADA SUNKU pasakyti, kiek sukilėlių stoja mums skersai kelio. Nedidelė saujelė gali visai neblogai pasipriešinti. Dešimtys vyrų, kurie kaunasi už priedangos, gali ilgam sulaikyti dalinį, viskas priklauso nuo aplinkybių. Tačiau jei sukilėliai susiduria su daug rimtesne jėga, gali imti statymus – pusė apsisuks bėgti už nugaros ar dar kitaip neš kudašių.

KARLĄ GUSTAVĄ TAMPĖMĖS IR ANKSČIAU, bet, kiek žinau, su juo ką nors nukovėme pirmą sykį. Visai gali būti, kad apskritai pirmą sykį su Gustavu sublizgėjo SEAL'as. Šiaip ar taip, šį ginklą prieš pastatą tikrai panaudojome pirmą kartą. Vos tik pasklido žinios apie tai, kiekvienas užsimanė mus mėgdžioti.

Šiaip jau Karlą Gustavą sukūrė naikinti šarvuotajai technikai. Tačiau mes vėliau išsiaiškinome, kad jis puikiai veikia prieš pastatus. Visu gražumu ginklas atsiskleidė Ramadi. Jis perskrosdavo sutvirtintą betoną ir ištaškydavo viską, kas likdavo viduj. Sprogimo banga iššluodavo patalpas.

Ginklui pritaikėme skirtingus šovinius. (Primenu, tai neatatrankinis šautuvas, o ne raketsvaidis.) Sukilėliai dažnai slėpdavosi už pylimų ir kitokių barjerų, gerai užsibarikaduodavo. Tokiu atveju užtaisydavome šovinį, kuris sprogdavo ore, dar nepasiekęs žemės, virš priešo galvų. Tai daug blogiau už bet kokį sprogmenį, kuris sprogsta atsitrenkęs į taikinį.

Gustavą lengva naudoti. Užtenka įsigyti dvigubą ausų apsaugą ir žiūrėti, kaip stovi šūvio metu. Rezultatai – nuostabūs. Po

kurio laiko iš ginklo pašaudyti užsimanė visi būrio nariai. Prisiekiu, vyrai susigrumdavo nepasidalinę, kuriam teks eilė šauti.

KAI TAVO PROFESIJA – ŽUDYTI ŽMONES, anksčiau ar vėliau imi galvoti, kaip tai padarius kūrybingiau. Vis svarstai apie galingiausią ugnį, kokią tik gali užkurti mūšyje. Ieškai naujų ir išradingų būdų naikinti.

Viet Rame radome tiek daug taikinių, kad pradėjome vienas kito klausinėti – kokio ginklo dar *nepanaudojome* priešui galabyti?

– *Dar nenužudei iš pistoleto? Pasistenk nukirsti bent vieną.*

Ir taip tekdavo kaitalioti įvairius ginklus siekiant įgyti patirties, suprasti, kaip jie veikia per kautynes. Tačiau tąkart tai virto žaidimu. Kai susišaudymai vyksta kiekvieną dieną, imi ieškoti, kaip juos paįvairinti. Kad ir kaip būtų, sukilėlių netrūko, susidūrimų irgi.

GUSTAVAS PASIRODĖ PATS VEIKSMINGIAUSIAS GINKLAS sukilėliams iš pastatų išrūkyti. Nešiojomės „AW raketas (lengvoji prieštankinė gynyba). Jos buvo daug lengvesnės, patogios tampyti. Tačiau daugybė jų pasirodė niekam tikusios. O kartą paleidęs raketą, naujos neužtaisysi, Karlas Gustavas nėra iš naujo užtaisomas ginklas. Jis visada smogdavo iš peties, švelniai tariant.

Dar vienas mūsų numylėtinis – 40 milimetrų granatsvaidis. Jo esama dviejų tipų. Vienas pritaisomas prie šautuvo, kitas stovi pats sau vienas. Turėjome ir vienų, ir kitų.

Paprastai naudodavome „skeveldrinę" granatą. Sprogusi ji nusėdavo teritoriją šrapneliu ar skeveldromis. Tai įprastas, gerai išmėgintas ginklas priešo gyvajai jėgai naikinti.

Per dislokavimo laikotarpį gavome naujo tipo sviedinių, skirtų šiluminiam sprogimui. Tokie sprogimai sukelia daug rimtesnį „bum". Vienintelė granata, paleista į priešo snaiperį, įsitaisiusį ant nedidelio pastato, gali nugriauti visą namą. Sprogimas

sukelia nepakeliamą spaudimą. Mes, aišku, dažniausiai šaudydavome į didelius pastatus, tačiau griaunamoji jėga vis tiek pasirodė įspūdinga. Sukeldavome siaubingą sprogimą, gaisrą ir ką tik nori – priešų nelikdavo nė kvapo. Smagumėlis!

Granatas šaudėme atsižvelgdami į vadinamąjį „Kentucky" nuokrypį dėl vėjo: išmatuoji atstumą, atitinkamai priderinęs pakeli granatsvaidį ir šauni. Labai patiko „M-79" savarankiškai stovinčiojo versija. Ji debiutavo per Vietnamo karą. Ginklas turi taikiklius, taigi daug lengviau nusitaikyti ir smogti, kur nori. Šiaip ar taip, greitai įgusdavai. Juk ginklą teko naudoti labai dažnai.

Susidūrimai laukdavo vos peržengus slenkstį.

Mėgavomės tuo.

Taja:

Kai Krisas išvyko į paskyrimą, man su vaikais atėjo sunkūs laikai. Padėdavo mama, tačiau ėjosi vis tiek nekaip.

Tikriausiai nebuvau pasiruošusi dar vienam vaikeliui. Siutau ant Kriso, drebėjau dėl jo, nervinausi, kad pati turiu auginti berniuką ir naujagimę. Sūnui tebuvo metai su puse. Jis visur įsiveldavo, o mergaitė pasirodė tokia lipšni.

Prisimenu save, sėdinčią ant sofos ir dienų dienas žliumbiančią į chalatą. Mergaitę reikėjo žindyti, berniuką maitinti. Sėdėdavau ir žliumbdavau.

Cezario pjūvis lengvai negijo. Girdėjau kalbančias moteris:

– Aš praėjus savaitei po Cezario pjūvio valiau grindis, jaučiausi puikiai.

O man tebeskaudėjo, nors buvo praėjusios jau šešios savaitės. Žaizda gijo lėtai. Jaudinausi, kad nepavyksta pasveikti greitai kaip toms moterims. (Vėliau išsiaiškinau, kad moterys sparčiai atsigauna po antrojo Cezario pjūvio. O šito man niekas nesakė.)

Jaučiausi silpna. Siutau ant savęs, kad nebuvau stipresnė.

Viskas ėjo velniop.

RAMADI TOLIAI PRIVERTĖ MANE šautuvu rinktis „.300 Win Mag“. Nuolat nešiodavausi jį patruliuodamas. Nors sausumos pajėgos užėmė ligoninę, vis tiek sulaukdavo šūvių ir atakų. Netrukus karius ėmė pulti sviediniais iš minosvaidžių. Imtis jais šaudančių sukilėlių ir ieškoti jų dalinių teko išdardėti mums.

Kartą įsitvirtinome dviejų aukštų pastate, visai netoli ligoninės. Sausumos pajėgos pasitelkė specialiąją techniką siekdamos išsiaiškinti, iš kur priešas šaudo minas. Nusižiūrėjome namą būtent ten, kur sufleravo technika. Tačiau kažkodėl tą dieną sukilėliai nusprendė atsipūsti.

Gal pavargo mirti.

Nusprendžiau pažiūrėti, ar nepavyktų jų išbaidyti. Savo ginkluotėje visada turėdavau amerikiečių vėliavėlę. Išsitraukiau ją ir žiedelius pririšau prie „550-osios" virvės (tai įvairiems reikalams skirta nailoninė virvė, kartais vadinama „parašiuto lynu“). Pririšau ją prie stogo kraštelio, tada numečiau per šoną, kad vėliava suplevėsuotų kaip užuolaida ant pastato šono.

Po kelių akimirkų į mano vėliavą ėmė šaudyti iš kažkur išlindęs tuzinas sukilėlių, barškančių su automatais.

Mes atsišaudėme. Nukirtome apie pusę priešų, kita pusė apsisukusi pabėgo.

Iki šiol turiu šią vėliavą. Niekšams pavyko prašauti dvi žvaigždutes. Pagal mano skaičiavimus – visai sąžininga kaina už jų gyvybes.

KUO TOLIAU DARDĖJOME, TUO LABIAU sukilėliai traukėsi. Jie mėgino suręsti barjerus tarp savęs ir mūsų. Kartas nuo karto nukrapštyti priešus nuo sienų ir barikadų tekdavo prašyti aviacijos pagalbos.

Vadovybė ir pilotai nesiverž由davo mėtyti bombų, bijojo bereikalingos žalos. Naikintuvai verčiau tik apšaudydavo priešą. Su-

laukėme ir sraigtasparnių „Cobra“ bei „Huey“ pagalbos, jie pasitelkdavo kulkosvaidžius ir raketas.

Vieną dieną, kai dengėme saviškius, kartu su vadu už aštuonių šimtų jardų[72] pastebėjome vyrą, kuris į automobilio galą kišo sprogmenį. Nušoviau tipą. Iš to paties pastato išlindo kitas niekšas, juo pasirūpino mano vadas. Užsakėme oro kirtį. „F/A-18“ į automobilį paleido raketą. Ir tada pasipylė nenumatyta velniava – niekšai dar iki mums pamatant spėjo automobilį prikrauti sprogmenų.

Tarp miegančiųjų

PRAĖJUS NAKČIAI AR DVIEM vaikščiojau sau tamsoje per gretimą kaimą, žargliojau per kūnus. Tai nebuvo lavonai, tik miegantys irakiečiai. Jei dykuma pakankamai šilta, gyventojai dažnai rinkdavosi miegoti lauke.

Taip keliavau prie savo pozicijos, iš kurios galėčiau pridengti karius, besiveršiančius link turgaus, kur vienam iš sukilėlių priklausė parduotuvė. Žvalgyba pranešė, kad iš ten priešas gavo sprogmenų, kuriais prigrūdo mūsų ištaškytą automobilį.

Ryte pulti ketinanti komanda mane ir keturis vyrukus „numetė“ šešis kilometrus į priekį. Mums teko užduotis į vietą patekti pirmiau pagrindinių pajėgų, apžvalgyti teritoriją, o tada saugoti atvykstančius.

Žingsniuoti per sukilėlių laikomas teritorijas naktį tikrai nebuvo taip pavojinga, kaip gali pasirodyti. Jie beveik visada pūtė į ūsą. Irakiečiai matė, kaip mūsų kolonos prisistatė dieną, o tada prieš sutemstant išsinešdino. Niekšeliai padarė išvadą, kad visi mes patraukėme atgal į bazę. Todėl teritorijos nesaugojo jokie sargybiniai ar žvalgybos bokšteliai.

[72] *800 jardų – 731,52 metro.*

Aišku, po kojomis žiūrėti reikėjo. Kol tamsoje pėdinome link numatyto taško, vienas būrio narių beveik užlipo ant knarkiančio irakiečio. Laimei, paskutinę akimirką sulaikė savo koją, galėjome ir toliau nieko nežadinę tęsti. Pavydėtų ir pati dantukų fėja.

Suradę turgų įsitaisėme jį žvalgyti. Turgus tebuvo viena juosta mažutėlių vieno aukšto lūšnų, kurios vadinosi parduotuvėmis. Nesimatė jokių langų, atidarai duris ir parduodi savo mantą tiesiai iš lūšnos.

Nuo tada, kai pasislėpėme, dar nespėjo praeiti daug laiko, o mes sulaukėme žinutės per raciją, kad netoliese įsikūrė dar vienas dalinys.

Po kelių akimirkų pastebėjau įtartiną grupę.

– Klausykit, – kreipiausi per raciją. – Matau keturis vyrus, nešinus kalašnikovais, apsivilkę tinkliniu takelažu, atrodo kaip modžahedai. Čia mūsų bernai?

Tinklinis takelažas – tai diržas ar liemenė su įvairiais dirželiais, ji skirta ginkluotei pritaisyti. Mano stebimi vyrai priminė modžahedus. Taip sakydamas turiu minty kaimo sukilėliams būdingą aprangą, jie vilkėjo ilgus „mandžiamius"[73] ir šalikus. (Miestuose sukilėliai dažnai vilkėdavo vakariečių rūbus, pavyzdžiui, labai populiarūs buvo treningai.)

Keturi tipai traukė nuo upės, iš ten tikėjausi ir mūsiškių.

– Luktelk, mes išsiaiškinsime, – tarė kitame ryšio gale tūnantis ryšininkas.

Akylai stebėjau įtariamuosius. Šaudyti neketinau – neduok Dieve, nušaučiau amerikietį.

Dalinys užtruko bendraudamas su mūsų strategu, o tas gaišo laiką kalbėdamas su būrio vyrukais. Aš stebėjau slenkančius vyrus, ir tiek.

– Čia ne mūsų, – pagaliau sulaukiau atsakymo. – Mūsiškius atšaukė.

---

[73] *Tai tradicinis vietos vyrų nešiojamas rūbas, primena ilgus naktinius marškinius.*

– Puiku. Aš tik leisiu keturiems tipams žengti link jūsų.

(Esu tikras, kad jei mūsiškiai būtų kišę kojas į vandenį, niekada nesugebėčiau jų pastebėti. *Jie nindzės.*)

Kiekvienas jautėsi įsitempęs. Bičiuliai, tykantys džipuose, sėdėjo kaip ant adatų, žvalgė dykumą, laukė, kada pasirodys modžahedai. Aš sekiau savąjį plotą, skenavau apylinkes, kur tikėjomės jų smūgio.

Po kelių akimirkų vėl išvydau tuos pačius keturis tipus, kurie pro mano akis šmėkščiojo anksčiau.

Vieną nukoviau pats. Kitas snaiperis pakirto dar vieną, tada jie ėmė slėptis.

Už jų išniro dar kokie šeši ar septyni sukilėliai.

Patekome į susišaudymo sūkurį. Pradėjome mėtyti granatas. Likęs mūsų būrys, išgirdęs šūvius, prisistatė kaip viesulas. Tačiau mums užkliuvę tipai prasmego skradžiai žemėn.

Netikėtumo rūkas prasisklaidė, būrys žygiavo tamsoje šturmuoti turgaus. Jie rado šiek tiek šovinių ir kalašnikovų, tačiau tai nebuvo rimtų ginklų slėptuvė.

NIEKADA TAIP IR NESUŽINOJOME, KO SIEKĖ tykiai prasmukę sukilėliai. Tai liko dar viena karo paslaptimi.

Elitas tarp elito

TURBŪT KIEKVIENAS SEAL'AS BAISIAI GERBIA savo bendražygius elitiniame antiterorizmo dalinyje, apie kurį Amerikoje galima tiek daug prisiskaityti. Tai elitas tarp elito.

Irake su jais neteko dažnai susidurti. Vienintelį kartą rimtų reikalų turėjau po kelių savaičių, kai įsiskverbėme į Ramadi teritoriją. Jie išgirdo apie mus, galabijančius daugybę laukinių, ir užsimanė pasiųsti vieną iš savo snaiperių, kad tas pažiūrėtų,

kuo užsiimame. Tikriausiai norėjo atskleisti mūsų sėkmės paslaptį.

Kai dabar prisimenu, gailiuosi nebandęs prie jų prisijungti. Tuo metu jie taip stipriai nesirėmė snaiperiais kaip kitos komandos. Pagrindinį darbą nudirbdavo puolantieji, o aš nebaisiai troškau tokiu būti. Man patiko mano pozicija. Mėgavausi būdamas snaiperiu. Turėjau šautuvą, guldžiau su juo priešus. Kodėl turėčiau viską mesti, persikelti į Rytų krantą ir viską pradėti iš naujo? Norėdamas įrodyti esąs vertas naujos vietos, turi pereiti mokyklą, kuriai nė BUD/S mokymai neprilygsta.

Būtų tekę praleisti daugybę metų, kad pasiruoščiau naujajai pozicijai, o tada dar reiktų vėl prisiminti snaiperių mokyklą. Kam to imtis, jeigu ir taip mėgavausi būdamas snaiperiu?

Tačiau dabar, kai tiek daug girdėjau apie jų operacijas ir pasiekimus, manau, kad tikriausiai vertėjo siekti pozicijos.

Aplink elito vyrukus sklando įvaizdis, esą jie arogantiški, pilni puikybės. Tai akivaizdus melas. Turėjau galimybę susitikti su keliais jų po karo, kai jie atėjo treniruotis ten pat, kur ir aš. Vyrukai pasirodė nusileidę ant žemės, kukliai vertino savo pasiekimus. Iš visos širdies norėjau sekti paskui juos.

Civiliai ir laukiniai

RAMADI PUOLIMAS OFICIALIAI DAR NEBUVO PRASIDĖJĘS, tačiau veiksmo ir taip netrūko.

Kartą prisistatė žvalgyba, nerimaujanti dėl sukilėlių planų užtaisyti savadarbes bombas palei vieną greitkelį. Mes išsiruošėme jo pažvalgyti. Taip pat šturmavome namus, saugojome amerikiečių bazes ir konvojus nuo galimos pasalos.

Tikra tiesa, kad pasitaiko aplinkybių, kai kovotojus sunku atskirti nuo civilių, tačiau šį kartą niekšai šią užduoti mums pa-

lengvino. Kelius, pavyzdžiui, sekdavo bepiločiai lėktuvai. Jie užfiksuodavo ką nors, užtaisantį bombą. Taip buvo galima ne tik identifikuoti pasalą, bet ir nusekti priešą iki jo namų. Geresnės žvalgybos ir būti negali.

Amerikiečius pulti susiruošę teroristai išsiduodavo link konvojų ar bazių judėdami strategiškai. Jie sėlino nešini kalašnikovais, tokius pastebėti – vieni juokai.

Priešai irgi išmoko mus pastebėti. Jei užimdavome mažo kaimelio namą, viduje saugojome ir ten apsistojusią šeimą. Greta gyvenantys žmonės susigaudydavo, kad jei kaimynėliai devintą ryto nesirodo lauke, vadinasi, pas juos svečiuojasi amerikiečiai. O tai tiesioginis kvietimas apylinkėse siaučiantiems sukilėliams – tegul prisistato ir pabando mūsų atsikratyti.

Viskas tapo labai nuspėjama, atrodė, kad vyksta pagal tikslų grafiką. Apie devintą ryte kildavo susišaudymas, įdienojus audra nurimdavo. Vėliau, apie trečią ar ketvirtą, viskas prasidėdavo iš naujo. Tai atrodytų baisiai smagu, jei būtų žaidžiama ne iš gyvenimo ir mirties.

Nors jei žiūrėtum iškreiptai, tai ir *atrodė* smagu.

Niekada nežinojai, iš kurios pusės laukti atakos, tačiau priešo strategija likdavo ta pati. Jie pradėdavo pleškindami automatus, pataškydavo šen, pataškydavo ten. Tada sulaukdavai prieštankinės raketos, ugnies pliūpsnio, galiausiai jie pažirdavo kas sau ir bandydavo sprukti.

VIENĄ DIENĄ NETOLI LIGONINĖS susidūrėme su banda sukilėlių. Tada dar nesusigaudėme, tačiau sausumos pajėgų žvalgyba vėliau perdavė žinią apie priešo vadų skambutį ir prašymą pasiųsti daugiau minosvaidininkų – esą ligoninę puolusi komanda ką tik buvo iššžudyta.

Tačiau juos pakeisti turėjusieji taip ir nepasirodė.

O gaila. Būtume atsikratę ir jų.

VISIEMS TEKO GIRDĖTI APIE „GROBUONIS“ – BEPILOČIUS LĖKTUVUS, kurie per karą žvalgė amerikiečiams. Tačiau vargu ar kas žino, kad ir mes turėjome savą nešiojamą bepilotį lėktuvėlį. Tai mažas prietaisas, kurį paleidžia žmogus. Dydžiu jis prilygsta radijo bangomis valdomam žaisliniam lėktuvėliui, kuriuos Jungtinėse Valstijose skraidina vaikai.

Jis tilpo kuprinėje. Pačiam niekada neteko tokio valdyti, tačiau lėktuvai atrodė įspūdingai. Iš to, ką pastebėjau, sunkiausia prietaisą paleisti. Jį reikėjo kaip reikiant sviesti į orą, tik tada imdavo skristi. Lėktuvą valdantis karys užvesdavo variklį, tada mesdavo jį aukštyn. Reikėjo įgusti.

Lėktuvai skrido žemai, jų motorai dirbo pakankamai garsiai, galėjai juos girdėti stovėdamas ant žemės. Jie zvimbė labai unikaliai, todėl irakiečiai greitai perprato, kad zvimbimas išduoda seklius. Vos tik ką nors panašaus išgirsdavo, iškart elgėsi atsargiau – viskas nuėjo šuniui ant uodegos.

KARTAIS ANT GALVOS UŽKRISDAVO TIEK REIKALŲ, kad turėjome pasitelkti dvigubą radijo ryšį, per vieną bendraudavome su strategų centru, per kitą – tarpusavyje būryje. Radijo kanalai pasitaikydavo tokie užkimšti, kad strategų komandos perrėkdavo mūsiškius.

Kai tik pradėjome kišti nosis laukan, vyriausiasis vadas prisakė mūsų pagrindiniam žvalgui pažadinti jį kiekvieną kartą patekus į TIC – tai karinė santrumpa, kuri reiškia „kariai pateko į susidūrimą“, arba tiesiog kautynes. Tačiau mes į kovą įsiveldavome taip dažnai, kad priesaką reikėjo keisti. Turėjome įspėti vadą, jei kautynėse užstrigdavome bent valandą.

Galų gale pareigą įspėti paliko tik sužeidimų atveju.

RYKLIO BAZĖ TUO METU PASIRODĖ TIKRA užuovėja, tarsi mažytė poilsio oazė. Ji neatrodė prašmatni. Grindys grįstos

akmenimis, o langai užkišti smėlio maišais. Iš pradžių mūsų gultai lietėsi su viskuo, kas aplinkui, dardančios kareivių skrynelės mus čiupinėdavo itin „švelniai". Tačiau mes daug nereikalavome. Išvykdavome trims dienoms, sugrįždavome vienai. Knarkdavau sau, likusią dienos dalį pražaisdavau žaidimus, skambindavau namo, naudojausi kompiuteriu. O tada vėl ateidavo metas čiupti ginklus ir nešdintis.

Kalbėdamas telefonu turėjai saugotis. Nevalia užmiršti operatyvinio saugumo, arba „OpSec", jei pasitelkčiau dar vieną karinį terminą. Šiukštu negalėjai niekam prasitarti apie tai, kas išduotų mūsų veiklą, planus ar net atliktus darbus.

Kiekvieną iš bazės išeinantį skambutį įrašinėdavo. Buvo instaliuota programinė įranga, kuri reaguodavo į tam tikrus žodžius, jei juos ištardavai, tuomet pokalbį nutraukdavo, galėjai nesunkiai patekti į bėdą. Sykį vienas mūsų nesulaikė liežuvio ir prabilo apie operaciją. Visus uždarė savaitei. Vyruką gerokai pažemino, mes jam savo ruožtu taip pat nemažai išrašėme. Bėdžių stipriai užgraužė sąžinė.

KARTAIS REIKALUS PALENGVINDAVO PATS PRIEŠAS. Sykį išsiruošę įsikūrėme prie pagrindinio kelio stovinčiame kaimelyje. Vieta pasitaikė puiki, pavyko nukauti keletą sukilėlių, kol jie bandė kirsti teritoriją traukdami į ligoninę, kurią žadėjo pulti.

Staiga nuo kelio link mūsų namo pasileido mažas darbinis „Bongo" sunkvežimiukas su priekaba ir lova gale, kur galima gabenti įvairią įrangą. Tačiau vietoj įrangos susigrūdę sėdėjo keturi ginkluoti vyrai. Jie pradėjo į mus šaudyti, tačiau automobilis, laimei, lėkė už visai nemažo atstumo.

Nušoviau vairuotoją, mašina ėmė lėtėti. Priekabos priekyje stovėjęs keleivis išsinešdino iš savo vietos ir pasileido į vairuotojo pusę. Mano bičiulis spėjo juo pasirūpinti anksčiau nei šis prisiartino prie vairo. Likvidavome ir kitus likusius niekšus.

Netrukus pastebėjau šiukšlių sunkvežimį, išsukusį iš kelio. Nekreipiau į jį dėmesio, kol automobilis nepasisuko link mūsų.

Jau buvome apklausę namo savininkus, niekas jokios šiukšlių mašinos čia nevairuodavo. O iš jos greičio ir taip buvo aišku – mašina tikrai neketina surinkti šiukšlių.

Tonis pataikė vairuotojui į galvą. Sunkvežimis nukrypo šalin ir atsitrenkė į netoliese stūksantį kitą pastatą. Netrukus pasirodė sraigtasparnis, jis susprogdino mašiną. Sušvilpus „Hellfire" raketai, sunkvežimis išsiveržė tarytum ugnikalnis. Jis visas buvo prikrautas sprogmenų.

Pagaliau planas

ANKSTYVĄ BIRŽELĮ SAUSUMOS PAJĖGOS SUREZGĖ PLANĄ, kaip iš sukilėlių atgauti Ramadi. Faludžoje jūrų pėstininkai kruopščiai šukavo miestą, priešą vaikėsi ir vijo lauk. Dabar gi sukilėliai turėjo pas mus ateiti patys.

Ramadi stovėjo įstrigęs tarp kanalų ir pelkynų. Keliais pasiekti miestą buvo sunku. Šiaurėje ir vakaruose jį saugojo Eufratas ir Habanijos kanalas. Kiekvienas jų šiaurės vakarų pakraštyje priglaudė po vieną tiltą. Pietuose ir rytuose natūralius įtvirtinimus padovanojo ežeras, pelkės ir sezoninis drenažo kanalas.

Miesto perimetrą turėjo apsupti Jungtinių Valstijų pajėgos, šiaurėje – jūrų pėstininkai, iš kitų pusių – sausumos pajėgos. Įvairiose Ramadi vietose ketinome pristatyti įtvirtinimų ir pademonstruoti, kad kontroliuojame miestą. Taip žadėjome išprovokuoti priešą pulti. Kai jie griebsis atakos, mes atgal atkirsime viskuo, ką turime. Pridėliosime vis daugiau ir daugiau tokių atramos taškų, kol palaipsniui susigrąžinsime visą Ramadi kontrolę.

Miestas priminė pragarą. Jis neturėjo jokios veiksmingos valdžios, čia negaliojo teisės normos. Ramadi lankantys užsie-

niečiai iš karto tapdavo taikiniais arba potencialiais įkaitais, net jeigu juos saugodavo ginkluota palyda. Irakiečių padėtis buvo dar blogesnė. Kažkas paskaičiavo, kad sukilėliai prieš irakiečius per dieną surengdavo daugiau nei dvidešimt išpuolių. Jei norėjai mirti, galėjai tiesiog prisijungti prie vietos policininkų. Apie korupciją neverta net kalbėti.

Sausumos pajėgos kruopščiai ištyrė Ramadi veikiančias teroristų grupes ir suklasifikavo jas į tris tipus: kietakakčiai islamistai fanatikai, susiję su „al-Qaeda“ ar panašiomis grupėmis; vietos kovotojai, kurie nesielgė taip fanatiškai, bet vis tiek siekė amerikiečių mirties; nusikaltėlių grupės, kurios tiesiog bandė pasipelnyti iš šalį apėmusio chaoso.

Pirmąjį tipą reikėjo paprasčiausiai likviduoti, jie nieku gyvu neketino pasiduoti. Per ateinančią kampaniją pirmiausia žadėjome griebtis jų. Kitus du tipus buvo įmanoma arba įkalbinti baigti žudynes ir nešdintis, arba bendradarbiauti su vietos valdžia. Taigi sausumos pajėgos plane numatė galimybę derėtis su genčių vadais vardan taikos apylinkėse. Kad ir kaip būtų, visi pavargo nuo sukilėlių užkurto pragaro ir norėjo baigti.

Patikėkite, numatytas planas ir susiklosčiusi padėtis buvo daug sudėtingesnė, nei galiu nupasakoti. Tačiau mums, ant žemės stovintiems kariams, visi šie svarstymai neatrodė reikšmingi. Į niuansus nusispjaut. Savo akimis regėjome ir savo galvomis supratome, kad mūsų mirties siekia daugybė žmonių. Laikėmės iš paskutiniųjų.

„Jundžiai“

PLANAS MUS PAVEIKĖ– ir tikrai ne į gera.

Ramadi puolimas negalėjo apsieiti tik su amerikiečių pajėgomis. Priešakyje planavo stovėti naujoji Irako kariuomenė, jos

pastangos atsiimti miestą ir jį apsaugoti turėjo būti pagrindinės.

Irakiečiai, aišku, tikrai prisidėjo. Tik ne priešakyje. Jų pastangos? Taip. Tačiau ne visai tokios, kokių tikėjomės.

PRIEŠ PRASIDEDANT ATAKAI, gavome nurodymus padėti „karui suteikti irakiečių veidą". Tokį terminą naudojo vadovybė ir žiniasklaida, siekdami apsimesti, kad dėl šalies saugumo pirmiausia kovoja vietos gyventojai. Mes ruošėme jų dalinius ir pasitaikius galimybei (bet nebūtinai mums norint) pasiimdavome juos kartu į operacijas. Dirbome su trimis skirtingomis grupėmis. Visas jas vadinome „jundžiais", arabiškai tai reiškia kareiviai, nors kai kurie buvo paprasčiausi policininkai. Kad ir kokiam dalinyje jie tarnaudavo, atrodė apgailėtinai.

Ramadi rytiniuose pakraščiuose pasitelkdavome nedideles irakiečių žvalgų grupeles. Kai nužygiavome į centrą, bendradarbiavome su „SMP" – tai specialioji policija. Galiausiai buvo trečia Irako kareivių grupė, kurios pagalbos prašėme užmiestyje, kaimuose. Dažniausiai visus juos pastatydavome savo kolonos viduryje – priekyje amerikiečiai, centre irakiečiai, gale vėl amerikiečiai. Jeigu užimdavome namą, irakiečius palikdavome saugoti pirmame aukšte, jei ten pasitaikydavo kokia šeima, jiems tekdavo pasišnekėti.

Tačiau susidūrę su kovotojais, jie susimaudavo. Atrodė, kad talentingiausi irakiečių kariai buvo tik prieš mus kariaujantys sukilėliai. Neabejoju, kad dauguma „jundžių" turėjo pagirtiną širdį, bet vos tik užslinkdavo rimtesnės kautynės...

Švelniai tariant, jie pasirodydavo nekompetentingi, jei ne pavojingi saviškiams.

Sykį kartu su draugužiu SEAL'u, vardu Bradas, ruošėmės veržtis į pastatą. Lūkuriavome priešais duris, iš karto už mūsų nugarų stovėjo vienas „jundžių". Jo ginklas kažkaip sugebėjo užsikirsti. Mulkis išjungė visas apsaugas ir spaudinėjo gaiduką, priešais mano kojas pažiro šovinių jūra.

Iš pradžių pamaniau, kad kulkos veržiasi iš namo. Bradas irgi taip galvojo. Taigi ėmėme atsišaudyti, suvarpėme duris kiaurai.

Tačiau tada išgirdau dardant šūvius už savęs. Irakietis, kurio ginklas užsikirto, kažkodėl baisiai tampėsi. Ogi taip! Pasirodė, ugnį paleidome mes patys, namas čia niekuo dėtas. Neabejoju, kad „jundis“ atsiprašinėjo, tačiau visai neturėjau nuotaikos to klausytis nei tada, nei vėliau.

Bradas nustojo šaudyti, prie durų prišoko kitas SEAL'as. Aš vis dar nesupratau, kokia košė čia buvo užvirus. Tuo metu durys atsivėrė. Drebančiomis rankomis prisistatė senyvas žmogus.

– Užeikite, užeikite, – stenėjo jis. – Čia nieko nėra. Visai nieko nėra.

Vargu ar jis suprato, kiek nedaug trūko, kad jo žodžiai virstų tiesa.

„JUNDŽIAI“ PASIRODĖ NE TIK VISIŠKI NEMOKŠOS, dauguma jų buvo paprasčiausi tinginiai. Nurodydavai jiems ką nors padaryti, o jie atsakydavo:

– *Inshallah.*

Kai kas verčia šiuos žodžius „su Dievo pagalba“. Iš tikrųjų jie reiškė „nieko nebus“.

Dauguma „jundžių“ norėjo tarnauti kariuomenėje dėl pastovaus atlygio. Tačiau kautis jie nesiveržė, o ką jau kalbėti apie tai, kad gyvybę už šalį paaukotų. Nebent už savo gentį. Jie ištikimybę jautė tik jai, prailgintai šeimos versijai. O tai, kas vyko Ramadi, su jų gentimis neturėjo nieko bendro.

Bijau, kad visos bėdos kyla dėl supuvusios Irako kultūros. Žmonės visą gyvenimą praleido po diktatoriaus padu. Irako valstybė jiems nieko nereiškė, bent jau tikrai nieko gero. Dauguma džiaugėsi atsikratę Sadamo Huseino, mėgavosi laisve, tačiau nesuprato, ką ji iš tikrųjų reiškia ir kokios pareigos ateina su laisve.

Vyriausybė neketino daugiau niokoti irakiečių gyvenimų, tačiau ji nesiruošė ir jų maitinti ar aprūpinti viskuo, ko stokoja. Tai tikras šokas. O kur dar milžiniškas atsilikimas švietimo ir technologijų srityje. Amerikiečiai dažnai jausdavosi tarsi sugrįžę į akmens amžių.

Gali apgailestauti dėl vietos gyventojų, tačiau negali leisti jiems užkirsti kelio į pergalę.

Mano darbas nebuvo aprūpinti juos įvairiausiais įrankiais, kurie būtini pažangai siekti. Aš karys, ne mokytojas.

STENGĖMĖS IŠ PASKUTINIŲJŲ, KAD IRAKIEČIŲ PAJĖGOS ATRODYTŲ PADORIAI.

Kampanijos metu kažkas pagrobė vieno iš pareigūnų sūnų. Žvalgyba pranešė, kad auka laikoma greta vietos koledžo stovinčiame name. Naktį išlaužę vartus įsliūkinome į milžinišką pastatą ir užėmėme pozicijas, iš kurių galėjome pridengti saviškius. Kol tykojome ant stogo, mūsiškiai įsiveržė į pagrobėjų namą ir be pasipriešinimo išlaisvino įkaitą.

Vietiniams šis žygis pasirodė baisiai įspūdingas. Kai teko fotografuotis, pasikvietėme „jundžius". Jiems teko visi laurai, o mes pasitraukėme į šešėlį.

Tylūs profesionalai...

Taip vaidino visas teatras. Esu tikras, kad Jungtinėse Valstijose buvo galima išgirsti daugybę istorijų apie tai, kaip puikiai sekėsi irakiečiams ir kokie nuostabūs mes buvome mokytojai. Šie pasakojimai tikriausiai nusės istorijos vadovėliuose.

Jie tikri paistalai. Tikrovė pasirodė visai kitokia.

Manau, kad visas sumanymas „suteikti karui irakiečių veidą" buvo niekam tikęs. Jei kare sieki pergalės, tai žygiuoji ir laimi. Ir *tik tada* imiesi mokyti vietinius. Daryti tai kautynių viduryje – kvaila. Tikras stebuklas, kad ši strategija dar labiau visko nesugadino.

„Geležinis žvalgybos postas"

DULKĖS, KYLANČIOS NUO PURVINŲ KELIŲ, maišėsi su upės ir miestų smarve, o mes traukėme į vietos kaimelį. Tamsu nors į akį durk – naktį netrukus turėjo keisti aušra. Taikėmės į dviejų aukštų pastatą kaimelio centre, pietiniame Ramadi kampe. Kaimelį nuo miesto skyrė geležinkelio bėgiai.

Namą užgrobėme mikliai. Čia gyvenę žmonės baisiai persigando. Tačiau nors metas pasitaikė ankstyvas, jie neatrodė nusiteikę labai priešiškai. Kol mūsų „uodegos" ir „jundžiai" bendravo su gyventojais, aš patraukiau taisytis ant stogo.

Aušo birželio 17-oji, tai Ramadi puolimo pradžia. Tik ką įkalėme kertinį žygio akmenį, kuris vėliau bus žinomas „geležinio žvalgybos posto" vardu.

Atsargiai nužvelgiau miestelį. Įspėti tikėjomės aršios kovos, praėjusių kelių savaičių išbandymai rytinėje pusėje tik dar labiau pakurstė nerimą. Žinojau, kad Ramadi pasirodys kur kas didesnis pragaras nei užmiestis. Jaučiausi įsitempęs, bet budrus.

Įsitvirtinę pastate ir užtikrinę gretimų apylinkių saugumą, pasikvietėme sausumos pajėgas. Išgirdęs tolumoje dardančius tankus, dar kruopščiau žvalgiau pro taikiklį. Juk gaudesį turėjo išgirsti ir priešas. Jis galėjo pasirodyti bet kurią akimirką.

Atrodė, kad sausumos pajėgos prisistatė su milijonu tankų. Jie užėmė gretimus namus, o tada griebėsi statyti sienas ir aplinkui ręsti įtvirtinimus.

Sukilėlių nesimatė. Užimti namą ar kaimą nereikėjo jokių pastangų.

Žvalgydamasis puikiai mačiau, kad mūsų užimta teritorija ir tiesiogine, ir perkeltine prasme stovėjo visai kitoje pusėje nei pagrindinis miestas. Šiose apylinkėse gyveno prasčiau besiverčiantys žmonės, jei šis teiginys turi prasmę Irake, kur visa šalis anaip-

tol ne aukso krantas. Pašiūrių gyventojai vos galą su galu sudūrė. Jiems buvo nusispjaut į sukilimą. Nusispjauti netgi į mus.

Kai tik sausumos pajėgos įsitvirtino, pasitraukėme kelis šimtus jardų, turėjome saugoti darbininkus. Vis dar tikėjomės greitai užvirsiant pragarą, tačiau, rodės, net vėjas nepučia. Vienintelė įdomesnė akimirka pasitaikė ryte, kai kariai pagavo psichiškai atsilikusį vaikį. Jis klajodamas kažką rašinėjo užrašų knygelėje. Iš pradžių priminė šnipą, tačiau vėliau supratome, kad jam galvoje trūksta vieno varžtelio, todėl leidome jam slampinėti kartu su visomis rašliavomis.

Ramybė visus stebino. Atėjus popietei visi sėdėjo sukiodami nykščius. Negaliu pasakyti, kad labai nusiminėme... Tačiau išgirdę tiek įspėjimų jautėmės nusivylę.

Nejaugi čia pats pavojingiausias Irako miestas?

10 skyrius

Ramadi velnias

Žengiame pirmyn

PO KELIŲ NAKTŲ ĮLIPAU Į JŪRŲ PĖSTININKŲ laivelį, pritaikytą plaukti per seklumą – SURC (mažiems daliniams skirtas upių laivas). Įsitaisiau ant denio, po ginklais apkarstytu planšyru. Jūrų pėstininkai laivelio priekyje sumontavo „šešiasdešimtąjį" kulkosvaidį, jis stebėjo aplinką tarsi akis. O valtelė ir ją sekantis kitas laivelis, plukdantis likusius būrio narius, slydo upės paviršiumi tyliai keliaudamas link numatyto taško.

Sukilėlių šnipai slėpdavosi po tiltais ir daugybėje kitų miesto vietų. Jei žygiuotume žeme, jie nesunkiai susektų mūsų žygį. Tačiau slysdami vandeniu tiesioginės grėsmės nekėlėme, todėl priešai pernelyg nekreipė dėmesio.

Stūmėmės veržliai. Kitas sustojimas laukė greta miesto centro, priešo teritorijos gilumoje.

Kai laiveliai atsitrenkė į krantą, sparčiai užlėkėme ant kanalo kranto. Pakilęs išlindau pro priekyje įtaisytas nedideles dureles, beveik praradau pusiausvyrą kojomis prisilietęs prie žemės. Nubidzenau prie sauso pagrindo, stabtelėjęs palaukiau, kol susirinks visas būrys. Į laivus pasiėmėme aštuonis irakiečius, skaičiuojant su „uodegomis", mūsų buvo vos daugiau nei dvi dešimtys.

Jūrų pėstininkai nuslydo atgal į vandenį ir dingo iš akių.

Užėmęs poziciją pradėjau artintis link gatvės, kur stovėjo mūsų taikinys. Priešakyje išlindo maži namukai. Pasitaikydavo

siaurų skersgatvių ir plačių kelių, pastatai stovėjo tarsi labirintas, ant kurio šešėlius metė didesni statiniai.

Nespėjus toli nužygiuoti, išsijungė mano šautuvo lazeris. Išsikvėpė baterija. Teko sustabdyti būrį.

– Kas per velniava? – paklausė prilėkęs mano leitenantas.

– Turiu skubiai pasikeisti bateriją, – paaiškinau jam.

Be lazerio taikytis reikėtų aklai, o tai ne ką geriau nei iš viso nuleisti ginklą.

– Tu ką? Vesk mus iš čia.

– Na, gerai.

Vėl pradėjau žingsniuoti, pristačiau būrį prie artimiausios sankryžos. Priešais tamsoje, palei drenažo kanalą, pasirodė žmogysta. Pavyko išvysti jo ginklo šešėlį. Vos užmetęs akį užfiksavau. Tai „AK-47" kalašnikovas, su dar viena papildoma pakaba.

Kad tave kur...

Priešas! Jis buvo nusisukęs, stebėjo gatvę, o ne kanalą. Tačiau niekšas apsiginklavęs iki ausų ir tikrai pasiruošęs kovai.

Be lazerio būčiau šovęs aklai. Mostelėjau leitenantui. Jis tuoj pat prišoko už mano nugaros ir *pokštelėjo.*

Leitenantas nukirto sukilėlį ir beveik išmušė skylę mano ausyje, driokstelėjo tik už kelių colių[74] nuo galvos.

Skųstis nebuvo laiko. Nuvirtus irakiečiui pasileidau pirmyn, nebuvau tikras, ar jis tikrai žuvo, o gal netoliese tykojo daugiau niekšų. Paskui sekė visas būrys, vyrai sklaidėsi kas sau ir tikrino įvairius kampus.

Irakietis buvo negyvas. Pačiupau jo kalašnikovą. Lėkėme per gatvę užimti numatyto namo, pakeliui pralenkėme ne vieną mažesnį namuką. Nuo upės buvome pasitraukę apie du šimtus jardų[75], atsiradome visai prie pat dviejų pagrindinių kelių, kurie kontroliavo tą miestą dalį.

[74] *1 colis – 2,54 centimetro.*

[75] *200 jardų – 182,88 metro.*

Mūsų nusižiūrėtas pastatas, kaip ir dauguma irakiečių namų, buvo apsaugotas maždaug šešių pėdų[76] aukščio siena. Vartai pasirodė užrakinti, todėl užsimetęs savąjį „M-4" per petį ir išsitraukęs pistoletą prisitraukiau prie sienos ir užsikabarojau viena ranka.

Atsidūręs viršuje pamačiau, kad kieme knarkia žmonės. Nusileidau žemyn, atsukau į miegančiuosius ginklą. Tikėjausi, kad paskui mane seka bendražygis, kuris netrukus atvers vartus.

Laukiau, kada jis pasirodys.

Laukiau. Ir laukiau.

– *Nagi*, – šnypštelėjau sau. – *Pasirodyk.*

Bet niekas nesirodė.

– *Paskubėk*!

Kai kurie irakiečiai pradėjo krutėti.

Supratęs, kad likau vienas, pasukau prie vartų. Tik pagalvokite! Nuo bendražygių atskirtas storos sienos ir užrakintų vartų, stypsojau atkišęs pistoletą į tuziną sukilėlių.

Pasiekęs vartus, sugebėjau juos išlaužti. Vidun įsiveržė būrys, lydimas irakiečių „jundžių". Jie apsupo kieme knarkiančius žmones. (Lauke būrys kažkaip susipainiojo ir nepastebėjo, kad į kiemą įlindau vienas.)

Bluostą sudėję irakiečiai pasirodė esantys tik paprasta gausi šeima. Mano vyrai sugebėjo nešaudydami suvaryti juos į ratą ir nuvesti į saugią vietą. Likusieji įsiveržėme į pastatus, labai skubėdami iškratėme kiekvieną kambarį. Kieme stūksojo pagrindinis namas, greta glaudėsi mažesnis vasarnamis. Bendražygiai dairėsi ginklų, bombų ir bet ko, kas keltų įtarimą. Aš pasileidau ant stogo.

Šitą pastatą pasirinkome iš dalies dėl aukščio, jis turėjo tris aukštus, galėjau neblogai matyti atsiveriančias apylinkes.

[76] *6 pėdos – 1,83 metro.*

Aplinkui – nė krustelėjimo. Kol kas viskas kaip sviestu patepta.

– Pastatas saugus, – ryšininkas per raciją pranešė sausumos pajėgoms. – Galite žengti pirmyn.

Ką tik užėmėme namą, kurį vėliau praminsime Sakalo žvalgybos postu. Ir vėl nesutikome jokio pasipriešinimo.

Puskarininkis strategas

MŪSŲ KARINĖ VADOVYBĖ PRISIDĖJO PRIE „Sakalo žvalgybos posto" operacijos planavimo tiesiogiai bendradarbiaudama su sausumos pajėgų vadais. Kai jie nubrėžė gaires, paprašė mūsų būrio lyderių prisidėti. Pirmą kartą stipriai įsitraukiau į strategijos rengimą.

Manyje virė prieštaringi jausmai. Viena vertus, buvau pakankamai patyręs ir išsilavinęs, kad galėčiau prisidėti naudingais patarimais. Kita vertus, tokio darbo niekada nemėgau. Jis atrodė administracinis ir biurokratinis, tikri „kaklaraiščio reikalai", jei pasitelkčiau metaforą civilių darbui apibūdinti.

Turėjau E6 kategoriją, buvau vienas aukštesnio rango būrio narių. Būryje paprastai būdavo vyresnysis puskarininkis (E7 kategorija), jis – aukščiausias tarp mūsų. Dar būdavo LPO – pirmos klasės puskarininkis. Paprastai jis turi E6 kategoriją, būryje tarnauja po vieną. Mes turėjome tokių du. Aš, laimei, buvau jaunesnysis E6, o Džėjus, kitas E6, užėmė LPO poziciją. Štai kodėl man nereikėjo imtis daugybės administracinių pareigų, kurios priklauso šiam laipsniui. Kita vertus, laipsnio privalumai niekur nedingo. Man tai priminė pasaką apie „Auksaplaukę ir tris meškiukus". Buvau pernelyg aukšto rango, kad užsiimčiau purvinais darbais, tačiau pernelyg žemo, kad reikėtų imtis politinių reikalų. Tiesiog aukso vidurys.

Baisiai nemėgau sėdėti prie kompiuterio ir strateguoti, ką jau kalbėti apie pristatymui ruošiamas skaidres. Mano planas verčiau būtų toks:

– Nagi, sekite mane. Parodysiu, ką darysime, kai nusigausime.

Betgi reikėjo viską surašinėti. Jei mane nukautų, kažkas gi turėjo stoti į mano vietą ir susigaudyti, ką daryti toliau.

Tiesa, netyčia įstrigau viename administracijos darbe, kuris net neturėjo nieko bendro su strategija. Teko vertinti E5 kategorijas. Iš visos širdies nekenčiau šito darbo. (Džėjus susiveikė kažkokią kelionę ir paliko mane vieną tarp popierių. Esu tikras, jis nusiplovė, nes pats baidėsi tokio darbo.) Šviesesnė istorijos pusė buvo ta, kad supratau, kokie šaunūs mūsų kariai. Būryje nepasitaikė nė vieno mulkio – tai išskirtinės klasės komanda.

NESKAITANT KARINIO LAIPSNIO IR PATIRTIES, vadovybė siekė įtraukti mane į planavimą, nes snaiperiai kautynėse imdavosi vis ryžtingesnių veiksmų. Kariniais terminais kalbant, tapome „dauginantys galią". Galėjome padaryti kur kas daugiau nei įsivaizduojate, net jei šį teiginį grįsčiau tik plikais skaičiais.

Strateginis planavimas paliesdavo tokius klausimus kaip: koks namas labiausiai tiktų pridengti saviškius? Kokį maršrutą geriausia rinktis? Kaip nugabenti karius į kautynių lauką? Ką darysime, kai užimsime pirmuosius namus? Kai kurie klausimai pasirodydavo labai subtilūs. Pavyzdžiui, kaip nusliūkinti į snaiperiui tinkamą slėptuvę? Svarbiausia tai padaryti kaip įmanoma slapčiau. Atrodytų, kad verta žingsniuoti pėsčiomis, taip darėme kai kuriuose kaimuose. Tačiau vaikščioti siaurais skersgatviais ne itin išmintinga. Ten tiek šlamšto, kad slinkdamas per jį sukeltum pernelyg daug triukšmo. Be to, didelė tikimybė užminti ant savadarbio sprogmens arba patekti į pasalą.

Žmonės dažnai klaidingai mano, kad specialiųjų operacijų

būrius į veiksmo vietą sraigtasparniai nuleidžia virvėmis arba jie patys šoka iš parašiutų. Kai palankios aplinkybės, tikrai išnaudojame tokius būdus. Tačiau Ramadi teritorijoje niekada neskraidžiojom. Sraigtasparniai turi neblogų privalumų, pavyzdžiui, greitį arba skrydžius ilgais atstumais. Tačiau jie labai garsūs, miestuose pritraukę dėmesį tampa lengvais taikiniais.

Mūsų atveju daug išmintingiau pasirodė slysti vandeniu, visas miestas buvo palankiai tam išsidėstęs, o pagrindiniai taikiniai stūksojo netoli kanalų. Vanduo leido pasiekti numatytą vietą slapčia ir pakankamai greitai. Tikimybė, kad mums pastos kelią, atrodė daug mažesnė nei per kelionę sausuma. Tačiau toks sumanus sprendimas turėjo vieną nenumatytą spragą – mums trūko valčių.

Paprastai SEAL'ai dirba su „specialiosiomis laivybos komandomis", tuo metu ir anksčiau žinomomis kaip „specialieji laivybos dalinai", arba SBU. Operacijos tos pačios, tik vardas kitas. Šie vyrukai plaukiojo labai greitais laivais, jie pristatydavo SEAL'us į veiksmo vietą, o tada ištraukdavo. Kai per pratybas buvome „pasiklydę" netoli Kalifornijos krantų, mus išgelbėjo būtent jie.

Tarp SEAL'ų ir specialiosios laivybos dalinių baruose pasitaikydavo nemažai trinties. Kartas nuo karto vis nugirsdavau, kad jie skelbiasi esą SEAL'ai. Mūsiškiai mėgsta atrėžti, kad jie kaip taksi vairuotojai – pavežioję aktorius į filmavimo aikštelę, patys pasivadina žvaigždėmis.

Nesvarbu. Tarp jų pasitaiko ir labai gerų vyrukų. Veltis į muštynes su tais, kurie mums padeda, visai neverta.

Tačiau lazda turi du galus. Ramadi patekome į bėdą, nes mums pagelbėti įpratę daliniai atsisakė prisidėti.

Jie užrietė nosis – pasijuto pernelyg svarbūs, kad dirbtų su mumis. Jie tvirtino saugantys save daliniams, kurie pagal prioritetą stovėjo daug aukščiau. Tačiau ten pagalbos taip ir neprireikė.

Aš, aišku, atsiprašau už replikas. Neabejoju, kad jie tikrai turėjo kam nors padėti, bet koks dabar skirtumas. Apsidairę aplinkui radome jūrų pėstininkų dalinį, apsiginklavusį SURC laiveliais – mažomis, sekluma plaukti skirtomis valtimis, kurios galėjo pristatyti tiesiai ant kranto. Laiveliai buvo šarvuoti, priekyje ir gale turėjo pritaisytus kulkosvaidžius.

Valtis plukdantys kariai pasirodė tikri asai. Jie galėjo atlikti viską, ką paprastai nuveikdavo SBU, tik šį kartą dirbo mums. Savo vietą puikiai žinojo, nesistengė niekuo apsimetinėti. Jų galvose sukosi tik mintys apie tai, kaip kolegas pristatyti saugiausiu keliu. Kai mūsų operacija buvo baigta, jie vėl atvyko su transportu, nesvarbu, kad aplinkui reikalai kaip reikiant įkaito. Šitie jūrų pėstininkai būtų atvykę net ir iš baimės drebančiomis širdimis.

„Sakalo žvalgybos postas“

SAUSUMOS PAJĖGOS PRISISTATĖ SU TANKAIS, šarvuočiais ir sunkvežimiais. Kareiviai atsitempė smėlio maišų, kad sutvirtintų silpnas namo vietas. Namas, kuriame užsibarikadavome, stovėjo T formos sankirtoje tarp dviejų pagrindinių kelių, kurių vieną praminėme Saulėlydžiu. Sausumos pajėgos pavedė užimti šią vietą dėl jos strateginės svarbos. Tai buvo dažnai kertamas taškas, kuris stūksojo gana giliai įlindęs į miestą.

Dėl šių priežasčių namas virto ir pagrindiniu priešo taikiniu.

Tankai netruko pritraukti dėmesio. Vos tik jie atkeliavo, namo link patraukė pora sukilėlių. Niekšai, apsiginklavę kalašnikovais, tikriausiai naiviai tikėjosi pabaidysią metalinius žvėris. Palaukiau, kol sukilėliai prisiartins iki dviejų šimtų jardų nuo tankų, o tada po vieną išjungiau. Šūviai pasitaikė vienas juokas ir pačiu laiku – priešui nesuteikiau jokių galimybių suorganizuoti kokios nors atakos.

PRAĖJO KELIOS VALANDOS. Nuolat rasdavau į ką šaudyti. Sukilėlių apylinkėse dygo kaip grybų, prasmukti pro mus bandydavo po vieną ar net po du.

Niekada nepersistengdavau ir neperdegdavau, o galimybių vis pasitaikydavo ir pasitaikydavo. Vėliau tokius šūvius pavadinau „pop šūviais“.

Sausumos pajėgų vadas apskaičiavo, kad per pirmas dvidešimt keturias kautynių valandas nukirtome du tuzinus sukilėlių. Tikrai negaliu pasakyti, ar skaičiai tikslūs, tačiau prisimenu per pirmą dieną pats nukovęs saujelę priešų, kiekvieną iš pirmo šūvio. Tai nebuvo itin įspūdingi šūviai, šaudžiau iš maždaug keturių šimtų jardų[77] ar net iš mažesnio atstumo. „.300 Win Mag“ iš taip arti kala kaip reikiant.

Dar neišaušus sausumos pajėgos „Sakalo žvalgybos poste“ sutelkė tiek gynybos pajėgumų, kad užpulti būtų atsilaikę patys. Nulipau nuo stogo ir drauge su savo bendražygiais pasijudinau toliau, bėgome prie apgriuvusio daugiabučio, stovinčio už kelių šimtų jardų. Tai vienas aukščiausių pastatų apylinkėse, nuo jo puikiai matėsi ne tik „Sakalo žvalgybos postas“, bet ir visa teritorija. Pavadinome statinį Keturaukščiu. Per ateinančias kautynes jis tapo savotiškais „namais išvykoje“.

Daugiabutį paėmėme be problemų. Jis pasirodė tuščias.

PER NAKTĮ DAUGIAU BEVEIK NIEKO IR NEPASTEBĖJOME. Tačiau pakilus saulei pakilo ir priešai.

Jie taikėsi į „Sakalo žvalgybos postą“, tačiau elgėsi kaip tikri nemokšos. Eidavo pėsčiomis, važiuodavo automobiliais, mopedais ir vis bandė prisiartinti taip arti, kad pajėgtų smogti. Būdavo aišku kaip dieną, ką jie rengiasi daryti. Nuolat išvysdavai du niekšelius, „jojančius“ ant mopedo. Vienas ginkluotas kalašnikovu, kitas granatsvaidžiu.

---

[77] *400 jardų – 365,76 metro.*

Dievaži, kada jie susiprotės?

Priešus pradėjome gaudyti kaip žuvis. Keturaukštis pasirodė puiki snaiperių lindynė. Tai aukščiausias pastatas aplink, niekaip negalėjai į jį šauti prieš tai nepasirodęs mums. Todėl užpuolikus buvo lengva likviduoti. Dauberis tvirtina, kad per pirmas dvidešimt keturias valandas Keturaukštyje nukovėme dvidešimt tris tipus. Per ateinančias dienas sulaukėme dar daugiau taikinių.

Aišku, kartą iššovęs, snaiperių lindynę paversdavai kautynių centru. Bet, tiesą sakant, visai nesirūpinau, kad į mane šaudo. Sukilėliai patys paversdavo save lengvais taikiniais.

100-asis ir 101-asis eilėje

„GELEŽINIAME ŽVALGYBOS POSTE“ VYRAI PRADĖJO nuobodžiauti, „Sakalo žvalgybos poste“ – priešingai. Kautynės darėsi vis smarkesnės ir dažnesnės. Sausumos pajėgų įtvirtinimai kėlė tiesioginę grėsmę sukilėliams. Jie iš paskutiniųjų bandė nusikratyti amerikiečiais.

Priešai plūste užplūdo. O tai leido mums nesunkiai juos įveikti.

Vos tik prasidėjo Ramadi puolimas, pasiekiau įspūdingą snaiperio viršūnę. Buvo patvirtintas 100-asis ir 101-asis per tą paskyrimą mano nukautas priešas. Vienas iš bendražygių su manimi nusifotografavo, kad puikuodamasis galėtų parodyti nuotrauką vaikaičiams.

Per šį paskyrimą tarp manęs ir kitų snaiperių kilo šiokios tokios varžytuvės, bandėme išsiaiškinti, kas sugebės nukauti daugiausia priešų. Tiesa, skaičių patys negalėjome pasirinkti, jie priklausė nuo taikinių, į kuriuos gaudavome galimybę šaudyti. Tai tarsi burtai, visada trokšti nukauti daugiausia, tačiau sėkmė nuo tavęs nelabai priklauso.

Iš visos širdies norėjau būti aukščiausios klasės snaiperis. Iš pradžių daugiausia nukovusių buvo trys, vėliau du iš mūsų pradėjo trauktis. Mano „varžovas“ pasirodė esąs gretimame būryje, dislokuotame miesto rytuose. Vienu metu jo rezultatas šoktelėjo į viršų ir vyrukas atitrūko.

Taip jau atsitiko, kad mūsų šefas slampinėjo toje pačioje miesto dalyje kaip ir aš. Jis nuolat rūpinosi, kaip sekasi įvairiems būriams, į jo apskaitą įėjo ir snaiperių rezultatai. Kai varžovas įsiveržė į priekį, šefas man šiek tiek žnybtelėjo.

– Jis sulaužys tavo rekordą, – erzino vadas. – Verčiau pasistenk panaudoti ginklą dar produktyviau.

Rezultatas netrukus išsilygino. Staiga mano taikinyje ėmė painiotis turbūt visi mieste smirstantys priešai. Mano kraitis išsipūtė ir pasivyti jau niekas nebegalėjo.

Nusišypsojo fortūna.

JEIGU JUMS ĮDOMU, TURIU PAAIŠKINTI, kad patvirtinami tik tie nukauti priešai, kuriuos galėjo kažkas paliudyti, o jų mirtis nekėlė abejonių. Taigi, jei pašovei priešą į pilvą, o niekšelis sugebėjo kur nors nušliaužti, kur niekaip nesimatė, kaip jis mirtinai nukraujuoja, tokio atvejo niekas neskaičiuodavo.

Darbas su sausumos pajėgomis

KAI PIRMOSIOS PRIEŠŲ ATAKOS po kelių dienų ėmė slopti, pėsčiomis iš Keturaukščio pasitraukėme į „Sakalo žvalgybos postą“. Ten susitikome su pajėgoms vadovaujančiu kapitonu. Prisakėme jam, kad verčiau tegul įtaiso mus poste, nenorėjome kiekvieną kartą pasibaigus operacijai grįžti į Ramadi stovyklą.

Kapitonas parūpino saviškių aprangą. Tapome sausumos pajėgų „įvaikiais“.

Patikinome kapitoną, kad padėsime išvalyti bet kokią teritoriją, kokią tik jis mums paves. Jam liepta sutvarkyti Ramadi apylinkes aplink „Sakalo žvalgybos postą". Mūsų užduotis – padėti kapitonui atlikti šį darbą.

– Kokią juodžiausią skylę gavote? – paklausėme kapitono.

Jis parodė ją pirštu.

– Štai ten ir traukiame, – pasirinkome mes.

Kapitonas, išpūtęs akis, papurtė galvą.

– Gal jums pasimaišė? – atsakė jis. – Galite imtis to namo, įsirenkite jį, kaip pageidaujate, eikite, kur akys veda. Tik prisiminkite viena – jei ten pasuksite, neketinu jūsų gelbėti. Pernelyg daug savadarbių sprogmenų paslėpta, dar kokį tanką prarasčiau. Negaliu sau to leisti.

ESU TIKRAS, KAD KAPITONAS, KAIP IR DAUGELIS SAUSUMOS PAJĖGOSE, iš pradžių mus vertino skeptiškai. Visi galvojo, kad įsivaizdiname esantys geresni už juos, vaidiname baisiai didelius garbėtroškas, o mūsų palaidų liežuvių nesugeba paremti veiksmai. Tačiau jie nusileisdavo, jei sugebėdavome įrodyti, kad negalvojame esantys šaunesni už juos. Kiek labiau patyrę – taip, bet tikrai ne pasikėlę, jei suprantate, ką tuo noriu pasakyti. Su daliniais užmezgėme stiprius dalykinius santykius, net draugystės ryšius, kurie tęsėsi ir po karo.

Kapitono daliniai rezgė užtvaras, vykdė paieškos operacijas, imdavosi ištiso kvartalo ir akylai jį iškratydavo. Pradėjome nuo darbo su jais. Patruliavome dienomis. Toks planas turėjo pripratinti civilių akis prie mūsų dalinių ir užsitarnauti vietinių pasitikėjimą. Ketinome įtikinti esantys tam, kad juos apsaugotume, blogiausiu atveju – tegul žino, kad kuriam laikui tikrai pasiliksime. Kol pusė būrio patruliuodavo, kita pusė pridengdavo juos iš slėptuvių.

Dažniausiai priedangą organizuodavome netoli Keturaukščio. Apačioje besižvalgantys vyrukai beveik visada susidurdavo su

priešu. Aš tykodavau viršuje įsitaisęs kartu su kitais snaiperiais, nukaudavome kiekvieną bendražygius užpulti bandantį niekšą.

Dar nuklysdavome penkis šimtus jardų tolyn, kartais net šešis ar aštuonis šimtus jardų[78], įsiskverbdavome giliai į priešo teritoriją ir laukdavome jų pasirodant. Įsirengdavome priedangą ten, kur turėjo patruliuoti kapitono daliniai. Vos tik jie pasirodydavo, kaip magnetai imdavo traukti įvairiausio plauko sukilėlius. Niekšais pasirūpindavome. Netikėliai bandydavo apsisukti ir šaudyti į mus, tačiau nesunkiai juos sudorodavome. Tapome tikrais sargais, jaukais ir žudikais.

Po kelių dienų prisistatęs kapitonas pripažino:

– Visi esate asai. Kad ir kur trauksite, prireikus visada sulauksite mano pagalbos. Su tanku prisistatysiu prie durų slenksčio.

Taip jis užsitarnavo ir mūsų pasitikėjimą bei užnugarį.

VIENĄ RYTĄ TYKOJAU PASALOJE KETURAUKŠTYJE, bendražygiai išsiruošė patruliuoti greta. Kai jie pasuko kirsti gatvės, pastebėjau keletą sukilėlių, traukiančių „J gatve". Tai viena pagrindinių gatvių apylinkėse.

Pasirūpinau pora priešų. Mano bendražygiai išsisklaidė. Kažkas, nenutuokdamas, kas vyksta, per raciją paklausė, kodėl, po galais, pradėjau į juos šaudyti.

– Šaudau virš jūsų galvų, – paaiškinau aš. – Pažvelkite į gatvę tolumoje.

Teritorijoje pridygo sukilėlių, įsiplieskė aršus susišaudymas. Išvydau tipą, nešiną prieštankiniu raketsvaidžiu. Nusitaikiau į jį ir švelniai spustelėjau gaiduką.

Priešas parkrito.

Po kelių akimirkų prisistatė jo bendras. Raketsvaidį pasičiupo jis.

---

[78] *500 jardų – 457,2, 600 – 548,64, 800 – 731,52 metro.*

Ir netrukus taip pat parkrito.

Toks scenarijus dar kurį laiką kartojosi. Kvartalo gilumoje į bendražygius iš kalašnikovo užsimojo šaudyti dar vienas tipas. Parverčiau jį. O tada parverčiau ir sėbrą, kuris bandė pakelti ginklą.

Taikinių netrūko?! Dievaži, gatves užplūdo pulkai sukilėlių. Galų gale jie pasidavė ir išsinešdino. Bendražygiai ir toliau patruliavo. Tą dieną veiksmo prisižiūrėjo ir „jundžiai", du iš jų per susišaudymą žuvo.

Sunku suskaičiuoti, kiek priešų paklojau tąkart, tačiau esu tikras, kad per dieną nukoviau daugiausia karjeroje.

Visi puikiai supratome užsitarnavę sausumos pajėgų kapitono palankumą, kai kitą dieną priėjęs jis tarė:

– Paklausykit, man reikia vienos paslaugos. Kol manęs dar nepašaukė namo, noriu išbandyti pagrindinį savo tanko pabūklą. Gerai? Lauksiu jūsų kvietimo.

Laukti ilgai nereikėjo, netrukus įsivėlėme į dar vieną susišaudymą ir per radijo ryšį išsikvietėme kapitono dalinį. Susisiekėme su juo, šefas parengė tanką ir išbandė savo pabūklą.

Per ateinančias dienas buvo dar daugiau linksmybių. Kai kapitonui atėjo laikas trauktis iš Ramadi, savo pabūklu spėjo pašaudyti trisdešimt septynis kartus.

Maldos ir šovinių dirželis

PRIEŠ KIEKVIENĄ OPERACIJĄ SAUJELĖ BŪRIO NARIŲ susirinkdavo sukalbėti maldą. Ją vesdavo Markas Ly, jis paprastai nekartodavo atmintinai išmoktų žodžių, bet kalbėdavo iš širdies.

Kas kartą išvykdamas nesimelsdavau, bet tikrai dėkodavau Dievui sugrįžęs.

Sugrįžimą lydėdavo ir dar vienas ritualas – cigarai.

Operacijos pabaigoje susirinkdavome keliese ir juos rūkydavome. Irake nesunku gauti kubietiškų, traukdavome „Romeo ir Džiuljeta Nr. 3s.“ Užsikūrę vainikuodavome dieną.

TAM TIKRA PRASME, VISI JAUTĖMĖS NEĮVEIKIAMI. Kita vertus, supratome, kad galime žūti.

Į mirtį nekreipdavau dėmesio, apie ją daug negalvodavau. Mirtis tiesiog buvo tolumoje tykanti sąvoka.

PER ŠĮ PASKYRIMĄ IŠRADAU nedidelį šovinių diržą, kurį apsivydavau aplink riešą. Jame buvo galima laikyti kulkas. Dirželis leido man nesunkiai iš naujo užtaisyti ginklą ir nesujaukti jo nustatymų. Pasičiupau laikiklį, kuris apsivyniojęs smaugė ginklo apsodą, ir atplėšiau jį lauk. Perrišau jį virvele ir sujungiau su savo kairiu riešu.

Kai šaudydavau, paprastai po ginklu sugniauždavau kumštį, jis padėdavo man nusitaikyti. Taip šovinių dirželis atsidurdavo dar arčiau. Galėjau šauti, dešine pačiupti daugiau kulkų ir niekada nenuleisti akių nuo taikiklio.

KAIP VYRESNYSIS SNAIPERIS bandžiau padėti naujokams, aiškinau jiems, kokių smulkmenų ieškoti. Galėjai nesunkiai atpažinti sukilėlį ne tik iš jo ginklų, bet ir iš judėjimo manieros. Ėmiau dalinti tuos pačius patarimus, kurių sulaukdavau Faludžoje. Kautynės ten, rodos, baigėsi prieš milijoną metų.

– Dauberi, nebijok paspausti gaiduko, – aiškindavau jaunesniam snaiperiui. – Jei leidžia kodeksas, privalai pasirūpinti priešu.

Naujokai paprastai kiek svyruodavo. Tikriausiai visi amerikiečiai dvejoja dėl pirmojo šūvio. Net kai aišku kaip dieną, kad mus puola arba netrukus puls.

Atrodo, kad priešui tokių bėdų nekildavo. Mūsiškiams irgi, kai jau įgydavo šiek tiek patirties.

Visada buvo labai sunku nuspėti, kaip karys susitvarkys su kautynių keliama įtampa. Dauberis susitvarkydavo labai neblogai – tiesiog puikiai. Tačiau pastebėjau, kad papildomai spaudžiami kiti snaiperiai prašaudavo, nors per treniruotes būtų pataikę be vargo. Ši yda ypač kamavo vieną bičiulį. Jis šaunus vyrukas ir geras SEAL'as, tačiau tarsi užkeiktas prašaudavo gana dažnai.

Niekada negalėjai nuspėti, kaip kiekvienam seksis.

RAMADI KNIBŽDĖTE KNIBŽDĖJO SUKILĖLIŲ, tačiau čia gyveno ir daug civilių. Kartais jie nuklysdavo į susišaudymus. Negalėjai suprasti, ką jie sau galvodavo.

Sykį įsitaisėme kitoje miesto dalyje stovinčiame name. Susidūrėme su grupe sukilėlių, keletą jų užmušėme ir, šovinių audrai nurimus, pasiruošėme kantriai tykoti. Juk priešas tikriausiai visai čia pat, tik ir laukia progos surengti dar vieną ataką.

Sukilėliai paprastai primėtydavo ant kelio akmenų ir taip įspėdavo kitus, kur mes įsitaisėme. Akmenis išvydę civiliai tuoj pat suprasdavo, kas vyksta. Jie visada laikydavosi atokiau. Kokį žmogelį pamatydavome tik praėjus valandų valandoms. Aišku, tuo metu dažniausia iš pradžių išvysdavome kitus tipus su ginklais, bandančius mus nugalabyti.

Staiga per akmenis ėmė šokinėti automobilis, šluodamas juos lauk, lėkdamas link mūsų, vengdamas kelyje besimėtančių lavonų.

Mestelėjau įspėjamąją granatą, tačiau ji nepriverte vairuotojo sustoti. Teko šauti į automobilio priekį. Kulka perskrodė variklio gaubtą. Tipas sustojo ir išsinešdinęs lauk ėmė į mus šūkauti ir klykauti.

Automobilyje sėdėjo dar dvi moterys. Tai tikriausiai patys

kvailiausi žmonės mieste. Net ir perėję tokį pragarą, jie vis tiek nesuvokė aplinkui tykančio pavojaus. Jie pasileido link mūsų namo. Mečiau dar vieną įspėjamąją granatą ir galiausiai keistuoliai apsisuko atgal. Atrodo, kad pagaliau pastebėjo greta besivoliojančius kūnus ir pradėjo klykti.

Jie išsinešdino sveiki, susižeidę tik koją. Stebuklas, kad liko gyvi.

ĮVYKIAI RUTULIOJOSI BAISIAI GREITAI IR ĮTEMPTAI. Įkaitęs tempas sužadino mūsų apetitą. Troškome priešo kraujo. Kai niekšai slėpdavosi, bandydavome išvilioti juos lauk, kad galėtume nugalabyti.

Vienas mūsiškių turėjo spalvotą skarą, paėmę ją pavertėme stilinga mumijos galvele. Pritaisėme akinius ir šalmą, iškamša atrodė beveik kaip tikras kareivis – bent jau iš kelių šimtų jardų[79] atstumo. Pritvirtinome galvą prie pagalio ir laikėme iškišę virš stogo. Taip ataušus kautynėms kartą bandėme pritraukti priešo ugnį. Galva išviliojo porą sukilėlių, kuriuos netrukus supakavome.

SKERDĖME PRIEŠUS IŠ PETIES.

Pasitaikydavo, kad saviškius dengdavome taip sėkmingai, jog tie atsipalaiduodavo ir elgdavosi nerūpestingai. Kartą pamačiau bendražygius, žygiuojančius viduryje gatvės, nors verčiau reikėjo traukti šonu, laikytis greta sienų ir plyšių, kurie, reikalui esant, būtų virtę nebloga priedanga.

Susiekiau su neklaužadomis per raciją.

– Privalote žygiuoti nuo priedangos prie priedangos, – paaiškinau švelniai juos išbardamas.

– Kuriems galams? – atsakė vienas iš bendražygių. – Mus pridengsite jūs.

---

[79] *200 jardų – 182,88 metro.*

Jis tikriausiai juokavo, bet priėmiau rimtai.

– Negaliu apsaugoti nuo to, ko nematau. – atsakiau jam. – Jei nematau jokio žybtelėjimo ar krustelėjimo, apie priešą sužinau tik jam iššovus. Tada jau galiu su juo susidoroti, bet nemanau, kad tai sugrąžins tave iš numirėlių.

VIENĄ NAKTĮ TRAUKDAMI ATGAL Į RYKLIO BAZĘ patekome į eilinį susišaudymą – priešo „smok ir bėk" staigmenėlę. Greta mūsiškių sprogo skeveldrinis sprogmuo. Sukilėliai išsilakstė, o mes pakilę ant kojų tęsėme kelionę.

– Bradai, kas nutiko tavo kojai? – paklausė kažkas iš bendražygių.

Vyrukas apsižiūrėjo. Koja plūdo krauju.

– Tai kad nieko, – atsakė jis.

Pasirodo, kad Brado koja pasigavo skeveldrą. Per kautynes gal ir neskaudėjo, nežinau. Juk nė vienas SEAL'as nuo pasaulio sukūrimo dar neprisipažino jautęs skausmą. Šiaip ar taip, sugrįžus į bazę paaiškėjo, kad žaizda pernelyg rimta, kad į ją tiesiog numotum. Šrapnelis įsispraudė anapus girnelės. Reikėjo operacijos.

Bradą išskraidino lauk, tai pirmasis nukentėjęs Ramadi mieste.

Gerasis sodininkas

MŪSŲ BROLIUKŲ SEAL'Ų BŪRYS DARBAVOSI MIESTO RYTUOSE, padėjo sausumos pajėgoms ten įtvirtinti žvalgybos postus. Šiaurėje kamavosi jūrų pėstininkai, jie užimdavo teritorijas, saugodavo jas, išlaisvindavo nuo sukilėlių.

Kai jūrų pėstininkai šiaurinėje miesto dalyje prie upės užėmė ligoninę, grįžome kelias dienas padirbėti su jais.

Sukilėliai ligoninę naudojo kaip susibūrimų tašką. Kai ten

prisistatė jūrų pėstininkai, kelią jiems pastojo paaugliukas, turbūt penkiolikos ar šešiolikos metų, pasiruošęs šaudyti į amerikiečius iš kalašnikovo.

Atsikračiau juo.

Po akimirkos ar dviejų išbėgo irakiečių moteris. Pamačiusi vaikiną, gulintį ant žemės, ji ėmė plėšyti savo drabužius. Akivaizdu, kad moteris buvo sukilėlio motina.

Matydavau, kaip sukilėlių artimieji lieja sielvartą, plėšo rūbus, netgi draskosi iki kraujų.

– Jei mylėjote juos, – galvodavau sau, – reikėjo laikyti atokiau nuo karo. Reikėjo neleisti prisijungti prie sukilėlių. Leidote jiems pabandyti į mus pasikėsinti. Ir kokios baigties tikėjotės?

Tikriausiai skamba žiauriai, bet argi veršiuosi guosti sielvartaujančių, kai jie sielvartauja dėl tų, kurie ką tik bandė mane nužudyti?

Matyt, ir jie panašiai galvotų.

Žmonės, kurie tupi namuose ir gyvenime neregėjo karo arba bent jau nematė tokio karo, kokį regėjau aš, dažnai nelabai supranta, kaip daliniai dienas leisdavo Irake. Jie nustemba, netgi pašiurpsta, išgirdę, kad juokaudavome apie mirtį ir apie viską, ką tik matydavome.

Gal tai atrodo siaubinga ar nepadoru. Tikriausiai taip ir būtų, jei aplinkybės pasirodytų kitos. Tačiau mes gyvenome visai kitaip, todėl juokeliai atrodė pagrįsti. Regėjome baisių dalykų. Išgyvenome dar baisesnius.

Esu tikras, kad iš dalies taip nuleisdavome garą. Tvarkydavomės su savimi. Jei nesugebi susitvarkyti su tuo, kas tave užgriuvo, būtinai rasi kitą būdą įtampai nuimti. Kikeni, nes turi jausmus, privalai juos kažkaip išlieti.

KIEKVIENA OPERACIJA GALI SUMAIŠYTI GYVENIMĄ SU MIRTIMI labai siurrealistiniu būdu.

Per tą pačią „ligoninės misiją" mes įsitvirtinome viename iš namų, kad galėtume peržvelgti teritoriją, kol jūrų pėstininkai dar nepradėjo žygiuoti. Slėptuvėje praleidome daug laiko, kol pagaliau išvydome tipą, karutyje stumiantį savadarbį sprogmenį. Jis ketino pasodinti bombą mūsų kieme. Vienas iš mūsiškių naujokų niekšą pašovė. Tačiau tipas nežuvo. Parvirtęs visaip vartėsi ant grindų, tebebuvo gyvas.

Taip jau nutiko, kad sukilėlį pašovęs kareivis buvo karo medikas.

– Tu šovei, tu ir gelbėk, – prisakėme jam.

Vyrukas pasileido jo gaivinti.

Deja, irakietis mirė, o mūsiškiui jį gaivinant, pasileido priešo viduriai. Kai nešdinomės lauk, medikas kartu su dar vienu naujoku turėjo temptis kūną drauge.

Galų gale pasiekę jūrų pėstininkų įtvirtinimų užtvarą nebežinojo, ką daryti toliau. Jie permetė lavoną per tvorą, o tada kabarojosi paskui jį. Visai kaip iš filmo „Savaitgalis pas Bernį".[80]

Per mažiau nei dvi valandas mes sugebėjome pašauti mus susprogdinti bandžiusį tipą, tada jį gelbėjome, o galiausiai išniekinome kūną.

Kautynių laukas – baisiai keista vieta.

KAI TIK PAVYKO UŽTIKRINTI LIGONINĖS SAUGUMĄ, sugrįžome prie upės kranto, kur mus buvo paleidę jūrų pėstininkų laiveliai. Žygiuojant link upės nakties skraistę staiga perplėšė kulkosvaidžio tvatijimas. Suvirtome ant žemės ir pragulėjome

[80] *Tai komedija apie du jaunus vyrukus, kurie suradę negyvą savo viršininką išsigąsta, kad bus persekiojami už jo mirtį, todėl įvairiausiais būdais bando įtikinti aplinkinius, kad jų šefas – vis dar gyvas.*

kelias ilgas akimirkas. Vienui vienas irakiečių kulkosvaidininkas sugebėjo visus priversti uostyti dulkes.

Ačiū Dievui, jis buvo niekam tikęs šaulys.

Mus nuolat lydėjo labai subtili pusiausvyra tarp gyvenimo ir mirties, tarp komedijos ir tragedijos.

Taja:

Niekada taip ir nepaleidau vaizdo siužeto, kuriame Krisas nusifilmavo skaitantis mūsų sūnui knygą. Iš dalies nenorėjau pamatyti, kaip jis susigraudino. Aš ir taip buvau labai jautri. Jei pamatyčiau, kaip jis graudinasi skaitydamas sūnui, mano širdis plyštų į dar smulkesnius skutelius nei iki šiol.

Iš kitos pusės mane stabdė savi jausmai – pyktis, kurį jaučiu Krisui. Jei išėjai – išėjai. Keliauk sau.

Skamba šiurkščiai, bet tai tikriausiai išlikti padedantis instinktas.

Tas pats savisaugos instinktas suveikė ir kalbant apie jo pomirtinius laiškus.

Per savo paskyrimą Krisas parašė keletą laiškų, kurie turėjo pasiekti vaikus ir mane, jei jis žūtų. Kai Krisas grįžo iš pirmos misijos, paprašiau perskaityti, ką jis ten buvo prikeverzojęs. Tačiau jis atsakė, kad laiško neišsaugojęs. Vėliau jis niekada savo laiškų nesiūlė, o aš jų ir neprašiau.

Gal taip buvo todėl, kad siutau ant jo.

– Mes negarbiname po mirties, – mąsčiau sau. – Jei manai mylįs, verčiau leisk man tai sužinoti, kol dar esi gyvas.

Tikriausiai taip elgtis nesąžininga. Tačiau tada didelė mano gyvenimo dalis atrodė nesąžininga. Tokius jausmus jaučiau ir nieko negalėjau padaryti.

Parodyk dabar. Tegul tai būna tikra. Tik nevapėk išvykęs kažkokių saldžių nesąmonių. Priešingu atveju – tai mėšlo krūva.

Angelai ir demonai

PER RAMADI KAUTYNES ŽUVO devyniasdešimt šeši amerikiečiai. Nesuskaičiuojama daugybė jų buvo sužeisti ir turėjo palikti mūšio lauką. Man pasisekė, kad netapau vienu iš jų. Tačiau atvejų, kai mirtis alsuodavo į veidą, pasitaikydavo. Pradėjau manyti, kad turiu angelą sargą.

Vieną sykį įstrigome pastato viduje apsupti sukilėlių. Aš tupėjau prieškambaryje. Kai šūviai nurimo, įsėlinau į vieną iš patalpų pasidairyti saviškių. Vos įžengęs atšokau atgal ir parvirtau ant nugaros. Pro langą įsiveržusi kulka taikėsi į mano galvą.

Kol dribau ant žemės, ji praskriejo visai čia pat.

Neturiu žalio supratimo, kaip pamačiau į mane skriejančią kulką ir kaip sugebėjau nuvirsti ant nugaros. Atrodė, kad kažkas sulėtino laiką ir pastūmė mane šalin.

Ar tai angelas sargas?

Neįsivaizduoju.

– Velnias, nušovė Krisą, – gulėdamas ant nugaros išgirdau šaukiantį vieną iš bendražygių.

– Prakeikimas, – išgirdau kitą.

– Ne, ne, – ėmiau rėkti aš, vis dar išsitiesęs ant grindų. – Man viskas gerai. Jaučiuosi gerai. Viskas tvarkoj.

Keliasdešimt kartų savo kūne ieškojau skylių, bet neradau nė vienos. Viskas tikrai buvo savo vietose.

RAMADI SAVADARBIŲ SPROGMENŲ PASITAIKYDAVO daug dažniau nei Faludžoje. Nuo karo pradžios sukilėliai išmoko geriau juos užtaisyti, bombos pasirodydavo visai galingos. Tai savo kailiu anksčiau patyriau Bagdade – jos sugebėdavo atplėšti „Bradley“ šarvuotį nuo žemės.

Su mumis drauge dirbę išminuotojai nebuvo SEAL'ai, tačiau jais pradėjome pasitikėti tarsi saviškiais. Verždamiesi į pastatą

išminuotojus palikdavome rikiuotės pabaigoje, jei pamatydavome ką nors įtartina, pasikviesdavome į priekį. Tada jie tegalėdavo pasakyti, ar prietaisai primena minas. Jei taip, reikėjo iš visų jėgų sprukti lauk.

Mums tokių pinklių nepasitaikė. Tačiau kartą, kai įsiveržėme į namą, sukilėliai sugebėjo palikti savadarbę bombą tiesiai priešais slenkstį. Jie sukrovė du 105 milimetrų sviedinius ir trindami rankomis laukė, kol sugalvosime išlįsti lauk. Laimei, mūsų išminuotojas spėjo pastebėti pinkles dar prieš mums sukant atgal. Antro aukšto sienoje išdaužėme skylę ir laukan išlindome pro pastogę.

Ieškomas

RAMADI BUVO GAUDOMI VISI AMERIKIEČIAI, ypač snaiperiai. Iš pranešimų sužinojau, kad už mano galvą sukilėliai paskyrė premiją.

Priešas taip pat padovanojo man vardą: „Al Shaitan Ramadi“ – Ramadi velnias.

Didžiavausi tuo.

Juk tebuvau vienas iš daugelio, tačiau priešas mane išskyrė kaip pridariusį itin daug žalos. Jie troško mano mirties. Dėl to jaučiausi labai gerai.

Priešas puikiai žinojo, kas esu. Informacijos gavo iš bičiulių irakiečių, kurie vaidino mums ištikimus. Jie papasakojo priešui apie raudoną kryžių, kurį nešiojausi ant rankos.

Sukilėliai paskyrė premiją už dar vieno snaiperio, kuris tarnavo kitame būryje, galvą. Pinigų suma už jį pasirodė didesnė. Ėmiau dėl to šiek tiek pavyduliauti.

Tačiau viskas gerai. Kai niekšai sujungė savo plakatus ir prirašė vardus, vietoj mano nuotraukos suklydę prikabino ben-

dražygio nuotrauką. Buvau daugiau nei laimingas dėl tokios jų klaidos.

Su kiekviena kautynių diena premija vis augo ir augo.

Dievaži, ji pasidarė tokia didelė, kad žmonai tikriausiai kilo pagunda mane įduoti.

Pažanga

PADĖJOME ĮTVIRTINTI DAR KELETĄ ŽVALGYBOS PUNKTŲ, broliukų būrys darė tą patį rytinėje miesto dalyje. Savaitėms virtus mėnesiais, Ramadi pradėjo keistis.

Miestas ir toliau priminė pragarą, buvo baisiai pavojingas. Tačiau pasirodė pažangos ženklų. Genčių lyderiai vis dažniau prabildavo apie taikius norus, jie ėmė bendradarbiauti tarsi vieninga taryba. Oficiali valdžia ir toliau neveikė, o Irako policija ir kariuomenė tikrai nesugebėjo išlaikyti tvarkos. Tačiau mieste atsirado milžiniškų plotų, kur bent iš dalies buvo įvesta kontrolė.

„Rašalo dėmių“ strategija pamažu veikė. Ar tos „dėmės“ galėjo išplisti po visą miestą?

Pažangos tikrai niekas negarantavo. Net po mūsų pergalės nebuvo jokių garantijų, kad reikalai neims blogėti. Dar keletą kartų turėjome grįžti į apylinkes šalia upės, greta „Sakalo žvalgybos posto“, ir pridengti saviškius, kol šie ieškojo slėptuvių ir sukilėlių. Išvalius kvartalą, kuriam laikui sugrįždavo ramybė. Tačiau netrukus vėl tekdavo imtis darbo.

Padėjome ir jūrų pėstininkams, stabdydavome bei tikrindavome nedidelius laivelius, traukiančius link įtariamų ginklų slėptuvių. Netgi surengėme kelias kratas. Porą kartų gavome užduotį apžiūrėti apleistus laivus, o tada paleisdavome juos į orą, kad niekas negalėtų panaudoti kontrabandos tikslams.

Likimo ironija: SBU dalinys, kuris mus, ieškančius pagalbos,

anksčiau pasiuntė, išgirdo, kiek daug nuotykių sulaukiame, ir susisiekė prašydami, ar negalėtų dirbti drauge. Atsakėme „Ačiū, bet ne“. Mums puikiai sekėsi su jūrų pėstininkais.

DIRBDAMI SU SAUSUMOS PAJĖGOMIS, pajutome tam tikrą ritmą. Jos ir toliau atitverdavo įvairias teritorijas ir ieškodavo ten paslėptų ginklų ar tykančių priešų. Mes lėkdavome drauge, užimdavome pastatą ir užsikardavome ant stogo pridengti bičiulių. Dažniausiai veikdavome trise: aš, dar vienas snaiperis ir Rajanas su „šešiasdešimtuoju“ kulkosvaidžiu.

Tuo metu sausumos pajėgos judėdavo link kito pastato. Jį užėmę, traukdavo gatve. Kai pasiekdavo tašką, kurio nematydavome ir nesugebėdavome pridengti, nusileidę ieškodavome geresnės vietos. Tada viskas prasidėdavo iš naujo.

Vienoje iš tokių operacijų ir pašovė Rajaną.

11 skyrius

Kritęs karys

„Kas per velniava?“

VIENĄ KARŠTĄ VASAROS DIENĄ įsitvirtinome nedideliame daugiabutyje, nuo kurio atsivėrė neblogas vaizdas į vieną iš pagrindinių rytų–vakarų kelių, vedančių per Ramadi centrą. Pastatas turėjo keturis aukštus, laiptai stiebėsi palei langus, stogas atviras, gerai nušvietė apylinkes. Diena pasitaikė giedra.

Sėlinant vidun Rajanas visaip su manimi juokavo. Jis vertė kvatotis susilenkus, vyrukas visada sugeba prajuokinti, moka nuimti įtampą. Šypsodamasis nurodžiau jam stebėti kelią. Bičiulių daliniai darbavosi šalutinėje gatvelėje, kitoje stogo pusėje. Buvau įsitikinęs, kad jei sukilėliai bandys paspęsti pasalą ar mus pulti, pasirodys būtent tuo keliu. Aš gi stebėjau bendražygius apačioje. Puolimą jie pradėjo sklandžiai, kareiviai iš pradžių užėmė vieną namą, vėliau kitą. Jie judėjo sparčiai, po kojomis nepasitaikė jokių kliūčių.

Staiga link mūsų pasipylė šūviai. Mikliai pasilenkiau, kulka greta kliudė cementą ir ištaškė skiedrų. Tai Ramadi kasdienybė, tokių įvykių per dieną pasitaiko ne vienas, bet keli.

Sekundę kitą luktelėjau, siekdamas įsitikinti, kad sukilėlių salvės baigėsi. Tada pakilau ant kojų.

– Visi sveiki? – šūktelėjau stebėdamas gatvę apačioje, akimis ieškodamas kareivių ant žemės – ar nė vienas nenukentėjo.

– Taip, – suniurnėjo kitas snaiperis.

Rajanas nieko neatsakė. Pažvelgęs atgal, išvydau jį vis dar išsitiesusį.

– Nagi, kelkis, – pasakiau jam. – Jie nustojo šaudyti. Varyk čia.

Jis nesijudino. Priėjau artyn.

– Kas per velniava? – rėkiau ant jo. – Nagi, kelkis! Kelkis, sakau.

Tada išvydau kraują.

Priklaupiau ir pažvelgiau į Rajaną. Jis voliojosi kraujo baloje. Pusė veido atrodė sutraiškyta. Jam teko kulka.

Buvom įkalę Rajanui nuolat laikyti ginklą paruoštą. Jis taip ir darė, nusitaikęs žvalgė teritoriją, o staiga sulaukė kulkos smūgio. Turbūt iš pradžių ji trenkėsi į šautuvą, o tada rikošetu atšoko į veidą.

Pačiupęs raciją sušukau:

– Kritęs karys! Kritęs karys!

Sugrįžęs bandžiau apžiūrėti Rajano žaizdas. Nežinojau, nuo ko pradėti. Jis buvo taip stipriai sumaitotas, kad atrodė, netrukus žus.

Jo kūnas krūptelėjo. Pagalvojau, kad tai mirties traukulys.

Greta prilėkė du būrio bendražygiai – Dauberis ir Tomis. Abu buvo karo medikai. Įsispraudę tarp mūsų, pradėjo gaivinti Rajaną.

Už nugaros prisliūkino Markas Ly. Jis griebė „šešiasdešimtąjį" kulkosvaidį ir paleido ugnį ten, iš kur sulaukėme priešo kulkų. Markas tikėjosi nuvyti šalin sukilėlius, kad galėtume nugabenti Rajaną laiptais žemyn.

Pakėlęs užsimečiau bičiulį per petį, o tada pasileidau bėgti. Pasiekęs laiptus, nudardėjau į apačią.

Kelio viduryje Rajanas pradėjo garsiai dejuoti. Laikiau jį nepatogiai, kraujas plūstelėjo į gerklę ir galvą, Rajanui pasidarė sunku kvėpuoti.

Pasodinau jį ant žemės, ėmiau dar labiau nerimauti. Giliai širdyje žinojau, kad Rajanas mirs, tačiau vis tiek vyliausi, kad kažkaip galiu jam padėti, nors vilties jau seniai neliko.

Bičiulis pradėjo spjaudytis kraujais. Atgavo kvapą, pradėjo kvėpuoti – čia tai bent stebuklas!

Ištiesiau rankas siekdamas jį dar sykį pakelti.

– Ne, – tarė jis. – Nereikia. Man viskas gerai. Susitvarkysiu. Galiu vaikščioti.

Apsivijęs mano kaklą ranka, Rajanas pats nužingsniavo likusį kelią.

Tuo metu sausumos pajėgos prie durų pristatė vikšrais šliaužiantį automobilį, skirtą personalui gabenti. Vidun su Rajanu įlipo Tomis ir mašina išdūmė lauk.

Užlėkiau laiptais aukštyn, jaučiausi tarsi kulką gavęs pats, troškau apsikeisti su Rajanu vietomis. Žinojau, kad bičiulis mirs. Supratau ką tik netekęs brolio. Didžiulio, paiko, mielo ir nuostabaus brolio.

Biglis...

Jokia kita patirtis Irake manęs nepaveikė taip, kaip ši.

Grąža

NUDARDĖJOME ATGAL Į RYKLIO BAZĘ.

Vos tik pasiekęs stovyklą, nusimečiau ginkluotę ir nugara atsirėmiau į sieną, pamažu susmukau ant žemės.

Iš akių pradėjo tekėti ašaros.

Galvojau, kad Rajanas žuvo. Iš tiesų jis tebebuvo gyvas, tegul vos tik kvėpčiojo. Gydytojai iš paskutiniųjų stengėsi jį išgelbėti. Galiausiai Rajaną evakavo iš Irako. Jo žaizdos pasirodė siaubingos, vyrukas niekada neberegėjo. Apako ne tik ta akis, į kurią smogė kulka. Apako ir kita. Stebuklas, kad Rajanas išgyveno.

Tačiau tupėdamas bazėje neabejojau, kad jis žuvo. Jaučiau tai savo pilvu, širdimi ir kiekviena kūno dalele. Aš pastačiau Rajaną į tą poziciją, kurioje jį pašovė. Tai mano kaltė.

Šimtas nukautų priešų? Du šimtai? Dar daugiau? Bet ką jie reiškia, jei gyvo neliko mano brolio.

Kodėl pats neužėmiau tos pozicijos? Kodėl ten nestovėjau? Galėjau nukauti šunsnukį, būčiau išgelbėjęs savo vaikio gyvybę.

Kritau į tamsią duobę. Kritau baisiai giliai.

Neturiu supratimo, kaip ilgai joje tūnojau nusvarinęs galvą ir žliumbdamas.

– Ei, – galiausiai virš savęs išgirdau balsą.

Pakėliau akis. Tai buvo Tonis – mano vadas.

– Gal nori atseikėti grąžos? – paklausė jis.

– Velniai rautų, aišku, kad noriu! – atsakiau pašokęs ant kojų.

KELI VYRUKAI ABEJOJO, AR TURĖTUME TĘSTI. Pasikalbėję apie tai, suplanavome misiją.

Aš gi planams laiko neturėjau. Troškau už savo bendražygį atsimokėti krauju, ir tiek.

Markas

ŽVALGYBA PRANEŠĖ APIE PRIEŠUS, įsitaisiusius name, kuris stovėjo netoli ten, kur pašovė Rajaną. Pora „Bradley" šarvuočių privežė mus greta. Sėdėjau antroje mašinoje. Kai atvykome, mūsiškiai jau buvo įlindę į namą.

Vos tik „Bradley" numetė savo rampą, sulaukėme skriejančių kulkų. Nulėkiau prie saviškių ir radau juos susigrūdusius prie laiptų, vedančių į antrą aukštą. Laukėme krūvoje, pasilenkę prie žemės, nekantraudami veržtis pirmyn.

Priekyje mūsų, ant laiptų, stovėjo Markas Ly. Jis apsisuko

žvelgdamas pro laiptinės langą. Kažką pamatęs, atvėrė burną norėdamas įspėti.

Žodžiai taip ir neišsiveržė lauk. Per tą sekundės dalį pro pravirą burną įskriejusi kulka išlėkė pro pakaušį. Markas sudribo ant laiptų.

Visi įsitepėme. Anapus durų, ant kito namo stogo, įsitaisė laukinis. Iš ten jis sekė mūsų laiptinės langą.

Ruošėsi pulti.

Užsiropščiau ant laiptų ir peržengiau Marko kūną. Pro langą paleidau kulkų spiečių, nužėriau juo kaimynų stogą. Mano pavyzdžiu pasekė ir bendražygiai.

Vienas mūsiškių nukovė sukilėlį. Neturėjome laiko išsiaiškinti, kas jis per vienas. Pasileidome ant stogo, ieškodami daugiau priešų, paruošusių mums pasalą.

Tuo metu Dauberis nustojo gaivinti Marką. Bičiulis pasirodė pernelyg stipriai sužeistas. Dauberis suprato, kad vilties nebeliko.

MŪSŲ PAIMTI PRISISTATĖ TANKO KAPITONAS. Juos nuolat apšaudė, važiuoti reikėjo per aršias kautynes. Kapitonas atsivežė du tankus ir keturis „Bradley“ šarvuočius. Jie neturėjo laiko užtaisyti šovinių iš naujo, išeikvojo visus. Buvo velniškai karšta, mūsų pasitraukimą lydėjo kulkų kruša.

Dardėdamas atgal spoksojau pro savojo „Bradley“ galinės rampos plyšį. Mačiau tik juodus dūmus ir suniokotus pastatus. Priešas skėlė mums antausį, už tai sumokėjo ištisas rajonas.

KAŽKODĖL DAUGUMA MŪSŲ galvojo, kad Markas išgyvens. Mirtį pranašavome Rajanui. Tik sugrįžę į stovyklą sužinojome, kad jų likimai apsikeitė vietomis.

Per kelias valandas praradome du karius, mūsų karininkai ir Tonis nusprendė, kad laikas pertraukai. Sugrįžę į Ryklio bazę sudėjome ginklus. (Sudėti ginklus reiškia pasitraukti iš kautynių.

Tai kaip oficiali minutės pertraukėlė, per kurią iš naujo apgalvoji, kuo užsiimi.)

Pasitaikė karštas, kruvinas ir tamsus rugpjūtis.

Taja:

Paskambinęs ir išpasakojęs naujienas, Krisas palūžo. Iki jo skambučio apie tai nebuvau girdėjusi, todėl žinios mane pritrenkė.

Dėkojau Dievui, kad žuvo ne jis, tačiau baisiai liūdėjau dėl bendražygių.

Kai kalbėjome, kaip įmanydama stengiausi tylėti. Norėjau klausytis. Vargu ar Kriso gyvenime pasitaikydavo akimirkų, kai jis jausdavo tokį didelį skausmą.

Negalėjau niekaip padėti, tik vietoj jo žinias pranešti Kriso artimiesiems.

Telefonu bendravome visą amžinybę.

Po kelių dienų nuvykau į laidotuves kapinaitėse, nuo kurių atsiveria San Diego įlanka.

Jaučiausi tokia liūdna. Aplinkui susirinko labai daug jaunų vyrukų, daugybė jaunų šeimų. SEAL'ų laidotuvės visada sukelia jausmų audrą, bet šį kartą ji siautė kaip niekad stipriai.

Labai išgyveni, bet negali įsivaizduoti kitų skausmo. Meldiesi už juos ir dėkoji Dievui, kad apsaugojo tavo vyrą. Dėkoji, kad netenka stovėti priekinėse eilėse.

Žmonės, girdėję šią istorija, sako, kad mano pasakojimas tampa skurdus, o balsas tarytum tolsta. Jie sako, kad vartoju mažiau žodžių įvykiams nusakyti, atskleidžiu mažiau smulkmenų nei įprasta.

Nežinau. Dviejų bendražygių netekties prisiminimai liepsnoja giliai ir kaitriai. Man jie labai ryškūs, tarsi viskas vyktų čia pat šią akimirką. Man jie tarsi gili ir šviežia žaizda, tarsi kulkos dabar pat skrostų mano paties kūną.

Sudėjus ginklus

RAMADI STOVYKLOJE DALYVAVOME CEREMONIJOJE, skirtoje Marko Ly atminimui. SEAL'ai atvyko iš įvairiausių Irako kampelių. Manau, kad pasirodė ir visas sausumos pajėgų dalinys, su kuriuo bendradarbiavome. Jie parodė daug dėmesio. Neįtikėtina. Buvo labai graudu.

Mes stovėjome priekinėje eilėje. Juk atstojome jam šeimą. Mūsų misijos vadas rėžė trumpą, bet sukrečiančią kalbą. Jo akys sudrėko. Vargu ar nors vienas iš ceremonijoje ar stovykloje buvusių išlaikė savo akis sausas.

Kai ceremonija baigėsi, kiekvienas dalinys paliko pagarbos ženklą – savo skiautę, monetą ar dar ką nors. Sausumos pajėgų kapitonas įteikė liekaną vieno iš savo šovinių, kuriais jis pliekdavo priešą, bandydamas mus ištraukti iš bėdos.

Kažkas iš būrio sulipdė atminimo filmuką, panaudojo Marko nuotraukas ir tą naktį paleido ant baltos paklodės, kurią pritaisėme prie plytų sienos. Dalijomės gėrimais ir liūdesiu.

Kūną namo palydėjo keturi mūsiškiai. Aš gi bandžiau išvykti į Vokietiją, kur buvo gydomas Rajanas. Juk buvome sudėję ginklus ir nieko neveikėme. Tonis, o gal kas nors kitas iš vadovybės, suorganizavo skrydį, tačiau kai viskas buvo suruošta, paaiškėjo, kad Rajaną gydyti jau išgabeno į Jungtines Valstijas.

Kartu su juo į Ameriką grįžo ir Bradas, kurį išskraidino dėl skeveldros kelyje. Jis Rajaną sutiko Vokietijoje. Aplinkybės iš dalies susiklostė neblogai. Juk su Rajanu buvo vienas mūsiškių. Jis padėjo jam susidoroti su laukiančiais iššūkiais.

KIEKVIENAS MŪSŲ KAMBARIUOSE PRALEIDO labai daug laiko.

Ramadi buvo itin pavojingas ir atšiaurus, operacijų tempas labai smarkus, smarkesnis net už Faludžą. Be menkiausios per-

traukos praleisdavome ten kelias dienas, net savaitę. Kai kurie mūsų dar iki nelaimės buvo beišsikvepią.

Tūnojome kambariuose, varinėjome po kūną skysčius, laikėmės užsidarę savyje.

Daug meldžiausi Dievui.

Nesu tas, kuris religiją paverčia šou. Esu tikintis, bet retai klaupiuosi ant kelių ar giedu garsiausiai bažnyčioje. Tačiau tikėjimas suteikia man paguodą, radau ją ir tomis dienomis, kai priešas pašovė bendražygius.

Nuo to laiko, kai perėjau BUD/S mokymus, su savimi visada nešiojausi Bibliją. Retokai ją paskaitydavau, tačiau Šventasis Raštas visada liko kartu. Dabar gi atsivertęs paskaitydavau kelias ištraukas. Praversdavau šūsnį puslapių ir vėl paskaitydavau. Tada praversdavau dar vieną šūsnį.

Kai aplinkui virte verda pragaras, gera žinoti, kad aš – tik dalis kažko daug didesnio.

MANO ŠIRDIS PAŠOKO IŠGIRDUSI, KAD RAJANAS IŠGYVENO. Tačiau džiaugsmą nustelbė klausimas – kodėl jo vietoje neatsidūriau aš?

Kodėl tai turėjo nutikti naujokui?

Aš regėjau kur kas daugiau, jaučiausi nemažai pasiekęs. Buvau atsikandęs karo. Išmesti iš rikiuotės reikėjo mane. Man derėjo apakti.

Rajanas sugrįžęs daugiau niekada neišvys savo šeimos narių veidų. Nepamatys, kaip saldžiai viskas atrodo parvykus namo. Neregės, kokia nuostabi atrodo Amerika po kelionės.

Jei neturi galimybės įžvelgti tokių dalykų, gali pamiršti, kaip gražiai teka gyvenimas. Rajanas tokių galimybių nebeturės.

Kad ir ką žmonės sakydavo, jaučiausi už tai atsakingas.

Papildymai

NORS KARIAVOME KETVERIUS METUS ir atsidurdavome labai pavojingose situacijose, iki šiol nebuvome praradę nė vieno SEAL'o. Atrodė, kad kautynės Ramadi ir visame Irake pagaliau atsisuko prieš mus, gavome baisiai skaudų smūgį.

Manėme, kad būsime atšaukti, nors mūsų paskyrimas turėjo tęstis dar kelis mėnesius. Politikavimą puikiai išmanėme, ankstesni du vadovai pasitaikė baisiai atsargūs skystablauzdžiai, dėl to sparčiai kilo karjeros laiptais. Nerimavome, kad mums karas netrukus baigsis.

Be to, trūko septynių vyrų, tai beveik pusė. Markas žuvo. Bradas ir Rajanas pasitraukė dėl sužeidimų. Keturi kariai išlydėjo namo Marko kūną.

PO NETEKČIŲ PRAĖJUS SAVAITEI pasišnekėti prisistatė vyriausiasis vadas. Susirinkome Ryklio bazės valgykloje ir klausėmės, ką jis pasakys. Kalba nebuvo labai ilga.

– Viskas priklauso nuo jūsų, – tarė vadas. – Jei norite atsikvėpti, puikiai suprantu. Jei trokštate grįžti į kovą, gausite palaiminimą.

– Taip, po velnių, – sutartinai atsakėme. – Norime grįžti.

Dar ir kaip...

MŪSŲ PAPILDYTI PRISIJUNGĖ PUSĖ BŪRIO, atsiųsto iš ramesnių teritorijų. Gavome ir mokslus ką tik baigusių vyrukų, kurių į būrį dar nepaskyrė. Tikri naujokai. Sumanymas buvo leisti jiems šiek tiek prisiliesti prie karo, paragauti to, ką gaus, kai pasiruoš pagrindiniam žaidimui. Su jais elgėmės atsargiai, į operacijas leistis drausdavome.

Jaunieji SEAL'ai, aišku, baisiai nekantravo, tačiau laikėme juos atokiau. Iš pradžių žiūrėjome į naujokus tarsi į pasiuntinukus.

– *Nagi, paruoškite džipus, kad mes galėtume judėti.*

Taip globojome juos. Juk tik neseniai perėjome pragarą, tikrai nenorėjome, kad naujokai kautynių lauke nukentėtų.

Aišku, kad kamuoti tai juos kamavome. Vienam vargšui nuskutome galvą ir antakius, o tada prilipdėme plaukus ant veido.

Įpusėjus niekšybę, gretimame kambaryje išgirdome kito naujoko žingsnius.

– Patikėk, tikrai nenorėtum čia žengti, – įspėjo vienas iš karininkų.

Tipas įkišo nosį ir pamatė, kaip kumščiuojame jo draugelį.

– Tai kad reikia.

– Įspėju tave, verčiau nešdinkis, – pakartojo karininkas. – Geruoju tai nesibaigs.

– Sakau, kad reikia. Jis mano bičiulis.

– Jis tavo laidotuvės, – taip, o gal kažkaip panašiai, atsakė mūsiškis.

Naujokas numeris du įsiveržė į kambarį. Gerbėme tai, kad vyrukas puola gelbėti bičiulio, todėl išprausėme tipą su meile. Tada nuskutome ir jį. Abu naujokus surišome ir pastatėme į kampą.

Tik kelioms akimirkoms.

MES PASITYČIOJOME IR IŠ naujai iškepto karininko. Jam padarėme tą patį, ką ir visiems kitiems, tačiau pamokos jis visai nesuprato.

Jam nepatiko pati mintis, kad iš jo gali daryti juokus kažkoks apskretęs eilinis kareivėlis.

LAIPSNIO REIKŠMĖ KARINIUOSE DALINIUOSE yra keistoka. Jis nėra visiškai ignoruojamas, bet, žinoma, ir nėra absoliutus žmogaus gebėjimų matas.

Per BUD/S mokymus ir karininkai, ir eiliniai yra vertinami vienodai – kaip pastumdėliai. Perėjus BUD/S ir gavus paskyrimą į komandas, tampama naujoku. Vėlgi, visi naujokai yra traktuojami vienodai – kaip pastumdėliai.

Dauguma karininkų tokią padėtį priimdavo gana ramiai, nors, žinoma, pasitaikydavo išimčių. Tiesa ta, kad daliniams vadovauja senbuviai. Žmonės, turintys nuo šešerių iki dvylikos metų patirties. Į būrį naujai paskirti karininkai jos turėdavo gerokai mažiau. Tokia tvarka buvo ne tik SEAL'ų daliniuose, taip pat ir visame laivyne. Daugeliu atveju jie tiesiog nieko neišmanydavo. Net ir vadovauti rengti karininkai turėdavo tik keturių ar penkių metų patirties.

Štai kaip tokia sistema veikia. Jei pasiseka, karininkas gali paeiliui vadovauti net trims būriams; po to jis paaukštinamas iki dalinio vado (ar panašių pareigų) ir daugiau toje srityje tiesiogiai nedirba. Net ir prieš paaukštinimą daug jo funkcijų yra administracinių, pavyzdžiui, koordinuoti dalinius (stengtis, kad vienas dalinys nesugalvotų apšaudyti kito). Tos užduotys svarbios, bet jos, aišku, neturi nieko bendra su vadovavimu mūšio lauke. Kai prireikia išspirti duris ar nurodyti snaiperiui priedangą, karininkų patirtis, apskritai kalbant, nėra jau tokia turtinga.

Žinoma, pasitaiko ir išimčių. Man teko kariauti su keletu puikių ir daug patyrusių karininkų, tačiau bendra taisyklė tokia: karininkai žino tik žiupsnelį tų nepakeičiamų karybos triukų, kuriuos kasdien taiko daug karo košės išsrėbęs kareivis. Aš mėgdavau paerzinti leitenantus sakydamas, kad kai jie mokydavosi atakuoti, laukdavo savo įsiveržimo eilės ne su ginklu, o su taktiniu kompiuteriu rankose.

Įšventinimo ritualai padeda kiekvienam priminti, kur glūdi patirtis ir kurion pusėn geriau nukreipti akis, kai šūdas pataiko į ventiliatorių. Taip pat ji leidžia truputį jau apsitrynusiems vyrukams šiek tiek nuspėti, ko galima tikėtis iš naujoko. Ji leidžia pa-

lyginti ir atskirti, ką norėtumėte matyti už savo nugaros. Vyruką, kuris puls ginti savo bičiulio, ar karininką, kuris apsipils ašaromis, nes iš jo pasityčiojo kažkoks nedoras kareivukas.

Pažeminimų patiria visi naujokai. Tai jiems turi įkalti į galvą, jog šie dar visiškai nežino, į kokią košę įsivėlė. Karininko atveju kamavimas gali tęstis ilgai.

Aš kariavau su gerais karininkais. Ir visi jie nebuvo pasipūtę.

Vėl į sumaištį

PAMAŽU GRĮŽOME Į SAVO VĖŽIAS, vėl pridengdavome sausumos pajėgas. Misijos čiabuvių krašte trukdavo naktį ar dvi. Į tanką pataikė savadarbis sprogmuo, teko lipti lauk jo saugoti, kol mašiną sutaisys. Darbas pasidarė kiek malonesnis ir lengvesnis nei buvo anksčiau. Nenutolome taip toli nuo bazės, vadinasi, ir ugnies pritraukdavome mažiau.

Panirę į žaidimą visa galva, pradėjome jaustis drąsiau. Traukdavome vis giliau į Ramadi. Iš tiesų niekada taip ir nepasiekėme namo, kuriame nušovė Marką, tačiau jau veikėme tose pačiose apylinkėse.

Mūsų nuostata buvo tokia: įsitaisome čia ir laukiame grįžtančių tų pačių niekšų. Tikėjomės atsilyginti už tai, ką jie mums padarė.

VIENA DIENĄ PASTATE SUSIDOROJĘ su sukilėliais, kurie bandė mus išnešti į orą savadarbe bomba, patekome į priešo ugnį. Tie, kurie į mus šaudė, laikė kažką sunkesnio už kalašnikovus, galbūt dragunovus (tai rusų gamybos snaiperių ginklai). Kulkos namo sienas skrodė kiaurai.

Tupėjau ant stogo ir mėginau nustatyti, iš kur pliekia ginklas. Staiga išgirdau duslų besiartinančių „Apache" sraigtaspar-

nių gaudesį. Mačiau, kaip kokią sekundę jie taikiai suko ratą, tada akimirksniu pakrypo ir staigiai nėrė į organizuotą ataką.

Suko link mūsų.

– Signalines žymes! – kažkas sušuko.

Tai galėjau būti ir aš. Atsimenu tik kad išsitraukėme visas signalines vėliavas arba ženklus, kuriuos turėjome, norėdami pilotams parodyti, kad esame draugiški daliniai. (Signaliniai ženklai būna ryškiai oranžinės spalvos, juos iškelia arba pakabina saviškiai.) Laimei, jie jas pastebėjo ir paskutiniu momentu ataką nutraukė.

Mūsų ryšininkas prieš ataką buvo perspėjęs armijos aviaciją ir nurodęs koordinates. Tačiau, akivaizdu, jų žemėlapiai sužymėti kitaip nei mūsų, ir pamatę ginkluotą žmogų ant stogo jie padarė klaidingas išvadas.

Pagalbos iš aviacijos sraigtasparnių Ramadi sulaukėme dar ne kartą. Aviacija buvo vertinga ne tik dėl savo raketų ir paramos ugnimi, bet ir žvalgant vietovę. Mieste ne visada akivaizdu, iš kur į tave šaudoma. Pora akių danguje ir galimybė pasikalbėti su šių akių savininkais gali padėti viską išsiaiškinti.

(Aviacijos sraigtasparniai turėjo kitokių nei mūsų suvaržymų karo veiksmams. Jie buvo ypač svarbūs šaudant „Hellfire“ tipo raketas, kurios tuo metu galėjo būti naudojamos tik prieš ginkluotus žmones. Tai buvo viena iš strategijų, leidžiančių sumažinti netiesioginę miestui daromą žalą.)

ORO PAJĖGŲ LĖKTUVAS „AC-130“ kartas nuo karto irgi padėdavo žvalgyti iš oro. Šios karo mašinos turėjo siaubingą šaunamąją galią, nors, kaip visada būna, mes per šią misiją nė karto neprašėme, kad jie panaudotų pabūklus ar patrankas. (Vėlgi, jų veiksmai buvo griežtai ribojami.) Tačiau labai gelbėjo jų naktinio matymo prietaisai. Jie net ir visiškoje tamsoje pateikdavo puikų kautynių lauko vaizdą.

Vieną naktį atakavome namą, aplink kurį jį sergėdamas suko ratus lėktuvas. Besiveržiant jie išsikvietė mus ir pasakė, kad iš paskos seka pora šešėlių – paskui mus bėgo vyrai.

Aš atsiskyriau nuo keleto savo bičiulių ir ėmiau slinkti oro patrulio nurodyta kryptimi. Sukilėliai nėrė į gretimą namą. Įžengiau vidun, mane pasitiko jaunas, beveik dvidešimties metų vaikinas.

– Gulk, – sušukau mosuodamas ginklu.

Jis pažvelgė į mane suglumęs. Mostelėjau jam vėl, šį kartą labai išraiškingai.

– Ant žemės! Ant žemės!

Tipas bukai į mane dėbtelėjo. Negaliu pasakyti, ruošėsi pulti ar ne, ir, žinoma, nespėliojau, kodėl nepakluso. Saugumas svarbiau negu mandagumas. Smogiau ir parverčiau jį ant žemės.

Iš namo gilumos kažką šaukdama pasirodė vyruko motina. Tuo metu viduje jau prisistatė ir keli mūsiškiai, kartu su vertėju. Įtampa kiek nuslūgo, jis ėmė uždavinėti klausimus. Motina galų gale paaiškino, kad vaikinas yra protiškai neįgalus ir visai nesuprato, ko aš iš jo noriu. Leidome tipui atsistoti.

Tuo pat metu prie vienos sienos ramiai stovėjo vyras, kuris, kaip mes galvojome, buvo tėvas. Tačiau nusiraminusi dėl sūnaus motina pareiškė nepažįstanti svečio. Pasirodė, kad jis įbėgo vidun tik apsimesdamas, jog čia gyvena. Taigi vieną iš mus sekusių šešėlių oro pajėgų dėka pagavome.

KITOS ISTORIJOS NETURĖČIAU PASAKOTI, nes ji atskleidžia mano klaidą.

Namas, iš kurio išbėgo vyras, iš tiesų jau buvo trečiasis, į kurį mes veržėmės tą naktį. Pristačiau vyrukus prie durų. Gatvėje visi išsirikiavo žąsele, ruošdamiesi laužtis vidun. Staiga išgirdau vadovaujančio karininko balsą.

– Kažkas ne taip, – tarė jis. – Nujaučiu.

Aš pasukau galvą atgal ir apsižvalgiau.

– Velniai griebtų, – pritariau jam, – Nuvedžiau visus ne prie to namo.

Apsisukome ir nuėjome ten, kur reikėjo.

Ar kada girdėjau, kaip viskas baigėsi?

Tai retorinis klausimas.

Dvigubas laimikis

VIENĄ DIENĄ JAU LEIDŽIANTIS saulei vykdėme operaciją gatvėje, besibaigiančioje T formos sankryža. Dauberis ir aš buvome įsitaisę ant stogo ir stebėjome vietinius gyventojus. Dauberis tik trumpam nuleido ginklą. Apžvelgęs stebimą lauką, pamačiau du link manęs gatve mopedu važiuojančius vaikinus.

Tipas ant galinės sėdynės buvo su kuprine. Man žiūrint jis numetė ją į duobę.

Tai ne šiaip sau siuntinys. Jis išmetė bombą, kurią pasidirbo savo rankomis.

– Geriau pažiūrėk, – pasakiau Dauberiui, kuris tuo metu išsitraukė žiūronus.

Prieš iššaudamas iš savo „300 Win Mag“ šautuvo, leidau jiems nuvažiuoti dar apie 150 jardų[81].

Dauberis, spoksodamas pro savo binoklį, sakė, kad vaizdelis priminė filmą „Bukas ir bukesnis“. Kulka perskrodė pirmąjį vaikiną ir įsmigo į antrąjį. Mopedas susvyravo ir rėžėsi į sieną.

Du vyrukai vienu šūviu. Mokesčių mokėtojai šiuokart šiek tiek sutaupė.

---

[81] *150 jardų – 137,16 metro.*

ŠŪVIO REZULTATAS PASIRODĖ DVIPRASMIŠKAS. Dėl pastebėto užtaiso sausumos pajėgos į įvykio vietą pasiuntė keletą kareivių. Tačiau jie atvyko tik po šešių valandų. Gatvėje susidarė kamštis ir nei aš, nei kas kitas negalėjome visą tą laiką stebėti minėtos duobės. Reikalus dar labiau apsunkino ir jūrų pėstininkų toje pačioje gatvėje sustabdyta šiukšliavežė. Ją įtarė vežant dar vieną improvizuotą sprogstamąjį užtaisą. Eismas visai užsikimšo ir natūralu, kad išmestas užtaisas dingo.

Šiaip jau tai nebūtų kėlę jokių problemų. Tačiau prieš keletą dienų pastebėjome dėsningumą: kelios minutės prieš ir po atakos pro jos vietą pravažiuodavo mopedai, greičiausiai apžiūrinėdami vietovę ir rinkdami duomenis apie atakos rezultatą. Norėdami išvengti problemų, mes pareikalavome leidimo šaudyti į važiuojančius mopedais. Mums buvo atsakyta.

Teisininkai ar kažkas kitas iš vadovybės, išgirdę apie dvigubą šūvį, greičiausiai pamanė, kad aš juos kvailinu. Šį faktą ėmė tirti karo teismo atstovas. Tai žmogus, kurio pareigos panašios į civilinio teismo kaltintoją.

Laimei, turėjau daugybę liudininkų. Tačiau vis tiek reikėjo atsakinėti į visus kaltintojo klausimus.

Tuo metu sukilėliai ir toliau važinėjo mopedais, įgijo daugiau patirties. Mes atidžiai juos stebėjome. Naikinome visus prie namų ir kiemuose paliktus mopedus, kai tik tokius aptikdavome. Tačiau tai buvo daugiausia, ką galėjome padaryti.

Teisininkai tikriausiai norėjo, kad tik mojuotume ir šypsotumėmės prieš kameras.

GALIMA PAMANYTI, KAD IRAKE BUVO LEISTA tiesiog nueiti ir griausmingai nušauti žmogų. Visų pirma, visada ir visur būdavo daugybė liudininkų. Antra, kiekvieną kartą ką nors man nušovus turėdavau apie tai rašyti ataskaitą.

Nejuokauju.

Tai buvo raportas, neturintis nieko bendro su vykdytų veiksmų ataskaita. Jis skirtas tik mano asmeniškai iššautiems šūviams ir pataikymams, kuriuos galėjau užfiksuoti. Informacija turėjo būti labai konkreti.

Su savimi visada nešiodavausi mažą sąsiuvinį, kuriame užrašydavau dieną, laiką, detales apie asmenį, ką jis darė, savo veiksmus, kiek šūvių iššoviau, kaip toli buvo taikinys, kas gali paliudyti šūvį. Visa tai kartu su kitomis konkrečiomis aplinkybėmis surašydavau į raportą.

Vadas tvirtino, kad to reikia norint apsaugoti mane patį, jei kartais tektų tirti nepagrįsto nužudymo atvejį, nors aš pats manau, kad to reikėjo pridengti daug aukščiau už mane sėdinčiųjų vadovų sėdynes.

Mes tiksliai, net ir per baisiausius susišaudymus, suskaičiuodavome, kiek maištininkų nušaudavome. Vienas iš mūsų karininkų visada būdavo įpareigotas pranešinėti apie susišaudymus; jis apie tai pranešdavo į užnugarį radijo ryšiu. Daug kartų pasitaikydavo, kad aš tuo pačiu metu šaudydavau sukilėlius ir kartu pranešinėdavau detales leitenantui ar kitam karininkui. Visa tai taip varė iš proto, kad kartą, kai karininkas atėjo paklausti apie šūvio smulkmenas, pasakiau jam, kad ten buvo man mojavęs vaikas. Tai buvo juodas humoras, savotiškas būdas pasakyti „atsiknisk“.

Ak, ta karo biurokratija.

NESU TIKRAS, AR SNAIPERIŲ PASAKOJIMAI plačiai paplitę. Manieji prasidėjo antrojo paskyrimo metu, kai dirbau Haifos gatvėje. Tada istoriją už mane papasakojo kažkas kitas.

Esu visiškai tikras, tai buvo visiškas mėšlas. Kariniu žargonu kalbant, CYA (pažodžiui – „pridenk savo užpakalį“). Arba, šiuo atveju, – pridenk savo viršininko užpakalį.

Mes triuškinome priešą. Ramadi, kur bendras mūsų nušau-

tųjų skaičius virto astronominiu, ataskaitos tapo privalomos ir turėjo būti išsamios. Manau, kad vadas ar kažkas iš jo štabo pamatė skaičius ir pasakė, kad teisininkai gali pasidomėti, kas čia vyksta, todėl nusprendė save kiek apsaugoti.

Puiki strategija kariaujant – pasiruošti gintis pergalės atveju.

Tikra nesąmonė. Juokavau, kad tokiais atvejais neverta ir šaudyti. (Tiesa, tai vienas iš būdų sužinoti, kiek priešų „oficialiai“ nukauni.)

Švari sąžinė

KARTAIS ATRODYDAVO, KAD JEI nebudžiu su ginklu, Dievas priešus laiko pasislėpusius.

– Ei, atsibusk.

Praveriu akis ir pažvelgiu pro savo plyšį grindyse.

– Pasikeiskim, – sako Džėjus, mano porininkas.

Jis budėjo su ginklu rankose apie keturias valandas, o aš tuo metu snaudžiau.

– Gerai.

Atsiplėšiau nuo grindų ir nuslinkau prie ginklo.

– Taigi? Kas įvyko? – paklausiau jo.

Kai keičiamasi prie ginklo, jį perleidžiantis kareivis trumpai informuoja, ką budėdamas stebėjo aplinkui ir panašiai.

– Nieko, – tarė Džėjus. – Nepastebėjau nė vieno.

– Nieko?

– Nieko.

Pasikeitėme vietomis. Džėjus užsitraukė gobtuvą mėgindamas kiek numigti.

Aš priglaudžiau akį prie taikiklio tirdamas vietovę. Nepraėjo nė dešimt sekundžių, o taikiklio tinklelio centre pasirodė maištininkas. Nuleidau saugiklį. Keletą sekundžių stebėjau jį, judantį

amerikiečių pozicijų link, tuo pačiu pasitikrinau, ar šis prisideda prie kautynių.

O tada jį nušoviau.

– Velniai rautų, nekenčiu tavęs, – niurnėjo Džėjus, gulėdamas šalia ant grindų. Jis jau nekreipė dėmesio į gobtuvą, vis tiek teko keltis.

NIEKADA NEDVEJOJAU DĖL ŽMONIŲ, kuriuos esu nušovęs. Bendražygiai mane erzina:

– O taip, aš pažįstu Krisą. Tarnybos pabaigoje jį truputį sužeidė. Jis mato tik taikinius.

Tiesa ta, kad mano taikiniai visada buvo labai aiškūs, ir aš, žinoma, kiekvieną kartą, kai tik tekdavo šauti, visada turėjau galybę liudininkų.

Vietos klaidai nėra. Iš karto būsite sumaltas su miltais, jei tik pažeisite kodeksą.

Anksčiau, Faludžoje, jūrų pėstininkams valant vieną namą, įvyko incidentas. Būrys įsiveržė į pastatą, kariai žengė per kai kuriuos kūnus, jų tikslas buvo išvalyti patalpas. Nelaimei, vienas iš gulinčių šunsnukių dar buvo gyvas. Kai pėstininkai įsliūkino į namą, jis apsivertė ir ištraukė granatos žiedą. Ši sprogo, nužudydama ar sužeisdama kai kuriuos kareivius.

Nuo tada jūrų pėstininkai įeidami į namą visiems, kuriuos pamatydavo, suvarydavo po kulką. Kažkuriuo metu šią sceną nufilmavo žurnalistas. Įrašą jis viešai išplatino ir jūrų pėstininkai pateko į bėdą. Tiesa, kaltinimai buvo paneigti, o gal net nepateikti, nes pirminis tyrimas paaiškino visas aplinkybes. Vis dėlto, visada reikia apskaičiuoti net ir nedidelę apkaltos tikimybę.

Blogiausias dalykas, kokį tik galima sugalvoti šiame kare, tai į dalinius įtraukti žurnalistus. Daugelis amerikiečių ir taip negali susitaikyti su karo tikrove, o pranešimai, kuriuos žurnaliūgos siunčia į namus, mums visai nepadeda.

Politikai nori užsitikrinti viešosios nuomonės paramą karo veiksmams. Bet kam tai rūpi?

Aš viską suprantu kitaip. Jei mus siunčiate atlikti darbą, tai ir leiskite jį dirbti. Tam mes turime admirolus ir generolus, tegul vadovauja jie, o ne išsipūtę kongresmenai, sėdintys oda muštose kėdėse, traukiantys cigarus savo rinkėjų biuruose su įrengtais oro kondicionieriais ir nurodinėjantys, kada ir kur galiu šaudyti, o kada ne.

Iš kur jiems žinoti? Ar nors kartą dalyvavo karo veiksmuose?

Ir jei jau nusprendžiate mus siųsti, leiskite dirbti savo darbą. Karas yra karas.

Norite įveikti mūsų priešus? Sunaikinti juos? O gal pasiuntėte mus, kad pasiūlytume jiems arbatos su riestainiais?

Pasakykite kariškiams, kokį rezultatą jūs norėtumėte matyti, ir jūs jį gausite. Tačiau nemėginkite aiškinti, kaip mums jį gauti. Visi šie apribojimai, kada ir kokiomis aplinkybėmis galima šaudyti į priešininką, ne tik apsunkina veiksmus, jie stato į pavojų mūsų gyvybes.

Karo reglamento taisyklės tapo tokios painios ir suknistos dėl to, kad į procesą įsipainiojo politikai. Jas sugalvojo teisininkai, mėginantys apsaugoti generolus ir admirolus nuo politikų. Jų tikrai nerašė žmonės, kuriems rūpi ant žemės sugulę apšaudomi vyrukai.

KAŽKODĖL DAUGYBĖ NAMUOSE LIKUSIŲ ŽMONIŲ, tiesa, ne visi, niekaip nesuvokė, kad mes kariaujame. Jie nesuprato, jog karas neša mirtį, dažniausiai labai žiaurią. Daugelis, ne tik politikai, siekė primesti mums apgailėtinas iliuzijas, pritempti prie kažkokio elgesio modelio, kurio nė vienas žmogus nepajėgtų laikytis.

Gink Dieve, neteisinu karo nusikaltimų. Tik *sakau*, kad kariai privalo kovoti laisvomis, už nugarų nesurištomis rankomis.

Reglamentas, kurio laikiausi Irake, numatė, kad jei banditas įsiveržia į namą, nušauna mano žmoną, vaikus, o tada numeta žemyn ginklą, privalau į jį *nešaudyti*. Turiu švelniai pristatyti į sulaikymo vietą.

Sugebėtumėte taip padaryti?

Galite ginčytis, kad mano sėkmė rodo, kaip tinkamai veikia mūsų karo kodeksas. Vis dėlto jaučiu be jo galėjęs dirbti geriau, tikriausiai būčiau apsaugojęs daugiau žmonių ir prisidėjęs prie greitesnės karo pabaigos.

ATRODĖ, KAD VIENINTELĖS ŽINIOS, kurias galėjome paskaityti, buvo apie siaubingus dalykus arba kaip sudėtinga įvesti tvarką Ramadi.

Tačiau spėkite, ką? Susidorojome su visais niekšais, bet kas atsitiko? Irako genčių lyderiai *pagaliau* suprato, kad mūsų ketinimai rimti. Jie *pagaliau* susivienijo ne tik valdyti savo šalį, bet ir vyti sukilėlius lauk. Jie griebėsi jėgos, ėmė veikti ryžtingai, kad tik sukurtų sąlygas taikai.

Leukemija

– MŪSŲ DUKRA SERGA. JOS BALTŲJŲ KRAUJO KŪNELIŲ skaičius pernelyg žemas.

Stipriai suspaudžiau telefono ragelį, Taja kalbėjo toliau. Mano dukrelė kurį laiką sirgo gelta ir įvairiomis infekcijomis. Jos kepenys nelabai sugebėjo tvarkytis su ligomis. Gydytojai prašė daugiau tyrimų, reikalai pasirodė visai prasti. Jie nesakė, kad tai vėžys ar leukemija, bet to ir neneigė. Medikai ketino mergaitę kruopščiau ištirti tam, kad patikrintų savo niūriausius spėjimus.

Taja bandė kalbėti pozityviai ir sumenkinti bėdas. Iš jos bal-

so puikiai supratau, kad reikalai daug rimtesni, nei ji drįsta pripažinti. Galiausiai ištraukiau visą tiesą.

Tiksliai neatsimenu kiekvieno jos žodžio, tačiau puikiai išgirdau vieną – leukemija. *Vėžys.*

Dukrelė ruošėsi mirti.

Mane apglėbė nevilties skraistė. Buvau nutolęs tūkstančius mylių, niekuo negalėjau padėti. Net jei stovėčiau greta, išgydyti nesugebėčiau.

Žmonos balsas per telefoną atrodė toks liūdnas ir vienišas.

Dar iki skambučio 2006-ųjų rugsėjį karo keliama įtampa ėmė skverbtis į mano kūną. Marko netektis ir siaubingos Rajano žaizdos padarė savo. Kraujo spaudimas šoktelėjo, nebegalėjau miegoti. Žinios apie dukrą privedė prie bedugnės krašto. Ėmiau jaustis niekam tikęs.

Laimei, mūsų paskyrimas ėjo į pabaigą. Vos tik išgirdusi apie dukros padėtį, vadovybė pradėjo organizuoti kelionę namo. Mūsų medikas užpildė dokumentus „Raudonojo Kryžiaus“ raštui. Tai pareiškimas, sakantis, kad namuose tarnaujančio skubiai prašo šeima. Vos tik sulaukę rašto, vadai pamojo ranka.

IŠSINEŠDINTI LENGVA NEBUVO. RAMADI PRIMINĖ tikrą pragarą, galimybių išvykti nepasitaikydavo. Sraigtasparniai neskraidė nei pirmyn, nei atgal. Sukilėliai vis dar grasino pulti net ir konvojus. Bičiuliai rūpinosi manimi, žinojo, kad negaliu ilgai laukti, todėl paruošė „Humvee“[82] automobilius. Jie pasodino mane per centrą ir išvežė į „TQ“ aerodromą.

Jį pasiekęs, beveik pravirkau, kai turėjau atiduoti savo ginkluotę ir „M-4“ šautuvą.

Bendražygiai traukė atgal į karą, o aš skridau namo. Apgailėtina. Jaučiausi išduodantis juos, vengiantis pareigų.

---

[82] *Šarvuotų džipų modelis.*

Susidūrė dvi vertybės – šeima ir šalis. Artimieji ir bendražygiai. Šio konflikto iki galo taip ir neišsprendžiau. Ramadi nukoviau dar daugiau priešų nei Faludžoje. Per šį paskyrimą rezultatas ne tik pasitaikė geriausias iš visų bendražygių, statistika pavertė mane taikliausiu visų laikų amerikiečių snaiperiu, jei kalbėčiau iškilminga oficialia kalba.

Ir, nepaisant to, vis tiek jaučiausi bėgantis iš mūšio laiko, vyrukas, kuris nepadarė visko, ką galėjo.

12 skyrius

Sunkūs laikai

Namai

PASIGAVAU KARINĮ REISĄ, IŠ PRADŽIŲ į Kuveitą, o tada į Jungtines Valstijas. Apsirengiau įprastais rūbais, nešiojau ilgesnius plaukus ir barzdą. Aplinkiniai šiek tiek įkyrėjo, niekas negalėjo suprasti, kodėl tarnybą einančiam kariui leidžiama keliauti civilių rūbais.

Dabar tai atrodo visai linksma.

Iš lėktuvo išlipau Atlantoje, norėdamas tęsti kelionę, turėjau pereiti apsaugą. Taip toli nusidanginti užtrukau kelias dienas. Prisiekiu, kai nusiėmiau batus, dešimtys eilėje laukiančių žmonių ėmė alpti. Vargu ar kada gyvenime apsaugą buvau įveikęs greičiau nei tąkart.

Taja

Krisas niekada nepasakojo apie pavojus, tačiau jau buvau išmokusi jį skaityti kiaurai. Kai išgirdau pasakojimą, kaip bičiuliai išgabeno jį konvojumi, jau pati pasakojimo maniera privertė drebėti ir dėl bičiulių, ir dėl jo paties. Paklaususi keleto klausimų, sulaukiau atsargių atsakymų, kad jo pasitraukimas – ne juokais pavojingas.

Kuo aiškiausiai jaučiau – kuo daugiau žmonių surinksiu melstis už Krisą, tuo saugesnis jis bus. Paprašiau leidimo kreiptis į jo tėvus su maldos prašymu.

Jis sutiko.

Tada paklausiau, ar galėčiau paaiškinti, kodėl to reikėjo, apie jo pavojingą kelionę namo iš pragaro miesto. Jis atsakė „ne“.

Taigi ir neaiškinau.

Prašiau artimųjų melstis, užsiminiau apie pavojų, tačiau daugiau detalių neišpliurpiau, siūliau tiesiog pasitikėti manimi. Žinojau, kad besimeldžiantiems nebus lengva sukramtyti atsakymą. Tačiau buvau tikra, kad maldos reikalingos. Lygiai taip pat suvokiau prasmę laikytis savo vyro priesaikų apie tai, kuo nevalia dalytis su kitais. Žinau, kad tai nėra madinga. Tačiau maldos poreikis buvo stipresnis už populiarumo siekį.

Grįžęs namo Krisas atrodė toks įsitempęs, kad visai surambėjo.

Jam buvo labai sudėtinga kalbėti apie jausmus. Jis atrodė išsunktas ir sutriuškintas.

Liūdėjau dėl to, ką Krisui teko iškęsti. O man pačiai jo baisiai reikėjo. Tiesiog neapsakomai. Kita vertus, ilgą laiką turėjau verstis viena, todėl išsiugdžiau laikyseną, esą galiu ištverti be jo, arba bent jau turėčiau ištverti.

Kitiems tikriausiai atrodo juokingi tokie mano jausmų vėjai, apimantys visą spalvų spektrą. Baisiai siutau, kad Krisas paliko mane ir vaikus pačius sau. Troškau, kad jis grįžtu, tačiau tuo pat metu labai pykau.

Mėnesių mėnesius išgyvenau dėl Kriso saugumo, širdau, kad jis pasirinko grįžti į karą. Norėjau remtis į savo vyrą, bet negalėjau. Juo kliovėsi komanda, visokiausi pašaliečiai kariuomenėje, o aš su vaikais – ne.

Tai ne Kriso kaltė. Jei tik galėtų, jis būtų pasidalijęs į du, tačiau tai ne jo jėgoms. O kai turėjo rinktis vieną iš dviejų, pasirinko ne mus.

Visą tą laiką mylėjau Krisą, stengiausi jį palaikyti, parodyti savo meilę, kaip tik galėjau. Tuo pat metu manyje siūbavo gal penki šimtai skirtingų jausmų.

Per visą tarnybos laiką mano gelmėse slėpėsi pyktis. Per pokalbius telefonu Krisas suprasdavo, kad kažkas ne taip. Klausdavo, kas neduoda ramybės, tačiau aš neigdavau, ir tiek. Jis vis tiek nenusileisdavo, todėl tekdavo prisipažinti:

– Siuntu ant tavęs, nes grįžai į karą. Tačiau nenoriu nekęsti, nenoriu išprotėti. Žinau, kad ryt gali žūti. Neketinu tavęs blaškyti savo jausmais. Nebenoriu daugiau kalbėti.

Pagaliau Krisas parsirado namo, mano jausmai sprogte sprogo, džiaugsmas maišėsi su pykčiu.

Sveikstant

MANO DUKRELĖ TURĖJO IŠKĘSTI ĮVAIRIAUSIUS tyrimus. Kai kurie mane baisiai erzino.

Niekad nepamiršiu, kaip gydytojai imdavo kraują, o tai turėjo daryti labai dažnai. Jie laikydavo ją aukštyn kojomis ir smeigdavo į pėdutę. Daug kartų ji nepradėdavo kraujuoti, todėl daktarams reikėjo kirsti dar sykį ir dar sykį. O mergaitė vis verkdavo ir verkdavo.

Dienos ėjo baisiai ilgai, galiausiai gydytojai išsiaiškino, kad dukrelė neserga leukemija. Buvo išsikerojusi gelta, ji sukėlė komplikacijų, tačiau medikai galiausiai pažabojo dukrą palaužiusias infekcijas. Ji ėmė sveikti.

Mane iki širdies gelmių sukrėtė jos reakcija į mane. Atrodo, kad ji pravirkdavo kiekvieną kartą, kai paimdavau ant rankų. Ji šaukdavosi mamos. Taja sako, kad dukrelė šalinosi visų vyrų, vos tik išgirsdavo vyrišką balsą, imdavo raudoti.

Kad ir kaip būtų – baisiai kankinausi. Štai, parvykau iš už jūrų marių, labai ją myliu, o dukra mane atstumia.

Su sūnumi sekėsi geriau. Jis prisiminė mane, jau buvo vyresnis, norėjo žaisti. Tačiau ir čia įprastus iššūkius, kurie patiria vai-

kus auginantys tėvai, dar labiau apsunkino išsiskyrimas ir pereiti išbandymai.

Smulkmenos gali įgristi iki kaulų. Tikėjausi, kad sūnus žvelgs į akis, kai jį barsiu. Tai labai siutino Tają. Ji manė, kad sūnus nepripratęs prie manęs ir mano balso, todėl tokiomis aplinkybėmis prašyti dviejų metų vaiko žiūrėti į akis yra per daug. Aš galvojau visai kitaip. Taip darydamas, sūnus elgtųsi teisingai. Jo gi nebara nepažįstamasis. Jį auklėja mylintis tėvas. Čia akivaizdžiai turi užsimegzti abipusis pagarbos ryšys. Sūnus turi žiūrėti tėvui į akis, tėvas sūnui. Taip vienas kitą suprantame.

O Taja atrėždavo:

– Pala, pala. Kuriam laikui buvai išsidanginęs? Dabar grįžęs namo dediesi šeimos dalimi ir kuri savo taisykles. Na jau ne, sere, juk kitą mėnesį ir vėl atsisveikinsi keliaudamas į pratybas.

Žiūrint iš savo pozicijų, kiekvienas jautėmės teisus. Bėdų kildavo bandant įsijausti į kito vietą ir su ja susitaikyti.

NEBUVAU TOBULAS, DĖL KELIŲ DALYKŲ KLYDAU. Tėčio pareigų reikėjo mokytis. Turėjau savo tėvystės viziją, kuri nelabai rėmėsi kokia nors tikrove. Tačiau bėgant laikui požiūris keitėsi.

Iš dalies. Ir toliau tikiuosi, kad man kalbant vaikai žiūrės tiesiai į akis. Ir atvirkščiai. Taja su tuo sutinka.

Maikas Monsūras

KAI NAMUOSE PRALEIDAU MAŽDAUG DVI SAVAITES, sulaukiau skambučio iš bičiulio SEAL'o, kuris nusprendė pasiteirauti, kaip sekasi.

– Nieko naujo, – atsakiau jam.

– Tai kurį šį kartą praradote?

– Nesupratau?

– Nežinau vyruko vardo, bet girdėjau, kad netekote dar vieno.

– Velniai rautų!

Numetęs ragelį, pradėjau skambinti visiems saviškiams. Galiausiai pričiupau vieną, kuris žinojo šiek tiek smulkmenų, tačiau apie jas kalbėti dar negalėjo – apie netektį nebuvo pranešta šeimai. Bičiulis pažadėjo perskambinti po kelių valandų.

Laikas ėjo lėtai.

Sužinojau, kad netekome Maiko Monsūro, tai karys iš broliukų būrio. Jis žuvo gelbėdamas bendražygių gyvybes Ramadi. Komanda pastate buvo įsitvirtinusi žvalgyti, tačiau sukilėlis sugebėjo prisliūkinti pakankamai arti, kad numestų granatą.

Manęs ten, aišku, nebuvo, tačiau štai jums oficialus nelaimės aprašas:

Granata atsitrenkė į krūtinę ir atšoko į denį [taip karinis jūrų laivynas vadina grindis]. Karys nedelsdamas pašoko ir sušuko „granata", siekdamas įspėti bendražygius apie gresiantį pavojų. Deja, kareiviai neturėjo laiko iš snaiperio slėptuvės evakuotis laiku ir išvengti žalos. Nedvejodamas ir negailėdamas savo paties gyvybės, karys pats užšoko ant granatos, norėdamas šią nuslopinti, nes bendražygiai stovėjo čia pat. Granata jam užvirtus sprogo ir mirtinai sužeidė karį.

Puskarininkio Monsūro veiksmai buvo aiškiai apgalvoti ir labai pasiaukojantys. Ant stogo, kampe, buvo trys SEAL'ai, iš jų vienintelis Monsūras stovėjo priešais išėjimą. Jei būtų pasirinkęs bėgti, būtų lengvai išsigelbėjęs. Vietoj to karys pasiryžo gelbėti bendražygius ir paaukojo savo gyvenimą. Jo narsūs ir pasiaukojantys veiksmai išgelbėjo du kolegas.

Bičiulis vėliau gavo „Garbės medalį".

Sužinojus, kad Mikis žuvo, atmintyje praskriejo daugybė atsiminimų. Nepažinojau jo labai gerai, juk tarnavo kitame būryje, tačiau puikiai prisiminiau, kaip jį kamuodavome. Atsimenu, kaip nulenkėme jo galvą, norėdami nuskusti.

Jam tai baisiai nepatiko, iki šiol turiu kelis jo paliktus įbrėžimus.

VAIRAVAU AUTOBOSIUKĄ, kuris iš oro uosto surinko vyrukus, padėjau Mikį pašarvoti.

SEAL'ų laidotuvės primena airiškas, tik čia daug daugiau geriama. Kyla klausimas – kiek alaus reikia SEAL'ų ceremonijai? Tai slapta, bet mūsiškiai gali patikinti – tikrai daugiau nei tonos.

Lėktuvui besileidžiant, stypsojau ant skaldos apsirėdęs iškilminga uniforma. Mano ranka mikliai pakilo prie galvos pagerbti iškeliamą karstą. Kartu su likusia palyda lėtai nešiau jį į laukiantį katafalką.

Oro uoste pritraukėme žioplių minią. Greta esantys žmonės suprato, kas vyksta, sustojo, tyliai žiūrėdami atidavė pagarbą. Scena atrodė graudžiai, aplinkiniai lydėjo tautietį, nors jo visai nepažinojo. Reginys mane sukrėtė. Kokia pagarba kritusiam bendražygiui, tylus žavesys jo milžiniškai aukai.

SEAL'US IŠDUODA TIK TRIŠAKIAI, kuriuos dėvime, metaliniai ženkliukai, bylojantys apie mūsų narystę. Jei toks nekabo ant tavo krūtinės, esi tik eilinis karinio jūrų laivyno smirdžius.

Nusiimdami Trišakius ir pabelsdami jais į karstą, atiduodame pagarbą kritusiam broliui. Tai tapo laidotuvių tradicija. Ja bendražygiui parodome, kad niekada jo nepamiršime. Jis amžiams tampa mūsų gyvenimo dalimi.

Nulenkęs galvą pasitraukiau, už manęs išsirikiavo belsti į Mikio karstą pasiruošę „Delta" būrio vyrukai. Taip jau atsitiko, kad Marko Ly paminklas stovėjo vos keli jardai[83] nuo Monsūro

[83] *1 jardas – 0,914 metro.*

laidojimo vietos. Pasigedau Marko laidotuvių, juk tada buvau už jūrų marių, iki šiol neturėjau galimybės atiduoti pagarbos. Pamaniau, kad dabar visai tinkamas metas Trišakiu pabelsti į bendražygio antkapį. Tyliai prisliūkinęs taip ir padariau, paskutinįsyk atsisveikinau su bičiuliu.

Laidotuves karčiai saldžiomis pavertė Rajanas. Jį išleido iš ligoninės pačiu laiku. Buvo gera pamatyti bičiulį, nors ir amžiams virtusį neregiu.

Rajanas matė, kol dar nebuvo praradęs sąmonės, kai nukraujavo. Tačiau jo smegenys nukentėjo nuo vidinio kraujavimo, kaulelis ar kulkos liekana, kuri pateko į akį, suniokojo regos nervus. Vilties atstatyti regėjimą neliko.

Pamatęs paklausiau bendražygio, kodėl jis užsispyrė iš pastato išsinešdinti savo kojomis. Šis drąsus veiksmas mane sukrėtė iki širdies gelmių. Toks jau tas Rajanas. Jis prisipažino žinojęs apie mūsų taisykles, kurios reikalavo bent dviejų jį tempti galinčių vyrukų, jei sužeistasis pats nepasijudina. O Rajanas nenorėjo nieko patraukti nuo kautynių.

Tikriausiai jis manė galįs išsinešdinti vienui vienas. Matyt, taip ir būtų padaręs, jei kas iš mūsų leistų. Ko gero, net ginklą užsimotų pakelti ir tęstų kovą.

Rajanui dėl traumos teko palikti tarnybą, tačiau jis ir toliau liko artimas. Žmonės sako, kad per karą užmegztos draugystės labai stiprios. Mūsiškė tikrai patvirtino šį teiginį.

Muštynės ir vėl muštynės

JEI ESI SEAL'AS, GRUMTYNĖS TAMPA gyvenimo būdu. Teko sudalyvauti ne vienose.

2007-ųjų balandį keliavome po Tenesio valstiją. Atsidūrėme miesto pakraštyje, kur vakare vyko UFC mišrių kovos menų var-

žybos. Per atsitiktinumą užsukome į tą patį barą, kuriame pergales ringe šventė trys kovotojai. Problemų visai neieškojome. Tiesą sakant, kartu su bičiuliu tupėjau nuošaliame kampe, aplinkui nepasitaikė daug žmonių.

Staiga trys ar keturi vyrukai kažkodėl priėjo prie mūsų ir užkabino draugą. Pirštinaitė mesta. Kad ir kas jie tokie, turbūt tarp UFC kovotojų nerado iššūkio, todėl užsimojo ant mano bičiulio.

Aišku, kad vieno muštis nepalikau. Įsivėliau ir aš. Kartu išspardėme jiems užpakalius.

Šį kartą nepasinaudojau vado Primo patarimu. Kai tvarkdariai prisistatė mūsų skirti, tebespardžiau vieną iš kovotojų. Atvykę pareigūnai mane areštavo ir apkaltino užpuolimu. (Mano bičiulis išsliūkino pro duris. Nepykstu, juk jis tik laikėsi antrosios Primo muštynių taisyklės.)

Kitą dieną mane paleido už užstatą. Advokatas su teisėjais ėmėsi derybų galvosūkio. Prokuroras sutiko atšaukti kaltinimus, tačiau pagal įstatymą turėjau stoti priešais teisėją.

– Pone, – lėta, teisingumo persunkta maniera kreipėsi jis. – Tai, kad esate paruoštas žudyti, nesuteikia teisės demonstruoti jėgos mano mieste. Nešdinkis ir daugiau nebegrįžk.

Taigi taip ir padariau. Daugiau nebegrįžau.

ŠI NEDIDELĖ NIEKŠYBĖ namuose pritraukė nemažai problemų. Prieš eidamas miegoti Tajai visada paskambindavau, nesvarbu, kuriame šalies kampelyje vyktų pratybos. Tačiau šį kartą naktį praleidau policijos areštinėje, namo paskambinti negalėjau.

Turėjau teisę skambinti tik sykį, Taja vis tiek nebūtų manęs ištraukusi, todėl galimybę reikėjo išnaudoti veiksmingiau.

Jokios tragedijos nebūtų kilę, tačiau tada pasižadėjau grįžti namo – vienas iš vaikų šventė gimtadienį. Deja, teisėjas kuriam laikui sulaikė mane mieste.

– Kur tu? – paklausė Taja, kai galiausiai pavyko susiekti.

– Mane areštavo.

– Na, ir gerai, – atšovė ji. – Koks skirtumas.

Supratau, kodėl ji siuto. Ši niekšybė nebuvo vienas iš atsakingiausių mano pasirodymų. Tuo metu jis tik dar labiau pakurstė nesantaiką tarp mūsų. Mudviejų santykiai sparčiai ritosi žemyn.

Taja:

Manęs nesužavėjo pasiutęs karinio jūrų laivyno SEAL'as. Buvau įsimylėjusi tiesiog Krisą.

SEAL'o statusas, aišku, skamba puikiai ir taip toliau, tačiau savo vyrą mylėjau ne dėl to.

O, kad būčiau žinojusi, ko sulauksiu. Būtų visai kitaip. Tačiau to niekada nežinai. Niekas nežino, tik jau ne tikrame gyvenime. Ir anaiptol ne kiekvienas SEAL'as toks užsispyręs tarnauti.

Laikui bėgant darbas Krisui pasidarė baisiai svarbus. Jam taip nereikėjo manęs, kaip reikėjo savo bendražygių.

Pamažu supratau, kad jo gyvenime neužimu pačios svarbiausios vietos. Žodžius jis parinkdavo teisingus, tačiau elgdavosi visai kitaip.

TIKRAI NESU MUŠEIKA AR ĮGUDĘS KOVOTOJAS, tačiau išimčių pasitaikydavo. Verčiau tegul man išmala snukį, prieš saviškius niekada nepasirodysiu skystablauzdis.

Turėjau dar vienerias muštynes su kitais mušeikomis. Džiaugiuosi prieš juos atstovėjęs. Kai tarnavau pačiame pirmame būryje, kartu su visa SEAL'ų komanda traukėme į Fort Irviną San Bernardine, Mohavės dykumos platybėse. Pasibaigus pratybų užsiėmimams nukeliavome į miestą ir įsitaisėme bare, pavadinimu „Biblioteka".

Viduje po darbo linksminosi keli policijos pareigūnai ir gaisrininkai. Jų moterys susidomėjo mūsiškiais. Kai taip nutiko, vietos didvyriai ėmė baisiai pavydėti ir kibo į atlapus.

Vargšai visai neišmintingi, juk mažame bare mūsų susigrūdo gal šimtas. O tai jėga, su kuria tenka skaitytis. Taigi tąkart vietiniams atskaitėme gerą pamoką. Išdūmę laukan net ir kelis automobilius apvertėme.

Maždaug tada prisistatė policija. Ji areštavo dvidešimt penkis mūsiškius.

AR GIRDĖJOTE APIE KAPITONO STIEBĄ? Čia vadai išklauso, ką prisidirbai, ir skiria vadinamąją „neteisinę bausmę". Jei mano, kad nusipelnei.

Bausmes numato karinis reglamentas, jos svyruoja nuo pagrasinimo „Ai ai ai, nedrįsk taip daryti" iki laipsnio pažeminimo ar net „pataisomojo įkalinimo". Jis reiškia tai, ką ir turi reikšti.

Esama panašesnių svarstymų su ne tokiais dramatiškais padariniais ir tarp žemesnių vadovybės karininkų. Mes turėjome prisistatyti prieš XO (tai štabo viršininkas, pareigūnas, kuris žemesnis tik už vadą). Klausėmės jo išraiškingos kalbos apie tai, kokie šunsnukiai esame. Mums perskaitė visus teisinius kaltinimus, visą žalą. Jau pamiršau, kiek žmonių sužeidėme ir už kiek pinigų visokių daiktų pridaužėme, tačiau sąrašą perskaityti užtruko. Kalbą viršininkas baigė patikindamas, kaip jam dėl mūsų gėda.

– Na, gerai, – baigė jis savo paskaitą. – Kad daugiau taip nenutiktų. Nešdinkitės!

Nuobodžiai išbarti ištipenome lauk, šefo žodžiai galvoje skambėjo... kokias penkias sekundes ar panašiai.

Tačiau istorija taip nesibaigia.

Išgirdęs apie mūsų nuotykius, prakeiktą barą nusprendė aplankyti kitas būrys. Ketino pažiūrėti, ar įvykiai pasikartos.

Viskas iš tiesų buvo taip pat.

Muštynes jie laimėjo, tačiau, kaip suprantu, aplinkybės susiklostė sudėtingesnės. Nebuvo žaidžiama į vienus vartus.

Praėjus kiek laiko, ten pat treniravosi dar viena karių komanda. Kilo rimtos varžybos. Bėda ta, kad vietiniai jų laukė ir ruošėsi.

Tačiau visi kartu gavo per užpakalį.

Nuo tada į SEAL'us nebenori žiūrėti visas miestas.

TIKRIAUSIAI MANOTE, KAD KUVEITE neįmanoma įsivelti į girtas muštynes, juk tose šalyse nepasitaiko barų, siūlančių alkoholio. Tačiau ten buvo restoranas, kuriame mėgome prisivalgyti ir pasistengę įsinešdavome gėrimų.

Vieną naktį mūsų balso tonas šiek tiek pakilo. Vietos gyventojai ėmė kelti nepasitenkinimą. Jie pasitelkė kažkokį argumentą, kuris išprovokavo muštynes. Keturi mūsiškiai, tarp jų ir aš, buvome sulaikyti.

Laisvėję likę draugai paprašė policijos mus paleisti.

– Na jau ne, – atsakė pareigūnai. – Jie keliauja į kalėjimą ir stos prieš teismą.

Policininkai aiškino apie savo pareigas, mūsiškiai – apie savo.

Kuveitiečiai galiausiai nusileido ir mus paleido.

MANE AREŠTAVO IR STIMBAUT SPRINGSE, KOLORADE. Tačiau tąkart aplinkybės galėjo mane išteisinti. Kai sėdėjau prie baro, pro mane praėjo padavėja, nešina alaus ąsočiu. Netoliese sėdintis tipas pastūmė kėdę ir užkabino tą moterį, nelabai susigaudė, kad ji čia pat. Ant vyruko išsipylė šiek tiek alaus.

O jis pakilo ir pliaukštelėjo padavėjai.

Prisiartinęs apgyniau moters garbę taip, kaip išmaniau. Ir buvau sulaikytas. Pliuškiai prieš moteris visada atstato krūtinę.

Tačiau šie kaltinimai, kaip ir visi kiti, nuėjo vėjais.

Ramadi šerifas

RAMADI PUOLIMĄ ŽMONĖS GALIAUSIAI ĖMĖ LAIKYTI svarbiu atskaitos tašku, savotišku lūžiu kare, kuris išgelbėjo Iraką nuo dar didesnio chaoso. Štai kodėl mieste kovoję kariai sulaukė daug dėmesio. Jo sulaukė ir mūsų komanda.

Tikiuosi, aiškiai pasakiau – nemanau, kad SEAL'us reikėtų šlovinti viešumoje. Mus nereikia viešumo. Mes tylūs profesionalai, kiekvienas iš mūsų. Kuo tylesni esame, tuo geriau dirbame darbą.

Deja, pasaulis, kuriame gyvename, visai kitoks. Jei taip nebūtų, tikrai nesivarginčiau rašyti šios knygos.

Leiskite palikti pareiškimą istorijai. Esu tikras, kad nuopelnai už Ramadi ir viso Irako sėkmę turi būti skiriami sausumos pajėgoms ir jūrų pėstininkų karžygiams, greta kurių kovėsi ir SEAL'ai. Taip būtų teisingiausia. SEAL'ai, aišku, nudirbo šaunų darbą, išliejo savo kraujo. Tačiau, kaip jau sakėme sausumos pajėgų ir jūrų pėstininkų karininkams ar eiliniams, mes kovėmės greta jų, tikrai nebuvome geresni už juos, ypač jei reikia matuoti narsą ir nuopelnus.

TAIP JAU YRA, KAD ŠIUOLAIKINIS PASAULIS domisi SEAL'ais, nori susipažinti. Sugrįžus vadovybė visus subūrė draugėn, turėjome pasitarti ir papasakoti žymiam autoriui bei buvusiam SEAL'ui apie tai, kas nutiko kautynėse. Tas autorius – Dikas Kaučas.

Juokingiausia, kad jis pradėjo ne klausydamasis, o pats čiauškėdamas.

Net ne čiauškėdamas. Ponulis Kaučas kalė į galvas, esą mes bukagalviai.

Kaučą didžiai gerbiu už tarnybą Vietname, kur jis kariavo karinio jūrų laivyno povandeninės karybos daliniuose ir SEAL

komandose. Tikrai labai gerbiu jį už tai. Tačiau kai kurios jo pasakytos mintys man visai nepatiko.

Atsistojęs kambario viduryje, veteranas pradėjo aiškinti mums, kad elgiamės niekam tikusiai. Jis suokė, kad labiau verta sužavėti priešo širdį ir protą, o ne žudyti.

– SEAL'ai turėtų būti kaip specialiosios pajėgos, – sakė jis.

Spėju, kad omenyje turėjo specialiųjų pajėgų tradiciją mokyti vietos gyventojus.

Paskutinį kartą susisiekęs su tais asais buvau patikintas, kad šauti į tave šaudančius užpuolikus vis dar įprasta. Bet svarbiausia ne tai.

Sėdėdamas ten, pradėjau nervintis. Siuto ir visa komanda, nors vyrukai laikė burnas užčiauptas. Galiausiai Kaučas paklausė, ar nesulauks komentarų.

Į viršų pakilo mano ranka.

Pradėjau nuo nepagarbių pastabų apie tai, ką iš tiesų galėjome padaryti Irakui, o tada pradėjau kalbėti rimtai.

– Jie nusprendė sėsti prie derybų stalo tik tada, kai išgalabijome pakankamai vietos laukinių, – paaiškinau Kaučui. – Štai kur raktas į sėkmę.

Tikriausiai kalbėdamas apie įvykius pasitelkiau ir daugiau spalvingų frazių. Aplinkiniai gerokai pasimuistė, galiausiai vadovybė davė ženklą palikti patalpą. Džiaugsmingai taip ir padariau.

Vadovybė ir vyriausiasis vadas pyktelėjo ant manęs. Tačiau argi jie galėjo ką nors padaryti? Juk buvau teisus. Ponas Kaučas sugalvojo pakviesti mane į interviu. Spyriojausi. Tačiau vadovybė labai norėjo, kad atsakyčiau į jo klausimus. Įtikinti bandė net ir mano vadas.

Teko sutikti. Tačiau atsakymai į klausimus buvo tik „taip" ir „ne".

Reikia pripažinti, kad jo knyga nebuvo tokia jau tamsi, ko-

kios tikėjausi po paskaitos. Tikriausiai mano bičiuliai SEAL'ai sugebėjo tipą įtikinti.

AŠ JUMS PASAKYSIU, KAIP LAIMĖJOME RAMADI.

Išėjome į gatves ir pribaigėme visus niekšus, kokius tik radome.

Kai tik pradėjome, padorūs (arba nors kiek panašūs į tokius) irakiečiai nebijojo Jungtinių Valstijų. Jie drebėjo dėl teroristų. Amerikiečiai aiškino vietiniams, kad viską padarys geriau.

Teroristai gi grasindavo, kad nurėš jų galvas.

Tai ko bijotumėte labiau? Ir ko klausytumėte?

Kai prisistatėme Ramadi, teroristams atrėžėme:

– Tai mes nuridensime jūsų galvas. Imsimės visko, kad tik jus išnaikintume.

Taip sulaukėme ne tik teroristų dėmesio, mūsų pradėjo klausytis visi. Parodėme, kad skaitytis reikia su *mumis*.

Tada ir atėjo vadinamasis „Didysis Prabudimas". Jis tikrai nekilo glėbesčiuojantis su irakiečiais. Reikėjo paspardyti užpakalius.

Genčių vadukai pamatė, kad esame asai, todėl bendradarbiauti verta su mumis, o ne su maištininkais. Kautynes lėmė jėga. Išžudėme niekšus ir susodinome genčių lyderius prie derybų stalo.

Taip jau sukasi pasaulis.

Kelio operacija

KELIUS SUSIŽEIDŽIAU DAR FALUDŽOJE, kai ant manęs užgriuvo siena. Kortizono injekcijos šiek tiek laikė mane ant kojų, tačiau skausmas vis grįždavo ir stiprėdavo. Gydytojai nusprendė, kad mano kojas būtina operuoti, tačiau sutikęs su jais privalėjau trauktis iš karo.

Štai kodėl operaciją atidėliojau. Nusistovėjo tokia rutina, kad nueinu pas daktarą, gaunu injekciją, grįžtu į kautynes. Tačiau laikas tarp apsilankymų vis trumpėjo ir trumpėjo. Iš pradžių kas du mėnesius, vėliau kas mėnesį.

Ramadi ištvėriau tik per plauką. Mano keliai „užsirakindavo", pasidarė sunku lipti laiptais. Pasirinkimo nebeliko. Kai 2007-aisiais grįžau namo, netrukus atsiguliau po skalpeliu.

Chirurgai perpjovė sausgysles, kad palengvintų spaudimą ir kelio girnelės galėtų sugrįžti į vietą. Jas reikėjo nušlifuoti, nes buvo visokių griovelių. Medikai prišvirkštė sintetinės kremzlės ir nuskuto meniską. Kartu pasirūpino ir priekiniu kryžminiu raiščiu.

Žodžiu, sutaisė iš pagrindų tarsi kokį sportinį automobilį.

Viską užbaigę pasiuntė pas Džeisoną. Tai kineziterapeutas, kuris dirba su SEAL'ais. Jis treniravo „Pittsburgh Pirates", vėliau dirbo su San Diego „Chargers". Po rugsėjo vienuoliktosios vyras nusprendė tarnauti šaliai. Manė, kad geriausia tai daryti bendradarbiaujant su kariuomene. Džeisonas sutiko kareivius statyti ant kojų už gerokai mažesnį atlyginimą.

KAI SUSITIKOME, VISO TO DAR NEŽINOJAU. Mane domino tik viena – kiek ilgai truks reabilitacija.

Jo prognozė buvo niūri.

– Po tokios operacijos paprastiems žmonėms atsigauti prireikia metų. Futbolo žaidėjams aštuonių mėnesių. SEAL'ams – sunku pasakyti. Jūs labai kankinatės sėdėdami ant suolo, todėl veržiatės kuo greičiau atgal į mūšio lauką.

Galiausiai Džeisonas išpranašavo šešis mėnesius. Manau, man užteko penkių. Tačiau belaukdamas jau galvojau, kad visai uždusiu.

DŽEISONAS ĮKIŠO MANE Į MAŠINĄ, kuri tampė kojas. Kiekvieną dieną stengiausi pasirodyti vis geriau ir geriau. Lanks-

tydamas kelią išprakaituodavau marių marias. Pagaliau pasiekiau devyniasdešimt laipsnių.

– Įspūdinga! – sulaukiau pagyrimo. – Dabar noriu dar daugiau.

– Daugiau?

– *Daugiau!*

Džeisonas taip pat turėjo mašiną, kuri į raumenis per elektrodus siųsdavo elektrošoką. Turėjau ištempti ir kilnoti pirštus aukštyn bei žemyn, priklausomai nuo raumens, su kuriuo dirbau. Suprantu, kad pratimai skamba kukliai, tačiau tai labai žiaurūs kankinimai. Ženevos konvencija privalo tokius uždrausti, net ir treniruojant SEAL'us.

Džeisonas, aišku, įtampą vis didino ir didino.

Tačiau daugiausia problemų kėlė paprasčiausios smulkmenos – patys pratimai. Reikėjo treniruotis vis daugiau ir daugiau. Prisimenu gausybę kartų skambinęs Tajai ir aiškinęs jai, kad nespėjęs atsistatyti apsivemsiu, o gal net numirsiu. Ji atrodė kupina užuojautos, tačiau dabar matau, kad žmona, ko gero, stovėjo Džeisono pusėje.

Per vieną tempimo pratimą Džeisonas vertė mane daryti daugybę elementarių veiksmų su pagrindiniais raumenimis.

– Ar supranti, kad man operavo tik kelius? – kartą netekęs kantrybės paklausiau jo.

Kineziterapeutas tik juokėsi. Jis dėstė mokslinius argumentus apie tai, kaip visas kūnas priklauso nuo svarbiausių raumenų. Tačiau aš manau, kad jis tiesiog norėjo mane pakankinti sporto salėje. Prisiekiu, kiekvieną kartą atsipalaidavęs virš galvos išgirsdavau pliaukšint rimbą.

Iki tol tvirtinau, kad pačią geriausią formą pasiekiau ką tik baigęs BUD/S mokymus. Dabar sakau, kad jaučiausi dar geriau po penkių mėnesių su Džeisonu. Atsigavo ne tik keliai, visas kūnas pasiekė aukštumas. Sugrįžęs į būrį išgirdau klausimų, ar tik nebūsiu prisirijęs steroidų.

Sunkūs laikai

IKI OPERACIJŲ NUVARIAU SAVO KŪNĄ KAIP TIK GALĖJAU. Dabar gi alinau daug svarbesnį dalyką nei mano keliai – savo santuoką.

Ji virto jautriausia iš visų jautriausių žaizdų. Tarp mudviejų prisikaupė baisiai daug apmaudo. Keista, bet bartis pernelyg nesibarėme. Vis dėlto įtampos netrūko. Kiekvienas sugebėdavome išlementi tik tiek, kad labai stengiasi. O kitas esą ne.

Daugybę laiko praleidau kautynėse, toli nuo savo žmonos. Tikriausiai pamiršau, ką reiškia mylėti, kad meilę lydi atsakomybė, nuoširdus klausymasis ir dalijimasis. Tai pamiršęs, nuo savęs atstūmiau Tają. Kaip tyčia, vėl susisiekiau su anksčiau turėta mergina. Ji į mūsų namus paskambino pirma. Taja be vargo pranešė apie skambutį, buvo tikra, kad aš ne iš tų, kurie grasina nuklysti.

Skambutis pirmiausia sukėlė juoką, tačiau smalsumas mane sugundė. Netrukus su buvusia mergina ėmiau nuolat bendrauti.

Taja kažką užuodė. Kai vieną vakarą parsiradau namo, ji prisėdo ir viską išliejo. Tiesa, labai ramiai ir racionaliai. Bent jau taip racionaliai, kaip įmanoma atsidūrus tokioje situacijoje.

– Privalome vienas kitu pasitikėti, – sykį tarė ji. – O kelias, kuriuo judame, į pasitikėjimą neveda. Neveda, ir tiek.

Pokalbis buvo ilgas ir nuoširdus. Manau, kad abu pravirkome. Bent jau aš tai tikrai. Savo žmoną labai mylėjau. Nenorėjau nuo jos trauktis. Skyrybos manęs nedomino.

SKAMBA BAISIAI BANALIAI, ar ne? Pasipūtėlis SEAL'as prabilo apie meilę?

Verčiau tegul mane smaugia šimtus kartų, tai daug lengviau nei prisipažinti apie jausmus viešai, o ką jau kalbėti apie knygą, kurią skaitys visas pasaulis.

Tačiau tai – tikras gyvenimas. Jei esu sąžiningas, privalau apie tai kalbėti.

NUSISTATĖME KELIAS TAISYKLES, kurių prisiekėme laikytis. Abu sutarėme ieškoti psichologo konsultacijos.

Taja:

Problemų užgriuvo tiek daug, kad pasijutau stovinti prie bedugnės krašto. Bėdos nekildavo tik dėl vaikų. Mes paprasčiausiai vienas kitu nebesikliovėme. Jo mintys nutolo nuo santuokos, pasitraukė nuo mūsų.

Prisimenu, kad tariausi su drauge, kuri perėjo panašų pragarą. Turėjau išsipasakoti.

– Turi daryti štai kaip, – patarė ji. – Privalai atverti kortas. Pasakyk, kad myli jį ir nori gyventi drauge. Tačiau jei vyras nori išeiti, tegul ir eina.

Patarimą priėmiau. Pokalbis pasitaikė labai labai sudėtingas.

Tačiau širdyje buvau tikra dėl kelių dalykų. Pirma, dėl meilės Krisui. Antra, o tai man atrodė ypač svarbu, – Krisas tikrai nuostabus tėtis. Mačiau, kaip jis elgiasi su sūnumi ir dukra. Jis mėgo drausmę, reikalavo pagarbos. Tačiau lygiai taip pat su vaikais linksmindavosi iki soties, visi juokdavosi susirietę už pilvų. Abu šie argumentai įtikino mane stengtis išsaugoti santuoką.

Ir aš nebuvau tobula žmona. Nors labai jį mylėjau, kartais elgdavausi kaip tikra ragana. Atstūmiau jį.

Tačiau santuokai reikia dviejų žmonių pastangų.

Norėčiau, kad reikalai po šio pirmojo pokalbio būtų iš karto susitvarkę. Tačiau gyvenime taip būna retai. Reikėjo kalbėtis dar ne kartą. Santuokai skyriau daugiau dėmesio, rūpinausi savo pareigomis šeimai.

Niekaip neišsprendėme mano tarnybos klausimo, kaip ją ateityje suderinti su šeimos gyvenimu.

Po maždaug dvejų metų manęs laukė kitas paskyrimas, dėl jo diskutuoti pradėjome jau dabar.

Taja aiškiai pabrėžė, kad šeimai reikalingas tėvas. Sūnus augo kaip ant mielių. Berniukams reikalingas vyriškas autoritetas. Argi galiu su tuo ginčytis?

Tačiau ir toliau jaučiau pareigą šaliai. Mane ruošė karui, man jame sekėsi. Buvau įsitikinęs turįs saugoti bendražygius SEAL'us ir tautiečius.

Man labai patiko tai daryti. Tiesiog baisiai.

Bet...

Trypčiojau tai pirmyn, tai atgal. Sprendimą priimti pasirodė labai sudėtinga.

Beveik nepakeliama.

Galiausiai nusprendžiau, kad mano žmona teisi. Mane galima pakeisti kariuomenėje, tačiau šeimoje – niekaip. Be to, šaliai jau buvau atseikėjęs savo dalį.

Pažadėjau, kad dar sykį pašauktas tarnybos atsisakysiu.

Iki šiol svarstau, ar pasirinkau teisingą kelią. Pagal mano pasaulėžiūrą, jei vyksta karas ir esu sveikas, vadinasi, tampu reikalingas šaliai.

Kodėl turėčiau perleisti pareigą kam nors kitam? Dalelė manęs kaltino užimant bailio poziciją.

Tarnyba kariuomenėje skirta vardan didesnio gėrio. Jei būčiau paprastas pilietis, stengčiausi dėl savęs. Tačiau SEAL'u tampi ne dėl to, kad tai tau patinka. SEAL'u tampi iš pareigos.

Ketvirtasis paskyrimas

JEI VISKAS EITŲ PAGAL ĮPRASTAS PROCEDŪRAS, po antrojo paskyrimo būčiau sulaukęs ilgų atostogų. Tačiau dėl įvairiausių priežasčių taip nebuvo.

Komanda pažadėjo neblogą pertrauką po šio – trečiojo – paskyrimo, bet ir vėl žodžio nebuvo laikomasi. Man tai visai ne-

patiko. Kalbėdamas apie šią problemą, praradau kantrybę. Ir ne kartą.

Karą mėgstu, savo darbą irgi, tačiau siutau, nes karinis jūrų laivynas nesilaiko pažado. Būčiau palaiminęs užduotis, kurios leistų pasilikti su šeima, juk namuose reikėjo iššluoti tiek įtampos. O man aiškino, kad karinio jūrų laivyno poreikiai stovi aukščiau. Sąžininga ar ne, tačiau taip ir buvo.

MANO KRAUJOSPŪDIS IR TOLIAU BUVO PADIDĖJĘS. Daktarai dėl to kaltino kavą ir tabaką. Jie tvirtino, kad mano kraujo spaudimas toks aukštas, jog prieš tyrimus tikriausiai susiverčiau bent dešimt kavos puodelių. Kavą, aišku, gerdavau, bet tikrai ne tokiais kiekiais. Medikai iš paskutiniųjų ragino gerti rečiau, o kramtomojo tabako – atsisakyti.

Nesiginčijau. Juk nenorėjau lėkti iš SEAL'ų ir sukti tuo keliu, kuris išspirtų dėl sveikatos būklės. Tikriausiai kai kurie nesupranta, kodėl nepasinaudojau galimybe. Man tai atrodė niekinga. Sąžinė niekada nebūtų paleidusi iš savo gniaužtų.

Juk su paskyrimu galiausiai susitaikiau. Tebesiilgėjau karo.

„Delta“ būrys

PAPRASTAI GRĮŽUS NAMO būryje pasikeičia keli vyrukai, karininkai pasislenka eilėje. Dažnai pasitraukia vadas, LPO (vyriausiasis puskarininkis) užima jo vietą, pats tarnybą užleisdamas kažkam kitam. Tačiau, neskaitant šių smulkmenų, komanda lieka glaudžiai susijusi. Mūsų atveju būrio branduolys liko toks pat daugelį metų.

Iki dabar.

Vadovybė siekė plačiau paskleisti gerąją komandos patirtį, todėl suskaidė „Čarlio/Kadilako“ būrį ir išsiuntinėjo visus kitur.

Mane paskyrė į „Delta“, pavertė būrio vyriausiuoju puskarininkiu. Turėjau tiesiogiai bendradarbiauti su naujuoju vadu, kuris pasirodė mano buvęs BUD/S instruktorius.

Sutarėme dėl įvairių pasirinkimų, kam kokias užduotis duosim, ką į kokią mokyklą pasiųsim. Tapęs LPO, gavau ne tik administracinio šlamšto. Daugiau nebegalėjau kovoti priešakyje.

O tai žemino.

Atimti asmeninio šautuvo šiukštu neleidau. Likau snaiperiu. Koks skirtumas, ką veiksiu būryje. Sunku buvo ne tik surasti tinkamą būrio vedlį, bet ir įsilaužėlį. Įsilaužėlis greta kitų pareigų turi užtaisyti sprogmenis, jeigu jie reikalingi šturmo metu. Kai tik būrys įsiveržia vidun, visa iniciatyva – įsilaužėlio rankose. Visa komanda priklauso nuo jo.

DAR NEPAMINĖJAU DAUGYBĖS KITŲ SVARBIŲ PAREIGŲ. Jos vertos dėmesio. Viena iš pozicijų – JTAC. Tai vyrukas, kuriam tenka šaukti aviacijos pagalbą. Komandoje ši vieta labai populiari. Pirma, tai smagus darbas. Tenka regėti nemažai sprogimų. Antra, tave dažnai kviečia į misijas, patiri nemažai nuotykių.

Ryšininkų ir šturmanų pareigos kur kas mažiau populiarios. Tačiau tai svarbūs darbai. Blogiausia mokykla, į kurią tik įmanoma pasiųsti, yra susijusi su žvalgyba. Kariai jos nekenčia. Vyrai prisijungė prie SEAL'ų spardyti durų, o ne rinkti duomenų. Na, bet kažkas turi imtis ir tokio darbo.

Tiesa, kai kurie labai mėgsta šokti iš lėktuvų ir nardyti su rykliais.

Turbūt jiems trūksta vieno varžtelio.

GERO BŪRIO SUSKALDYMAS tikriausiai padėjo visai komandai, tačiau aš, tapęs „Deltos“ vyriausiuoju puskarininkiu, rūpinausi geriausius išsivesti tik su savimi.

Personalo pareigūnas viską organizavo ir žymėjosi ant savo magnetinės lentos. Vieną popietę, kai tipas išsinešdino, įsiveržiau į jo kabinetą ir viską pertvarkiau. Visi, kurie tarnavo „Čarlio" būryje, staiga gavo paskyrimus į „Deltą".

Pakeitimai pasirodė pernelyg drastiški, todėl vos tik personalo vadovas grįžo, ėmė kaisti mano ausys.

– Nedrįsk veržtis į kabinetą, kai jis tuščias, – mane įspėjo vos tik prisistačiusį. – Neliesk lentos! Niekada!

Taip jau susiklostė, kad ten turėjau grįžti dar sykį.

Žinodamas, kad jis suuos apie didelius pasikeitimus, ėmiausi vienintelės korekcijos – į būrį pasikviečiau Dauberį. Man reikėjo gero snaiperio ir karo mediko. Personalo vadas šios niekšybės taip ir nepastebėjo arba pastebėjo, bet nieko nekeitė.

Jei būčiau prigautas, turėjau pasiruošęs atsakymą:

– Stengiausi dėl karinio jūrų laivyno gerovės.

Na, bent jau dėl „Deltos" būrio tai tikrai.

AŠ VIS DAR NEBUVAU VISIŠKAI ATSIGAVĘS PO KELIO OPERACIJOS, todėl negalėjau dalyvauti daugybėje pirmųjų būrio pratybų. Tačiau savo vyrukus kruopščiai sekiau, spoksojau į juos, kai tik galėjau.

Šlubčiojau aplinkui per sausumos karybos pratybas, ypač daug dėmesio skyriau naujokams. Reikėjo susipažinti, su kuo vyksiu į karą.

Jau buvau beįgaunąs formą, kai įsivėliau į porą muštynių. Pirmosios įvyko Tenesio valstijoje, kur mane areštavo, jas jau minėjau. Kitos – netoli Fort Kambelo. Ten, kaip pasakė mano sūnus, „kažkoks tipas sugalvojo susimaitoti veidą į tėčio ranką".

„Kažkoks tipas" taip darydamas sugebėjo ją sulaužyti.

Mano būrio vadas net pamėlo iš pykčio.

– Išsinešdinai dėl kelio traumos, kai sugebėjome tave susigrąžinti, patekai į kalėjimą, o galiausiai susilaužei ranką. Kas per velniava?

Jo kalboje pasitaikė ir daugiau nelabai gražių žodžių. Jie kurį laiką vis skambėjo ir skambėjo.

KIEK PRISIMENU, PER ŠIAS PRATYBAS į grumtynes įsiveldavau labai dažnai. Man atrodė, kad pradedu ne aš. Paskutinį kartą žygiavau sau namo, tačiau kažkokio idioto mergšė užkabino bičiulį SEAL'ą. Aišku, kad tikrovėje tai atrodė dar juokingiau nei žiniasklaidoje. Kad ir kaip būtų, tendencija buvo nekokia. Tikriausiai net neigiama. Deja, tada šių išvadų nepripažinau.

Išjungtas

ŠTAI ISTORIJOS APIE „KAŽKOKĮ TIPĄ" ir mano sulaužytą ranką aprašas.

Incidentas nutiko per treniruotes sausumos pajėgų mieste. Kai užsimojau, žinojau, kad tikriausiai ranka lūš. Tačiau į ligoninę traukti nieku gyvu neketinau. Suvokiau, kad jie supras, jog: a) buvau girtas, b) įsivėliau į muštynes. Už pakarpos griebs karo policija. Jiems SEAL'as – ypač gardus laimikis.

Todėl teko laukti kitos dienos. Išsiblaivęs prisistačiau į ligoninę ir aiškinau, kad kumštį susižeidžiau ginklu lauždamas duris. (Menka teorinė tikimybė egzistuoja.)

Kai medikai pradėjo rūpintis, išvydau kažkokį vaiką su remontuojamu žandikauliu.

O tada prisistatė karo policija ir pradėjo klausinėti visokių nesąmonių.

– Šitas vaikis skundžiasi, kad tu sulaužei jo žabtus.

– Apie ką jis čia šneka? – išpūtęs akis atsakiau pareigūnams. – Aš tiesiai iš pratybų. Susilaužiau suknistą ranką. Galit paklausti specialiųjų pajėgų vyrukų. Treniravomės drauge.

Sausumos pajėgų vyrukai bare, kuriame buvome, įvedė tvarką. Jie tikrai būtų išgebėję mano užpakalį, jei prisireiktų.

Tačiau neprireikė.

– Taip ir galvojome, – nusileido karo policininkai.

Jie sugrįžo prie idioto kareivio ir išbarė už melagystes bei sugaištą brangų laiką.

Taip kvailiui ir reikia, žinos, kaip veltis į savo merginos sukeltas muštynes.

Į VAKARŲ KRANTĄ GRĮŽAU SUTRUPINTU KAULU. Bičiuliai ėmė šaipytis dėl mano silpnų genų. Man trauma nepasirodė juokinga, nes gydytojai niekaip negalėjo apsispręsti – operuoti ar ne? Pirštas įlindo truputį giliau į ranką, ne visai ten, kur turėtų būti.

Medikai, apžiūrėję mane San Diege, nusprendė, kad tikriausiai sugebės viską pataisyti, trukteldami ir įstatydami pirštą atgal į vietą. Paprašiau pabandyti.

– Reikės nuskausminamųjų? – paklausė daktaras.

– Kuriems galams, – atsakiau aš.

Jie kažką panašaus atliko dar sausumos pajėgų ligoninėje Rytuose, skausmą buvo galima tverti.

Karinio jūrų laivyno medikai čiupo kiek grubiau. Prisimenu tik kaip atsibudau procedūrinėje, nugara išsitiesęs ant stalo. Pasirodo, nualpęs pats apsisaugojau nuo skausmo.

Apsiėjau be operacijos.

Tiesa, prisipažinsiu, kad teko keisti kovos stilių, reikėjo priprasti prie silpnesnės rankos.

Pasiruošęs vykti

KELIAS SAVAITES TURĖJAU NEŠIOTI TVARSTĮ, tačiau pamažu įsisukau į įvykių sūkurį. Prieš išvykstant tempas gerokai įsibėgėjo. Nerimavome tik dėl vieno – buvome paskirti į vakari-

nę Irako provinciją. Iš to, ką girdėjome, ten nieko nevyko. Bandėme prasimušti į Afganistaną, tačiau mūsų nepaleido teritorijos vadas.

Jautėmės nepatenkinti, ypač aš. Jei tenka grįžti į karą, tegul jis būna aršus. Neketinau tupėdamas dykumoje laužyti ir taip sulaužytus pirštus. SEAL'ai nekenčia sėdėti sukišę rankas į užpakalį. Jie svajoja apie nuotykius.

Tačiau vis tiek laukiau sugrįžimo į karą. Namuose gerokai perdegiau, buvau pernelyg įsitempęs ir emociškai išsekęs. Dabar gi jaučiausi atsigavęs ir pasiruošęs vykti.

Buvau nusiteikęs nugalabyti dar daugiau priešų.

13 skyrius

Mirtingieji

Aklas

ATRODĖ, KAD SADRO MIESTE LOJA KIEKVIENAS ŠUO. Traukėme per vieną šlykščiausių kvartalo gatvių, akimis pro naktinio matymo įrangą krupščiai sijojau tamsą, jaučiausi įsitempęs. Slinkome per blokinius namus. Normaliame mieste daugiabučiai atrodo kaip daugiabučiai. Čia – ne ką geresni už žiurkių urvus. Buvo po vidurnakčio, 2008-ųjų balandis. Mes, prieštaraudami bet kokiam sveikam protui, tačiau vykdydami duotus įsakymus, keliavome tiesiai į sukilėlių lizdą.

Taikėme į niūriai rudą pastatą, tokį kaip ir visi, su metalinėmis grotelėmis priešais duris. Išsirikiavome pasiruošę laužtis. Staiga kažkas atsirado anapus grotų ir ėmė vapėti arabiškai.

Mūsų vertėjas atsakė liepdamas atverti duris.

Viduje tupintysis patikino neturįs raktų.

Kažkuris SEAL'as įsakė juos pasiimti. Tipas pranyko, tikriausiai užbėgo laiptais ar panašiai.

Mėšlas!

– Pirmyn! – ėmiau šaukti. – Spirk lauk grotas!

Įsiveržę pradėjome šukuoti namą. Pirmieji du aukštai pasirodė tušti.

Užlėkiau viršun, į trečią aukštą, prisiartinau prie tarpdurio į kambarį, kurio langai stovėjo į gatvę. Nugara atsirėmiau į sieną,

už manęs pasiruošę sekti rikiavosi vyrai. Tik žengiau žingsnį, o visas kambarys sudrebėjo nuo sprogimo.

Stebuklas, kad manęs nekliudė. Tačiau smūgio jėgą pajutau visu kūnu.

– Kas, po galais, ką tik numetė granatą? – staugiau aš.

Ogi niekas. Kambarys stovėjo tuščias. Į namą kažkas paleido prieštankinę raketą.

Įsižiebė susišaudymas. Persigrupavome. Čia apsistojęs irakietis, aišku, sugebėjo pabėgti ir apie mus įspėjo greta esančius sukilėlius. Reikalus dar labiau apsunkino namo siena. Ji pasirodė plona kaip popierius, nieku gyvu negalėjo atstovėti prieš raketines granatas, kurias laidė priešas. Jei galvojome pasilikti, galėjome iškepti.

Lauk iš pastato! Tuojau pat!

Vos tik lauką pasiekė paskutinis mano kareivis, aplinkui žemę sudrebino didžiulė jėga. Sukilėliai gatvėje užtaisė savadarbį sprogmenį. Smūgis pasitaikė toks stiprus, kad išvertė kelis iš koto. Užgultomis ausimis sugalvojome prisiglausti gretimame name. Tačiau užsimojus žengti vidun užvirė tikras pragaras. Mus apšaudė iš visų pusių, net iš viršaus.

Į šalmą pataikė kulka. Mano akys aptemo. Tarytum apakau.

Sadro mieste sulaukiau tik pirmos nakties, tačiau suabejojau, ar ji nebus ir paskutinė.

Tolyn į Vakarus

IKI TOL DIENAS LEIDAU BE DIDESNIŲ ĮVYKIŲ, ketvirtasis paskyrimas Irake netgi atrodė nuobodokas.

„Delta" būrys atkeliavo maždaug prieš mėnesį, prisistatė į Al Kaimą vakariniame Irake, netoli Sirijos pasienio. Mums teko misija žvalgyti dykumos platybes. Tačiau iš pradžių laiką leisdavo-

me tobulindami bazę drauge su keliomis „jūrų bitėmis". Pasakoti čia nėra ko. Nebent tai, kad jūrų pėstininkai, kurie buvo įkūrę stovyklą, ketino ją uždaryti. O tai reiškė, kad turėsime keltis kitur. Kur logika? Sunku pasakyti.

Aplinkui tvyrojo labai prasta nuotaika. Viena rytą vos nežuvo vadas. Jis baisiai rizikavo gyvybe, nes įžengė į mano kambarį ir pakėlė miegantį.

– Kas per velniava? – pašokęs ėmiau staugti.

– Raminkis, – atsakė šefas. – Renkis ir sek paskui mane.

– Aš tik pasiruošiau gulti.

– Patikėk, būsi patenkintas. Bagdade formuojama speciali darbo grupė.

Darbo grupė? Na tai pirmyn!

Naujiena priminė filmą „Švilpiko diena", tik iš gerosios pusės. Paskutinį kartą panašioje situacijoje atsidūriau Bagdade, tąkart traukiau į vakarus. Dabar gi tupėjau vakaruose ir ruošiausi į rytus.

Kodėl? Dar nežinojau.

Vadas aiškino, kad mane parinko į grupę, nes ėjau LPO pareigas. Tačiau svarbiausia buvo tai, kad aš snaiperis. Organizatoriai operacijai rinko snaiperius iš visų Irako kampelių. Tačiau detalės nebuvo atskleidžiamos. Mano vadas net nežinojo, veiksmas vyks provincijoje ar mieste.

Ar tik neplanuojame pulti Irano, galvojau tada.

TAI ATVIRA PASLAPTIS. Iranas ginklavo ir treniravo vietos sukilėlius, kartais net pats puldavo Vakarų dalinius. Sklido gandai, kad amerikiečiai ruošė pajėgas, kurios turėjo sulaikyti sėlinančius per pasienį.

Mane nugabeno į Al Asadą. Tai milžiniška oro bazė Al Anbaro provincijoje. Joje įsikūrusi mūsų vadovybė. Ten supratau, kad į pasienį traukti nereikės. Teko daug blogesnė vieta – Sadro miestas.

TAI KVARTALAS BAGDADO PAKRAŠČIUOSE. Vadinamasis Sadro miestas tapo dar baisesniu gyvačių lizdu nei prieš kelerius metus, kai ten lankiausi su GROM'ais. Kvartale gyveno du milijonai šiitų. Įnirtingai prieš amerikiečius nusiteikęs dvasininkas Muqtada al-Sadras (kvartalas pavadintas jo tėvo garbei) palaipsniui rinko kovotojus – „Mahdi“ pajėgas (arabiškai „Jaish al-Mahdi“). Aplinkui veikė ir daugiau sukilėlių, tačiau „Mahdi“ pajėgos buvo pati grėsmingiausia jėga.

Slapta padedant Iranui, sukilėliai gavo daug ginklų ir į Bagdado „Žaliąją zoną“ pradėjo laidyti raketas ar sviedinius. Visas kvartalas priminė drakonų irštvą. Kaip ir Faludžoje ar Ramadi, sukilėliai suformavo įvairias gaujas, kurių lygis buvo skirtingas. Čia kovojo daugiausia šiitai. Anksčiau kaudavausi pirmiausia su sunitais. Šiaip ar taip, pragaras beveik nesiskyrė.

Ir man tai patiko.

SPECIALUSIS DALINYS BUVO SUKURTAS IŠ TREČIOSIOS IR AŠTUNTOSIOS KOMANDŲ, sujungus jų snaiperius, atakų koordinatorius, kai kuriuos karininkus ir vadus. Iš viso mūsų susirinko apie trisdešimt. Tam tikra prasme, tai buvo visų žvaigždžių komanda, kurioje tarnavo geriausi iš geriausių visoje šalyje. Būrys buvo pilnas snaiperių, vadai ketino pakartoti strategiją, kurią naudojo Faludžoje, Ramadi ir kitur.

Sugebėjimų niekam netrūko, tačiau visus sumetė iš skirtingų dalinių, todėl reikėjo laiko priprasti vieniems prie kitų. Nežymūs skirtumai tarp Rytų ir Vakarų kranto komandų kautynėse gali sukelti didelių problemų. Taip pat reikėjo priimti daugybę sprendimų, susijusių su žmonėmis, pavyzdžiui, pasirinkti priešakyje dirbsiančius vyrukus ir panašiai.

SAUSUMOS PAJĖGOS SUGALVOJO SUKURTI BUFERIO ZONĄ ir nustumti sukilėlius taip toli, kad jų raketos negalėtų pa-

siekti „Žaliosios teritorijos“. Šio sumanymo esmė – Sadro kvartale pastatyti milžinišką sieną iš cemento, vadinamąją „T sieną“. Ji turėjo įsiskverbti į maždaug ketvirtadalį lūšnyno. Mums teko užduotis saugoti sieną statančius vyrukus ir tuo pat metu nukauti tiek priešų, kiek tik sugebėsime.

Statybose dirbantys žmonės baisiai rizikavo. Kranas pakeldavo vieną betoninę plokštę nuo sunkvežimio priekabos ir nuvilkdavo į vietą. Kai ji atsistodavo, kas nors turėjo atkabinti kablį.

Dažniausiai po šūvių lietumi, kuriame lijo ne šiaip sau įprastomis kulkomis. Sukilėliai šaudydavo viskuo, ką turėjo, nuo kalašnikovų ir prieštankinių raketsvaidžių. Sausumos pajėgų statybininkai, matyt, turėjo geležinius nervus.

SADRO MIESTE SAUSUMOS PAJĖGOS VEIKĖ JAU KURĮ LAIKĄ. Jie pasidalijo patirtimi ir žvalgyba. Viską planavome maždaug savaitę, sukome galvas, kaip reikės nudirti priešui odą. Kai pagaliau sutarėme, mus nugabeno į sausumos pajėgų „priešakyje veikiančią bazę“. Gavome nurodymą Sadro kvartalą pasiekti pėsčiomis. Kai kurie ėmė ginčytis, kad įsakymas niekam tikęs. Juk aplinkui knibždėte knibždėjo mus nužudyti svajojančių sukilėlių. Keliaudami pėsčiomis taptume lengvu laimikiu.

Tačiau kiti manė, kad slinkti vidurnaktį visai išmintinga.

– Sėlinkime, – sakė jie mums. – Ir nepritrauksime piktų akių.

Taip ir mėginome.

Šūvis į nugarą

SUMANYMAS PASIRODĖ BLOGAS.

Gavau kulką į kaktą ir apakau. Veidu sruvo kraujas. Pabandžiau paliesti viršugalvį. Maloniai nustebau ne tik radęs jį vietoje, bet dar ir sveiką. Tačiau vis tiek aiškiai supratau – mane pašovė.

Staiga nušvito, kad nepriveržtas šalmas nuslinko į apačią. Patraukiau jį atgal ir vėl galėjau matyti. Kulka smogė šalmui, tačiau laimingo atsitiktinumo dėka ji atšoko nuo naktinio matymo įrangos, stumtelėjo šalmą atgal, tačiau sužaloti nesugebėjo. Kai šalmą patraukiau į vietą, susigrąžinau naktinį matymą, vėl puikiai regėjau. Manęs neapakino, tačiau dėl kilusio sąmyšio vis tiek nesupratau, kas dedasi aplink.

Po kelių akimirkų smarkus šovinys trenkėsi į nugarą. Jis nuvertė mane ant žemės, bet, laimei, atsitrenkė į vieną iš šarvų plokščių.

Vis tiek jaučiausi pritrenktas. Netrukus mus apsupo. Susikalbėję tarpusavyje nutarėme trauktis į turgavietę, kurią ką tik pralenkėme. Paleidome ugnį ir drauge slinkome atgal.

Aplinkiniai kvartalai priminė juodžiausias „Juodojo vanago žūties"[84] scenas. Atrodė, kad mūsų kraujo troško kiekvienas sukilėlis, gal net kiekvienas gyventojas, visi užsimojo nubausti naivius amerikiečius, neapgalvotai paklydusius Sadro kvartale.

Ten, kur judėjome, patekti negalėjome. Pasikvietėme „greitojo atsako pajėgas", šis oficialus pavadinimas paprasčiausiai reiškia kavaleriją. Verkiant reikėjo trauktis ir nešdintis lauk. Kitaip tariant, „S.O.S" iš didžiųjų raidžių.

Netrukus atidardėjo grupė sausumos pajėgų kovinių „Stryker" mašinų. Tai sunkiai ginkluoti sunkvežimiai personalui gabenti. Jie šaudė iki paskutinio šovinio. Aplinkui rikiavosi eilės taikinių, ant gretimų stogų tupėjo šimtai sukilėlių. Dabar jie taikėsi į sausumos pajėgų transportą. O čia jėgos buvo nelygios. Scena priminė kompiuterinį žaidimą, priešai nuo stogų krito kaip varnos.

– Velniai rautų, dėkui Dievui, – ėmiau šaukti prisistačius mašinoms.

---

[84] *Filmas apie amerikiečių karius, kurie bando išlikti pavojingiausiame Somalio sostinės Mogadišu kvartale, kai priešas pašovė juos gabenančius sraigtasparnius.*

Galiu prisiekti, kad kažkur po žeme tikrai girdėjau kavalerijos pučiamus ragus.

Kolegos numetė rampas ir visi sulėkėme į sunkvežimius.

– Matėte, kiek niekšų ten susirinko? – paklausė vienas iš įgulos kareivių, kai mašina patraukė atgal į bazę.

– Ne, – atsakiau jam. – Buvau pernelyg užsiėmęs šaudyti.

– Jie užplūdo visas apylinkes, – apstulbęs kalbėjo kareivukas. – Mėtėme juos nuo stogų, bet nė pusės nepalietėme. Spaudėme kiek įmanydami. Manėme, kad jūsų gyvų nebeliko.

Ne tik mudu taip galvojome...

ŠI NAKTIS NE JUOKAIS MANE IŠGĄSDINO. Pagaliau suvokiau, kad aš ne supermenas. Galiu ir žūti.

Keliaudamas per ankstesnį pragarą taip pat buvau pasiekęs momentų, kai *galvojau*, kad mirsiu.

Tačiau taip ir nemiriau, todėl tos mintys greitai pralėkdavo. Tarytum išgaruodavo.

Vėl pradėdavau manyti, kad manęs neįmanoma užmušti. Priešas nesugebėtų to padaryti. Po galais, mes juk nepaliečiamieji.

Mane saugo angelas sargas. Be to, esu SEAL'as, man sekasi, kad ir koks pragaras virtų. Paprasčiausiai negaliu žūti.

O staiga, per dvi minutes, priešas mane parklupdė ant kelių du kartus.

Dievaž, net du kartus.

Sienos statybos

UŽ PAGALBĄ JAUTĖMĖS DĖKINGI IR LAIMINGI. Tačiau nerimavome esantys apsmurgėliai.

Juk vadovybė nuo pat pradžių turėjo žinoti, kad įsėlinti į

Sadro miestą nepavyks. Priešas supras mūsų ketinimus, todėl reikia kažkaip verstis nepamirštant šio fakto.

Į kvartalą sugrįžome praėjus dviem dienoms po nesėkmės. Šį kartą pasitelkėme „Stryder“ sunkvežimius. Užėmėme vietą, vadinamą „bananų fabriku“. Tai keturių ar penkių aukštų pastatas. Jame pilna vaisių dėžių, įvairių gamyklos rakandų, daug kas išplėšta dar prieš mums atvykstant. Nežinau, kaip vieta susijusi su bananais ir ką irakiečiai ten darė. Tuo metu pastatas atrodė gera snaiperių slėptuvė, ir tiek.

Norėjosi geresnės priedangos, nei galėjo pasiūlyti atviras stogas, todėl verčiau įsitvirtinau viršutiniame aukšte. Apie devintą ryto pastebėjau, kad gatvėmis vaikšto vis mažiau civilių. Tai visada blogas ženklas. Gyventojai kažką užuodžia ir visai nenori atsidurti įvykių sūkuryje.

Po kelių minučių, kai gatvė visai ištuštėjo, iš beveik sugriuvusio pastato išlindo irakietis. Jis nešėsi kalašnikovą „AK-47“. Pasiekęs gatvę pritūpė ir nužvelgė statybininkus, tolumoje dirbančius prie sienos. Tikriausiai rinkosi taikinį. Įsitikinęs, kad tipo planai tamsūs, nusitaikiau į masės centrą ir šoviau.

Priešas tupėjo už keturiasdešimties jardų[85]. Netrukus griuvo negyvas.

Po valandos, kitoje gatvės pusėje, galvą iš už sienos iškišo kitas tipas. Jis dėbtelėjo statybų kryptimi, o tada pasitraukė.

Gali pasirodyti nieko ypatingo, aišku, kad atvejis neatitinka karo reglamento. Tačiau puikiai žinojau – privalau būti budresnis. Metų metus mačiau panašų sukilėlių elgesį. Išlenda, apsižvalgo, pranyksta. Vadinau tokius tipus „spoksiais“, nes jie spoksodavo, ar niekas jų nestebi. Esu tikras, jie žinojo, kad už spoksojimą negalime šaudyti.

Ir aš tai žinojau. Tačiau supratau, kad jei būsiu kantrus, niek-

---

[85] *40 jardų – 36,576 metro.*

šas ar kokie nors jo sėbrai tikrai vėl išlįs. Ir iš tiesų, tipas po kiek laiko sugrįžo.

Šį kartą nešėsi raketsvaidį. Greitai priklaupė, ėmė taikytis.

Atsikračiau juo, kol tas neiššovė.

O tada prasidėjo laukimo žaidimas. Raketa – vertingas daiktas. Žinojau, kad anksčiau ar vėliau priešas ką nors pasiųs jos pasiimti. Akylai stebėjau. Atrodė, tupiu amžių amžius. Pagaliau gatvėje pasirodė figūra, kuri ir pasiglemžė raketsvaidį.

Tai buvo vaikis. Paprastas vaikas.

Jis puikiai matėsi mano taikiklyje, tačiau nešoviau. Neketinau žudyti vaiko, nesvarbu, prisidirbusio ar ne. Reikėjo palaukti, kol pasirodys laukinis, vietoj savęs pasiuntęs mažametį.

Taikinių gausybė

TĄ DIENĄ IŠ VISO NUKOVIAU SEPTYNIS SUKILĖLIUS, kitą – dar daugiau. Papuolėme į teritoriją, kur taikinių knibždėjo visa gausybė.

Priešus galabijome iš arti, taip jau buvo išsidėsčiusios gatvės ir taip judėjo sukilėliai. Šūvį galima buvo atlikti iš dviejų šimtų jardų nuotolio. Ilgiausią šį kartą užfiksavau tik iš aštuonių šimtų aštuoniasdešimties. Vidutinis – apie keturis šimtus jardų[86].

Mus supantis miestas sirgo šizofrenija. Paprasti žmonės versdavosi savo reikalais, pirkdavo, parduodavo ir panašiai. O gatvių pakraščiuose sėlindavo ginkluoti tipai, kurie bandydavo pulti sieną statančius amerikiečius. Vos tik šaudavome į sukilėlius, patys tapdavome taikiniais. Mus pastebėdavo kiekvienas, priešai galėjo lįsti iš urvų ir mesti mums iššūkį.

Kartą nukoviau tiek daug niekšų, kad net pasitraukiau už-

[86] *200 jardų – 182,88, 880 – 804,672, 400 – 364,76 metro.*

leisti vietą kitiems, tegul ir jie pašaudo. Geriausias pozicijas užimtuose pastatuose palikdavau bendražygiams. Ir vis tiek turėjau daugybę progų.

Kartą, užėmęs pastatą ir leidęs bičiuliams rinktis vietas, nepasilikau sau laisvų langų. Taigi pasiėmęs kūjį išmušiau skylę sienoje. Visai užtrukau ją įsirengti.

Kai įsitvirtinau, priešais save išvydau maždaug trijų šimtų jardų atstumą. Vos tik pakėliau ginklą, už penkiasdešimties jardų[87] pamačiau tris sukilėlius, kertančius gatvę.

Išgalabijau visus. Tada atsisukęs pasakiau priėjusiam karininkui.

– Nori mano vietos?

PO KELIŲ DIENŲ PASTEBĖJOME, kad išpuolių ima daugėti, kai statybos pasiekia gatvių sankryžą. Natūralu, sukilėliai verčiau puls iš ten, kur lengva pasitraukti.

Išmokome pakilti virš gatvių ir saugoti nuošalyje einančius skersgatvius. O tada susidorodavome su pasirodančiais niekšais.

FALUDŽA BUVO TIKRAS PRAGARAS. Ramadi – dar didesnis. Tačiau Sadro kvartalas pasirodė visų blogiausias. Saviškius reikėjo pridengti dvi dienas ar net tris. Tada vienai pasitraukdavome, pasisemdavome jėgų ir vėl sugrįždavome. Susišaudymai ilgam prilipindavo mus prie sienų.

Priešas kovai pasitelkdavo ne tik kalašnikovus. Kiekvieną kartą sulaukdavome raketų. Atsakydavome kviesdami oro atakas, „Hellfire“ raketas ir viską, kas tik kirsdavo priešą.

Per pastaruosius kelerius metus mūsų žvalgyba labai patobulėjo. Jungtinės Valstijos galėjo tvirtai ja kliautis, kai bepiločiams lėktuvams nurodydavo pulti taikinius. Tačiau mūsų atveju

87 300 jardų – 274,32, 50 – 45,72 metro.

šunsnukiai pasirodydavo patys, labai atvirose vietose. Ir dar kiek daug jų ten išlįsdavo.

VIENU METU IRAKO VYRIAUSYBĖ apkaltino mus žudant civilius. Tai gryni paistalai. Per kiekvienas kautynes sausumos pajėgų žvalgyba įrašinėdavo sukilėlių telefono skambučius ir papildydavo mūsų archyvus krūva informacijos.

– Jie ką tik užmušė tiek ir tiek, – prasidėdavo pokalbis. – Reikia daugiau minosvaidininkų ir snaiperių. Šiandien pražuvo penkiolika.

O mes per tas kautynes suskaičiavome tik trylika. Tikriausiai iš grafos „galbūt" kai kuriuos verta perkelti į „neabejotinai".

Pamirštas ginklas

KAIP VISADA, PASITAIKYDAVO LABAI NERAMIŲ akimirkų, kurias sekdavo keisti įvykiai ir komiška pabaiga.

Kartą pasibaigus operacijai visi susigrūdome „Bradley" šarvuočio viduje. Įlipęs prisiminiau, kad palikau snaiperio šautuvą. Pastačiau jį viename iš kambarių ir pamiršau pasiimti, kai nešdinomės lauk.

Žinau – kvaila.

Teko visus apsukti atgal. Kreipiausi į vieną iš ką tik įšokusių karininkų, jį vadinome LT:

– Reikia grįžti. Mano ginklas liko viduje.

– Na, tai pirmyn, – atsakė LT ir sutiko sekti paskui.

Apsisukę nulėkėme namo link. Tačiau tuo metu ten sėlino sukilėliai. Jie buvo taip arti, kad nesunkiai niekšus išgirdome. Įsiveržėme į kiemą įsitikinę, kad atsitrenksime į priešus.

Laimei, ten nieko nebuvo. Pačiupęs šautuvą pasileidau atgal prie šarvuočių. Vos po dviejų sekundžių už nugaros sprogo granata. Ji nugriaudėjo tik nusileidus rampai.

– Kas per velniava? – pajudėjus automobiliui užbaubė vadovaujantis karininkas.

LT kreivai šyptelėjo.

– Paaiškinsiu vėliau, – atsakė jis.

Vargu ar jis kada nors taip padarė.

Pergalė

BARJERAMS PASTATYTI PRIREIKĖ GERO MĖNESIO. Kai sausumos pajėgos pasiekė tikslą, sukilėliai pradėjo kelti baltas vėliavas.

Jie tikriausiai suprato, kad sieną amerikiečiai pabaigs, nesvarbu, su ar prieš vietinių valią. O kur dar mūsų atakos, per kurias patiesėme tiek niekšų, kad vargu ar jie turėjo pakankamai vyrų toliau rengti išpuolius. Pradžioje į vienintelį statybininką šauti užsimodavo trisdešimt ar keturiasdešimt sukilėlių, apsiginklavusių kalašnikovais ir raketsvaidžiais. Galiausiai priešai atakai surinkdavo du ar tris vyrus. Palaipsniui mus supančiuose lūšnynuose jie išnyko.

Muktada al-Sadras savo ruožtu nusprendė, kad atėjo laikas derėtis su Irako vyriausybe. Tipas paskelbė paliaubas ir pradėjo kalbėtis.

Ar galėjote įsivaizduoti?

Taja:

Žmonės nuolat aiškino, kad gerai nepažįstu Kriso ir jo veiksmų, nes jis esąs SEAL'as. Prisimenu, kaip sykį lankiausi pas finansininką. Jis pasakojo, kad pažinojo kelis SEAL'us ir tie jam prikalbėjo, kad niekas niekada nežino, kur šitie katinai vaikšto sau vieni.

– Mano vyras pratybose, – atrėžiau aš. – Puikiai žinau, ką jis daro.

– Negali būti tuo tikra.

– Galiu. Ką tik kalbėjausi su juo.

– Bet gi nežinai, ką jie iš tiesų daro. Jie SEAL'ai.

– Na ir...

– Niekada negali žinoti.

– Savo vyrą pažįstu.

– Vargu. Jie išmokyti meluoti.

Žmonės šneka visokiausių niekų. Susinervinau išgirdusi taip kalbantį nepažįstamą žmogų. Pažįstami žmonės puikiai suprato, kad visų detalių niekada negaliu žinoti, tačiau tai, kas būtina, visada man atskleidžiama.

Kaimuose

AUDRAI SADRO MIESTE NURIMUS, gavome naują teritoriją. Bombų gamintojai ir kiti sukilėliai daugybėje kaimų netoli Bagdado įkūrė savo dirbtuves. Jie bandė suktis nepastebėti ir tiekė priešui ginklus bei karius, kad šis galėtų kautis prieš amerikiečius ir tuos, kurie ištikimi Irako kariuomenei. Ten vadovavo „Mahdi" pajėgos. Visa teritorija amerikiečiams tapo tabu.

Per kautynes Sadro kvartale bendradarbiavome su „Kalnų divizijos 4-10" nariais. Tai aršūs karžygiai. Jie svajoja apie karo pragarą, buvo patenkinti ten patekę. Dabar gi, išsidanginę iš miesto į kaimus, vėl gavome galimybę sujungti pajėgas. Vyrukai puikiai pažinojo apylinkes. Turėjo itin taiklius snaiperius. Jie dar labiau sustiprino mus.

SNAIPERIŲ DARBAS VIENODAS, tačiau tarp sausumos pajėgų ir mūsiškių yra keli skirtumai. Sausumos pajėgų snaiperiai pasitelkia seklius, mes taip nedarome. Jų ginkluotė nežymiai mažesnė už mūsų.

Tačiau bent iš pradžių didžiausias skirtumas buvo strategija – kaip jie kaunasi kautynių vietoje. Sausumos pajėgos dažniau išleisdavo trijų keturių karių grupeles. Tai reiškia, kad jie negalėdavo likti ilgam, tikrai ne visai nakčiai.

SEAL'ų dalinys, priešingai – judėdavo sunkiai, užgriūdavo visą teritoriją, ieškojo baltos pirštinaites, kurią mesdavo priešas. Vargu ar tai paprasčiausia priedanga, greičiau iššūkis: „Štai mes. Tik pabandykit prisiartinti."

O priešai bandydavo. Kaimas po kaimo, sukilėliai vis lįsdavo lauk ir mėgindavo mus nugalabyti. Mes apsigindavome. Paprastai kovos lauke praleisdavome bent naktį, dažniausiai kelias. Atsirasdavome ir pranykdavome jau nusileidus saulei.

Šiose apylinkėse į tą patį kaimą teko keliauti kelis kartus, dažniausiai įsitvirtindavome vis kitame name. Kartojome strategiją tol, kol nelikdavo gyvo nė vieno vietinio niekšo. Arba bent jau tol, kol tipai įsisąmonindavo, kad mus pulti – neišmintinga.

Sunku patikėti, kiek daug reikia atimti kvailių gyvybių, kol galiausiai įkrėti jiems proto.

Paskendęs srutose

PASITAIKYDAVO IR LENGVESNIŲ AKIMIRKŲ, tačiau net ir jos buvo šūdinos. Tikrąja to žodžio prasme.

Mūsų Tomis, būrį vedantis vyrukas, – tikrai šaunus vyras, bet vėliau paaiškėjo, kad dažnai elgiasi kaip nevėkšla.

Gal turėčiau sakyti kitaip. Kartais jis labiau primindavo kurmį nei vedlį. Jei tarp mūsų ir taikinio pasitaikydavo bala, Tomis būtinai per ją perves. Kuo giliau, tuo geriau. Jis visą laiką vedžiojo per pačias purviniausias apylinkes.

Tai tapo baisiai juokinga. Neiškentęs įspėjau jį:

– Pravesk taip dar kartą, išspardysiu užpakalį ir išmesiu iš būrio.

Per kitą misiją vyrukas į kaimą rado kelią, kuris turėjo būti sausas. Aš kiek abejojau. Tiesą sakant, bandžiau parodyti, kas jis klysta.

– Na jau ne, – tvirtino jis. – Kelias geras. Tikrai geras.

Išsiruošę sekėme Tomį per dirbamą žemę. Keliukas buvo siauras, jis vedė vamzdyno link, pakeliui laukė krūva purvo. Traukiau grupės gale, vamzdyną įveikiau beveik paskutinis. Žengtelėjęs žingsnį toliau įlipau tiesiai į dumblą, koja iki kelio paskendo mėšle. Tas dumblas pasirodė esantis tik pluta ant ištiso srutų ir nuotekų ežero.

Dvokė dar smarkiau už įprastą Irako smarvę.

– Tomi, – staugiau visa gerkle. – Išpersiu užpakalį vos tik užimsime tą prakeiktą namą.

Tęsėme savo kelionę. Vis dar vilkausi uodegoje. Kai įžengėme vidun ir įsitvirtinome, susiradau Tomį ir atseikėjau jam, ką pažadėjęs.

Tomis ir taip sumokėjo už klaidą. Radau jį apačioje, vyrukui suleido injekciją, dabar jis vėmė kaip pasiutęs. Tomis paskendo mėšle, dabar jį visą dengė srutos. Dienelę kitą gerokai pasirgo. Dvokė gal savaitę. Kiekvieną jo rūbų skiautę sunaikino tikriausiai branduolinio pavojaus dalinys.

Pelnyta bausmė.

KAIMUOSE PRALEIDAU DU TRIS MĖNESIUS. Ten surinkau maždaug dvidešimt patvirtintų aukų. Kiekviena operacija labai skirtinga, kartais tempas pašėlęs, kartais labai lėtas. Visada sunku prognozuoti.

Dauguma užimtų namų priklausydavo šeimoms, kurios bandydavo pasirodyti neutralios. Mano nuomone, jie nekentė sukilėlių dėl visos velniavos ir su jais atsisveikinę džiaugtųsi daug la-

biau nei mes patys. Tačiau išimčių pasitaikydavo, o mes baisiai niršdavome, kai negalėdavome nieko padaryti.

Vienuose namuose radome policijos uniformas. Iš karto supratome, kad čia gyvena modžahedas. Sukilėliai grobdavo pareigūnų uniformas ir persirengdavo jomis, kad pakeistų išvaizdą per išpuolius.

Tipas, aišku, sukūrė bestselerio vertą istoriją apie ką tik gautą darbą, esą policijos pareigūnu įsidarbino nepilnai darbo dienai. Tačiau tokią pasaką jis pamiršo pristatyti, kai kvotėme jį pirmą sykį.

Susisiekėme su sausumos pajėgomis, perdavėme visą informaciją ir paklausėme, ką daryti.

Jie apie tipą neturėjo duomenų. Galiausiai nusprendė, kad rastos uniformos – ne įrodymas.

Gavome nurodymą niekšą paleisti. Taip ir padarėme.

Ir nuolat prisimindavome, kai per ateinančias savaites išgirsdavome apie persirengėlių atakas.

Patrauktas į šoną

VIENĄ NAKTĮ ATKELIAVOME Į KITĄ KAIMĄ. Įsitvirtinome name, kuris stovėjo plytinčių laukų pakraščiuose. Dalyje teritorijos žaidė futbolą. Viskas ėjo kaip per sviestą. Žvalgėme kaimą ir ruošėmės galimiems iššūkiams išaušus rytui.

Per praėjusias savaites operacijų tempas gerokai sulėtėjo. Bent jau mums atrodė, kad reikalai vėsta. Ėmiau galvoti, ar nevertėtų grįžti į vakarus, į savo būrį. Drauge su LT tupėjome antro aukšto kambaryje. Už sienos tykojo sausumos pajėgų snaiperis ir jo žvalgas. Ant stogo – grupelė kareivių. Kadangi buvome kaimelio pakraštyje, į rankas paėmiau „.338 Lapua" šautuvą, juk reikės šaudyti iš toli. Apylinkės atrodė tuščios. Pradėjau žvalgyti kitą kaimelį, kuris stovėjo už mylios.

Išvydau vieno aukšto namą, ant kurio stogo kažkas judėjo. Pastatas stūksojo už dviejų tūkstančių ir šimto jardų[88]. Net ir pasitelkęs dvidešimt keturis kartus didinantį taikiklį, mačiau tik šešėlį. Akylai išstudijavau tipą, bet neatrodė, kad jis laikytų ginklą. Bent jau jo nerodė. Žmogysta buvo atsukusi nugarą, todėl negalėjo manęs matyti. O aš galėjau. Galvojau, kad jis įtartinas, tačiau jokio pavojaus nepastebėjau, todėl leidau gyventi.

Praėjus kiek laiko kelyje pasirodė sausumos pajėgų kolona, ji keliavo per tą kitą kaimą, traukė link mūsų bazės. Artėjant automobiliams, ant stogo tykantis vyras ant peties užsimetė ginklą. Dabar man viskas pasidarė aišku, jis turėjo raketsvaidį ir taikėsi į amerikiečius.

Prieštankine raketa...

Susisiekti tiesiogiai su konvojumi negalėjome. Ir dabar tiksliai nežinau, kas jie buvo. Tik tai, kad tarnavo sausumos pajėgose. Taigi nusitaikiau į niekšą ir šoviau. Tikėjausi bent jau išgąsdinti arba įspėti judančią koloną.

Kai atstumas du tūkstančiai ir šimtas jardų, o kur dar paklaida, pataikyti prireiktų didelės sėkmės.

Ir dar kokios didelės!

Gal spustelėjęs gaiduką kiek iš dešinės prisitaikiau prie vėjo. Gal pasikeitė žemės traukos dėsniai ir nuskraidino kulką ten, kur reikėjo. O gal tiesiog buvau pats laimingiausias šunsnukis visame Irake. Nesvarbu. Pro taikiklį puikiai mačiau, kaip kulka kliudė irakietį, o tas persisvėręs per aptvarą nugarmėjo žemyn.

– Čia tai bent, – sušnabždėjau sau.

– Tu, prakeiktas laimės kūdiki, – tepasakė LT.

Du tūstančiai ir šimtas jardų. Dar ir dabar stebiuosi. Tiesus kaip strėlė šūvis. Argi vienas bandymas galėjo pritrenkti niekšą?

Kažkaip pritrenkė. Šis šūvis tapo mano ilgiausiu patvirtin-

---

[88] *2100 jardų – 1920,24 metro.*

tu šūviu Irake. Atstumas pranoko netgi stebuklingą atvejį Faludžoje.

Konvojus sukruto. Tikriausiai nepastebėjo, kaip arti tykojo pavojus. O aš ir toliau akimis ieškojau priešų.

ĮDIENOJUS SULAUKĖMĖ KULKŲ IŠ KALAŠNIKOVŲ ir raketinių granatų. Kautynės greitai įkaito. Prieštankinės granatos niekam tikusiose betoninėse ar plytų sienose be vargo išmušdavo skyles ir sukeldavo gaisrą.

Nusprendėme, kad metas nešdintis, pasiprašėme transporto.

– Atsiųskite „RG-33–uosius".

Tai milžiniškos neperšaunamos mašinos, pastatytos taip, kad atlaikytų bombų sprogimus. Jos viršuje turi bokštelį su kulkosvaidžiais.

Laukėme, lankstydamiesi nuo sukilėlių kulkų lietaus, tvėrėme susišaudymą. Galiausiai pagalbos brigada pranešė, kad atvyko už penkių šimtų jardų[89], toje pačioje pusėje, kur futbolo aikštelė.

Kolegos arčiau privažiuoti negalėjo.

Pora sausumos pajėgų džipų perskrodė kaimą ir prisistatė prie durų, tačiau visi netilpome. Kitiems šarvuotas mašinas reikėjo pasiekti bėgomis.

Kažkas numetė dūminę granatą, tikriausiai galvojo, kad dūmai paslėps atsitraukimą. Tačiau iš tikrųjų sutrukdė visiems žiūrėti po kojomis. (Granatos skirtos pridengti atsitraukimui, kai dūmai seka iš paskos. Dabar gi reikėjo bėgti kiaurai.) Išlėkėme iš namo per dūmų debesį, tūpčiojome nuo kulkų ir slinkome per atvirą lauką.

Scena priminė karo filmą. Kulkos visur nusėjo žemę.

Priešais mane lekiantis vyrukas krito. Pamaniau, kad jį pa-

[89] *500 jardų – 457,2 metro.*

šovė. Stabtelėjau, tačiau pakelti nesuspėjau. Jis pašoko ant kojų, pasirodo, tik kluptelėjo.

– Man viskas gerai, – šaukė jis. – Viskas gerai.

Tęsėme kelionę link sunkvežimių, aplinkui ir toliau smigo kulkos, šokinėjo žemės gabalai. Galiausiai pasiekėme tikslą. Įšokau į mašinos galą. Vos tik spėjau atgauti kvapą, o į šarvuotą langą pokštelėjo šoviniai, subraižė jį.

PO KELIŲ DIENŲ PATRAUKIAU Į VAKARUS, atgal į „Delta" būrį. Vadai patenkino mano ankstesnį prašymą.

Pačiu laiku. Susitvarkyti tapo vis sunkiau ir sunkiau. Ėmė slėgti įtampa. Negalėjau nutuokti, kad reikalai pasidarys dar blogesni, nors kautynių pasitaikydavo vis mažiau.

Vyriausiasis puskarininkis Krisas Kailas

MANO VYRUKAI JAU BUVO PASITRAUKĘ iš Al Kaimo ir įsikūrę vietovėje, vadinamoje Ravaha. Ji taip pat stovėjo vakaruose, netoli Sirijos pasienio. Vyrams ir vėl teko statyti kareivines ir dirbti panašius darbus.

Man pasisekė. Statybas praleidau. Tačiau atvykus nelabai pasitaikė kuo užsiimti.

Papuoliau į plataus masto dykumos žvalgybą prie sienos. Važinėjome aplinkui kelias dienas, retai kada pamatydavome kokį žmogėną, ką jau kalbėti apie sukilėlį. Buvo kalbama apie kontrabandą per dykumą, tačiau jei jos tikrai būta, tai ne ten, kur sukome ratus.

Karštis tvokste tvoskė. Termometras rodė bent 120 laipsnių (pagal Farenheitą), o važinėdavome džipais be kondicionieriaus. Užaugau Teksase, esu pripratęs prie šilto oro. Tačiau dykumoje buvo daug karščiau. Nuolat. Nebuvo kur bėgti. Naktį atvėsdavo

nedaug, gal iki 115 laipsnių[90]. Jei nuleisdavai langą, rizikuodavai sprogimo atveju. Dar daugiau problemų kėlė smėlis. Jis pūtė visur aplink ir grasino paskandinti.

Apsisprendžiau, kad verčiau tegul mane užpusto smėlis ar susprogdina bomba, negu nualina karštis. Todėl plačiai atvėriau langus.

Vairuodamas regėjau tik dykumą. Kartais dar kokią klajoklių gyvenvietę ar nedidelį kaimelį.

Susijungėme su broliukų būriu, o kitą dieną apsistojome jūrų pėstininkų bazėje. Vadas prisistatė apsikrovęs reikalais, kiek vėliau susirado mane.

– Nagi, – pradėjo šypsodamasis. – Spėk, ką? Ką tik tapai šefu.

DAR PRIEŠ PASKYRIMĄ JUNGTINĖSE VALSTIJOSE laikiau vyriausiojo puskarininkio egzaminą.

Kariniame jūrų laivyne paaukštinimas reikalauja testo raštu. Aš vis praslysdavau be jo. Per antrąjį paskyrimą kautynėse gavau E5 kategoriją. Prieš trečią paskyrimą pakilau į E6 specialios nuopelnų programos dėka. Abi kategorijas užsitarnavau be jokių testų.

(Abiem atvejais komandoje dirbau nemažai papildomo darbo, be to, užsitarnavau pagarbą mūšio lauke. Tai buvo svarbūs argumentai svarstant paaukštinimą.)

Toks kelias neišdegė siekiant vado laipsnio. Laikiau egzaminą raštu ir išlaikiau tik per plauką.

REIKIA DAUGIAU PAPASAKOTI APIE EGZAMINĄ ir paaukštinimus. Nesu ypač nusiteikęs prieš testus ir nesijaučiau jiems alergiškas. Tikrai ne daugiau už kitus. Tačiau egzaminai SEAL'ams sukelia daugiau naštos.

[90] *120 laipsnių pagal Farenheitą – 48,8, 115 – 46,11 laipsnių pagal Celsijų.*

Tuo metu siekdamas aukštesnio laipsnio turėjai laikyti testą savo srityje, ne kaip SEAL'as, bet kaip „specas" to dalyko, kurį pasirinkai prieš tapdamas SEAL'u. Mano atveju tai reiškė žvalgybą.

Akivaizdu, kad dirbdamas visai kitokį darbą apie žvalgybą nieko negalėjau žinoti. Buvau SEAL'as, o ne žvalgybos analitikas. Neturėjau žalio supratimo apie tai, kokią įrangą ir procedūras naudoja savo darbą dirbantys žvalgai.

Prisiminęs, kokia „tiksli" buvo jų teikiama informacija, būčiau spėjęs, kad vyrai dirba mėtydami kauliukus, o gal dartus.

Norėdamas aukštesnio laipsnio, turėčiau mokytis būtent testui. Būtų tekę užsidaryti specialioje skaitykloje, kur galima peržiūrėti slaptus dokumentus. Šia veikla, aišku, reikėtų užsiiminėti laisvu laiku.

Specialių skaityklų ten, kur koviausi, nebuvo, nei Faludžoje, nei Ramadi. O skaityti lauko tualete ar panašiai – juokinga.

(Dabar egzaminai rengiami ten, kur ir vykdomos specialiosios operacijos, jie apima dalykus, kurie iš tiesų aktualūs SEAL'ams. Klausimai labai konkretūs, bet bent jau klausia to, ką iš tikrųjų darai.)

TAPTI VADU – JAU VISAI KITAS REIKALAS. Šitas egzaminas apie tai, ką SEAL'as privalo žinoti.

Įveikęs šį barjerą, turėjai laukti tarybos įvertinimo, paskui – dar vienos administracinės peržiūros aukštesniame ešelone. Per peržiūrą susėsdavo visokie vyresnieji ir vyriausieji puskarininkiai, kurie spoksodavo į tavo pasiekimų komplektą. Tai ilgas sąrašas apie tai, ką nuveikei būdamas SEAL'u. (Neskaitant muštynių baruose.)

Mano komplektą sudarė tik tarnybos įrašai. Tačiau sąrašas nebuvo atnaujintas nuo BUD/S mokymų baigimo. Neįtrauktos net mano „sidabrinės žvaigždės" ar „bronziniai medaliai".

Nesiveržiau į vyriausiuosius puskarininkius. Man ir taip patiko mano pareigos. Vadovaujant tektų įvairios biurokratinės užduotys, sulaukčiau mažiau veiksmo. Pinigų šeimai, aišku, nusimatė daugiau, tačiau apie juos negalvojau.

Mūsų bazėje Jungtinėse Valstijose dirbančioje taryboje sėdėjo ir vadas Primo. Kai taryba pradėjo mano peržiūrą, greta jo posėdžiavo kitas aukšto rango vadas.

– Kas čia per vienas? – paklausė tipas, pamatęs mano ploną aplanką. – Kuo jis čia dedasi?

– Kodėl mums prieš tai nepapietavus? – pasiteiravo Primo.

Vadas sutiko. Grįžo jau kitokios nuomonės.

– Tu, šunsnuki, skolingas man sumuštinį, – prisipažino Primo, kai vėliau susitikome.

Jis papasakojo, kaip viskas klojosi. Esu skolingas jam daugiau nei vien už tai. Sulaukiau paaukštinimo ir, tiesą sakant, vyriausiojo puskarininkio pareigos nepasirodė tokios blogos, kokias įsivaizdavau.

DĖL LAIPSNIO NIEKADA NESIRŪPINAU. Nesiekiau tapti aukščiausio rango pareigūnu. Dar mokydamasis spjaudavau į pažymius.

Namų darbus ruošdavau ryte, pakeliui automobilyje. Kai mane įtraukė į „Garbės Draugiją“ (tai nacionalinė organizacija, kuri vienija savo amžiaus pirmūnus), pasistengiau numušti pažymius, kad kitą semestrą vėl būčiau laisvas. Vėliau ir vėl pasistengiau, kad tėvai labai nepyktų.

Tikriausiai aukštesnio laipsnio pabandžiau siekti norėdamas tapti lyderiu mūšio lauke, bet tikrai ne biurokratu kabinete. Neketinau sėdėti prie kompiuterio, visko planuoti, o tada planus aiškinti. Norėjau likti savo stichijoje. Aš snaiperis. Einu į kovą ir žudau priešus. Čia troškau būti geriausias.

Pastebėjau, kad daugeliui toks požiūris kėlė nepatogumų.

Žmonės mano, kad daug pasiekę asmenys turi ir aukštą laipsnį. Bet aš prisižiūrėjau pernelyg daug aukšto rango pareigūnų, kurių pavyzdžiu geriau nesekti.

Kam tiek galvoti?

„IR VĖL Į KELIĄ..."

Per mūsų „Hummer'ių" garso aparatūrą niurzgė Vilis Nelsonas. Išaušus kitai dienai traukėme į bazę. Muzika kelyje buvo bene vienintelė pramoga, neskaitant pavienių sustojimų kaimuose pasišnekučiuoti su vietiniais. Mano džipo bičiulis mėgo senovinę kantri muziką. Aš ją paįvairindavau Tobiu Keitu ir „Slipknot". Taip dėl dėmesio varžėsi kantri ir sunkusis metalas.

Aš tikiu, kad muzika veikia psichologiškai. Pats įsitikinau per kautynes. Traukdamas į mūšį bandai užsivesti. Nesieki tapti pasiutusiu bepročiu, tačiau tikrai ieškai psichologinio stimulo. Muzika nuvaro baimę. Klausydavome „Papa Roach", „Dope", „Drowning Pool" ir bet ko, kas sugebėdavo įkaitinti. (Visų šių grupių dažnai klausausi mankštindamasis.)

Tačiau pakeliui į bazę užvesti jau negalėjo niekas. Kelionė buvo pernelyg ilga ir pasiutusiai karšta. Net ir sulaukęs gerų žinių dėl paaukštinimo, vis tiek kovojau su prasta nuotaika. Viena vertus, nuobodžiavau, kita vertus, jaučiausi įsitempęs.

Sugrįžus į bazę reikalai visai sustojo. Nieko nebevyko. Stovintis vanduo ėmė sunktis į kraują.

Kol kaudavausi, tol sugebėdavau nuvyti šalin mintis apie savo pažeidžiamumą ir mirtingumą. Galva buvo užimta kitais rūpesčiais. Taip apsikraudavau veikla, kad neturėdavau laiko pašalinėms mintims.

Dabar gi galvojau tik apie tai.

Gavau laiko atsipalaiduoti, pailsėti, tačiau nepajėgiau. Tie-

siog drybsodavau ant lovos ir galvodavau apie buvusius išbandymus, ypač tą, kai mane pašovė.

Atgaivindavau įvykių seką kiekvieną kartą išsitiesęs ilsėtis. Krūtinėje garsiai dunksėjo širdis, tikriausiai dar smarkiau, nei per naktį Sadro mieste.

Praėjus kelioms dienoms po sugrįžimo nuo pasienio, pradėjau justi, kad viskas slysta iš rankų. Nebegalėjau miegoti. Tapau labai jautrus. Vėl pašoko kraujo spaudimas. Netgi aukščiau nei iki tol.

Atrodė, kad sprogsiu.

Fiziškai jaučiausi nualintas. Keturi ilgi ir sunkūs paskyrimai pareikalavo savo. Keliai lankstėsi geriau, tačiau skaudėjo nugarą, kulkšnis, apsiblausė klausa. Ausys spengte spengė. Sužeistas buvo ir kaklas, šonkauliai sutraškėję, pirštai ir krumpliai sulaužyti, akis drumsdavo muselės, dešinės akies regėjimas gerokai nusilpo. Dar pasipuošiau dešimtimis mėlynių, įvairiausio plauko skausmas nusėjo kūną. Gydytojai tik ir svajoja apie tokį pacientą.

Mane ypač jaudino kraujo spaudimas. Priprakaituodavau pilnus kibirus, net rankos drebėjo. Mano ir taip baltas veidas visai išblyško.

Kuo labiau bandžiau atsipalaiduoti, tuo prasčiau sekėsi. Atrodė, kad vibruoja visas kūnas. Apie tai pagalvojęs, drebėdavau dar labiau.

Įsivaizduokite, kad per upę lipate kopėčiomis, tik pakilęs į tūkstančio mylių[91] aukštį. Staiga į jus trenkia žaibas. Kūnas įsielektrina, bet jūs vis dar kvėpčiojate. Jūs puikiai suprantate, kas vyksta, privalote su tuo tvarkytis. Turite nusikabaroti žemyn.

Taip ir darote. Lipate atgal. Tačiau nusileidęs ant žemės elektra niekaip nenusikratote. Vis bandote ją nusipurtyti, stengiantės tvirtai atsistoti ant kojų, tačiau niekur nesimato jokio prakeikto žaibolaidžio, kuris galėtų padėti.

---

91 1000 mylių – 1609,34 km.

Kai jau nebegalėjau nei valgyti, nei miegoti, apsilankiau pas medikus prašydamas mane apžiūrėti. Jie užmetė akį ir paklausė, ar norėsiu vaistų.

– Kad nelabai, – atsakiau jiems.

Tačiau pabandyti teko.

Daktarai dar pasiūlė važiuoti namo. Juk veiksmas visai sustojo, o misija vis tiek turėjo baigtis už kelių savaičių. Traukti namo atrodė visai išmintinga.

Nežinodamas, ką daugiau daryti, su pasiūlymu sutikau.

14 skyrius

Namai ir pasitraukimas

Nešdinamės lauk

PASITRAUKIAU VĖLYVĄ RUGPJŪTĮ. Kaip ir paprastai, viskas vyko labai keistai. Vieną dieną dar kariauji, kitą jau sėdi namie. Išvykdamas jaučiausi prastai. Apie jokį kraujo spaudimą ar dar kokią problemą niekam pasakoti nenorėjau. Viską laikiau pats sau.

Jei atvirai, jaučiausi sprunkantis nuo vyrukų. Bėgau išsigandęs besidaužančios širdies ar dar kokio galo.

Jokie mano praeities pasiekimai negalėjo nuslopinti jausmo, kad išduodu bendražygius.

Žinau, jog tai nesąmonė. Suprantu pasiekęs labai daug. Bičiuliai man labai reikalingi, tačiau savo bėdas galvojau pasilaikysiantis sau. Bandžiau būti stipresnis nei įmanoma.

Tačiau medikai su manimi, aišku, nesutiko. Kai jau grįžau į San Diegą, vietos daktaras, bandydamas padėti užmigti, išrašė piliulę. Ji mane kaip reikiant išjungė. Taip stipriai, kad iki galo atsipeikėjau tik bazėje ir niekaip neprisiminiau, kaip išsiruošiau iš namų ir čia parsiradau. Taja papasakojo, kad išvažiavau treniruotis. Pamatęs savo automobilį, įsitikinau esąs darbe.

Šios tabletės daugiau niekada nevartojau. Ji tikras šlamštas.

Taja:

Metų metus turėjau pratintis prie Kriso fenomeno. Paviršiuje atrodo, kad jis galvoja tik kaip geriau praleidus laiką. Tačiau jei

žmonėms jo iš tikrųjų reikia, kai ant kortos pastatytos gyvybės, tada Krisas tampa pačiu patikimiausiu vyru pasaulyje. Jis puikiai nujaučia situaciją ir yra atsakingas bei rūpestingas.

Pastebėjau tai kalbant apie karinius laipsnius. Krisui jie nerūpėjo. Jam nusipjaut į aukštesnio rango pareigas, net jei jos šeimai atneštų daugiau pinigų. Tačiau jei darbą reikia nudirbti, Krisas tuoj pat prisistato. Jis visą laiką priima iššūkį ir yra jam puikiai pasiruošęs, nes nuolat apie tai galvoja.

Tikra priešybių vienybė. Vargu ar daug kas pajėgs suprasti. Kartais net man buvo sunku tai suvokti.

Rūpintis žmonėmis

KAI GRĮŽAU NAMO, ĮSITRAUKIAU Į VISAI ĮDOMIĄ mokslininkų programą, kuri susijusi su įtampą keliančiomis karo situacijomis.

Programa pasitelkdavo skaitmeninę tikrovę ir žiūrėdavo, kokį poveikį mūšio scenos daro kūnui. Jie sekdavo ir kraujospūdį, bent man jis kėlė daugiau susidomėjimo.

Žiūrėdamas simuliaciją, dėvėjau specialų šalmą ir pirštines. Visa tai priminė kompiuterinį žaidimą. Visai šaunus užsiėmimas.

Iš pradžių per simuliacijas kraujo spaudimas ir pulsas būdavo stabilūs. Kai įsiveldavome į kautynes, rodikliai nukrisdavo. Sėdėdavau sau patogiai ir dariau ką prašomas.

Kai testas baigdavosi ir vaizdai nurimdavo, širdies ritmas pašokdavo.

Įdomu...

Eksperimentą vykdantys mokslininkai galvojo, kad kautynių sūkuryje viršų paimdavo išsiugdyti įgūdžiai. Jie kažkaip atpalaiduodavo mane. Tyrėjai baisiai susidomėjo, nes, matyt, nieko panašaus anksčiau nebuvo matę.

Irake gi tai išgyvenau kiekvieną dieną.

VIENA SIMULIACIJA MAN PALIKO YPATINGĄ ĮSPŪDĮ. Joje į pilvą pašovė jūrų pėstininką. Vyrukas klykdamas parkrito. Man bežiūrint šią sceną, kraujo spaudimas pasiekė rekordines aukštumas. Neprašiau mokslininko ar daktaro to paaiškinti, viskas buvo aišku ir taip. Visa savo esybe jutau, kaip jūrų pėstininkų vaikis miršta ant mano rankų Faludžoje.

ŽMONĖS PRIMENA, KAD IŠGELBĖJAU GYVYBĘ ŠIMTŲ ŠIMTAMS.

Tačiau pasakysiu štai ką. Prisimeni ne tuos, kuriuos išgelbėjai. Prisimeni pražuvusius.

Kalbi būtent apie juos. Jų veidai pasilieka su tavimi per amžius.

Pasilikti ar išeiti?

MANO TARNYBA ĖJO Į PABAIGĄ. Karinis jūrų laivynas darė viską, kad tik pasilikčiau, siūlė įvairius pasiūlymus: vesti treniruotes, dirbti Anglijoje ir viską, ko troško mano širdis, kad tik pasilikčiau.

Nors buvau pažadėjęs Tajai nebetęsti tarnybos, išeiti pasirodė per anksti.

Svajojau apie grįžimą į karą. Jaučiausi taip, tarsi per paskutinį paskyrimą būčiau simuliavęs. Kankinausi nežinodamas, kaip apsispręsti. Vieną dieną pasiryždavau spjauti į karinį jūrų laivyną, kitą jau buvau pasiruošęs pakoreguoti pažadą ir tęsti tarnybą.

Daug apie tai kalbėjome.

Taja:

Sakydavau Krisui, kad jo labai reikia vaikams, ypač, atsižvelgiant į amžių, sūnui. Jei Krisas žadėjo išvykti, būčiau persikėlusi arčiau savo tėvo, kad sūnus galėtų augti greta stipraus senelio.

Taip elgtis visai nenorėjau.

Krisas mus iš tikrųjų mylėjo. Jis troško turėti ir auginti savo šeimą.

Iš dalies tai atspindėjo mūsų nuolatinį konfliktą apie vertybes: Dievas, šeima ir šalis (mano variantas) arba Dievas, šalis ir šeima (Kriso atvejis)?

Man atrodė, kad Krisas šaliai ir taip atidavė per akis. Nuolatinis karas užėmė praėjusius dešimt metų. Aršias kautynes per paskyrimus lydėjo sudėtingos pratybos, kurios taip pat atitraukdavo nuo namų. Krisas perėjo didžiausią pragarą ir nebuvo namuose daugiau nei bet koks kitas mano pažįstamas SEAL'as. Atėjo metas dalį savęs padovanoti ir šeimai.

Tačiau, kaip visada, – sprendimo priimti už Krisą negalėjau.

Karinis jūrų laivynas pasiūlė verbuoti naujokus Teksase. Pasiūlymas skambėjo patraukliai, nes darbas turėtų pastovų grafiką, būtų galima vakarais grįžti namo. Man tai atrodė kaip neblogas kompromisas.

– Duok mums daugiau laiko šiam reikalui sutvarkyti, – prašė vadovas, su kuriuo derėjausi. – Per naktį planų nesudėliosime.

Sutikau tarnyboje likti dar mėnesį, kol reikalas pajudės.

Laukiau ir laukiau, bet jokių nurodymų nesulaukiau.

– Jau tuoj. Netrukus, – sakydavo šefas. – Pratęsk tarnybą dar truputį.

Taip ir padariau.

Praėjo dar kelios savaitės, prisiartino spalis, tačiau įsakymai vėlavo. Paskambinęs pasiteiravau, kokia velniava trukdo spręsti reikalus.

– Visai kaip knygoje „22-oji Išlyga“[92], – tarė jis. – Darbo vietą jie žada, tačiau bilietas – trejų metų. Laiko apsispręsti nėra.

Kitais žodžiais tariant, vadovybė norėjo, kad pirmiausia užsirašyčiau, o jau tada sulaukčiau darbo. Tačiau nei garantija, nei kontraktas ant stalo negulėjo.

Tokių situacijų jau prisižiūrėjau. Galiausiai atsakiau:

– Ačiū, bet nereikia. Aš pasitraukiu.

Taja:

Krisas nuolat kartoja:

– Jaučiuosi pabrukęs uodegą.

Aš manau, kad savo darbą jis nudirbo, tačiau suprantu jį. Krisas įsitikinęs, kad jei kur nors kas nors kariauja, tarp jų turi būti ir jis. Dauguma SEAL'ų taip jaučiasi. Tačiau esu tikra, kad nė vienas jų Kriso už pasitraukimą nekaltintų.

Rajano vedybos

SU RAJANU IR TOLIAU PALAIKĖME GLAUDŽIUS RYŠIUS. Tiesą sakant, mūsų draugystė tapo dar stipresnė, net negalvojau, kad tai įmanoma. Mane traukė jo dvasios stiprybė. Kautynėse jis kaudavosi kaip tikras karžygys. Dabar gi jis pasirodė dar didesnis kovotojas įprastame gyvenime. Rajanas aklas – to niekada nepamirši. Tačiau nepamatysi ir jokio ženklo, kad jo žaizda galėjo jį sugniuždyti.

Jis gavo protezinę akį. LT pasakojo, kad nuvykęs jos pasiimti Rajanas rado dvi. Viena buvo įprasta, kita su auksiniu SEAL'ų Trišakiu rainelės vietoje.

---

[92] *Tai J. Heller protesto romanas, satyriškai vaizduojantis karą ir modernią visuomenę, kuri, deja, pasireiškia kaip biurokratija ir žmogaus dvasią naikinantis mechanizmas.*

Kartą tapęs SEAL'u, amžiams toks ir liksi.

Su Rajanu daug bendravau ir prieš jam susižalojant. Daugelis komandos vyrukų turėjo nuostabų humoro jausmą, tačiau Rajano juokeliai daug aukštesnės klasės. Jie sugebėdavo įvaryti dieglių į pilvą.

Bičiulis nepasikeitė ir po traumos. Jo humoras labai sarkastiškas. Kartą prie jo prišoko maža mergaitė ir pažvelgusi į veidą paklausė:

– Kas tau buvo?

Rajanas pasilenkė ir labai rimtu tonu įspėjo:

– Niekada nelakstyk su žirklėmis.

Sarkastiškas, juokingas ir auksinės širdies. Kaipgi tokio nemylėti?

BUVOME PASIRUOŠĘ PASMERKTI JO MERGINĄ. Manėme, kad sumaitojus jam veidą, pana pabėgs. Tačiau ji Rajaną palaikė. Vyrukas galiausiai pasipiršo ir visi ėmėme džiūgauti. Mergina pasirodė esanti nuostabi moteris.

Jei reikėtų rasti pavyzdį, kaip susitvarkyti su traumomis, tai geriausias iš jų būtų Rajanas. Susižalojęs bičiulis patraukė į koledžą, baigė jį su pagyrimu ir sulaukė nuostabaus darbo. Rajanas įveikė Hudo, Reinyro kalnus ir daugybę kitų. Jis griebėsi medžioklės ir pagavo įspūdingą briedį. Jam padėjo žvalgas ir ginklas su baisiai išmania technologija. Dalyvavo Rajanas ir triatlone. Prisimenu, kaip vieną vakarą jis prisipažino esąs laimingas, kad kulkos sulaukė jis, o ne kas nors kitas. Iš pradžių viduje virė pyktis, bet vėliau Rajanas pajuto ramybę ir gyvenimo pilnatvę. Jis suprato, kad susitvarkys ir gali būti laimingas bet kokiomis sąlygomis. Tikrų tikriausia tiesa.

Kai pagalvoju apie SEAL'ų meilę šaliai, prisimenu, kaip Rajanas gydėsi ligoninėje Betesdoje, Merilando valstijoje. Ten jis atsidūrė ką tik beveik mirtinai sužeistas, amžiams apakęs. Veido lau-

kė daugybė atstatomųjų operacijų. Žinote, ko jis paprašė? Liepė nustumti jo vežimėlį prie vėliavos ir palikti kuriam laikui vieną.

Jis sėdėjo vežimėlyje beveik pusvalandį ir pagerbė vėjyje plevėsuojančią Amerikos vėliavą.

Čia gi Rajanas – nuoširdus patriotas.

Tikras karžygys su auksine širdimi.

Mes, aišku, kabinėjomės prie jo. Melavome, kad Rajano vežimėlį pastatė prie paprasčiausio šiukšlių konteinerio ir prisakė, kad čia vėliava. Betgi Rajanas atsakė tokia gausybe aklojo juokelių, kokią tik galėjo surinkti, ir kiekvieną kartą bendraujant priversdavo visus kvatotis susirietus.

Kai Rajanas išsikėlė, kalbėdavomės telefonu. Susitikdavome, kai tik galėdavome. 2010-aisiais sužinojau, kad Rajanas su žmona laukia pirmojo vaikelio.

Irako sužalojimai reikalavo ir daugiau operacijų. Vieną rytą Rajanas prisistatė į ligoninę, tą pačią popietę sulaukiau skambučio iš Markuso Lutrelo. Jis klausė, ar nieko negirdėjau apie bičiulį.

– Girdėjau. Kalbėjau su juo vakar, – atsakiau. – Jo žmona laukiasi. Argi ne puiku?

– Rajanas neseniai mirė, – tyliai pasakė Markusas.

Per operaciją kilo kažkokių komplikacijų. Kokia tragiška didvyrio gyvenimo pabaiga! Nemanau, kad nors vienas, kuris pažinojo Rajaną, susitaikė su netektimi. Vargu ar kada nors susitaikysiu ir aš.

Žmonai gimė labai graži mergaitė. Esu tikras, kad jos tėčio dvasia gyvena joje.

Galingieji kariai

KAI ŽUVO MARKAS LY, JO MOTINA DEBI beveik tapo viso būrio motina. Ši labai narsi moteris nusprendė paskirti gy-

venimą padedant kariams atsigauti po kautynių. Ji tapo „Galingųjų Amerikos Karių“[93] prezidente ir asmeniškai pagelbėjo daugybei veteranų. Ji vadina tai „paprastais gerumo aktais“, kuriuos įkvėpė Marko gyvenimas ir jai prieš mirtį parašytas paskutinis laiškas.

Paprasta Debi nepavadinsi. Ji atsidavusi, labai sunkiai dirbanti moteris, pasiaukojusi savo misijai taip, kaip buvo pasiaukojęs ir Markas. Prieš mirtį jis namo pasiuntė nepaprastai įspūdingą laišką. Jį galima rasti internetinėje svetainėje. Laiškas pasakoja intriguojančią istorija apie įvykius, kuriuos Markas išgyveno Irake – apgailėtiną ligoninę, abejingus ir niekingus žmones. Kita vertus, laiškas labai teigiamas, pilnas vilties ir raginimų kiekvienam bent dalelę savęs atiduoti kitiems.

Tačiau aš įsitikinęs, kad namo pasiųsti Marko žodžiai ne visai tiksliai apibūdina vyruką, kurį pažinojome. Jis buvo daug didesnis. Tai tvirtas vyras su nuostabiu humoro jausmu. Jis nuožmus karžygys ir puikus draugas. Marko tikėjimas į Dievą – nepajudinamas, o meilė žmonai – neįveikiama. Aišku, kad tokiam žmogui verčiau gyventi Danguje, tačiau žemė prarado vieną iš pačių geriausių žmonių.

„Craft International“

APSISPRĘSTI PALIKTI KARINĮ JŪRŲ LAIVYNĄ BUVO NELENGVA. Tačiau nutariau mesti darbą. Atėjo metas galvoti, kaip toliau kreipti savo gyvenimą.

Turėjau ne vieną pasiūlymą ir galimybę. Bičiulis Markas Spaiseris kalbino Jungtinėse Valstijose kurti snaiperių mokyklą. Markas dvidešimt penkerius metus tarnavo britų armijoje, pa-

[93] *www.AmericasMightyWarriors.org*

sitraukė turėdamas seržanto majoro laipsnį. Tarp savų jis buvo vienas gabiausių, dvidešimt metų ėjo snaiperio pareigas, taip pat užėmė snaiperių būrio vado poziciją. Markas parašė tris knygas apie šaudymą, tai vienas geriausių šios srities ekspertų pasaulyje.

Abu supratome, kad kariuomenės ir policijos daliniams kartais reikia labai specifinių treniruočių. Niekas tokių detalių instrukcijų apie nepaprastas situacijas saugumo pajėgų personalui nepasakoja. Pasirėmę savo patirtimi galėjome suplanuoti kursus, kurie pakeistų situaciją.

Bėda ta, kad tokiam projektui reikia į vieną krūvą surinkti labai daug detalių.

Milžiniškas galvosūkis, aišku, yra pinigai. Per atsitiktinumą susipažinau su žmogumi, kuris manė, kad mūsų bendrovė – nebloga investicija. Jis tikėjo manimi. Tai J. Kailas Basas.

Kailas investuodamas susikrovė krūvą pinigų. Susitikome, kai jis ieškojo asmens sargybinio. Tikriausiai manė, kad geresnio už SEAL'ą neras. Pradėjus pokalbį Kailas paklausė, kur save matau po kelių metų. Papasakojau jam apie mokyklą. Jis susidomėjo. Vietoj to, kad pasamdytų mane savo sargybiniu, jis parūpino bendrovei pinigų. Taip ir gimė „Craft International".

TIESĄ SAKANT, VISKAS NEĮVYKO „tiesiog taip". Reikėjo kaip reikiant pavargti, kad bendrovę „užsuktume", dirbome daugybę valandų ir tvarkėme gausybę reikalų, prakaitavome kaip ir kiekvienas verslininkas. Prie manęs ir Marko prisijungė dar du vyrukai: Bo Frenčas ir Styvenas Jangas. Jie labiau specializavosi verslo srityje, tačiau puikiai išmanė ir ginklus bei strategijas, kurių mokėme.

Šiandien „Craft International" būstinė yra Teksase. Turime treniruočių kompleksus Teksase ir Arizonoje, su specialiais projektais dirbame ir tarptautiniu mastu. Marką kartais galima pamatyti per „History" kanalą. Vyrukas prieš kameras jaučia-

si visai patogiai, kartais pernelyg atsipalaiduoja ir prabyla tikru britišku akcentu. „History" subtitruose pasistengia išversti jo vapesius į normalią anglų kalbą. „Craft" kursuose titrų dar neprireikė, tačiau ši galimybė vis dar ant mūsų stalo.

Esame įsitikinę, kad surinkome komandą, kurios nariai patys geriausi mūsų mokomų sričių specialistai pasaulyje[94].

Bendrovei kurti reikia labai įvairių įgūdžių, kuriu nemaniau turįs. O kur dar daugybė popierizmo.

Velniai rautų.

Sunkaus darbo nesibaidau, net jeigu jis laukia ant stalo. Vienas didžiausių trūkumų čia tas, kad rankos pernelyg priprato prie „Dell" kompiuterio. Barškindamas klaviatūrą praleidžiu amžių amžius. Dažnai tenka vilkėti kostiumą su kaklaraiščiu. Tačiau nepaisant to, darbas man puikiai tinka. Nevirtau turtuoliu, tačiau savo veiklą dievinu.

„CRAFT" LOGOTIPAS ATSIRADO IŠ „BAUDĖJŲ" SIMBOLIO, dešinėje akyje pridėjome kryžiuočių kryžių, taip pagerbdami Rajaną Jobą. Jis įkvėpė ir mūsų bendrovės šūkį.

Kai 2009-ųjų balandį Somalio piratai užgrobė laivą ir grasino kapitonui mirtimi, juos išgalabijo nuo netoliese plūduriuojančio karo laivo šaudantys SEAL'ų snaiperiai. Kažkas iš vietos žiniasklaidos paprašė Rajano pakomentuoti įvykį.

– Kad ir ką sakydavo jūsų mama, – šmaikštavo jis: – jėga kartais išsprendžia problemas.

Toks šūkis pasirodė labai tinkamas snaiperiams, todėl mes jį pasisavinome.

[94] *Daugiau informacijos galite rasti www.craftintl.com*

Atgal į Teksasą

VIS DAR NERIMAVAU PALIEKANTIS KARINĮ JŪRŲ LAIVYNĄ, tačiau žinia apie „Craft" bendrovę suteikė man daugiau jėgų. Galiausiai nebegalėjau sulaukti tarnybos pabaigos.

Šiaip ar taip, ketinau traukti atgal į gimtinę. Ar skubėjau? Iš karinio jūrų laivyno išsinešdinau lapkričio 4-ąją. Lapkričio 6-ąją jau dardėjau Teksaso žeme.

Kol tvarkiau „Craft International" reikalus, mano šeima kuriam laikui liko San Diego apylinkėse. Vaikai klausėsi paskutinių pamokų mokykloje, o Taja ruošėsi parduoti namą. Žmona planavo viską užbaigti iki sausio, tada ir ketinome susitikti Teksase.

Jie apsilankė per Kalėdas. Nežmoniškai ilgėjausi Tajos ir vaikų.

Sulaikiau ją savo tėvų namuose ir paklausiau:

– Ar nenorėtum grįžti tvarkyti reikalų viena? Palik vaikus su manimi.

Ji pasijuto pamaloninta. Taja labai mylėjo vaikus, tačiau turėjo krūvą darbų, todėl rūpintis ir vaikais, ir namo pardavimu pasirodė labai varginantis derinys.

Džiaugiausi, kad sūnus ir dukra lieka su manimi. Man labai padėjo tėvai, savaitę pagelbėję juos prižiūrėti. Penktadienio popietę išsivesdavau vaikus lauk, praleisdavome „tėčio atostogas". Tris ar keturias dienas iš eilės.

Žmonės įsitikinę, kad tėvai nesugeba gerai leisti laiko su mažais vaikais. Nemanau, kad tai tiesa. Dievaž, prisilinksminau iki soties, ne mažiau už vaikus. Išdykaudavome ant batuto, valandų valandas žaisdavome su kamuoliu. Lankėmės zoologijos sode, siausdavome žaidimų aikštelėse, spoksodavome filmus. Mažieji padėdavo tėčiui ant grotelių kepti mėsą. Laikas ėjo tiesiog nuostabiai.

KAI DUKRA BUVO VISAI MAŽA, jai reikėjo laiko priprasti prie manęs. Palaipsniui ji pradėjo pasitikėti ir džiaugėsi kartu leisdama laiką. Dabar ji tėčiu labai domisi. Nuo pat pirmos dienos apsuko jį aplink savo pirštą.

SŪNŲ PASODINAU PRIE ŠAUTUVO, KAI JAM BUVO DVEJI, pradėjau mokyti pagrindų apie šaudymą oro šautuvais. Esu įsitikinęs, kad vaikai įsivelia į bėdą dėl savo smalsumo. Jei nesugebi jo patenkinti, lauk didelių problemų. O jei vaikus įspėji ir atsargiai pamokai, kol dar maži, ateityje bėdų išvengsi.

Sūnus išmoko su ginklais elgtis atsakingai. Sakydavau jam, kad jei užsimanys šaudyti, tegul pakviečia mane. Juk šaudymas – mano mėgstamiausia veikla. Dabar sūnus jau turi savo ginklą. Tai .22 kalibro šautuvas su užtaisymo rankenėle. Vaikis šaudo visai neblogai. Su pistoletu taip pat puikiai sekasi.

Dukra tokiems reikalams dar kiek per maža, susidomėjimo kol kas irgi neparodė. Tačiau įtariu, kad netrukus pakeis nuomonę. Šiaip ar taip, detalūs kursai apie šaudymą tikrai bus privalomi, tik tada leisiu į pasimatymus. Gal kai sueis apie trisdešimt?

Abu vaikai mėgsta drauge medžioti. Jie per jauni ilgam sutelkti dėmesį, bet manau, kad greitai susidomės dar labiau.

Taja:

Su Krisu daug svarstėme apie tai, kas būtų, jei vaikai patrauktų į kariuomenę. Aišku, nenorime, kad kuris susižeistų ar sulauktų kokios nelaimės. Tačiau tarnyba kariuomenėje turi labai daug privalumų. Kad ir ką jie apsispręstų daryti gyvenime – labai jais didžiuosimės.

Jei sūnus sugalvotų traukti į SEAL'us, įspėčiau labai rimtai pagalvoti. Pasakyčiau, kad privalo būti ypač pasiruošęs.

Šeimai tai tikras siaubas. Jei eini į karą, turi suprasti, kad jis

tave gerokai pakeis. Reikia tam nusiteikti. Paprašyčiau sūnaus sėsti su tėvu ir rimtai pasikalbėti, kaip viskas vyksta iš tikrųjų.

Jau vien mintis, kad sūnus gali patekti į susišaudymą, beveik priverčia susigraudinti.

Esu tikras, kad Krisas šaliai atidirbo ir už jaunesnę kartą. Tačiau, kaip jau sakiau, vaikais didžiuosimės, kad ir kas benutiktų.

Kai persikrausčiau į Teksasą, suartėjau su tėvais, matydavomės reguliariai. Grįžus tėvai prasitarė, kad dalis kiauto, kurį užsiauginau karo metais, jau ėmė tirpti. Tėtis sakydavo, kad didelę dalį savęs laikydavau užsidaręs giliai širdyje. Dabar mano, kad vartai bent kažkiek atsiveria.

– Juk negali metų metus ruoštis žudyti, – sako jis, – ir tikėtis, kad visa tai pranyks per vieną naktį.

Giliai duobėje

KAI REIKALAI KLOSTOSI TAIP GERAI, tikriausiai galvojate, kad gyvenau tobulą gyvenimą pasakoje. Gal taip ir turėjo būti.

Tačiau tikrovėje nebūna idealiai tiesių linijų. Nebūtinai sulauksi pabaigos „jie gyveno ilgai ir laimingai". Ten, kur esi, nuolat reikia stengtis.

Tai, kad mano šeima nuostabi, o darbas įdomus, tikrai nereiškia, kad gyvenimas virto tobulu. Vis dar kankinausi palikęs SEAL'us. Ir toliau piktinausi žmonos prašymu, kuris man atrodė kaip ultimatumas.

Palikęs tarnybą, turėjau mėgautis gyvenimu. Tačiau man jis ritosi žemyn, tarytum garmėtų į pragarą.

Pradėjau daug gerti. Triūbinau ištisas statines alaus. Sakyčiau, kad papuoliau į depresiją, pradėjau savęs gailėtis. Netrukus

nieko daugiau ir nedariau, tik gėriau. Perėjau prie stipraus likerio. Ir taip visą dieną.

Nenoriu, kad reikalai skambėtų daug juodžiau nei iš tiesų buvo. Kitiems žmonėms teko daug sunkesnių išbandymų. Tačiau aš pasukau akivaizdžiai ne ta kryptimi. Ritausi žemyn vis didesniu greičiu.

Vieną vakarą savo visureigį posūkyje pasukau pernelyg greitai. Tikriausiai koją pakišo aplinkybės, gal kelias buvo per slidus ar kas nors sugedo. O gal tas angelas sargas, kuris išgelbėjo gyvybę Ramadi, ką nors sugalvojo ir šį kartą.

Nesvarbu. Savo automobilį visiškai sumaitojau, bet pačiam – nei įbrėžimo.

Nors kūnas liko sveikas, dvasia užsigavo.

Avarija tarytum pažadino. Gėda prisipažinti, kad išvalyti mano galvai prireikia tokių dalykų.

Ir toliau geriu alų, bet dabar jau neprisigeriu.

Tikriausiai įvertinau, ką turįs. Viską galėjau prarasti.

Taip pat iš naujo supratau ne tik savo įsipareigojimus, bet ir kaip juos įgyvendinti.

Grąžinti atgal

PRADEDU SUVOKTI, KIEK GALIU DUOTI KITIEMS. Suprantu, kad galiu gyventi pilnatvėje – pasirūpinti šeima, šiek tiek ir kitiems padėti.

Markas Lutrelas įkūrė organizaciją, pavadintą „Vienintelio Išlikusiojo Fondu". Jis dalį sužeistų karių ištraukia iš ligoninių ir nugabena ten, kur jie gali šiek tiek pasidžiaugti.

Kai Markas susižalojo Afganistane, sakė, kad pas mamą rančoje sveiko du kartus greičiau ne ligoninėje. Galimybė kvėpuoti grynu oru ir klajoti, kur patinka, labai padėjo atsigauti. Taip ir

kilo fondo sumanymas. Kai bandau daryti gerus darbus, remiuosi šiais principais.

Susiradau pažįstamus Teksase, kurie turi rančas, ir paklausiau, ar jie negalėtų vieną kitą kartą pasidalyti savo nuosavybe. Žmonės pasirodė labai dosnūs. Per karą neįgaliais tapę kariūnai galėjo praleisti laiką kaime medžiodami, šaudydami arba tiesiog klajodami. Pagrindinis sumanymas – geras laikas.

Reikia paminėti, kad bičiulis Kailas, tas, kuris padėjo pastatyti „Craft" laivą ant vandens, taip pat labai patriotiškas, remia kareivius. Jis dosniai užleidžia savo nuostabią „Barefoot" rančą daugeliui iš tarnybos dėl žaizdų pasitraukusių vyrų. Riko Kelo ir Deivido Feherčio organizacija „Kareiviai Pirmiausia" taip pat dirba su „Craft" ir padeda tiek sužeistųjų, kiek tik gali.

Patikėkite, iki soties su jais prisilinksminu ir pats. Medžiojame keletą kartų per dieną, šaudykloje paleidžiame po vieną kitą šovinį, o sutemus dalijamės pasakojimais ir alumi.

Dažniausiai pasakojame ne karo istorijas, bet linksmus nutikimus, kuriuos prisimename. Jie daro didžiausią poveikį. Tokie pasakojimai atskleidžia sužeistųjų stiprybę. Kare jie buvo tikri karžygiai, tokį patį ryžtą pasitelkia ir dorodamiesi su neįgaliojo likimu.

Kaip suprantate, jeigu susitikimuose dalyvauju aš, tai aplinkui verda tikra košė, neduodame vienas kitam ramybės. Ne visada tenka juoktis paskutiniam, tačiau stengiuosi iš visų jėgų. Kai pirmą kartą išsivedžiau vyrukus iš rančos, išrikiavau visus prieangyje ir prieš šaudant pravedžiau instruktažą.

– Tai štai, – kreipiausi į visus, pakėlęs šautuvą. – Kadangi nė vienas iš jūsų nesate SEAL'as, tai reikia supažindinti su pagrindais. Čia gaidukas.

– Eik velniop, pašlemėke, – užbaubė jie.

Ir tada prasidėjo linksmybės, stumdėme vienas kitą ir kvatojomės susirietę.

SUŽEISTIEMS VETERANAMS VISAI NEREIKIA UŽUOJAUTOS. Su jais būtina elgtis kaip su lygiais, tikrais didvyriais. Kaip su žmonėmis, kurie visuomenei ypač vertingi. Tokie jie ir yra.

Nori padėti? Pradėk nuo to.

Keista, bet stumdamas į nugarą parodai daugiau pagarbos nei apgailėtinai saldžiu balsu klausdamas:

– Ar viskas gerai?

Mūsų programos prasidėjo tik neseniai, tačiau sulaukėme sėkmės, ligoninės labai noriai bendradarbiauja. Į užsiėmimus įtraukėme ir poras. Ateityje tikriausiai planuosime dvi išvykas per mėnesį.

Mūsų veikla privertė mąstyti vis plačiau ir plačiau. Visai norėčiau su veteranais surengti medžioklės realybės šou. Manau, tai įkvėptų daugybę amerikiečių atsisukti į užmirštus karius ir jų bendražygius.

Amerikoje žmonės padeda vieni kitiems.

Šalis labai remia saviškius. Tai puiku, jei tau reikia pagalbos. Tačiau dalydami pinigus tiems, kurie nenori dirbti, tarytum prisirišame juos, pakertame savarankiškumą. Reikia padėti žmonėms patiems savimi pasirūpinti. Štai kaip turėtų būti.

Prieš iššvaistant milijonus tinginiams ir dykinėtojams, norėčiau priminti apie tų amerikiečių, kurie susižalojo tarnaudami šaliai, kančią. Pažvelkite į benamius, tarp jų daug veteranų. Esame skolingi jiems daugiau nei „ačiū“. Jie Amerikai išrašė čekį, kuriuo atidavė savo gyvenimą. Jeigu vyrukai taip pasiryžo, argi neturėtume jais rūpintis?

Gink Dieve, neraginu veteranų šelpti. Tie žmonės svajoja pakelti ranką – reikia tik šiek tiek galimybių ir tinkamos strategijos.

Vienas iš sužeistųjų, su kuriais susipažinau rančoje, sugalvojo padėti benamiams veteranams ir patraukti juos prie namų renovacijos ar statybų. Tai puikus sumanymas. Gal tuose na-

muose jie ir negyvens amžinai, tačiau projektas prašviesins akis.

Mes galime padaryti labai daug, kurkime darbo vietų, renkime mokymus. Kai kurie sakys, kad taip prisistatys daug negarbingai naudos ieškančių niekšų. Tačiau su tuo galima susitvarkyti. Negalima leisti, kad keli sukčiai sugadintų gyvenimą visiems. Negalima leisti, kad dėl savo šalies kovojęs žmogus taptų benamis ar bedarbis.

Kas gi esu?

PASIEKIAU TAŠKĄ, KAI SAVĘS JAU NEAPIBRĖŽIU KAIP SEAL'o, nors tam prireikė laiko. Jaučiu poreikį būti vyru ir tėvu. Dabar tai man svarbiausia.

SEAL'as manyje užėmė daug vietos. Vis dar jaučiu stiprią trauką. Tikrai norėčiau gyventi du gyvenimus – karo ir šeimos. Tačiau, bent jau mano atveju, darbas su šeima nebesiderina.

Nebežinau, ar bandyčiau juos derinti. Juk turėjau palikti darbą, kad tapčiau pilnesniu šeimos nariu. Tokiu, kokio reikėjo šeimai.

Neatsimenu, kada ir kaip įvyko pokyčiai. Pirmiausia reikėjo įveikti trauką. Reikėjo susitvarkyti ir su gerais prisiminimais, ir su blogais. Tik tada pasiekiau tašką, kai jau galėjau judėti pirmyn.

Dabar svajoju būti geras tėtis ir nuostabus vyras. Atradau tikrą meilę žmonai. Kai išvykstu su reikalais į kelionę, labai jos ilgiuosi. Man reikia nuolat ją apkabinti, gultis ir keltis drauge.

Taja:

Labai vertinau, kad Krisas nesidrovėdamas atvėrė sielą. Jis niekada nežaidė su mano širdimi ar mintimis. Jis šaudo tiesiai, jausmus remia veiksmais. Praleidžia pusantros valandos kelyje,

kad mane pamatytų, o tada į darbą išeina laiku, penktą ryte, nuolat bendrauja, prisitaiko prie mano nuotaikų.

Jo linksmasis demoniukas suteikė pusiausvyrą surimtėjusiai mano pusei, į dienos šviesą ištraukė guvesnę. Krisas ryždavosi bet kam ir palaikydavo kiekvieną mano norą ar svajonę. Jis puikiai sutarė su mano šeima, o aš – su jo.

Kai mūsų santuoka pateko į krizę, tvirtinau, kad nebemylėsiu jo lygiai taip pat, jei sugalvotų ir vėl grįžti į tarnybą. Mylėjau jį, tačiau aiškiai jutau, kad toks sprendimas patvirtintų pastaruoju metu ryškėjančią tendenciją. Iš pradžių galvojau, kad jis mane myli labiau už viską pasaulyje. Tačiau pamažu į pirmą vietą įsiveržė kariuomenė. Krisas ir toliau kalbėdavo su manimi kaip senais laikais, meilę reikšdavo ausiai mielais žodeliais. Skirtumas tas, kad žodžiai ir veiksmai jau nesutapo. Jis ir toliau mylėjo mane, tačiau kitaip. Krisą užvaldė kariuomenė.

Išvykęs jis kartodavo man tokius dalykus:

– Padaryčiau viską, kad vėl atsidurčiau namuose su tavimi.

– Ilgiuosi tavęs.

– Pasaulyje man esi pati svarbiausia.

Jei Krisas būtų dar kartą išvykęs, visus šiuos per pastaruosius metus išgirstus žodelius būčiau nurašiusi kaip tuščius ir teorinius. Tai ne jausmai, kuriuos remia veiksmai.

Argi ir toliau galėčiau nevaržomai mylėti, jei žinočiau, kad nesu ta, kokia jis vadina? Jei Kriso gyvenime griežčiau tik antruoju smuiku?

Jis gyvybę atiduotų už nepažįstamuosius ir šalį. O mano iššūkiai ir skausmas likdavo man pačiai. Krisas bandė mėgautis gyvenimu, o namuose visada palikdavo žmoną, pas kurią gera sugrįžti.

Tuo metu atrodė, kad pradžioje liepsnojusi meilė keičiasi, rei-

kės mokytis mylėti kitaip. Galvojau, kad jausmai nuslops, tačiau išėjo visai priešingai.

Dalykai keičiasi, kaip ir kiekvienuose santykiuose. Keičiamės patys. Abu klydome ir daug pasimokėme. Tikriausiai mylime vienas kitą skirtingai, bet argi tai blogai? Gal tokie santykiai puoselėja atleidimą, jie labiau brandūs. O gal tiesiog kitokie, ir tiek.

Viskas klostosi labai gerai. Remiame vienas kitą ir supratome, kad net ir atėjus sunkiems laikams nenorime vienas kito prarasti. Nenorime sugriauti šeimos, kurią pastatėme.

Kuo smarkiau bėga laikas, tuo labiau išmokstame parodyti vienas kitam meilę taip, kaip kitas ją supranta ir jaučia.

Manau, kad mano meilė žmonai per pastaruosius metus pasiekė naujas gelmes. Taja padovanojo naują vestuvinį žiedą, pagamintą iš volframo plieno. Vargu ar tai atsitiktinumas, kad šis metalas bene tvirčiausias, kokį ji galėjo rasti.

Ant žiedo radau ir kryžiuočių kryželius. Taja juokauja, kad santuoka – kaip kryžiaus žygis.

Matyt, tokia pasitaikė ir mūsiškė.

Taja:

Iš Kriso sulaukiu kažko, ko anksčiau nejutau.

Jis tikrai nebe tas vyrukas, kuris pirmą kartą pasileido į karą. Tačiau daugybė dorybių išliko. Jo humoro jausmas, gerumas, šiluma, narsa ir atsakomybės jausmas. Jo ramus pasitikėjimas mane įkvėpia.

Kaip ir kiekviena pora, susiduriame su kasdiene rutina, reikia ją įveikti. Tačiau svarbiausia – jaučiuosi mylima. Jaučiuosi, kad aš ir vaikai esame labai svarbūs.

Karas

Aš jau nebe tas jaunuolis, kuris kadaise patraukė į karą.

Pasikeičia visi. Kai dar neprisilieti prie kautynių, savyje tarytum slepi nekaltą vaikelį. Ir staiga pamatai visai kitą gyvenimo pusę...

Nieko nesigailiu. Elgčiausi lygiai taip pat. Tačiau pripažįstu – karas keičia žmones.

Imi šlovinti mirtį.

Būdamas SEAL'u, pasisuki į Tamsą. Tarytum skęsti joje. Nuolat kariaudamas nusileidi į juodžiausius žmogaus klodus. Psichika apsistato aukščiausiomis tvoromis. Štai kodėl gali juoktis iš siaubingų dalykų, pavyzdžiui, kaip ištaškomos galvos ir panašiai.

Kai augau, svajojau tarnauti kariuomenėje. Tačiau abejojau, kaip jausiuosi ką nors žudydamas?

Dabar viską žinau. Žudyti galiu be vargo.

Dariau tai dažniau, nei kada nors įsivaizdavau, – dažniau nei bet kuris snaiperis, gyvenęs iki manęs. Tačiau aš žinojau, kokie niekingi mano taikiniai, kokio blogio jie linki. Galabydamas juos, saugojau savo bendražygių gyvybes.

NEGAIŠTU LAIKO FILOSOFUODAMAS APIE ŽUDYNES. Mano sąžinė man puikiai atskleidžia vaidmenį, kurį vaidinau kare.

Esu giliai tikintis krikščionis. Anaiptol ne tobulas, turbūt iki tobulybės reikėtų perplaukti jūrų jūras. Tačiau stipriai tikiu į Dievą, Jėzų Kristų ir Bibliją. Kai mirsiu, reikės stoti prieš Dievą ir atsakyti už viską, ką esu padaręs Žemėje.

Tikriausiai Dievas visus praleis, o mane užlaikys paskutinį eilėje. Juk užtruks visą amžinybę tvarkydamasis su mano nuodėmėmis.

– *Pone Krisai, gal eime į tamsų kambariuką...*

Jei atvirai, tikrai nežinau, kas dėsis Teismo dieną. Tačiau esu linkęs manyti, kad savo nuodėmes žino kiekvienas. Dievas taip pat. Ir žmogui dėl to gėda. Juk Dievas žino. Tikiu, kad priėmęs Jėzų kaip savo išganytoją, būsiu išgelbėtas.

Tačiau tame tamsiame kambarėlyje, kuriame teks susidurti su Dievu dėl savo nuodėmių, nemanau, kad tarp jų bus įskaitytas bent vienas per karą nukautas priešas. Kiekvienas tipas, kurį nugalabijau, buvo blogio išpera. Kiekvienas mano šūvis – pagrįstai teisingas. Visi priešai buvo nusipelnę mirties.

LABIAUSIAI GAILIUOSI DĖL ŽMONIŲ, KURIŲ NESUGEBĖJAU IŠGELBĖTI – jūrų pėstininkų, kareivių, savo bendražygių.

Iki šiol alsuoju jų netektimi. Vis dar graužiu save, kad nepavyko apsaugoti.

Nesu naivus, karo ar savo žygdarbių nelaikau romantiškais. Kai buvau SEAL'as, išgyvenau pačias juodžiausias gyvenimo akimirkas. Bičiulių žūtis, ant rankų mirštantis vaikis.

Neabejoju, kad mano patirtis nublanksta prieš kariavusių Antrajame pasauliniame kare ir kituose konfliktuose. Kareiviai Vietname perėjo tikrą pragarą, o grįžę namo sulaukė spjūvio į veidą.

Kai žmonės klausia, kaip stipriai mane pakeitė karas, atsakau, kad labiausiai pasikeitė požiūris.

Prisimenate kasdienius niekučius, kurie jums kelia įtampą?

Man į tai nusispjaut. Nutinka daug didesnių ir blogesnių dalykų nei mažytės, gyvenimą ėdančios smulkmenos. Mačiau tuos rimtus dalykus.

Ką ten mačiau – aš juos išgyvenau.

Padėka

Ši knyga niekada nebūtų išėjusi be broliukų SEAL'ų. Jie mane rėmė per kautynes ir per visą karjerą kariniame jūrų laivyne. Nerašyčiau šių žodžių, jei SEAL'ai, jūrininkai, jūrų pėstininkai, oro pajėgų vyrukai ar kareiviai nebūtų saugoję mano nugaros per karą.

Taip pat ačiū žmonai Tajai. Jis padėjo rašyti šią knygą, pati daug prisidėjo. Įvykius prisiminti pagelbėjo brolis ir tėvai, jie stipriai mane rėmė. Neįkainojamos informacijos suteikė ir keli mano draugai. Tarp labiausiai prisidėjusių reikia paminėti vieną iš savo leitenantų ir bendražygį snaiperį. Jie šioje knygoje nešioja LT ir Dauberio vardus. Labai gerų įžvalgų davė ir Marko Ly mama.

Ypač vertinu ir dėkoju Džimui DeFelicui už jo kantrybę, sąmojus, supratimą ir rašymo sugebėjimus. Be jo pagalbos knyga būtų išėjusi visai kitokia. Noriu nuoširdžiai padėkoti ir Džimo žmonai bei sūnui. Jie atvėrė duris man ir Tajai, kol knyga pamažu ėjo į priekį.

Knygą rašėme daugybėje vietų. Tačiau nė viena neprilygo Marko Myerso rančai, kurią jis labai maloniai užleido, kol dirbome.

Skotas McEwenas įvertino mano istoriją anksčiau už mane patį ir suvaidino ypatingą vaidmenį, siekdamas ją išleisti.

Dėkoju savo redaktoriui Pyteriui Hubbardui. Jis tiesiogiai susisiekė su manimi dėl knygos rašymo ir suvedė mus su Džimu DeFelicu. Ačiū ir visai „William Morrow/HarperCollins“ komandai.

Ki74 Chris Kyle, Scott McEwen, Jim DeFelice
Amerikos snaiperis. - Vilnius: manoknyga.lt [i.e. Barzda] ir Vitae Litera, 2015. - 416 p.

ISBN 978-609-8114-14-0

Jo talentas - mirtis. Taikliausias snaiperis Jungtinių Amerikos Valstijų istorijoje. Ginklo draugai jį laikė didvyriu, Irako sukilėliai paniškai bijojo ir praminė Šėtonu, o pats Ch. Kyle'as tapo legenda karo istorijoje.

UDK 821.111(73)-31

Chris Kyle, Scott McEwen, Jim DeFelice
Amerikos snaiperis

Tiražas 1500 egz.
Išleido **manoknyga.lt**, Savanorių 178, 03154 Vilnius
Tel.: +370 601 69 777
leidykla@manoknyga.lt | www.manoknyga.lt
UAB „Vitae Litera", Savanorių 137, 44146 Kaunas
Spausdino UAB „Spindulio spaustuvė", Vakarinis aplinkkelis 24
48184 Kaunas

JO TALENTAS - MIRTIS

Jis nesikovė priekinėse fronto linijose, po jo kojomis nesprogo minos, veido nedegino ugnis, o aukos niekada nematė jo veido. Ch. Kyle‘o karas buvo tylus, slaptas, kruopščiai suplanuotas ir reikalaujantis atidumo detalėms. Taikliausias snaiperis Jungtinių Amerikos Valstijų istorijoje, savo sąraše turintis 150 sėkmingų patvirtintų nužudymų (ankstesnis rekordas – 109), paaukojo asmeninę karjerą ir patogų gyvenimą, kad pasitelkęs neįprastą gebėjimą galėtų kovoti už savo šalį.

Ginklo draugai jį laikė didvyriu, Irako sukilėliai paniškai bijojo ir praminė Šėtonu, o pats Ch. Kyle‘as tapo legenda karo istorijoje, kuri atgimsta kino ekranuose, C. Eastwoodo režisuojamame filme „Amerikos snaiperis“.

ISBN 978-609-8114-14-0

manoknyga.lt
mes mylime knygas

VL
VITAE LITERA